ଏକ ନିଶ୍ୱାସରେ ପଢ଼ିଲା ଭଳି ରହସ୍ୟ-ରୋମାଞ୍ଚ କାହାଣୀ

ରାହୁ ଗ୍ରାସ

ଭୂପେନ ଗୋସ୍ୱାମୀ

ଅକ୍ଟୋବର ପ୍ରଥମ ସପ୍ତାହରେ ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି

ପୂଜା ବିଶେଷାଙ୍କ

ମୌସୁମୀ

ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରଖ୍ୟାତନାମା କଥାଶିଳ୍ପୀ ଗୋଦାବରୀଶ ମହାପାତ୍ର, ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ କର, ରାଜକିଶୋର ରାୟ, ଗୋପାଳ ଛୋଟରାୟ, ମନୋଜ ଦାସ, ପ୍ରମୁଖଙ୍କ ବାସ୍ତବଧର୍ମୀ ଗଳ୍ପ, ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସଙ୍କ ବୈଚିତ୍ର୍ୟମୟ ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀ 'ଦେଶେ ଦେଶେ' ଏବଂ ଜ୍ଞାନୀନ୍ଦ୍ର ବର୍ମାଙ୍କ ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବେତାର ନାଟିକା ''ପଲ୍ଲୀକବି''...ଏହି ସଂଖ୍ୟାର ଶୋଭା ବର୍ଦ୍ଧନ କରିବ। ଏହାଛଡ଼ା ସଂପାଦକୀୟ, ସାହିତ୍ୟ-ସଂସ୍କୃତି, ପୁସ୍ତକ ସମୀକ୍ଷା ସହିତ ଆଉ କେତୋଟି ନୂତନ ବିଭାଗ ଏହି ସଂଖ୍ୟାରେ ଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି।

ତ୍ରିରଙ୍ଗା ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟ ଓ ବହୁ ରେଖାଚିତ୍ର ଶୋଭିତ
ଏହି ସୁବୃହତ ସୁଦର୍ଶନ ବିଶେଷାଙ୍କର
ମୂଲ୍ୟ ମାତ୍ର ପଚସ୍ତରି ନୂଆ ପଇସା

ପାଠକ ଓ ଗ୍ରାହକମାନେ ଆଜଠାରୁ ନିଜ ସଂଖ୍ୟା ଅର୍ଡର ଦେଇ
ସଂରକ୍ଷିତ କରି ନରଖିଲେ ପରେ ହତାଶ ହେବେ।

— ଠିକଣା —

ମୌସୁମୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ, ଖୋଲାସାହି, କଟକ-୧

ଶ୍ରୀ [illegible] ସଂଘ ଲାଇବ୍ରେରୀ
ନଂ ୧/୨୫୭
ତା.................
ରାଉରକେଲା

ରାତି ଠିକ୍ ଦଶଟା ବେଳେ ଟ୍ରେନ୍ ଆସି ଛିଡ଼ାହେଲା ଷ୍ଟେସନରେ । ମାତ୍ର ସାତଜଣ ଯାତ୍ରୀ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲେ ଗାଡ଼ିରୁ । ଛୋଟ ଷ୍ଟେସନଟି । କର୍ମଚାରୀ କାହାରିକୁ ପ୍ରାୟ ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ । ଶୀତଦିନର ରାତି । ସିଏବା ଥିଲେ ଆରାମରେ ନିଶ୍ଚୟ ଘରଟି ଭିତରେ ବସିଥିବେ । କେହି ସେମାନଙ୍କର ଟିକେଟ୍ ଚେକ୍ କରିବାକୁ ଆସିଲେ ନାହିଁ । ସାତଜଣଯାକ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ବାହାରି ଆସିଲେ ପଦାକୁ ।

ଏତେବେଳେ ବୋଧହୁଏ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲେ । ଜଣେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବାନ୍, ପ୍ରାୟ ୪୫ ବର୍ଷ ବୟସ୍କ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ଆଗେଇ ଆସିଲେ ଜଣେ ଅତିବୃଦ୍ଧ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଖକୁ । ନିକଟସ୍ଥ ହୋଇ କହିଲେ—ଆପଣ କଣ କାହାକୁ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ?

ଚଞ୍ଚଳରେ ଫେରି ଚାହିଁଲେ ସେହି ବୃଦ୍ଧ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି । କହିଲେ—ମୁଁ ବିଳାସପୁର ଯିବ ବୋଲି ଗାଡ଼ି ଖୋଜୁଛି । ଖଣ୍ଡିଏ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ଆସିବାର ଥିଲା, ତାରି ଅପେକ୍ଷାରେ···

—ବିଳାସପୁର ! ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଗୋଟାଏ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପାଇ [illegible] ବାହାରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଛି । ଯିବି ବିଳାସପୁରକୁ···

ବିଳାସପୁରର ନାମ ଶୁଣି ଅନ୍ୟ ପାଞ୍ଚଟି ଯାତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ସଜାଗ ଦୃଷ୍ଟି ନିକ୍ଷେପ କଲେ ବକ୍ତାଙ୍କ ଉପରେ ।

ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଆଗେଇ ଆସି କହିଲେ—ଆପଣମାନେ ବଲାସପୁର ଯିବେ ? ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଖଣ୍ଡିଏ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ର ପାଇ ବଲାସପୁର ଯାଉଛି…

ଚତୁର୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜ ପକେଟରୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ରଟିକୁ ବାହାର କରୁ କରୁ କହିଲେ—ମୁଁ ମଧ୍ୟ ପାଇଛି, ଦେଖନ୍ତୁ—

ପଞ୍ଚମ, ଷଷ୍ଠ ଓ ସପ୍ତମ ସେତେବେଳେ ନିଜ ନିଜ ପକେଟରୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ରଟିକୁ ବାହାର କରି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିବା ଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ରଖି ସାରିଲେଣି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକେ ତାହାହେଲେ ବଲାସପୁରର ଯାତ୍ରୀ । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଆଗମନ, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏକ—ପ୍ରତ୍ୟେକେ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ପରିଚୟ ବିନିମୟ ମଧ୍ୟ ହୋଇଗଲା ।

ବାହାରର ସେହି ନିଃଶବ୍ଦ ଅନ୍ଧକାରରେ ଆଉ କେହି ଠିଆ ହେଲେ ନାହିଁ । ବାହାରେ ଭୟଙ୍କର ଶୀତ । ସକାଳ ହେବାକୁ ଆହୁରି ଦୁଇ ତିନି ଘଣ୍ଟା ବାକି । ଅଗତ୍ୟା ସେମାନେ ଓୟେଟିଂରୁମ୍ ଖୋଜିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଷ୍ଟେସନ ଭିତରକୁ ଆସିଲେ ।

ଯାତ୍ରୀ କେତୋଟିଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ପାସେଞ୍ଜର ଟ୍ରେନ୍‌ଟି ସେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟେସନ ଅଭିମୁଖରେ ନିଜର ଗତି ବଢ଼ାଇ ଦେଇଛି ।

ଖୋଜାଖୋଜି ପରେ ବିଶ୍ରାମାଗାରଟି ମିଳିଲା ।

କିଏ ଯେପରି ଗଣି ଗଣି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ଲାଗି ଏହି ଘରଟିକୁ ନିର୍ମାଣ କରିଛି । ସାତଜଣଯାକ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାପରେ ମନେ ହେଲା ଆଉ ଜଣେ ଅଧିକା ହେଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଅନ୍ଧକୂପ ହତ୍ୟା ଦ୍ୱିତୀୟଥର ହେବା କିଛି ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ବିଶ୍ରାମାଗାରର ବିରସିନି ବତୀଟି ଆଲୋକଦାନ ଅପେକ୍ଷା ଧୂମୋଦ୍‌ଗିରଣ କରୁଛି ବେଶି ।

ଯାହା କିଛି ହେଉ ସେମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତତଃ ଦୁଇ ତିନି ଘଣ୍ଟା ପାଇଁ ଆଶ୍ରୟ ନିଶ୍ଚୟ ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

କିନ୍ତୁ କାହାରି ଆଖିରେ ନିଦ୍ରା ଆସିଲା ନାହିଁ । ଅପରିଚିତ ସ୍ଥାନ, ଏପରି ସ୍ଥଳରେ ନିଦ୍ରାତ ଆସିବାର କଥା ନୁହେଁ । ଅଗତ୍ୟା ପରଦିନ ସକାଳେ ଉପରଉକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚିବେ ସେ ବିଷୟରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚିନ୍ତିତ ଦେଖାଗଲା ।

ପ୍ରଥମ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ନିର୍ମଳବାବୁ ନିଜ ପକେଟରୁ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ବାହାର କରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କହିଲେ—ଆପଣମାନେ ପାଇଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ଜାଣେନା କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଏହି କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ପାଇଛି । ଶୁଣନ୍ତୁ···ତାପରେ ସେ ପଢ଼ିଲେ—ଡାକ୍ତରବାବୁ, ଷ୍ଟେସନରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ଆପଣ ବାହାରକୁ ଆସି ଦେଖିପାଇବେ ଖଣ୍ଡିଏ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ରହିଛି । କୌଣସି ପ୍ରକାର ଚିନ୍ତାର କାରଣ ନାହିଁ, ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ଆସି ଗାଡ଼ିରେ ବସିବେ । ଯେତେଦୂର ସମ୍ଭବ ଆଉ ଛଅଜଣ ଯାତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ବାଲେଶ୍ୱର ଯିବାଲାଗି ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ବାହାରି ପାରନ୍ତି । ସୁତରାଂ ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଉକ୍ତ ଗାଡ଼ିରେ ବସାଇ ସାଙ୍ଗରେ ଆଣିବେ ।

···ଗାଡ଼ି ଦୁଇମାଇଲ ଆସିବା ପରେ ଆପଣମାନେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବେ ଟଟାଟିଏ ନଦୀକୂଳରେ । ସେହିଠାରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଛୋଟ ନୌକା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବ । ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆପଣମାନେ ନୌକାରେ ପାରହୋଇ ନଦୀର ଆରପାଖକୁ ଆସିବେ । ଉକ୍ତ ଘାଟଟିର ନାମ ବନ୍ଧୁଘାଟ । ନୌକାଚାଳକ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁ ବାଟ ଦେଖାଇଦେବ ସେହି ବାଟଦେଇ ଆପଣମାନେ ଚାଲି ଚାଲି ତିନିମାଇଲ ଆସିବାପରେ ଖଣ୍ଡିଏ ସୁନ୍ଦର କୋଠାଘର ଦେଖିପାରିବେ । ଉକ୍ତ ଘରେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ରହିବାଲାଗି ପୃଥକ୍ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାହୋଇଛି ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ କୋଠରୀର ଦୁଆର ମୁହଁରେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ନାମ ମଧ୍ୟ ଲେଖାହୋଇଛି । ଆପଣମାନେ ତଦନୁଯାୟୀ ସେ ଯାହାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କୋଠରୀରେ ଚଳାଚଳ ହେବେ ।

···ଆପଣମାନେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ମୋ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ ହେବ ଓ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ଅତିଥିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମୁଁ ସେଠାରେ ଖାଦ୍ୟପେୟର

ଯେପରି ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିଛୁ ଆଶାକରେ କୌଣସି ବିଷୟରେ ଆପଣମାନେ ଅଭାବ ଅନୁଭବ କରିବେ ନାହିଁ । ଇତି—

ଆପଣଙ୍କର ବିଶ୍ବସ୍ତ ସୋମନାଥ···

ସୋମନାଥ ଚୌଧୁରୀ । କିଏ ଏହି ସୋମନାଥ ଚୌଧୁରୀ ! ଦେଖିବାକୁ କିପରି ! ଏମାନଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପରିଚୟ ନଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଏମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନନ୍ତି । ଖବରକାଗଜମାନଙ୍କରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ ବାହାରେ ବଲାସପୁର ନିକଟସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ଜଙ୍ଗଲ ମଝିରେ ସୋମନାଥ ଚୌଧୁରୀଙ୍କର ପ୍ରକାଣ୍ଡ ଅଟ୍ଟାଳିକା ନିର୍ମାଣ ହେଉଛି । ଭାରତ ଓ ଭାରତ ବାହାରର ବିଖ୍ୟାତ ଭାସ୍କରଗଣ ଏହି ପ୍ରାସାଦଟିକୁ ନିର୍ମାଣ କରିବା ଲାଗି ନିୟୋଜିତ ହୋଇଛନ୍ତି, ଅକାତରରେ ଅର୍ଥବ୍ୟୟ କରୁଛନ୍ତି ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଚୌଧୁରୀ ।

ସେହି ପ୍ରାସାଦଟିର ଶୁଭ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଉପଲକ୍ଷେ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ହେଉଛନ୍ତି ବିଖ୍ୟାତ ରାଜା, ମହାରାଜା ଓ ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀବୃନ୍ଦ । ଏପରି ପ୍ରଲୋଭନ ଯେଉଁଠି, ଏଇ ସାତଜଣ ଯେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପାଇ ନିଜକୁ ସୌଭାଗ୍ୟବାନ ମନେ କରି ନଥିବେ, ଏପରି କିଛି କଥାତ' ନୁହେଁ ଏବଂ ଏହି କାରଣରୁ ବିଭିନ୍ନ ସହରରୁ ଆସିଛନ୍ତି, ନିଜକୁ କୃତାର୍ଥ କରିବାଲାଗି ।

ଆଜି ଏଠାରେ ପହୁଞ୍ଚି ସେମାନେ ଅତିଶୟ ବିସ୍ମୟ ବୋଧ କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ପରି ଏତେ କ୍ଷୁଦ୍ର ଜୀବକୁ ମନେରଖି ପାରିଛନ୍ତି ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଚୌଧୁରୀ ! କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ! ଏମାନେତ ଏପରି କୌଣସି ଜନହିତକର କାର୍ଯ୍ୟ କରିନାହାନ୍ତି, ଯେ ଯାହାଦ୍ବାରା ଲୋକମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ିବା ସମ୍ଭବ ।

୧—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିପିନଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ, ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଜିଲ୍ଲା ଜଜ୍, ୨—ନିର୍ମଳଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ, ବର୍ତ୍ତମାନ ସିଭିଲ ସର୍ଜନ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ସହରର, ୩—ଅଜୟକୁମାର ଦାସ, ଏଡଭୋକେଟ୍, ୪—ସୁଚେତା ସାହୁ, ସରକାରୀ ସ୍କୁଲର ଲେଡ଼ି ଡକ୍ଟର, ୫—ବନବିହାରୀ ଚୌଧୁରୀ, ବିଖ୍ୟାତ ବ୍ୟବସାୟୀ, ୬—ଶେଠ ଜଗଦୀଶଚନ୍ଦ୍ର, ବନବିହାରୀ ବାବୁଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ନେ...

।ସାବ ରକ୍ଷକ ଓ ୭—ଅତୁଲ ଚନ୍ଦ୍ର ଗୁହଡ, ଋଟାୟୁର୍ଡ଼ ଆଇ. ପି.
।ଫିସର । ଏମାନେ ଯେ ନିଜକୁ କେଡ଼େ ଭାଗ୍ୟବାନ ମନେକରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ
।କ୍ଷାଲାଗି ଏତେଦୂର ଆସିଛନ୍ତି ଏସବୁ ସେମାନଙ୍କର ପୂର୍ବଜନ୍ମର ସୁକୃତି
ବାଲି ସେମାନେ ପରସ୍ପରଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ ଏହି ଷ୍ଟାଣ୍ଡାର୍ଡକାର ବିଶ୍ରାମା
।ାରଟିରେ ବସି ।

କେଡେ ସଦାଶୟ ଏହି ସୋମନାଥ ଚୌଧୁରୀ । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ପାଖକୁ
ଣି ସେ ମନିଅର୍ଡ଼ର ଯୋଗେ ଟଙ୍କା ପଠାଇ କେଡ଼େ ଉଚ୍ଚମନାର ପରିଚୟ
ଦାଇଛନ୍ତି । ସାକ୍ଷାତ୍ ହେଲେ ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ
ଦେବେ ତାଙ୍କୁ । ଏପରି ମହାପୁରୁଷର ଦର୍ଶନ ମିଳିବା କି ସମସ୍ତଙ୍କର
।ାଗ୍ୟରେ ଜୁଟେ

ନାନାବିଧ କଥାବାର୍ତ୍ତା ପରେ ରାତିଟା ଯେ କେତେବେଳେ ପାହି
।ାଇଛି ସେ ଖିଆଲ ସେମାନଙ୍କର ନାହିଁ । ଝାଡ଼ୁଦାର ଯେତେବେଳେ
ାର ଓଳେଇବାକୁ ଆସେ ତାକୁଇ ଦେଖି ସେମାନେ ବୁଝିପାରିଲେ ରାତିଟା
'ହିଗଲା ବୋଧହୁଏ ।

ବିଶ୍ରାମାଗାର ଛାଡ଼ି ବାହାରକୁ ଆସି ସେମାନେ ଦେଖିଲେ ରାସ୍ତା
ପରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ଠିଆ ହୋଇଛି, କୋଚମ୍ୟାନଟି ବସିଛି ତା
.ଗାରେ । ବୋଧହୁଏ ତାକୁ ଟିକିଏ ତନ୍ଦ୍ରା ଲାଗି ଯାଇଥିଲା । ଏତେଗୁଡ଼ିଏ
ଲୋକର କଥାବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣି ସେ ଉଠିବସି ଆଖି ମଳି ମଳି କହିଲା—ଆଇୟେ
।ାବୁଜୀ, ଆଇୟେ......

ଜଣା ପଡ଼ିଲା ସେହି ଗାଡ଼ିଟି ସେମାନଙ୍କୁ ନେଇଯିବା ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା
କରିଛି ।

ସମସ୍ତେ ଗାଡ଼ିରେ ଉଠିଲେ । ଖାଲ, ଢିପ, ସମତଳ ଓ ଅସମତଳ
ସ୍ତାଦେଇ ଅଶ୍ୱଯାନ ସେମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଚାଲିଲା ଗନ୍ତବ୍ୟ ପଥ ଦେଇ ।

ପ୍ରାୟ ନଅଟା ସୁଦ୍ଧା ସେମାନେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ନଦୀ କୂଳରେ ।
ଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇବା ପରେ କୋଚମ୍ୟାନଟି ଗାଡ଼ି ଘୁରାଇ ହସି ହସି
ହିଲା—ଆଦାବ୍ ବାବୁଜି, ଆଦାବ୍—ଆଦାବ୍—ଗାଡ଼ି ପୁଣି ଚାଲିଲା
ଯିଥିଲା ଯେଉଁ ବାଟ ଦେଇ ।

ସ୍ନାନାନ୍ତ ପରେ ସେମାନେ ଦେଖି ପାରିଲେ ଖଣ୍ଡିଏ ନୌକା ତାଙ୍କ
ଆଡ଼କୁ ଆସୁଛି । ମନେ ମନେ ଭାବିଲେ ଗୃହସ୍ୱାମୀ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆଗ
ସବୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରି ରଖିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଟିକିଏ ଜଳଖିଆ କରିନେବା
ବୋଧହୁଏ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା, ପେଟଟା ଯେପରି ଗାଧୋଇ ସାରିବା ପରେ ନିଜ
ପ୍ରଭାବ କଥା ଘୋଷଣା କରୁଛି ।

ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ନାଉରୀ ନୌକାଟିକୁ କୂଳକୁ ଆଣି ଘାଟରେ ବାନ୍ଧି
ଦେଇ ଉପରକୁ ଆସି ବିନୀତ ଭାବେ କହିଲା—ଆସନ୍ତୁ ବାବୁମାନେ, ଡେରି
କଲେ ଖରାରେ ବଡ଼ କଷ୍ଟ ହେବ......

ସମସ୍ତେ ଉଠିଲେ । ନୌକାବାହକ ପୁନର୍ବାର କହିଲା—ସେ
କୋଣରେ ଗୋଟିଏ ହାଣ୍ଡିରେ ଜଳଖିଆ ଅଛି, ଆପଣମାନେ ଖାଇ ନିଅନ୍ତୁ
ମୁଁ ନାଆ ଛାଡ଼ୁଛି......

ନୌକା ଚାଲିଲା, ଆରୋହୀଗଣ ଆଗ୍ରହଭରେ ଜଳଖିଆଗୁଡ଼ିକର
ସଦ୍‌ବ୍ୟବହାରରେ ଲାଗି ପଡ଼ିଲେ । ସୁସ୍ୱାଦୁ ଖାଦ୍ୟ, ପାନୀୟ, ସିଗାରେଟ୍ ଓ
ପାନ ଇତ୍ୟାଦିର ଆୟୋଜନ ଦେଖି ଚୌଧୁରୀଙ୍କର ରୁଚିର ପରିଚୟ ପାଇ
ସମସ୍ତେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ କଲେ ଓ ତାଙ୍କର ଦୀର୍ଘାୟୁର କାମନା ମଧ୍ୟ କଲେ ।

ଆଉ ତ କିଛି କହିବାର ନଥିଲା, ନଦୀଟିର ପ୍ରାକୃତିକ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି
ଦେଖୁ ଦେଢ଼ଘଣ୍ଟା ଭିତରେ ଆସି କୂଳରେ ଲାଗିଲେ । ଯେ ଯାହାର
ଜିନିଷପତ୍ର ଧରି ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲେ ଓ କିଛିଦୂର ଯାଇ ପଛକୁ ଚାହିଁ
ଦେଖିଲେ ନୌକା ବାହକ ନୌକାଟିକୁ ନେଇ ଫେରିବାକୁ ଲାଗିଛି ।

ସମ୍ମୁଖରେ ଦେଖାଗଲା ମନୁଷ୍ୟ-ପଥଚଲା-ବାଟ । ଦୁଇ ପାଖରେ ନାନା
ଛୋଟ ଛୋଟ ଗୁଳ୍ମ, ଲତା, ସରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ରାସ୍ତା ସିଧା-ସଳଖ ଆଗକୁ ମା
ଚାଲିଛି । ଦୁଇଜଣ ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଚାଲି ପାରିବେ ନାହିଁ, ତେଣୁ ଜଣ
ପଛରେ ଜଣେ ଥାଇ ରାସ୍ତା ଚାଲିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଦୀର୍ଘ ଦୁଇଘଣ୍ଟା ଚାଲିବା ପରେ ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରେ ଖଣ୍ଡିଏ କ୍ଷୁଦ୍
ଅଟ୍ଟାଳିକାର ଚିହ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଲା । ଆଶାନ୍ୱିତ ହୋଇ ସେମାନେ
ଟିକିଏ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଲେ ଓ କ୍ରମେ ପହୁଞ୍ଚିଲେ ଅ

ଟ୍ଟାଲକାଟିର ପାଖରେ । ବାହାରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖାଅଛି ଚୌଧୁରୀ-ଭବନ” ।···ଖଣ୍ଡିଏ ସାଇନ୍ ବୋର୍ଡ ଉପରେ ଲେଖା ହୋଇଛି, ।ଗତମ୍···

ସେମାନେ ଯାହା ଧାରଣା କରିଥିଲେ, କୋଠାଟିକୁ ଦେଖିବା ସଙ୍ଗେ ଙ୍ଗେ ସେ ଧାରଣା ଓ ଉତ୍ସାହ ଯେପରି ନିମିଷେକ ଭିତରେ ମଉଳି ଗଲା । ।ାହା ହେଉ ଆଉ ଉପାୟ ନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି, ।ୃହସ୍ୱାମୀ ସହିତ ଦେଖା ନକରି ଫେରିବେ ବା କିପରି ?

ଭିତରକୁ ଆସିଲେ ସମସ୍ତେ । ଖଣ୍ଡିଏ କାଗଜ ନୋଟିସ ବୋର୍ଡରେ ଲାଥିବାର ଦେଖାଗଲା । କୌତୁହଳୀ ଆଗନ୍ତୁକଗଣ ନୋଟିସଟିକୁ ଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ନୋଟିସଟି ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ, କେବଳ କିଏ କେଉଁ ।ରେ ରହିବେ ଓ ଖାଦ୍ୟ ପେୟର କିପରି ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହୋଇଅଛି, ବୁଗୁଡ଼ିକ ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖଭାବେ ଉଲ୍ଲେଖ କରା ହୋଇଛି ସେଥିରେ । ସମସ୍ତେ ବଶ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ କ୍ଳାନ୍ତ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ସେତେବେଳେ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।ରଆଡ଼େ ଗଲେ ଦ୍ୱିତୀୟ ବାକ୍ୟବ୍ୟୟ ନକରି ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିଜ ନିଜର ଘରଟିରେ ବା ଲଣ୍ଠନଗୁଡ଼ିକୁ ଜଳାଇ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘରକୁ ଆଲୋକିତ କଲେ । ।ର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଗନ୍ତାଘରରୁ ଖାଦ୍ୟ ବସ୍ତୁ ବାହାର କରି ଷ୍ଟୋଭ୍ ଜଳାଇ ନ୍ଧାବଢ଼ା କରି ଆହାର ପର୍ବ ଶେଷକଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜିନିଷ, ଯେତେବେଳେ ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ ସେସବୁ ଭଣ୍ଡାର ଘରଟି ।ତରେ ମହଜୁତ ଥିବା ଦେଖି, କୌଣସି ବିଷୟରେ ଅସୁବିଧା ହେବ ।ାହିଁ ଜାଣିସୁଦ୍ଧା ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ମନ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ସନ୍ଦେହର ।ୃପାତ ଆସି ପଡ଼ିଲା ।

ରାତିଟା କଟିଗଲା ଗୋଟାଏ ଭୟ ଓ ଅହେତୁକ ଆଶଙ୍କା ଭିତର ।ଦେଇ । ପରଦିନ ସକାଳ ନଅଟା ବେଳେ ସମସ୍ତେ ନିତ୍ୟକର୍ମ ଶେଷାନ୍ତେ ।ଲଘର ଭିତରେ ଥିବା ଖାଇବା ଟେବୁଲ ପାଖରେ ଆସି ଜଳଖିଆ ।ାରିବା ପରେ ଚା’ ଇତ୍ୟାଦି ପାନ କରି ଗଳ୍ପ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ହଠାତ୍ ସମ୍ମୁଖକୁ ଚାହିଁ ସୁଚେତା ଦେଖି ପାରିଲା କାନ୍ଥରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଝୋ
ନାଲକନା ଟଙ୍ଗା ହୋଇଛି । କନାଟି ଉପରେ ଅଙ୍କା ହୋଇଛି ନିପୁଣ ଶିଳ
ହାତରେ ନିର୍ମିତ ଛୋଟ ଗୋଟିଏ ଡ୍ରାଗନ୍ ମୂର୍ତ୍ତି । ଡ୍ରାଗନ୍‌ର ଚକ୍ଷୁ ଦୁଇ
ଯେପରି ସମ୍ମୋହନ କରି ପାଖକୁ ଡାକୁଛି ସୁଚେତାକୁ ।

ସୁଚେତା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ବୋଧ କରୁଥିଲା, ତାର ଏହି ଅସ୍ୱସ୍ତି ମ
ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ—ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆସି ନିବଦ୍ଧ ହେଲା ସେ
ଡ୍ରାଗନ ମୂର୍ତ୍ତିଟି ଉପରେ । ନିଜକୁ ଆଉ ଆୟତ୍ତ କରି ପାରିଲାନି ସୁଚେତା
ହଠାତ୍ ଚେୟାରରୁ ଉଠି ଡ୍ରାଗନଟିକୁ ଛଡ଼ାଇ ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ
କନାଟିକୁ ଜୋର କରି ଟାଣିବାମାତ୍ରେ ଗୋଟାଏ ଅସ୍ଫୁଟ ଗର୍ଜନ ଶୁଣି ସମ
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚାହିଁଲେ ଅଧୀର ଆଗ୍ରହରେ । ପ୍ରାୟ ଛିଟିକି ପଡ଼ି ଚଳେ ପଡ଼ିଗ
ସୁଚେତା ।

ମୁହୂର୍ତ୍ତିକ ପରେ ସେହି ଗର୍ଜନ ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା ଓ ପରେ ପର
ଶୁଣାଗଲା ପୁରୁଷର କଣ୍ଠସ୍ୱର । ସେ ସ୍ୱର ଏତେ ଗମ୍ଭୀର ଯେ ଶୁଣିଲେ
ମନେହୁଏ ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଜନ ତା' ଆଗରେ କିଛି ନୁହେଁ । ସେହି ସ୍ୱର ସ୍ପ
ଓ ସତେଜ କଣ୍ଠରେ ଘୋଷଣା କଲା—

...ମାନନୀୟ ଅତିଥିଗଣ !

ବିଶେଷ କାରଣ ବଶତଃ ମୁଁ ନିଜେ ଆପଣମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ
ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ, ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅତିଶୟ ଦୁଃଖିତ
ମୁଁ ସୋମନାଥ ଚୌଧୁରୀ । ଆପଣମାନେ ମୋର ପରିଚୟ ଜାଣିଛନ୍ତ
କିନ୍ତୁ ସେତିକି କେବଳ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ମୁଁ ସୋମନାଥ ଚୌଧୁରୀ
ଯେଉଁ ସୋମନାଥ ଚୌଧୁରୀଙ୍କୁ ତତ୍କାଳୀନ ମହାମାନ୍ୟ ବିଚାରପତି
ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଲପନଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ ଦୀର୍ଘ ଦେଢ଼ବର୍ଷପା
ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡାଦେଶ ଦେଇଥିଲେ, ମୁଁ ସେହି ସୋମନାଥ ଚୌଧୁରୀ
ଆଜି ସ୍ୱୟଂ ବିଚାରପତିଙ୍କୁ ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ନିଜର ଘର ଭିତରେ ଦେଖିପା
ନିଜକୁ ଭାଗ୍ୟବାନ ମନେକରୁଛି ।

ଆପଣମାନଙ୍କର କଣ ମନେନାହିଁ ଆଡ୍‌ଭୋକେଟ୍ ଅଜୟବାବୁ ! ଆସାମୀ ବିପକ୍ଷରେ ସେଦିନତ’ ଆପଣ ଜବାବ୍-ସୁଆଲ କରିଥିଲେ । ମିସ୍ ସୁଚେତା ସାହୁ ! ସୁମତିକୁ ଆପଣତ ପରୀକ୍ଷା କରି କହିଥିଲେ ମୁଁ ତାକୁ ଭ୍ରଷ୍ଟା କରିଛି ବୋଲି । ବନବିହାରୀବାବୁ—ଆପଣ କଣ ଶପଥ କରି କହିପାରିବେ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର କନ୍ୟା ସୁମତିର ପ୍ରେମାସ୍ପଦ ଥିଲି ? ତକ୍ତରେ ନିର୍ମଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ, ଏହାକି ସତ୍ୟ ନୁହେଁ ଯେ ଆପଣ ଯେତେ ଖଣ୍ଡ ପ୍ରେମପତ୍ର ସୁମତିକୁ ଲେଖିଥିଲେ, ସେଦିନ ରାତିରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ମୁଁ ଯେଉଁ ଦିନ ପୁଲିସ କର୍ତ୍ତୃକ ଗ୍ରେପ୍ତାର ହେଲି, ଆପଣ ସେଗୁଡ଼ିକ ସୁମତିକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଭୁଲାଇ ତା ପାଖରୁ ନେଇ ସେଗୁଡ଼ିକ ପୋଡ଼ି ଦେଇ ନାହାନ୍ତି ? ଆପଣ କଣ ମିଥ୍ୟା ସାକ୍ଷୀ ଦେଇ ନଥିଲେ ଶେଠ ଜଗଦୀଶଚନ୍ଦ୍ର ? ଝୁଲଣବାବୁ କଣ ସବୁ ଜାଣିପାରି ମଧ୍ୟ ଅର୍ଥର ମୋହରେ ପଡ଼ି ପ୍ରକୃତ ଆସାମୀକୁ ସନ୍ଦେହର ବାହାରେ ରଖି ନ ଥିଲେ…?

ସମସ୍ତେ ଅବାକ୍ ବିସ୍ମୟରେ ପରସ୍ପରଙ୍କ ମୁହଁ ଚାହିଁଲେ । ଆକସ୍ମିକ ଅବସାଦରେ ଯେପରି ସମସ୍ତେ ମୂକ ଓ ବଧୀର ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି । କାହାରି ମୁହଁରେ ଭାଷା ନାହିଁ । ଗାରଦ କିସ୍ତବ୍ଧ ଘରଟା ଭିତରେ ମୃତ୍ୟୁ ପରି ନୀରବତା ଘୋଟି ଆସିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ହୃଦସ୍ପନ୍ଦନ କ୍ରିୟା ଯେପରି ସ୍ପଷ୍ଟ ଶୁଣିପାରିଲେ ।

ସେହି ସ୍ତବ୍ଧତା କିନ୍ତୁ ବେଶୀକ୍ଷଣ ସ୍ଥାୟୀ ହେଲା ନାହିଁ । ଘୋଷଣାକାରୀ ପୁନର୍ବାର ସୁସ୍ପଷ୍ଟ କଣ୍ଠରେ ଘୋଷଣା କଲା—

…ମାନନୀୟ ଅତିଥିଗଣ !

ବର୍ତ୍ତମାନ ଆପଣମାନେ ଯେପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛନ୍ତି ଯଦି କେହି ଚିତ୍କାର କରି ଲୋକ ଡାକିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି ତାହାହେଲେ ସେ ଡାକ କେବଳ ଅରଣ୍ୟ ରୋଦନ ସହିତ ସମାନ । କାରଣ ନିକଟରେ କୌଣସି ବସତି ନାହିଁ—ଜନମାନବ ଭୁଲରେ ଏକେବେ ଇଆଡ଼େ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଠାରୁ ପଳାଇଯିବାର ମଧ୍ୟ ଉପାୟ ନାହିଁ । ଜଙ୍ଗଲ ପାରିହେଲେ ଯେଉଁ ଘାଟି ପଡ଼େ ତାହା ତ’ ଆପଣମାନେ ଦେଖିଆସିଲେ, କେତେ ଗଭୀର ଓ

ବର୍ତ୍ତମାନ ତାର ଅବସ୍ଥା କପଟ । ସେଠାରେ ଆଉ ନୌକାଟି ମଧ୍ୟ ନାହିଁ, ତେଣୁ ପାରହେବା ସୁଯୋଗରୁ ଆପଣମାନେ ବଞ୍ଚିତ······

ବୋଧହୁଏ ଆପଣମାନେ ଯେଉଁ ଭୁଲ କରିଛନ୍ତି, ଆଇନ ଛାଡ଼ି ଆପଣମାନେ ଜଣେ ନିରପରାଧକୁ ଅକାରଣରେ ଜେଲ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ଦେଇ ଜଗତ ସମ୍ମୁଖରେ ହେୟ କରାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ନିଶ୍ଚୟ ଅନୁତାପ କରୁଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ମୁଁ କହେ ଆଗେ ମୋର ସବୁକଥା ଶୁଣି ତାପରେ ଅନୁତାପ କିମ୍ବା ଅନୁଯୋଗ କରନ୍ତୁ, ତତ୍‌ପୂର୍ବରୁ ନୁହେଁ ।

ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳବାବୁ, ଆପଣଙ୍କୁ ଯେଉଁ ରୁମ୍‌ଟି ଦିଆଯାଇଛି ସେହି ରୁମ୍‌ର ଝରକା ଉପରେ ଖଣ୍ଡିଏ ମୋଟା ଖାତା ଅଛି । ଆପଣ ଖାତାଟିକୁ ଆଣି ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ପଢ଼ିବେ । ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଲାଇନ୍ ବାଦ୍ ଦେବେ ନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ମୁଁ ଅନୁରୋଧ କରୁଛି ସମସ୍ତେ ଧୀର ସ୍ଥିର ଭାବେ ବସି ଏକାଗ୍ରଭାବେ ଲେଖାଟିକୁ ଶୁଣିବେ । କାହାରିକୁ ଯଦି ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହେବା ମୁଁ ଦେଖେ, ପିସ୍ତଲର ଗୁଳିରେ ମୁଣ୍ଡର ଖପୁରି ଉଡ଼ାଇ ଦେବାକୁ କୁଣ୍ଠା ବୋଧ କରିବି ନାହିଁ । ଯାଆନ୍ତୁ ଆଜି ରାତିଟା ସମସ୍ତେ ବିଶ୍ରାମ ନିଅନ୍ତୁ— କାଲି ଦିନ ୧୦ଟା ପରେ ଚିଆପିଆ ସାରି ଖାତାଟିକୁ ପଢ଼ିବାକୁ ବସିବେ— ନମସ୍କାର······

ଏଥର ଯେପରି ସମସ୍ତେ ନିଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ିଲେ ।

କେହି କାହାରିକୁ କିଛି ନ କହି ନିଃଶବ୍ଦରେ ଚେୟାର୍ ଛାଡ଼ି ନିଜ ନିଜର କୋଠରୀକୁ ଚାଲି ଆସିଲେ ।

ବାହାରେ ସୂଚୀଭେଦୀ ଅନ୍ଧକାର । ମୁହଁକୁ ମୁହଁ ଦେଖା ଯାଏନାହିଁ ଘର ଭିତରେ ଜଳୁଥିବା ଲଣ୍ଠନଟିର କ୍ଷୀଣ ସ୍ତିମିତ ଆଲୋକ ଘର ଭିତରର ଅନ୍ଧକାରକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଦୂରୀଭୂତ କରି ପାରୁନାହିଁ । ଘର ଭିତରେ ଅସ୍ୱସ୍ତିର ଗୋଟିଏ ଗୁରୁଭାର ଖେଳିବୁଲୁଛି ଯେପରି । ସୁଚେତା ନିଜର ଶଯ୍ୟାଉପରେ ପଡ଼ି ଛଟପଟ ହେଉଥାଏ । ଯେପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ସେ ଆଜି

ଜଡ଼ିତ ହୋଇପଡ଼ିଛି କେବେ ଓ କିପରି ଭାବେ ସେ ଯେ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରିବ ତାହା ଆଜି ସୁଦୂର ପରାହତ ।

କାହିଁକି ସେ ନିମନ୍ତ୍ରଣର ମୋହକୁ ଉପେକ୍ଷା କରି ପାରିଲା ନାହିଁ ? ଏହାପୂର୍ବରୁ ସେ'ତ କେତେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଉପେକ୍ଷା କରି ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରୁ ଆଡ଼େଇ ହୋଇ ରହିଛି । ଏସବୁ କଣ ହେଲା ଆଜି । ନିୟତି—ତାକୁ ଆଣିଛି ହାତଧରି ଇଠାକୁ ଧରି । ନିଷ୍ଠୁର ନିୟତି, କାହାରିକୁ ବାଦ୍ ଦିଏନା । କାହାରି ପ୍ରତି ସ୍ନେହ ମମତା କିଛି ନାହିଁ ତାର ।

ଅତୀତର ଚିତ୍ରଟି ଭାସିଉଠେ ସୁଚେତାର ଆଖି ଆଗରେ । ନିଜର ଅନୁଭୂତି, ନିଜର ଅତୀତର ଗୋଟିଏ ଛନ୍ଦମୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତି ।

କେତେ ବା ବୟସ ସେତେବେଳେ । ଚଉଦ କିମ୍ବା ପନ୍ଦର । ଧନୀ ପରିବାରର ଏକମାତ୍ର କନ୍ୟା, ରୂପରେ ଅତୁଳନୀୟ । କଣ ହେଲା କେଜାଣି ଅବନୀର ମୁହଁଟି କାହିଁକି ଭାସିଉଠିଲା ସବୁବେଳେ ଆଖିଆଗରେ ତାର । ସହପାଠୀ ଅବନୀ । ଥିଏ ପୁଣି ଘରକୁ ଘର ଲାଗି । କିନ୍ତୁ ବର୍ଷ ଗୋଟାଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୁଚେତା ଅବନୀକୁ ଧରାଛୁଆଁ ଦେଇନାହିଁ । ଦୂରରେ ଥାଇ ନିଜର ହୃଦୟ ରାଜ୍ୟରେ ସ୍ଥାନ ଦେଇଥିଲା ତାକୁ । କିନ୍ତୁ ପରେ ଆଉ ନିଜକୁ ଅୟତ୍ତ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ମନ ଭିତରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସାହସ ସଞ୍ଚୟ କରି ଦିନେ ସେ ଲେଖିଲା ଅବନୀ ପାଖକୁ ।

ଅବନୀ ପ୍ରଥମେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ ଏସବୁ । ସୁଚେତା ଲେଖିଛି, ତୁମେ କାହିଁକି ସ୍କୁଲରେ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ କଥା କୁହନାହିଁ, କାହିଁକି ତୁମେ ଘର ପାଖରେ ଥାଇ ସୁଦ୍ଧା ଆମ ଘର ସାଙ୍ଗରେ ସମ୍ବନ୍ଧ ରଖୁ ନାହିଁ !···ଇତ୍ୟାଦି ।

ଏବଂ ସେହିଦିନ ସୁଚେତା ଟିଫିନ୍ ପିରିୟଡ଼ରେ ଅବନୀକୁ କ୍ଲାସରୁ ଡାକି ବାହାର କରି ସ୍କୁଲର ପଛପଟ ଗୋଟିଏ ନିରୋଳା ସ୍ଥାନରେ ବସି ଦୁହେଁ ଖାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ତାପରେ, ତାପରେ ଉଭୟଙ୍କ ଭିତରେ ଚାଲିଲା ପତ୍ର ବିନିମୟ, ନିରୋଳା ଦର୍ଶନ, ଚିରନ୍ତନ ପ୍ରେମର ଯାହା କିଛି ଉପାଦାନ ଆବଶ୍ୟକ ସବୁ କିଛି ଯୋଗାଇଲେ ଉଭୟେ ଉଭୟଙ୍କୁ ।

ଏକଥା କିନ୍ତୁ ଅଛପା ରହିଲାନାହିଁ । କୌଣସି କାଳେ ଯାହା ରହିନାହିଁ, ତାଙ୍କ ବେଳକୁ ତାହା ଅନ୍ୟଥା ହେବ ବା' କିପରି ?

ଏବେ ଜାଣିପାରିବେ ସମସ୍ତେ—ସୁଚେତାର ପିତାମାତା ଓ ଅବନୀର ଭାଇ ଭାଉଜ ।

ସେହିଦିନଠାରୁ କଡ଼ା ପହରା ଚାଲିଲା ଉଭୟଙ୍କ ଉପରେ ।

ସୁଚେତାର ସ୍କୁଲ ଯିବା ବନ୍ଦ ହେଲା ।

ତଥାପି ସୁଚେତା ସୁଯୋଗ ଖୋଜି ଅବନୀ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରେ ତାଙ୍କର ବାଡ଼ିପଟର ଝରକାଟି ପାଖରେ ବସିଥାଏ ଅବନୀ; କୋଠାର ପାହାଚ ଉପରେ ବସିଲେ ସବୁକିଛି କଥାବାର୍ତ୍ତା କରାଯାଇପାରେ ।

ସେ-ବା' ଆଉ କେଇଟା ଦିନ ।

ଉଭୟେ ପୁନର୍ବାର ଧରାପଡ଼ିଲେ । ଏଥର ଆଉ ସେପରି ନୁହେଁ, ହାତଗୋଡ଼ ବାନ୍ଧି ନିର୍ମମ ମାଡ଼ଦେଇ ଗୋଟାଏ ଘରେ ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ ଦୁଇଦିନଯାଏ, ତୃତୀୟ ଦିନ ମଉସା ଆସି ଭଲଭାବେ ବୁଝାସୁଝା କରି ମୁକ୍ତ ଦେଲେ ତାକୁ ।

ତିନିଟା ଦିନ ଅବଶ୍ୟ ସୁଚେତା ଆଉ କିଛି ଦୁଷ୍ଟାମି ନକରି ଶାନ୍ତ ଶିଷ୍ଟ ପିଲାଟି ପରି ବାହୁନେଇ ବସିଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଚତୁର୍ଥ ଦିନ ଯଥାପୂର୍ବଂ ତଥାପରଃ ।

ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ସ୍କୁଲରୁ ନାମ କଟାଇବାକୁ ହେଲା । ଘରେ ଟିଉସନ୍ ମାଷ୍ଟର ରଖି ପଢ଼ାପଢ଼ି ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ସବୁବେଳେ ସତର୍କ ପ୍ରହରୀ ଘୁରି ବୁଲିଲେ ଚତୁପାର୍ଶ୍ୱରେ ତାର ।

ଦିନେ ସକାଳୁ ଉଠି ଶୁଣିପାରିଲା ସୁଚେତା ଅବନୀ ସେହି ପାଖ ଘରର ଗୋଟିଏ ଝିଅକୁ ନେଇ କେଉଁଆଡ଼େ ପଳାଇ ଯାଇଛି ଗତ ରାତିରୁ । ଗୋଟାଏ ଅପରିସୀମ ଘୃଣାରେ ସର୍ବାଙ୍ଗ ତାର ବିଷାକ୍ତ ହୋଇ ଆସିଲା । ଯଦି ସେ ଅବନୀକୁ ଦେଖନ୍ତା ତାହାହେଲେ ଚିବୁକରେ ତାର ଚୋଳ

ଟେଇ ବାଅନ୍ତା । ସରଳ ବିଶ୍ୱାସରେ ନିଜର ସମସ୍ତ ଅର୍ପଣ କରିବାକୁ ଯାଉଥିଲା ସେ ଉପଯାଚିକା ହୋଇ ।

ଗୋଟାଏ ଘୃଣା, ସମସ୍ତ ପୁରୁଷ ଜାତି ପ୍ରତି ଘୃଣା ପୋଷଣ କରି ସୁଚେତା ସେହି ଦିନଠାରୁ ନିଜକୁ ଅନ୍ୟଭାବେ ଗଢ଼ିଲା । ସବୁବେଳେ ପାଠପଢ଼ି ନେଇ ବ୍ୟସ୍ତ, କାହାରି ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲାଭଳି ତାର ଅବସର ଆଉ କାହିଁ ! ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସେହି ଦିନଠୁ ଦେଖାଗଲା ସୁଚେତାର ଦେହ ଓ ମନରେ ।

ପିତାମାତାଙ୍କର ମନ ଭିତରେ ଯେଉଁ ସନ୍ଦେହ ଜାଗରୁକ ଥିଲା ଏଥର ସେମାନେ ସ୍ୱସ୍ତିର ନିଃଶ୍ୱାସ ପକାଇ କନ୍ୟାର ମନୋରଞ୍ଜନ ଲାଗି କେତେ ପ୍ରକାର ଉପହାର ନିତ୍ୟ ନୂତନଭାବେ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

କୌଣସି ଆଡ଼େ ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ନାହିଁ ସୁଚେତାର । ସ୍କୁଲରୁ ଫେରି ସିଧା ସିଧା ସେ ଯାଇ ବସେ ଷ୍ଟଡ଼ିରୁମ୍‌ରେ ଏବଂ ଏକାଗ୍ରଭାବେ ପାଠ୍ୟାଧ୍ୟୟନ କରେ ଦୀର୍ଘ କେତେଟା ଘଣ୍ଟା ! ରାତି ନପାହୁଣୁ ପୁଣି ବସେ ବହିପତ୍ର ନେଇ । ପିତାମାତାଙ୍କର ନୂତନ ଉପହାର ପ୍ରତି ଫେରି ସୁଦ୍ଧା ଚାହେଁ ନାହିଁ ।

ଦୀର୍ଘ କେଇଟା ବର୍ଷ ଅକ୍ଳାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ କରି ଯେଉଁ ଦିନ ପ୍ରଥମ ହୋଇ ପାସ୍ କରିଛି ବୋଲି ସମ୍ବାଦ ମିଳିଲା ସେଦିନ ବାପାମାଙ୍କର ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନସରେ । କିନ୍ତୁ ସୁଚେତା ସବୁଦିନେ ଯାହା, ସେଦିନ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ।

ମନେଅଛି ସୁଚେତାର, ପାସ୍ କରିଛି ବୋଲି ତାଙ୍କ ଘରେ ପୂଜା ଓ ନିମନ୍ତ୍ରଣର ଆୟୋଜନ କରା ହୋଇଥିଲା । ଆସିଥିଲେ ଲୀନା, ସବିତା ଓ ଯମୁନା ପ୍ରଭୃତି । ସେମାନେ ଆସି ଦେଖିଲେ ଘର ଟି ଭିତରେ ବସି ସୁଚେତା ପଢ଼ୁଛି ଏକଧ୍ୟାନରେ, ନାନାଦି ପରିହାସ କରି ଜୋର କରି ତାକୁ ନେଇ ଆସିଲେ ବାହାରକୁ ।

କିନ୍ତୁ ସୁଚେତା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମଧୁର ବାକ୍ୟରେ ମୋହିତ କରି ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିଲା ପୂର୍ବପରି ।

କେତେବେଳେ ସେ ବି. ଏସ୍‌ସି ପାସ୍ କରି ମେଡ଼ିକେଲ୍ କଲେଜରେ ଭର୍ତ୍ତି ହେଲା, ସେ ଯେପରି ନିଜର ସ୍ୱାଧୀନ ଜୀବନ ଯାପନର ପନ୍ଥା ବାଛି

ନେଇଛି ବୋଲି ଭାବି ଆନନ୍ଦରେ ଅଧୀର ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ଏବଂ ସେହିଦିନ ସେ ପ୍ରାଣଭରି ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ନିବେଦନ କଲା ସେ ଯାହା କରିବାକୁ ଯାଉଛି, ତାହା ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ଲାଗି ନୁହେଁ, ଜନକଲ୍ୟାଣ ତାର ମହତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

ଛାତ୍ରୀ ଜୀବନରେ ସୁରେଶ, ନବକୁମାର, ରାଜକିଶୋର ପ୍ରଭୃତି ତାର ଚାରିଆଡ଼େ ଘୂରିବୁଲି କରୁଥିଲେ ସତ କିନ୍ତୁ କାହାରିକୁ ସେ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେଇ ନାହିଁ କେବେ । କେହି କେବେ ଆଗଭର ହୋଇ କିଛି ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ, ସେ ଯଥା ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତରଟି ଦେଇ ଚାଲିଯାଏ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟରେ । ପଛରେ ଓ ଆଗରେ ନିନ୍ଦା ପ୍ରଶଂସା ଯଥେଷ୍ଟ ପାଏ, ସବୁ ଶୁଣେ, ମାତ୍ର ସବୁଥିରେ ସେ ନିର୍ବିକାର—କୌଣସି ଆଡ଼େ ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ନଥାଏ ।

ଜୀବନର କେତୋଟି ବସନ୍ତ ଅତିକ୍ରମ କରି ଆସିଛି ସୁଚେତା, କେବେହେଲେ ସେ ନିଜେ ସେ ସବୁର ହିସାବ ରଖିନାହିଁ । ହଠାତ୍ ଦିନେ ମା'ଙ୍କର କଥାରେ ଯେପରି ତା'ର ଚେତନା ଫେରି ଆସିଲା ।

...ଆଉ କେତେଦିନ ଦରଗୀ ରୋଗିଣୀ ନେଇ କଟେଇବୁ ସୁଚି—ଏଣିକି ଘରକରଣା ଦିଗରେ ମନ ଦେ'—

କଣ କହିବ ଉତ୍ତର ଖୋଜି ପାଏନା ସୁଚେତା । କେତେବେଳ ଯାଏ ଚାହିଁ ଥାଏ ଏକା ଧ୍ୟାନରେ ଜନନୀ ଆଡ଼େ । ହଠାତ୍ ଯେପରି ମନେପଡ଼ିଲା ଉତ୍ତର ନିଶ୍ଚୟ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ନିଜକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସଂଯତ କରି ନେଇ କହିଲା—ଭାବି ତୁମକୁ କହିବି ମା, ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ବାହା କରିବାର ଇଚ୍ଛା ମୋର ନାହିଁ...

ଏତିକି କଥାବାର୍ତ୍ତା ମା' ଝିଅଙ୍କର ।

କେଜାଣି କାହିଁକି ସେଦିନ ନିଜକୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ ସୁଚେତା । ବେଳାବେଳି ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ଫେରି ବଡ଼ ଦର୍ପଣଟି ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ନିଜକୁ କେତେ ଭଙ୍ଗୀରେ ଦେଖିବାକୁ ଲାଗିଲା । ବାସ୍ତବିକ ଏହି କେଇଟା ବର୍ଷ ଭିତରେ ତାର ଅବୟବର ଗଠନ ଅସମ୍ଭବ ଭାବେ ଉନ୍ନତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି, ଲାବଣ୍ୟ ବିଚ୍ଛୁରିତ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି

ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ । ଦେହଟା ଉପରେ କପର ଗୋଟାଏ ଲୋଭ ଆସି ପଡ଼ିଲା ଯେପରି ସୁଚେତାର । ଏହିତ ସେ ପ୍ରଥମ ଦେଖୁଛି ଦେହଟାକୁ ସତେ ସତେ !

ଶଯ୍ୟାରେ ପଡ଼ି ମନକୁ ମନ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ସେ । କଣ କରିବ ଏବେ । ତାର ଏହି ଦେହଟାକୁ ସେ କଣ ସମର୍ପିଦେବ ଜଣଙ୍କର ପାଦତଳେ ! ସବୁ ସ୍ନେହ, ପ୍ରେମ ଓ ପ୍ରୀତି ଅଜାଡ଼ି ଦେବ ତା କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ !

ପରକ୍ଷଣରେ ମନେ ପଡ଼ିଯାଏ ଅବନୀକୁ । ପୁରୁଷର ପ୍ରେମ କପର ସ୍ୱଚ୍ଛଶୁଭ୍ର ତାହା ତ' ଅବନୀ ପ୍ରମାଣ କରି ସାରିଛି । ସେହି ପୁରୁଷର ପଦଯୁଗଳ ତଳେ ସେ ଆତ୍ମ ସମର୍ପଣ କରିବ ! ଛି ଛି—ଗୋଟାଏ ଅସହନୀୟ ଜ୍ୱାଳାରେ ଦେହ ହାତ ତାର ଜଳିବାକୁ ଲାଗିଲା ପୁରୁଷର ଗଳଗ୍ରହ ହେବା କଥାରେ ।

ସ୍ନେହ, ପ୍ରେମ ଓ ପ୍ରୀତି ଯଦି ଦେବାକୁ ହୁଏ ସେଥିପାଇଁ ପାତ୍ରର ତ 'ଅଭାବ ନାହିଁ' ଦୁନିଆରେ । ସେ ସେବିକାବୃତ୍ତି ହୋଇ ଯେଉଁ ଅଭିଜ୍ଞତା ହାସଲ କରୁଛି କେତେ ଶିଶୁ, କେତେ ଆର୍ତ୍ତ ମୁମୂର୍ଷୁଙ୍କୁ ସେ'ତ ସ୍ନେହ, ପ୍ରେମ ଓ ପ୍ରୀତି ବିତରଣ କରିପାରିବ । କଣ ପାଇଁ ସେ କେବଳ ଜଣଙ୍କ ପାଖରେ ସବୁ ଅଜାଡ଼ି ଦେବ !

କାଳଚକ୍ର ଘୂରିବାକୁ ଲାଗିଛି । ଘୂରିବାକୁ ଲାଗିଛି ସୁଚେତାର ଭାଗ୍ୟଲେଖା ! ବାପାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିବା ଦୁଇ ବର୍ଷ ପରେ ମାତୃ ବିୟୋଗ ଅନୁଭବ କଲା ସୁଚେତା । ପିତୃବିୟୋଗ ପରେ ମାତୃବିୟୋଗ ଯେପରି ତାକୁ ଅତିଶୟ ବିବ୍ରତ କରିଦେଲା । ତଥାପି ନିଜକୁ ଯଥାଶକ୍ତି ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲା ସେ ।

ଗୋଟାଏ ବର୍ଷ ଭିତରେ କୃତିତ୍ୱ ସହ ପାଶ୍ କଲା ସୁଚେତା । ସ୍ଥାୟୀଭାବେ ଗୋଟିଏ ହସପିଟାଲରେ ଚାକିରୀ ନେଇ ସେହିଦିନଠୁ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଲା ରୋଗୀ ନିରୋଗିଣୀ ନେଇ ।

ଆଜି ଏହି କାକଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଘରଟି ଭିତରେ ଶଯ୍ୟା ଉପରେ ପଡ଼ି ମନେ ପଡ଼ିଯାଏ ତାର, ସରକାରୀ ଆହ୍ୱାନରେ ସେ ଆସିଥିଲା ଗୋଟିଏ ଝିଅକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ଏବଂ ପରୀକ୍ଷା ପରେ ସେ ମତପ୍ରକାଶ କରିଥିଲା ଯେ କେହି ନିଶ୍ଚୟ ଭ୍ରଷ୍ଟା କରିଛି ଝିଅକୁ ।

କିନ୍ତୁ'ତ ସେ ଅନ୍ୟାୟ କରିନାହାଁ । ତାହାର ପକ୍ଷ ସମର୍ଥନ କରି ସେ'ତ ନିଜର ଅଭିମତ ଦେଇନାହାଁ । ତେବେ କ'ଣ ପାଇଁ ତାକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣର ଛଳନାରେ ଭୁଲାଇ ଆଣି ଏପରି ଶାସନ କରାଯାଉଛି । ଅନ୍ୟ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଦୋଷାରୋପ କରା ହେଉଛି; ସେମାନେବି ତ କେବଳ ପକ୍ଷ ସମର୍ଥନ କରିଥିବା ଭଳି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିବେ ବୋଲି ମନେ ହୁଏନା । ତାହାଙ୍କ ଉପରେ ଘୋଷଣାକାରୀ ଦୃପ୍ତ କଣ୍ଠରେ ଆଜି ସମସ୍ତଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ ଆଣୁଛି……

ସୁଚେତା ଯେତେବେଳେ ଅତୀତ ଓ ବର୍ତ୍ତମାନର କଥା ନେଇ ବିନିଦ୍ର ରହି ଶଯ୍ୟାଟିରେ ଛଟପଟ ହେଉଥିଲା, ଆରଘରୁ ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ଚିତ୍କାର ଶୁଣାଗଲା—ମରିଗଲି, ମରିଗଲି…

ଶଯ୍ୟା ଉପରେ ଉଠି ବସିଲା ସୁଚେତା, କିନ୍ତୁ ସାହସ କରି ବାହାରକୁ ଆସି ପାରିଲା ନାହିଁ କିମ୍ବା ନିଜେ ଚେଇଁଛି ବୋଲି ଇଙ୍ଗିତ ସୁଦ୍ଧା କଲାନାହିଁ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆଉ କେତୋଟି ଘରର ଦ୍ୱାର ଖୋଲିବାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । ସୁଚେତା ମଧ୍ୟ ସାହସ ପାଇ ଏଥର ବାହାରକୁ ଆସି ଦେଖିଲା ନ ୪ ମ୍ବର ରୁମ୍‌ଟି ପାଖରେ ସମସ୍ତେ ଜମା ହୋଇଛନ୍ତି । ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଗେଇ ଆସି ସେ ଠିଆହେଲା ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ।

—କଣ ହୋଇଛି, ନିର୍ମଳବାବୁ……କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ସୁଚେତା !

—କଣ ହୋଇଛି ଆମେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜାଣିନାହୁଁ ମିସ୍ ସାହୁ ! ବିପିନବାବୁଙ୍କର ଚିତ୍କାର ଶୁଣି ଆମେ ସମସ୍ତେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛୁ—

ତାପରେ ଜଣ ଜଣ ହୋଇ ଆଗେଇ ଆସି କେତେପ୍ରକାର ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ବିପିନବାବୁଙ୍କୁ । ବିପିନବାବୁ କିଛିସମୟ ପରେ କିଞ୍ଚିତ ସୁସ୍ଥତା ଲାଭ କରି କହିଲେ—ମୁଁ ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖିଛି, ଏଥିରେ ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବାର କିଛି ନାହିଁ । ଛାଇନିଦ ଲାଗିଛି କି ନାହିଁ, ସ୍ପଷ୍ଟ ଶୁଣିପାରିଲି କିଏ ଯେପରି ଝରକାର ଛିଟ୍‌କିଣିଟିକୁ ଧରି ଟଣାଟଣି ଆରମ୍ଭ କରୁଛି । ଘଟଣାଟିକୁ ପରିଷ୍କାରଭାବେ ଜାଣିବାପାଇଁ ଆଉ ଟିକିଏ ଉତ୍କର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଶୁଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା

…ରୁଛି, ଝରକା ଡେଇଁ କିଏ ଜଣେ ପ୍ରବେଶ କଲା ଘରଟି ଭିତରେ । …ବାଙ୍ଗରେ ଗୋଟାଏ କଳା ଚଦର ଘୋଡ଼ି ହୋଇ ସେ ଆସି ଠିଆହେଲା ଠିକ୍ ମୋର ମୁଣ୍ଡ ପାଖରେ ଏବଂ ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ତାର ହାତର ଆଙ୍ଗୁଳି କେତେଟା ସିଧା ସିଧା ଚାଲି ଆସୁଥିଲା ମୋର ବେକ ପାଖକୁ । ମୋର ସୌଭାଗ୍ୟ ଯେ ମୁଁ ଚିତ୍କାର କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲି, ତାପରେ ତ …ଆପଣମାନେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ ।

ନିର୍ମଳବାବୁ ଏଥର ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ—ଆପଣ ଭଲଭାବେ ଚିନ୍ତା କରି କହନ୍ତୁ, ପ୍ରକୃତରେ ଆପଣ କାହାକୁ ଭିତରକୁ ଅସିବାର ଦେଖିଛନ୍ତି ନା, ସକାଳର ଘୋଷଣାକାରୀର ଘୋଷଣା ଶୁଣି ଆପଣ ଦୁର୍ବଳତା ବଶତଃ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲେ ?···

ବିପିନବାବୁ ନିଜକୁ ଅପମାନିତ ବୋଧକଲେ । ରୁଷ୍ଟ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ—ଡାକ୍ତର, ଆପଣ ରୋଗୀ ଦେଖି ଜାଣନ୍ତି ମାତ୍ର ମୁଁ ଲୋକମାନଙ୍କର ନାଡ଼ୀ ନକ୍ଷତ୍ର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖିପାରେ । ଦୀର୍ଘକାଳ ଧରି ବିଚାରକ ଆସନରେ ବସି ମୁଁ କଣ ସେ ଅଭିଜ୍ଞତା ଲଭ କରିନାହିଁ ବୋଲି ଆପଣ କହିପାରିବେ । ବୃଦ୍ଧ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ମୋର ଚକ୍ଷୁରେ ନିସ୍ପ୍ରଭତା ଆସିନାହିଁ, କିମ୍ବା ବଧିରତା ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିନାହିଁ । ମୁଁ ଭୁଲ ଦେଖିନାହିଁ ବୋଲି ଆପଣ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରନ୍ତି···

ଡାକ୍ତର ଆହତ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ—ମୁଁ ସେକଥା କହୁନାହିଁ ସାର ! ଅନେକ ସମୟରେ ମନୁଷ୍ୟ ଯାହା ଭାବିଥାଏ ସେଗୁଡ଼ିକ ନିଦ୍ରାବସ୍ଥାରେ ସେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖେ ।

ଅନ୍ୟମାନେ ସେତେବେଳେ ଯେପରି ମନେ ମନେ କେତେକାଂଶରେ ଭୟ ପାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ମନେହେଲା । ସୁଚେତାକୁ ଦେଖିଲେ ମନେହୁଏ ସେ ଯେପରି ଯଥେଷ୍ଟ ଭୟ ପାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସଙ୍କର ମନର କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ । ସେ ଖଣ୍ଡିଏ ଚେୟାର ଟାଣିଆଣି ବିପିନବାବୁଙ୍କର ଶଯ୍ୟା ପାଖରେ ବସିପଡ଼ି ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କହିଲେ—ଆପଣ ଏତେ ଚିନ୍ତା କରିବାର କଣ ଅଛି । ଆମେ ଏତେ ଲୋକ

ଥାଉ ଥାଉ କିଏ ଯେ ଏପରି ଅତର୍କିତଭାବେ ଆସି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଭୟ ଦେଖାଇବ ତାହାତ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରି ପାରେନା । ସୁଚେତା ଦେବି, ବସନ୍ତୁ—ଆପଣ ଠିଆହୋଇ ରହିଲେ କାହିଁକି ?···

ମନ୍ତ୍ରମୁଗ୍ଧା ପରି ସୁଚେତା ଆସି ବସିଲେ ଶଯ୍ୟାଟିର ଖୁବ୍ ନିକଟରେ ।

ନିର୍ମଳ ଡାକ୍ତର ମୁହଁରେ କଷ୍ଟକୃତ ହସ ଫୁଟାଇ କହିଲେ, ଆପଣଙ୍କର ହାତଟିକୁ ବାହାର କରନ୍ତୁତ ବିପିନବାବୁ—ପଲସ୍‌ଟା ଠିକ୍ ଦେଖେ···

ଅବଜ୍ଞାରେ ହାତଟିକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ ବିପିନବାବୁ । ଡାକ୍ତର ନାଡ଼ୀ ଇତ୍ୟାଦି ପରୀକ୍ଷା କରି କହିଲେ—ସୁଚେତା ଦେବି, ଆପଣଙ୍କର ଷ୍ଟେଥୋଟା ଟିକିଏ ଆଣି ପାରିବେକି ?

ମାତ୍ର ସୁଚେତାର ଉଠିବାର କୌଣସି ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ । ଡାକ୍ତର ବୁଝି ପାରି କହିଲେ—ଆପଣ ଡାକ୍ତର ହୋଇ ଏହିସବୁ ଭୂତପ୍ରେତ ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛନ୍ତି ସୁଚେତା ଦେବି ! ଆଚ୍ଛା, ମୁଁ ନେଇ ଆସୁଛି······ କହି ସେ ଉଠିଗଲେ । ଅନ୍ୟମାନେ ନୀରବରେ ବସି ରହିଲେ ମୁହଁ ତଳକୁ କରି ।

ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ମିନିଟ୍ ଭିତରେ ନିର୍ମଳବାବୁ ଷ୍ଟେଥୋ ହାତରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ ଓ ପରୀକ୍ଷା କଲେ ବିପିନ୍‌ବାବୁଙ୍କୁ ।

ପରୀକ୍ଷାନ୍ତେ କହିଲେ—ନା, ଆପଣଙ୍କର ହାର୍ଟ ଦୁର୍ବଳ ନୁହେଁ ।···

—ଯାହାହେଉ ନିମନ୍ତ୍ରଣକାରୀ ଯେ ବୁଦ୍ଧି ଖଟାଇ ଦୁଇଜଣ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଅଣାଇ ପାରିଛି ଏହାହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ······ହସି ହସି କହିଲେ ଆଡ଼ଭୋକେଟ୍ ଅଜୟକୁମାର ଦାସ ।

ଲୌହ ବ୍ୟବସାୟୀ ବନବିହାରୀ ଚୌଧୁରୀ କହିଲେ—କିନ୍ତୁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଆସାମୀ···

କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁ କରୁ କେହି ଆଉ ସେ ରାତିଟା ବିପିନବାବୁଙ୍କର ଘରଛାଡ଼ି ଗଲେ ନାହିଁ । ପ୍ରଭାତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତେ ଅପେକ୍ଷା କଲେ । ସକାଳ ହେବାମାତ୍ରେ ଯେ ଯାହାର ନିତ୍ୟକର୍ମ ସମାପନାନ୍ତେ ସାମାନ୍ୟ ଜଳଖିଆ ସମସ୍ତେ ମିଳି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ବୈଠକଖାନାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ଖାଉ ଖାଉ

ହଠାତ୍ ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ନିର୍ମଳବାବୁଙ୍କର ଘୋଷଣାକାରୀର ଶେଷଗ୍ରହର ଆଦେଶ । ଅଲଙ୍ଘ୍ୟ ଆଦେଶ । ନିଜ ଚେୟାରରୁ ଉଠିପଡ଼ି କହିଲେ— ଆପଣମାନେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ବସିଛନ୍ତି କଣ, ଆମକୁ ସେ ଖାତା ଖଣ୍ଡିକ ପଢ଼ିବାକୁ ହେବ, ଏହା କଣ ଆପଣମାନେ ଭୁଲିଗଲେ । କିନ୍ତୁ, ମୋ ରୁମ୍‌ର ୪ର୍ଥ ପାଶରେ ଅଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି, ମୁଁ ଖୋଜି ଆଣେ···ଏହି ପରି ଚାଲିଗଲେ ନିର୍ମଳ ଡାକ୍ତର ।

ସମସ୍ତଙ୍କର ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ନଇଁ ଆସିଲା ଆଷାଢ଼ର ବନ୍ୟା । ପ୍ରତ୍ୟେକେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଚାହିଁଲେ ନୀରସ ଦୃଷ୍ଟିରେ ।

ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ସ୍ତବ୍ଧତା ଖେଳିଗଲା ।

ମୃତ୍ୟୁ ପରି ଭୟାବହ ସେ ସ୍ତବ୍ଧତା ।

ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ପହଞ୍ଚିଲେ ଖାତାଟି ଧରି । ଅଦ୍ଭୁତ ଅସ୍ୱସ୍ତି ଖେଳିଗଲା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ମନରେ । ନିର୍ମଳବାବୁ ଆସି ବସିଲେ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଆସନଟିରେ । ଓ ଖାତାଟିକୁ ଖୋଲିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଥମେ ଗୌରଚନ୍ଦ୍ରିକା ଆରମ୍ଭ କରି କହିଲେ—ଏହି ସେହି ଅଭିଶପ୍ତ ଖାତା, ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ପୃଷ୍ଠା ଯାହାର ନିଦାରୁଣ ଅଭିଯୋଗ ଆଣିଛି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ନାମରେ । ଲକ୍ଷିତ ଖାତାଟିର ମର୍ମାଂଶ ମୁଖରୋଚକ ନହେଲେ ସୁଦ୍ଧା, ନାଟକୀୟତାର ଛାୟା ଯେ ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଥିବ ଏହା ଆମ୍ଭେମାନେ ଆଶା କରିପାରୁ ।

—ନମଃ ଶ୍ରୀ ଗୁରବେ ନମଃ···କହି ଖାତାଟିକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ଛୁଆଁଇ ଖୋଲିଲେ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ । ପ୍ରଥମ ପୃଷ୍ଠାରେ ଲେଖାଅଛି— 'ଅଭିଯୋଗ'—

ପଢ଼ିବା ପରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ପୃଷ୍ଠାଟିକୁ ଓଲଟାଇଲେ ଡାକ୍ତର । ତା'ପରେ ପଢ଼ିଲେ—ମୋର ଜୀବନର ଶକ୍ତିଦାତା ସପ୍ତମହାରଥୀଙ୍କର କରକମଳରେ ଉତ୍ସର୍ଗ କଲି ମୋର ଜୀବନର କ୍ଷୁଦ୍ର ଇତିବୃତ୍ତ । ଇତି—ହତଭାଗ୍ୟ ବିନୋଦ···

—ବିନୋଦ···ପ୍ରାୟ ଚିତ୍କାର କରି କହିଲେ ଲୌହ ବ୍ୟବସାୟୀ ବନବିହାରୀ ଚୌଧୁରୀ ।

ଡାକ୍ତରଙ୍କର ଅଧର ପ୍ରାନ୍ତରରେ ଖେଳିଗଲା ଖଣ୍ଡିଏ କ୍ଷୀଣ ହାସ୍ୟ ରେଖା । କହିଲେ—ହଁ, ବିନୋଦ । ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ରରେ ଲେଖା ଅଛି 'ଆପଣଙ୍କର ବିଶ୍ୱସ୍ତ, ସୋମନାଥ'—ଇତିହାସ ଲେଖୁଛନ୍ତି ବିନୋଦ । ତାହାହେଲେ ବିନୋଦ ଓ ସୋମନାଥ ଭିତରେ କି ସମ୍ବନ୍ଧ ଥାଇପାରେ ଏଇଟା ପ୍ରଥମେ ଆମକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ...

ଏତେବେଳେ ମୁହଁ ଖୋଲିଲେ ରିଟାୟାର୍ଡ଼ ଆଇ-ପି ଅଫିସର ଅତୁଳବାବୁ ।—ଏହା କଣ ଆପଣ ବୁଝିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ଡାକ୍ତର ? ବିନୋଦ ତାର ପ୍ରକୃତ ନାମ । ସୋମନାଥ ଛଦ୍ମନାମ ଦେଇ ସେ ଆମକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଛି । ବିନୋଦ ବୋଲି ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ରରେ ଲେଖିଥିଲେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ନିଶ୍ଚୟ ତାକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିଥାନ୍ତେ, ଯେପରି ବନବିହାରୀବାବୁ ବିନୋଦ ନାଁଟି ଶୁଣି ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । ବିଳାସପୁରର ଜଙ୍ଗଲ ମଝିରେ ପ୍ରାସାଦୋପମ ଅଟ୍ଟାଳିକା ନିର୍ମାଣ ହେଉଛି ବୋଲି ଯେଉଁ ସମ୍ବାଦ ଆମ୍ଭେମାନେ ଖବରକାଗଜରେ ପଢ଼ୁଥିଲୁ, ସେହି ସୁଯୋଗନେଇ ସେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତାରିତ କରିଛି । ପଢ଼ନ୍ତୁ, ପଢ଼ନ୍ତୁ ଡାକ୍ତର—ଭାଗ୍ୟଟାକୁ ଜଲ୍ଲାଦ ଜିମାରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇଛୁ, ଜଲ୍ଲାଦର ଅନୁଗ୍ରହାକାଙ୍କ୍ଷୀ ଆମ୍ଭେମାନେ...

ଡାକ୍ତର ପଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ—ରୁଦ୍ଧ ନିଃଶ୍ୱାସରେ ସମସ୍ତେ ଶୁଣିବା ଲାଗିଲେ ଚରମ ସତ୍ୟଟିକୁ...

...ମୁଁ ବିନୋଦଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ । ପି । ୰ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦାସ । ସା—ବୈଦ୍ୟରାଜପୁର, ମୁଁ ଶପଥ କରି ଲେଖୁଛି ଯେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ଯାହା ମୋର ଜୀବନରେ ଘଟିଛି ସବୁଗୁଡ଼ିକ ନିରାଟ ସତ୍ୟ । ଯଦି କୌଣସି ଅତିରଞ୍ଜିତ କଥା କାହାରିକୁ ଆକ୍ଷେପ କରି ଲେଖିଥାଏ, ତାହାହେଲେ ମୁଁ ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ଚିର ଅପରାଧୀ ହୋଇ ରହିବି ।

...ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ୨ ବର୍ଷର ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଗ୍ରାମ ପାଠଶାଳାରେ ନାଁ ଲେଖାଇଲି । ଆମ ଘର ପାଖର, ଆମଠୁଁ ଟିକିଏ ଅବସ୍ଥା-ସମ୍ପନ୍ନ ଘରର ଝିଅ ସୁମିତା ଟିକ୍ ଛଅବର୍ଷ ପରେ ସେଇ ସ୍କୁଲରେ ନାଁ ଲେଖାଇଲା । ମୋର ବାପାଙ୍କର ସହିତ ସୁମିତାର ପିତା ବନବିହାରୀବାବୁଙ୍କର

ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ସଦ୍ଭାବ ଥିଲା । ସୁତରାଂ ଆମେ ଦୁହେଁ, ସ୍କୁଲରେ ନାଁ ଲେଖାଇବା ଦିନଠାରୁ ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଯା'ଆସ କରୁ ।

...ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ମାଟ୍ରିକ କ୍ଲାସରେ ସୁମନ୍ତ ସେତେବେଳେ ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀରେ । ପାସ୍ କରି ସେ ସ୍କୁଲ୍ ଛାଡ଼ିଲି, ଆସିଲି ସହରକୁ । ଯୋଗ ଏମିତି, କେଇଟା ବର୍ଷ ପରେ ପୁଣି ଦେଖାହେଲା ସୁମନ୍ତ ସାଙ୍ଗରେ ଏକା କଲେଜରେ । ଆଗରୁ ଯେଉଁ ଭାବଟା ଥିଲା, ଏବେ ତାହା ଆଉ ଟିକିଏ ନିବିଡ଼ତର ହେଲା ଓ କଲେଜ ପିଲାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଆମେମାନେ ଫାଙ୍କି ଦେଇ ପାରିଲୁ ନାହିଁ ।

ନବ ବସନ୍ତର ବାର୍ତ୍ତା ବାଜି ସୁମନ୍ତ ସେତେବେଳେ ଫୁଲି ଫୁଲି ଉଠୁଛି, ଅସମ୍ଭବଭାବେ ତାର ଦେହ ହାତଗୁଡ଼ିକ ପରିପୁଷ୍ଟ ହେଉଛି, ସମସ୍ତଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ତ ପଡ଼ିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲି, ଶତ ଭ୍ରମର ଆସି ତା'ପାଖରେ ଭିଡ଼ ଲଗାଇଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମଧୁଦାନରୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ସବୁତକ ମୋର ପାଇଁ ସାଇତି ରଖିଛି ଯେପରି ।

ସତ କହିବାକୁ ଲଜ୍ଜା ବୋଧ କରୁନାହିଁ, ମୁଁ ବି ଟିକିଏ କେମିତି କେମିତି ହୋଇଗଲି । ହୋଷ୍ଟେଲରେ ବସି, ପାଠପଢ଼ାରେ ମନଦେଇ ନ କେତେଗୁଡ଼ିଏ କାଗଜ ଖାଲି ନଷ୍ଟକଲି କଣ ଲେଖିବି ଲେଖିବି ବୋଲି । କିଛି ଲେଖିପାରେନା, ଅଥଚ ପ୍ରବଳ ଇଚ୍ଛାଟିଏ ଥାଏ, ତାକୁ ଲେଖିବି, ସେହି ଲେଖା ଭିତରେ ଥିବ ଆମ ଦୁହିଁଙ୍କର ଜଟିଳ ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ଇଙ୍ଗିତ ।

ଦିନ ଚାଲିଯାଏ ହସ ଖେଳ ଭିତର ଦେଇ । ସନ୍ଧ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଇଆଡ଼େ ସିଆଡ଼େ ବୁଲାବୁଲି କରି ହଷ୍ଟେଲକୁ ଫେରୁ, କିନ୍ତୁ କାହିଁକି କେଜାଣି ଚରମ କଥାଟିକୁ କହିବାକୁ ସାହସ ହୁଏନା ମୋର । କାଳେ ସେ କଣ ଭାବିବ...ହୁଏତ ତିରସ୍କାର କରି ଆଉ କେବେ ମିଶିବ ନାହିଁ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ।

ସେଦିନ କାହିଁକି ଫେରୁ ଫେରୁ ସେ ମୋତେ କହିଲା—ବିନୁଭାଇ, ଆସ ଟିକିଏ ହୋଟେଲରେ ଜଳଖିଆ କରିଦିବା...। ଆପତ୍ତି ନକରି ଗଲି ।

ଚେୟାରଟିରେ ବସି ସେ ଦୁହିଁଙ୍କ ପାଇଁ ଜଳଖିଆର ବରାଦ କଲା—ଭାବିଲି, କଥାଟାକୁ ଏଇଠି ପକେଇ ଦେବି···

କିନ୍ତୁ ମୁଁ କଣ ପାରିଲି । ସେ ତ' ନିର୍ବିକାର ଭାବେ ଖାଇବାକୁ ଲାଗିଲା, ଆଉ ମୁଁ ଖାଉ ଖାଉ କେତେବେଳେ ତା' ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ବାକୁ ଲାଗିଲି । ସ୍ପଷ୍ଟ ଦେଖିଲି ସେ ମଧ୍ୟ ଚାହୁଁଛି ମୋତେ, କିନ୍ତୁ ଦେଖି ସୁଦ୍ଧା ନ ଦେଖିଲାପରି ସେ ନିବିଷ୍ଟଭାବେ ଆହାର କରିବାକୁ ଲାଗିଥାଏ ।

ଇଚ୍ଛା'କରି ଥରେ ତା' ହାତ ସହିତ ନିଜ ହାତଟିକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିଥିଲି । ସେହି ସ୍ପର୍ଶରେ ମୁଁ ଗୋଟାଏ ଉତ୍ତେଜନା ମଧ୍ୟ ବୋଧକଲି । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ—ସୁମିତ ଯେପରି କିଛି ବୁଝିପାରୁନାହିଁ । ତାର ଏହି ଅଜ୍ଞତା ବିଶେଷଭାବେ ଆଲୋଡ଼ିତ କଲା ମୋତେ ।

ନିଜେ ଖାଇସାରି ମୁହଁ ପୋଛୁ ପୋଛୁ କହିଲା—ଏକଣ ବିନୁଭାଇ, ତୁମେ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ବସିଛ ! ଚଞ୍ଚଳ ଖାଅ, ସିଆଡ଼େ ହଷ୍ଟେଲର ରୋଲ୍‌କଲ୍ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯିବ···

କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଶେଷକଲି । ସେ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ଆସିଲା ଆଗେ ଆଗେ, ପଛରେ ଆସିଲି ମୁଁ । ଖଣ୍ଡିଏ ରେକ୍‌ସା ଡାକି ସେ ଉଠିପଡ଼ି ମୋତେ ପାଖରେ ବସିବାକୁ ଇଙ୍ଗିତ କଲା ।

ହଷ୍ଟେଲରେ ପହଞ୍ଚି ଭାବିଲି, ଆଉ ତ'ହାହେଲେ ବାଧା କେଉଁଠି ? ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ବୁଲିବା, ଖାଇବା, ରେକ୍‌ସାରେ ବସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେତେବେଳେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଆଗେଇ ଗଲୁଣି, ଆଉ କଣ ବାକି ଥାଇପାରେ ।

ନିହାତି ବୋକା ମୁଁ, ତାର ମୋ ପ୍ରତି ଏତେ ଦରଦ ଦେଖି ସୁଦ୍ଧା ମୁଁ ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ ଏ ସବୁର ଅର୍ଥ । ସେ କଣ ଆଉ ମୁହଁ ଖୋଲି କହନ୍ତା ଏସବୁ ।

ଖଣ୍ଡିଏ କାଗଜ ବାହାର କରି ଲେଖିବାକୁ ବସିଲି । ମୁହଁରେ କହିବାଟା କେମିତି ବାଧିବ ଭାବି ଲେଖି ଜଣାଇବି ବୋଲି ସ୍ଥିର କଲି ମୁଁ । ମନରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଦୃଢ଼ତା ଓ ସାହସ ସଞ୍ଚୟ କରି ଲେଖିଲି—

ପ୍ରିୟତମାଷୁ—

ପ୍ରିୟତମା ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କଲି, ତାର କାରଣ ଏ ଜଗତରେ ତୁମେ ମୋର ଅତିଶୟ ପ୍ରିୟ । ସେହି ଅଧିକାର ବଳରେ ଯାହା ମୁଁ ଲେଖୁଛି ତୁମେ ସେ ଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଦେବ, ସୁ—

ପିଲାଦିନର କଥା ତ ଭୁଲି ନଥିବ କେବେ । ଗାଁ ସ୍କୁଲରେ ପଢିବା ବେଳେ କେତେ ଖେଳ ଖେଳି ଆସିଛୁ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ । ତୁମର ମୋର ନିବିଡ଼ତା ଦେଖି କିଏ କେତେ ଆଖି ଠାରାଠାରି ହେଉଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଆମେ ଜାଣି ସୁଦ୍ଧା କେହି କି କେବେ ଦିନକ ପାଇଁ ହେଲେ ଛଡ଼ାଛଡ଼ି ହେଉଥିଲୁ ?

ଗାଁ ଛାଡ଼ିବା ବେଳେ ତୁମ ସାଙ୍ଗରେ ଯେତେବେଳେ ଦେଖା କଲି, ତୁମେ କଣ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ ସେତେବେଳେ କହି ନଥିଲ ଯେ ଫେରନ୍ତ ଦେଖାହେବ ବୋଲି । ତୁମର ମୁହଁରୁ ଏକଥା ଶୁଣି ମୁଁ ଯେପରି ଶତସିଂହର ସାହସ ପାଇଥିଲି ସେଦିନ, ଚାଲି ଆସିଲି ଭବିଷ୍ୟତର ଉଚ୍ଚାଶା ନେଇ ।

ଯୋଗ ଦେଖ, ତୁମେଇ ଆସିଲ ଫେର ମୋ' ପାଖକୁ । ଆଜି ମନେହୁଏ, ବୋଧହୁଏ ଭଗବାନ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ମିଳନ ପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଇଛନ୍ତି ଓ ଯେଉଁଦିନ ତୁମକୁ ଏଇଠି ଦେଖିଲି ସେ ଦିନର ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନସରେ । ଏପରିକି ଉତ୍ତେଜନା ବଶତଃ ଶିବମନ୍ଦିରକୁ ଆସି ଯଥାରୀତି ଫୁଲ ଦୀପ ଦେଇ ଗଦ୍‌ଗଦ କଣ୍ଠରେ ତାଙ୍କୁ ସ୍ତୁତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରିଥିଲି ।

ତୁମେ ଆସିଲ, ଆସିଲ ସେତେବେଳେ ମନ-ମୋହିନୀ ବେଶରେ । ସତ କହିବାକୁ ଗଲେ ସେଇଦିନଠୁ କାହିଁକି ତୁମକୁ ଦଣ୍ଡେ ଆଖିଛଡ଼ା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉ ନାହିଁ ମୋର । ସେହିଦିନଠୁ ମୋର ଜୀବନର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ରତ୍ନ ହିସାବରେ ସ୍ଥାନ ଦେଇ ଅନ୍ତର ପ୍ରଦେଶରେ । ମନେ ମନେ ଭାବିଛି ଯେଉଁ କୌସ୍ତୁଭମଣି ମୁଁ ଆଜି ଆହରଣ କଲି ଦେବତାକୁ ଲ'ଭ ସେହି ମଣିଟିର ଅବମାନନା ମୁଁ ଜୀବନରେ କରିବି ନାହିଁ କେବେ ।

ସେଇ କଥାଟା କହିବ କହିବ ବୋଲି କେତେଥର ଭାବିଛି । କେତେଥର ଜିଭ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଥାଟା ଆସି ଅଟକି ଯାଇଛି, ତାହା ମୋର ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ଯିଏ ସିଏ ଜାଣନ୍ତି ।

ସୁମି ! ତୁମେ କଣ କେବେଠାହେଲେ ମୋ ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ନାହଁ—କେବେ କଣ ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିନାହଁ ଯେ ତୁମର ବନ୍ଧୁ ଭାଇଙ୍କୁ ସବୁବେଳେ ଆଖି ଆଗରେ ରଖିବା ପାଇଁ ! କରିଛ କାଷ୍ଟନ୍ୟୁ, ତୁମର ବ୍ୟବହାରର, ତୁମର ଆଖି ମୁହଁ ସବୁ କହି ଦେଉଛି ଯେ ତୁମେ ମୋ ପ୍ରତି ଅନୁରାଗିଣୀ । ହୁଏତ ନାରୀ ସୁଲଭ ଲଜ୍ଜା ହେତୁ ତୁମେ ମୁହଁ ଖୋଲି ପାରୁ ନାହଁ ।

ସବୁ ବୁଝେ । ସବୁ ବୁଝି ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଲେଖୁଛି । ଯଦି ମୁଁ ତୁମକୁ ଧର୍ମପତ୍ନୀ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରେ ତୁମେ ସେଥିରେ ଅମତ ହେବ ନାହିଁ ତ ? ପିତା-ମାତାଙ୍କର ମତାମତ ପାଇଁ ମୁଁ ଦାୟୀ, କେବଳ ତୁମର ଆଶ୍ବ ଭରସା ପାଇଲେ ମୁଁ ସବୁ କଥାର ଆୟୋଜନ କରିବି । ଇତି ।

ତୁମର—ବନ୍ଧୁଭାଇ ।

ପୁଃ—ମୋତେ ତୁମେ ଭୁଲ ବୁଝିବ ନାହିଁ । ପତ୍ରର ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଲି ।......

...ଗୋଟାଏ ସ୍ୱସ୍ତିର ନିଃଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ି ଚିଠିଟିକୁ ଅଠା ଦେଇ ବନ୍ଦ କଲି, ଯେପରି କି ମୁଁ ଗୋଟାଏ କେତେବଡ଼ ଦୁର୍ଗ ଜୟ କଲି । ଭାବି ସ୍ଥିର କଲି କାଲି ଦେଖା ହେଲେ ତାକୁ ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ଦେବି ।

ସବୁ ସ୍ଥିର କରି ସାରି ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ଭଲ ଜାଗାରେ ରଖି ଟିକିଏ ବାହାରକୁ ଯିବା ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲି । ଦୈବାତ୍ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ରଜନୀ ।

—କରେ, କୁଆଡ଼େ ବାହାରିଛୁ କି ?...ମୋତେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ସେ ।

କହିଲି—ଟିକିଏ ବାହାରେ ବୁଲି ଆସିବି ଭାବୁଛି, ସୁନାରାନ୍‌ଦେଈଙ୍କ ପାଖରୁ ପରମିଶନ ନେଇ......

—ଥୋଉ, ଭାରି ବଜାର-ବୁଲା ତୁ ହେଇ ଗଲୁଣି, ଆ-ନା, ବସି ଖେଳିବା......କହି ସେ ମୋର ହାତ ଧରି ଟାଣିଲା ।

କେବେହେଲେ ମୁଁ ତାସ ଖେଳେ ନାହିଁ । ପିଲାମାନେ କେତେଥର ମୋତେ ଡାକିଛନ୍ତି, ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଏଣୁ ତେଣୁ କହି ଫାଙ୍କି ଦିଏ । ଆଜି କିନ୍ତୁ ସହପାଠୀ ରଜନୀକୁ ଫାଙ୍କି ଦେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ମନଟାବି ଟିକିଏ ଖୁସି ଥାଏ । ତା' ସାଙ୍ଗରେ ଆସି ଦେଖିଲି ଆଉ ଦୁଇଟି ପିଲା ତାସ୍ ନେଇ ବସିଛନ୍ତି । ରଜନୀକୁ ମିଶାଇ ତିନ, ମୁଁ ଯଦି ନ ଆସିଥାନ୍ତି ତାହାହେଲେ ସେମାନଙ୍କର ଖେଳଟା ମାଟି ହୋଇଯାଇଥାନ୍ତା । ଆସି ଖୁବ୍ ଭଲ କରିଛି ବୋଲି ନିଜକୁ ଟିକିଏ ବାହାବା ଦେଲି ।

କିଛି ସମୟ ଖେଳିବା ପରେ ଖାଇବା ଲାଗି ଘଣ୍ଟା ବାଜିଲା । ପ୍ରତିଦିନର ଅଭ୍ୟାସ, ରାତିରେ କିମ୍ବା ଦିନରେ ଖାଇବା ଘଣ୍ଟା ବାଜିଗଲେ ମୁଁ ଝରକା ପାଖକୁ ଆସେ, ଦୃଷ୍ଟିଟା ଆପେ ଆପେ ଚାଲିଯାଏ ଲେଡ଼ିଜ୍ ହଷ୍ଟେଲଟି ଆଡ଼େ । ସାମନା ସାମନି ବ୍ଲକ୍ଟି । ଦେଖେ ସୁମିତା ତାର ରୁମ୍‌ର ଝରକା ପାଖକୁ ଆସି ଠିଆ ହୋଇଥାଏ । ଉଭୟେ ଉଭୟଙ୍କୁ ଦେଖିନେଇ ଯେ ଯାହାର ସ୍ଥାନକୁ ଆସୁ । ଦୁଇବେଳା ରୁଟିନ୍ ୱାର୍କ ପରି ମନେଥାଏ ଉଭୟଙ୍କର । ରାତି ବେଳଟାରେ କେହି କାହାରିକୁ ଦେଖି ପାରୁନା—ତଥାପି ଅନ୍ଧାରଟାରେ ଦୁଇ କଡ଼ରେ ଦୁଇଟି ଛାଇ ଆସି ପଡ଼େ ।

ଆଜି ଖେଳୁ ଖେଳୁ ଘଣ୍ଟା ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଉଠି ଆସିଲି ମୋର ରୁମଟି ପାଖକୁ । ଝରକାରେ ଠିଆହୋଇ ଦେଖିଲି ସୁମିକୁ—ସୁମିତା ଚୌଧୁରୀକୁ ।

ରାତିଟା କିନ୍ତୁ ଆଦୌ ଶୋଇପାରି ନାହିଁ । କେତେବେଳେ କେମିତି ଭାବେ ଚିଠିଟାକୁ ଦେବି, ସେହି କଥା ଭାବୁ ଭାବୁ ସକାଳବେଳକୁ ଟିକିଏ ନିଦ ଲାଗିଯାଇଥିଲା—ସେଦିନଟା ଥାଏ ଗୋଟାଏ ଛୁଟିର ଦିନ ।

ଖିଆପିଆ ଟିକିଏ ଡେରିରେ ସରିଲା । ଦି'ପହରଟାରେ ଆଉ କିଛି କରିବାର ନାହିଁ, ଶୋଇଲି । ଶୋଇଲି, କିନ୍ତୁ ନିଦ୍ରା କଣ ଆସିଲା ! ବିଛଣାଟାରେ ପଡ଼ି ଏଣୁ ତେଣୁ ଭାବୁଛି ଦେଖିଲି ମୋର ଘରର ଦୁଆର ମୁହଁରେ ସୁମିତାକୁ । ହସି ହସି କହିଲା ସେ—ଆଜି କଣ କାହାରିକୁ ଯିବନାହିଁ, ବିନୁଭାଇ ?...

ହଠାତ୍ କଣ କହିବ ଭାବି ଠିକ୍ କରି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଟିକିଏ ରହି କହିଲି—ମୁଁ ତ ବାହାରୁଥିଲି, ଚାଲ ।

ଦୁଇମିନିଟ୍ ଭିତରେ ଆମେ ଆସିଲୁ ବାହାରକୁ । ବାହାରିଲାବେଳେ ପକେଟରେ ଚିଠିଟା ଅଛିକି ନାହିଁ ଭଲ କରି ଦେଖିନେଲି, ବାହାରିଲି ପଦାକୁ ।

—କୁଆଡ଼େ ଯିବା···କହିଲି ମୁଁ ।

—ଚାଲ, ମହାନଦୀଆଡ଼େ ବୁଲି ଆସିବା···କହିଲା ସେ ।

ଚାଲି ଚାଲି ଆସିଲୁ ନଦୀକୂଳକୁ । ଗୋଟାଏ ଜାଗାରେ ଦୁହେଁଯାକ ବସିଛୁ, କେତେକ ଲୋକ ଦୃଷ୍ଟି ଆସି ପଡ଼ୁଛି ଆମ ଉପରେ । ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ତା'ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଦିଏ, ସେ ହସିଦିଏ ଟିକିଏ—ମୋତେ ମଧ୍ୟ ଲଜ୍ଜାଲାଗେ । ପ୍ରସଙ୍ଗ ଘୁରାଇନିଏ ।

ଦେଖୁ ଦେଖୁ କେତେଟା ଲୋକ ଆସି ଭିଡ଼ କଲେ ଆମରି ପାଖରେ, କେତେ ପ୍ରକାରର କଥାବାର୍ତ୍ତା, ସବୁ ଯେ ଆମକୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରି କୁହା ହେଉଛି ତାହାତ ବୁଝିବାରେ ଏତେ ଟିକିଏ ଡେରିହେଲା ନାହିଁ । ଉଠିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲୁ ଆମେ !

ଏଥର ଆଉ ଚାଲି ଚାଲି ଆସିଲୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ରେକ୍ସା କଲି । ଭାବିଲି ଠିକ୍ ଏତିକିବେଳେ ଚିଠିଟାକୁ ଦେଲେ କେମିତି ହୁଅନ୍ତା । ହେତେ ବିପରୀତ କାଳେ ଘଟିବ ଏଇ ଭୟଟା ଥାଏ ମନରେ । ଯାହା ହବାର ହଉପଛେ, ମନରେ ସାହସ ସଂଗ୍ରହ କରି ଚିଠିଟାକୁ ପକେଟରୁ ବାହାର କରି ହାତରେ ଏକପ୍ରକାର ଜୋର କରି ଗୁଞ୍ଜିଦେଇ କହିଲି—ହଷ୍ଟେଲକୁ ଯାଇ ପଢ଼ିବ···

ଟିକିଏ ମୁରୁକି ହସାମାରି ଚିଠିଟାକୁ ବ୍ଲାଉଜ୍ ଭିତରେ ରଖିଲା ସେ । ତା'ପରେ କହିଲା—ରେକ୍ସାଟାକୁ ଟିକିଏ ଅଟକାଅ, ଜଳଖିଆ କରିଯିବା ।

ରେକ୍ସା ଠିଆହେଲା ଗୋଟିଏ ଦୋକାନ ପାଖରେ । ଆମେ ଭିତରେ ଯାଇ ବସିଲୁ । ଏତିକିରେ ଦେଖିବୁ ଟୋକାସାରା ଝାଳ ବାହାରି ପଡ଼ିଲାଣି, ପଙ୍ଖାଟା ତଳେ ଟିକିଏ ଆରାମ୍‌ରେ ବସି ଆଖିଦୁଇଟାକୁ ବନ୍ଦକରିଦେଇ କେତେ କଣ ଭାବୁଛି, ବୟଟି ଆସି ଠିଆ ହେଲା । ବରାଦ କଲା ସୁମିତା ।

ଖାଉ ଖାଉ ସୁମିତା କହିଲା—ଶୁଣିଛୁ ବିନୁଭାଇ, ବାପା ଲୁହା ବ୍ୟବସାୟରେ ଏବର୍ଷ ଖୁବ୍ ଲାଭ କରିଛନ୍ତି । ସେ ଏଇଠି ବ୍ୟବସାୟ କରିବେ ବୋଲି ଘର ଖୋଜୁଛନ୍ତି । ବୋଧହୁଏ ଖୁବ୍ ନିକଟରେ ସେ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିବେ ।

ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଟିକିଏ ଖୁସି ହୋଇ କହିଲି—ତାହାହେଲେତ’ ବେଶ ଭଲ ହେବ । ତୁମେ ବୋଧହୁଏ ଏଥର ହଷ୍ଟେଲ୍‌ରେ ନରହି ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ରହିବ; ନା ?...

—ନା, ମୁଁ ହଷ୍ଟେଲରେ ଥିବି—ପ୍ରତିବାଦ ସ୍ୱରରେ କହିଲା ସୁମିତା ।

ତାପରେ ଉଭୟେ ଫେରିଲୁ ।

ମୋର ଆଶା କିନ୍ତୁ ବିଫଳ ହେଲା ନାହିଁ । ପରଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାସୁଦ୍ଧା ମୋର ପତ୍ରର ଉତ୍ତର ମୁଁ ପାଇଗଲି । ଚିଠିଖଣ୍ଡିକ ଦେବାବେଳେ ସେ ମଧ୍ୟ ମୋର ଭାଷାର ଅନୁକରଣ କରି କହିଲା—ଏଠି ପଢ଼ନାହିଁ, ହଷ୍ଟେଲରେ ଯାଇ ପଢ଼ିବ...

ସେଦିନ ଯେଉଁ ଘଣ୍ଟାଏକାଳ ତା’ସାଙ୍ଗରେ ବୁଲିଥିଲି ମନେ ହେଉଥିଲା ଯେପରି ଗୋଟାଏ ଯୁଗ ମୁଁ ବାହାରେ ରହିଛି । କେତେବେଳେ ହଷ୍ଟେଲରେ ପହଞ୍ଚି ଆଗେ ଚିଠିଟିକୁ ଖୋଲିବି ଏଇ ଭାବନାଟା ସବୁବେଳେ ଖେଳୁଥାଏ ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ । ସୁମିତର କଥାବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣିବାଲାଗି ଯେତେ ବ୍ୟାକୁଳ ହେଉଥିଲି ମନେହେଲା ଚିଠିଟା ଯେପରି ଆହୁରି ବ୍ୟାକୁଳ କରି ଦେଉଛି ମୋତେ । ଏହା ଭିତରେ କେତେଥର ଛାତି ପକେଟରେ ହାତ ଦେଲିଣି ଚିଠିଟାକୁ ଖୋଲିବା ପାଇଁ ।

ହଷ୍ଟେଲରେ ପହଞ୍ଚି ଖୋଲିଲି । ବେଶି ବଡ଼ ନୁହେଁ, ଖୁବ୍ ଛୋଟ ହୋଇ ଲେଖା ହୋଇଛି—ବିନୁଭାଇ, ତମ କଥାର ଅବାଧ୍ୟ କଣ ମୁଁ କେବେ ହେଇଛି । ଟିକିଏ ଧୈର୍ଯ୍ୟଧରି ରୁହ, ପାଶ୍‌ଟା ଆଗେ କରିନିଏ... ତୁମର ସୁମି ।

ଯଥେଷ୍ଟ ଲେଖିଛି । ଆଉ କଣ ଗୁଡ଼ାଏ ଏଣୁ ତେଣୁ ଲେଖି ସେଇ ଗୋଟାଏ କଥାକୁ ଦଶଥର ଲେଖିଥିଲେ ହୋଇଥାନ୍ତା ! କେଡ଼େ ବିବୁଦ୍ଧି

ସେ । ମୋର ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଲେଖାର ଉତ୍ତର ସେ ଦେଇଦେଲା ପଦେ କଥାରେ । ବାହାଦୁରୀ ନୁହେଁତ କଣ !...

କେଇଟା ଦିନ ବେଶ୍ ବୁଲ୍‌ବୁଲ୍ ଚାଲିଲା । ହସ କୌତୁକ ଭିତର ଦେଇ ଗଡ଼ିଗଲା ଆଉ ଗୋଟାଏ ବର୍ଷ । ତାପରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ପ୍ରଣୟର ନୂତନ ଧାରା । ଦିନେ ଦେଖିଲି ଗୋଟିଏ ଅପରିଚିତ ଯୁବକ ସହିତ ସେ ରେକ୍‌ସାରେ ବସି ବାହାରକୁ ବାହାରିଗଲା । ଗୋଟାଏ ସନ୍ଦେହ ଜାଗିଲା ମନରେ । ଆଜି ସ୍ମିତାର ଏ କି ନୂଆ ଢଙ୍ଗ । ସେଦିନ ରାତିରେ ମଧ୍ୟ ହଷ୍ଟେଲରେ ଖାଇବାଘଣ୍ଟା ବାଜିବାବେଳେ ତାର ଛାଇ ଆସି ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନଟିରେ ।

ପରଦିନ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଲି ସେହି ଯୁବକଟି ସାଙ୍ଗରେ ସେ ବାହାରକୁ ଯାଉଛି । ସେହିଦିନଠୁ କଣ ହେଲା କେଜାଣି ଆଉ ତା' ସହିତ ନହେଲା ଦର୍ଶନ ହୁଏନା । କେବେ କଲେଜ ଭିତରେ ଦେଖାହେଲେ ଯେପରି ସେ ଖୁବ୍ ବ୍ୟସ୍ତ ଏଇ ଭବ ଦେଖାଇ ଆଡ଼େଇ ହୋଇ ଚାଲିଯାଏ । ଦିନେ ମଧ୍ୟ ସେ ତାର ଜିନିଷପତ୍ର ନେଇ କଲେଜ ହଷ୍ଟେଲରୁ ବାହାରିଗଲା ବୋଲି ଶୁଣିଲି ।

ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ଜାଣିପାରିଲି ବନବିହାରୀବାବୁ ସପରିବାରରେ ଏଠାରେ ଘରଭଡ଼ା ନେଇ ବ୍ୟବସାୟ ଆରମ୍ଭ କରୁଛନ୍ତି, ସ୍ମିତା ଅଛି ନିଜର ବାପ-ମାଙ୍କ ପାଖରେ । ସେହିଠାରୁ ସେ କଲେଜକୁ ଯିବାଆସିବା କରୁଛି । ଏଣିକି ଆଉ ରେକ୍‌ସାରେ ନୁହେଁ କାରରେ । ତା ବୋଲି ସେ ମୋତେ କିଛି କହିବ ନାହିଁ, ପିଲାଦିନରୁ ଏତେ ଘନିଷ୍ଠତା ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ !

ନିଶ୍ଚୟ କାହାରି ପ୍ରଲୋଭନରେ ପଡ଼ିଛି ସେ । କିଏ ସେହି ଯୁବକଟି ? ଚାଲିଲା ଏଥର ମୋର ଅନୁସନ୍ଧାନ ପୁରା ଦମରେ । ମନୁଷ୍ୟର ଅସାଧ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ, ମୋ ପକ୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ଅସାଧ୍ୟ ହେଲା ନାହିଁ । ବୁଝିଲି ଯୁବକଟି ମେଡ଼ିକେଲ୍ କଲେଜର ଜଣେ ଡାକ୍ତର । ନାମ ନିର୍ମଳଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ ।

—ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ...ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ପଢୁ ପଢ଼ୁ ଅଟକିଗଲେ ହଠାତ୍ । କଥାଟା ଗଡ଼ ଗଡ଼ ଠିକ୍ ଆସି ବର୍ତ୍ତମାନ ପଡ଼ିଗଲା

ତାଙ୍କର ମୁଣ୍ଡରେ । ଢୋକ ଗିଳି ସେ କହିଲେ—ଦେଖନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ, ଅଭିଯୋଗକାରୀ ମୋ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରଥମ ଦୋଷାରୋପ କରୁଛି । ସେ ଅଭିଯୋଗର ପ୍ରଥମ ମୁଦାଲି ମୁଁ । ଦେଖାଯାଉ ତାପରେ କଣ ସବୁ ମୋତେ ନେଇ କୁହା ହେଉଛି—

ଡାକ୍ତର ଚଷମାଟିକୁ ଭଲ କରି ପୋଛି ନେଇ ପୁନର୍ବାର ଆରମ୍ଭ କଲେ...ମୁଁ ବିନୋଦ ଦାସ, ଯାହା ସବୁ ଲେଖୁଛି ସେଗୁଡ଼ିକ ମୋ ଜୀବନରେ ଠିକ୍ ଠିକ୍ ଭାବେ ଘଟିଛି—ଏହି ନିର୍ମଳ ଦାସ, ଜୀବନର ଶନିଗ୍ରହ ମୋର, ଜୀବନଟାକୁ ମୋର ସାମାନ୍ୟ ପିମ୍ପିଲିକା ସ୍ଥାନରେ ଦଳିମଳି ଦେଇଛି । ସେ କିପରି ଭୟାବହ ହିଂସ୍ର ପ୍ରକୃତିର ତାହା ଆପଣମାନେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଜାଣିପାରିବେ । ଯାଆନ୍ତୁ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଆପଣମାନେ ବିଶ୍ରାମ ନିଅନ୍ତୁ— କାଲି ପୁଣି ଖିଆପିଆ ଶେଷ କରି ଶୁଣିବାକୁ ବସିବେ । ନା, କେହି ମୋ କଥାର ଅବାଧ ହେବେ ନାହିଁ—କହୁଛି ତ' କେହି ଯଦି ଅବାଧ ହୁଅନ୍ତି ମୁଁ ପିସ୍ତଲର ଗୁଳିରେ ମୁଣ୍ଡର ଖପୁରି ଉଡ଼ାଇଦେବି ! ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ, ତୁମ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆଉ ଯେଉଁ ଅଭିଯୋଗ ଗୁଡ଼ିକ ଅଛି କାଲି ତାହା ତୁମେ ନିଜେ ପଢ଼ି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶୁଣାଇବ । ନମସ୍କାର...

ସେଦିନ ପରି ସମସ୍ତେ ନିସ୍ତବ୍ଧ ହେଲେ ଯେପରି । ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସଙ୍କର ମୁହଁଟି ଶୁଖି ଏତେଟିକିଏ ହୋଇ ଯାଇଥାଏ । ବିପିନବାବୁ ତାହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କହିଲେ—ଡାକ୍ତର, ଆଉ ତ' ଉପାୟ ନାହିଁ । ସମସ୍ତଙ୍କର ଜୀବନ ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୋଟିଏ ସୂତାରେ ଗୁନ୍ଥା ହୋଇଛି । ଆଜି ତୁମ ବିରୁଦ୍ଧରେ, କାଲି ପୁଣି କାହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ବାହାରି ପାରେ । ସମସ୍ତେ ଆମେ ବିନୋଦର ଜାଲରେ ଆସି ଜଡ଼ିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛେ । ଚାଲ, ଆଗେ ଟିକିଏ ଘରର ଚାରିଆଡ଼ ଓ ଘରଭିତରଟା ଭଲ କରି ପରୀକ୍ଷା କରିନେବା । କାଲି ଯେଉଁ ଘୋଷଣାଟି ଆମ୍ଭେମାନେ ଶୁଣିଥିଲୁ ତାହା କିଏ, କେଉଁଠାରେ ଥାଇ ଘୋଷଣା କରିଥିଲା ତାହା ଆଗେ ଆବିଷ୍କାର କରିବା ଉଚିତ ।

କଥାଟା ଯେପରି ସମସ୍ତଙ୍କର ମନକୁ ଆସିଲା । ଘଣ୍ଟାଏ ବିଶ୍ରାମ ପରେ ସମସ୍ତେ ଦଳବଦ୍ଧ ହୋଇ ବାହାରିଲେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ପରୀକ୍ଷା କରିବା

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ । ଆଂଗେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘରଗୁଡ଼ିକ ତନ୍ନ ତନ୍ନ କରି ପରୀକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହେଲ, ଏପରି କି କୌଣସି ଗୁପ୍ତ ଦ୍ୱାର ଅଛି କି ନାହିଁ ତାହା ମଧ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ସେମାନେ ଛାଡ଼ିଲେ ନାହିଁ । କୌଣସିଠାରେ କିଛି ନପାଇ ଶେଷ ଗୋଟିଏ ଉଦ୍ୟାନରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ସେମାନେ । ଉଦ୍ୟାନସ୍ଥ ଗଛଗୁଡ଼ିକ ଯଥାରୀତି ପାଣି ପାଇବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାହୋଇଛି । ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ ନିକଟସ୍ଥ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୋଟିଏ ପ୍ରସ୍ରବଣୀ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଆପେ ଆପେ ଜଳ ସେହି ପାଇପ୍‌ବାଟେ ଉଦ୍ୟାନର ଗଛଗୁଡ଼ିକୁ ସିକ୍ତ କରି ପୁଣି ବୋହିଯାଉଛି କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୋଟିଏ ନାଳ ଦେଇ ।

କିନ୍ତୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ, କୌଣସି ଲୋକର ପଦଚିହ୍ନ ସୁଦ୍ଧା ଦେଖାଯାଏନାହିଁ । ଅଥଚ ଘରଅଡ଼ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ଓ ଗୃହ ସରଞ୍ଜାମ ସୁସଜ୍ଜିତ ଦେଖି ମନେହୁଏ କେହି ଯେପରି ଦୁଇଦିନ ତଳେ ଏହିଠାରେ ଥିଲେ ।

ଉପରକୁ ଉଠିବା ସିଡ଼ିବାଟ ଦେଇ ସମସ୍ତେ ଉଠିଲେ ଉପରକୁ । ନିକଟରେ କୌଣସି ଘରଦ୍ୱାର କିମ୍ବା ମନୁଷ୍ୟ ବସତି ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ, ନିବିଡ଼ ଅରଣ୍ୟ ଘେରି ପ୍ରାସାଦର ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱ । କେବଳ ବହୁଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟି ସଞ୍ଚାର କଲେ ଦେଖାଯାଏ କ୍ଷୀଣ ଗୋଟିଏ ପାଣିର ଧାର । ଯେଉଁ ନଦୀ ସେମାନେ ପାରିହୋଇ ଆସିଥିଲେ ଏ' ଯେ ସେହି ଅଭିଶପ୍ତ ନଦୀ, ଏହା ସେମାନେ ସ୍ଥିର କରିନେଲେ ସେତେବେଳେ ।

ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଲେ ସମସ୍ତେ । ଦିନକରଙ୍କର ତେଜ ସେତେବେଳେ ଲିଭି ଲିଭି ଆସୁଛି, ଗୋଟାଏ ଧୂସର ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଛାୟା ଗ୍ରାସ କରୁଛି ଅଟ୍ଟାଳିକାଟିକୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ।

ଜମାଟ ଅନ୍ଧାର ମାଡ଼ିଆସିବ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ।

ଯେ ଯାହାର କୋଠରୀକୁ ଫେରି ଆସି ଲଣ୍ଠନ ଜଳାଇଲେ ।

ସୁଚେତା କ୍ଳାନ୍ତଭାବେ ଆରାମଚେୟାରଟିରେ ନିଜକୁ ଲମ୍ବାଇ ଦେଇ ଆଖିବୁଜି ପଡ଼ିଥାଏ । ହଠାତ୍ ପଦଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଚମକି ଉଠି କହିଲା—କିଏ ?... ଗଳାର ସ୍ୱରଟା ଏତେ ଅଦ୍ଭୁତ ଯେ ସୁଚେତା ନିଜର କାନକୁ ମଧ୍ୟ ଅଦ୍ଭୁତ ବୋଲି ମନେହେଲା ।

—ମୁଁ ମିସ୍ ସାହୁ···କହୁ କହୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଚେୟାର ଟାଣି ଆଣି ବସିଲେ ବନବେହାରୀ ଚୌଧୁରୀଙ୍କର ଗୁମାସ୍ତା ବୃଦ୍ଧ ସେଠ ଜଗଦୀଶଚନ୍ଦ୍ର ।

କହିଲେ—ଶୁଣନ୍ତୁ ମିସ୍ ସାହୁ, ଯାହା ସବୁ ଘଟିଯାଇଛି ସେ ସବୁ ବିଷୟ ଆଲୋଚନା କରି କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ଯାହା ମଧ୍ୟ ଘଟିବ ସେସବୁ ଭବିଷ୍ୟତର ଅତଳ ଗର୍ଭରେ ବର୍ତ୍ତିମାନ, ତେଣୁ ଭବିଷ୍ୟତ କଥା ଭାବି ମଧ୍ୟ କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ଅନୁମାନ କରାଯାଏ ଯେ ଭବିଷ୍ୟତଟା ସେତେ ଆମର ସୁଖପ୍ରଦ ନୁହେଁ । ଯାହାହେଉ, ଜୀବନଟା ଯେତେବେଳଯାଏ ଅଛି, ପ୍ରାଣ ଉପରେ ମାୟା ମଧ୍ୟ ଅଛି ସେତେବେଳଯାଏ । ତେଣୁ ଭାବୁଛି, ଆଜି ରାତିଟାରେ ଗୋଟାଏ କିଛି ଗୁରୁ ଭୋଜନର ଆୟୋଜନ କଲେ କେମିତି ହୁଅନ୍ତା ?···କହି ଦୀର୍ଘ ଗୋଟାଏ ହସ ହସିଲେ ସେଠ ଜଗଦୀଶଚନ୍ଦ୍ର ।

ଏତେ ଦୁଃଖରେ ସୁଦ୍ଧା ସୁଚେତା ନହସି ରହିପାରିଲା ନାହିଁ । ମୃତ୍ୟୁ ଯା'ର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଉଦ୍ୟତ ଖଡ୍ଗ ଧରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି, ରସିକତା କରିବାର ସାହସ ଦେଖି କିଏ ବା ନ ହସିବ ? ସୁଚେତା ହସି ହସି କହିଲା—ଆପଣଙ୍କର ଯାହା ମତ ମୁଁ କଣ ସେଥିରୁ ଅଲଗା ଜଗଦୀଶ ବାବୁ ?······

ଜଗଦୀଶବାବୁ ସେହିପରି ହସି ହସି କହିଲେ—ସମସ୍ତଙ୍କର ମତ ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ ନେଇସାରିଛି ମିସ୍ ସାହୁ ! କେବଳ ଆପଣଙ୍କର ମତଟି ବାକିଥିଲା, ଆପଣ ତ' ରାଜିହେଲେ । ବର୍ତ୍ତିମାନ କଥା ହେଉଛି ଆପଣଙ୍କୁ ଟିକିଏ କଷ୍ଟକରି ରାନ୍ଧିବାକୁ ହେବ । ଆଇଟମ୍ ସେମିତି କିଛି ବେଶି ନୁହେଁ—ଖାଲି ଗୋଟାଏ କାନକା ଓ ଆଳୁଦମ୍ ହେଲେ ଚଳିଯିବ ।···କହି ଖୁସିଥରେ ହସିଲେ ଜଗଦୀଶବାବୁ ।

—ମୋତେ ରାନ୍ଧିବାକୁ କହୁଛନ୍ତି, ମୁଁ ତ ଏସବୁ କିଛି ଜାଣେନା··· ବିସ୍ମିତଭାବେ କହିଲା ସୁଚେତା !

—ନା, ନା, ଆପଣ ସେ ସବୁ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଯେତେ-ହେଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅଂଶ ନେଇ ଆପଣମାନେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ଚୁଲ୍ଲି ପାଖରେ ବସିଲେ ସବୁ କିଛି ଆପେ ଆପେ ମନେ ପଡ଼ିଯିବ । ଅବଶ୍ୟ ମସଲା

ମସଲ ଇତ୍ୟାଦି ବସ୍ତାବସ୍ତିରେ ଆମେ ଆପଣଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବୁ ସୁଚେତା ଦେବୀ !

ସୁଚେତା ନୀରବ ହୋଇ ବସିଥାଏ ।

—ମୁଁ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ମିସ୍ ସାହୁ ! ଏ ଘର ସେ ଘର ଖୋଜାଖୋଜି ବେଳେ ଘିଅ ବୋତଲଟିର ବାସନା ପାଇ ଗୋଟାଏ ଲୋଭ କେମିତି ଜେଗି ଉଠିଲା । ଆଚ୍ଛା ଆସୁଛୁ, ଆପଣ ଟିକିଏ ଚଞ୍ଚଳ ଆସିବେ ।···ଯାଉ ଯାଉ ପୁନର୍ବାର ଫେରିପଡ଼ି କହିଲେ—ମିସ୍ ସାହୁ, ତୁମେ ମୋର ଝିଅ ସମାନ । ତେଣୁ ଆଜଠୁ ଆଉ ଆପଣ କିମ୍ବା ମିସ୍ ସାହୁ ବୋଲି ନକହି କହିବି ତୁମେ ଓ ଡାକିବି ସୁଚେତା ବୋଲି···! ତାପରେ ଚାଲିଗଲେ ବାହାରକୁ ସେ !

ସୁଚେତା କିଛି ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କରି ଦ୍ୱାରଟିକୁ ବନ୍ଦ କରି ଆସିଲା ବାହାରକୁ । ସେତେବେଳକୁ ଅନ୍ୟମାନେ ଷ୍ଟୋଭ୍ ଲଗାଇବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ସୁଚେତାକୁ ଦେଖି ସମସ୍ତେ ଉଠି ଆସିଲେ ଗୋଟାଏ ପାଖକୁ ଓ ଯୋଗାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ ରନ୍ଧନ ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ।

ଯଥା ସମୟରେ ଖିଆପିଆ ଶେଷକରି ସମସ୍ତେ ଆସି ବୈଠକଖାନାରେ ବିଶ୍ରାମ ନେଲେ । କଥାଟିକୁ ଆଉଥରେ ମନେ ପକାଇଦେଲେ ଷ୍ଟାର୍ଫୋର୍ଡ଼ ଆଇ-ପି ଅତୁଳବାବୁ ।

—ବିପିନବାବୁ, ଆମେତ' ସବୁଆଡ଼ ଲକ୍ଷକରି ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିନେଲୁ, ମାତ୍ର ଜନମାନବର ଚିହ୍ନ ସୁଦ୍ଧା ପାଇଲୁ ନାହିଁ । ତାହାହେଲେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଏଘରେ ପହଞ୍ଚିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯେଉଁ ଓଜସ୍ୱିନୀ ବକ୍ତୃତା ଶୁଣିଲୁ ତାହା କଣ ଅଶରୀରି କେହି ଘୋଷଣା କରିଛି ବୋଲି ମନେହୁଏ ! ଯଦି ଆମ୍ଭେମାନେ ଚେଷ୍ଟାକରୁ ଅବଶ୍ୟ କିଛିନା କିଛି ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିବୁ । ସୁଚେତା ଦେବୀ ଗ୍ରାମୋଫୋନ ଚଳଟିକୁ ଛିଣ୍ଡାଇ ଆଣିବା ପରେ ବକ୍ତୃତା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା···ମୋର ମନେହୁଏ ଯେଉଁ ଷୁଦ୍ର କଣ୍ଠାଟିରେ ଗ୍ରାମୋଫୋନ ଚଳଟି ଝୁଲୁଥିଲା । କହି ଚେୟାରରୁ ଉଠିଆସି କଣ୍ଠାଟି ଉପରେ ଟିକିଏ ଚାପ ଦେବାମାତ୍ରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଗୁପ୍ତଦ୍ୱାର ଧୀରେ ଧୀରେ ଖୋଲିଗଲା, ପରିଷ୍କାର ଦେଖାଗଲା ଖଣ୍ଡିଏ ଷୁଦ୍ର ପ୍ରକୋଷ୍ଠ ।

ଆଗେଇ ଆସିଲେ ସମସ୍ତେ । ବୈଠକଖାନାର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଲୋକରେ ସମସ୍ତେ ଦେଖିଲେ ଖଣ୍ଡିଏ ଗ୍ରାମଫୋନ୍ ମେସିନ୍ ରହିଛି ଓ କେତେଖଣ୍ଡ ଭଙ୍ଗା ରେକର୍ଡ ପଡ଼ିଛି ଘରଟି ଭିତରେ । ଗୋଟିଏ ବ୍ୟାଟେରୀ ସେହି ଦେହରୁ କନେକ୍ସନ ତାରଟି ଗ୍ରାମଫୋନ୍ ରେକର୍ଡ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ମିଶିଛି ଡ୍ରାଗନ୍ ଠିକ ସ୍ଥାପିତ କଣ୍ଠଟି ଦେହରେ ।

ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣାପଡ଼ିଲା ସୁଚେତା ଦେବୀ ଯେତେବେଳେ ଡ୍ରାଗନଟିକୁ ଟାଣିଆଣିଲା, ହାତର ସ୍ପର୍ଶ ବାଜି ବ୍ୟାଟେରୀ ସେତିକି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହୋଇଥିଲା ଓ ଅଟୋମେଟିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାନୁଯାୟୀ ରେକର୍ଡ଼ ଗୁଡ଼ିକ ବାଜୁଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ରେକର୍ଡ଼ ଶେଷ ହେବା ପରେ ତଳେ ପଡ଼ିଯାଉଥିଲା ଓ ନୂଆ ରେକର୍ଡ଼ ଗୁଡ଼ିକ ଆସି ପୂର୍ବୋକ୍ତ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରୁଥିଲା ।

ଏସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦେଖି ନିମନ୍ତ୍ରଣକାରୀଙ୍କୁ ସମସ୍ତେ ପ୍ରଶଂସା ନ କରି ରହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଯଥେଷ୍ଟ ବୁଦ୍ଧି ଓ ସଂଯମତା ସେ ଦେଖାଇ ପାରିଛି । ଏତେ ଅର୍ଥବ୍ୟୟ, ଏତେ ପ୍ରଖର ବୁଦ୍ଧି ଯିଏ ଖଟାଇ ପାରେ ସେ କଣ ସହଜରେ ଏମାନଙ୍କୁ ମୁକ୍ତି ଦେବ ବୋଲି ସେମାନେ ଆଶା କରିପାରନ୍ତି ?

ଆଉ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନାହିଁ । ଏହିଠାରେ ସେମାନଙ୍କର ସମାଧି ରଚନା ହେବ, କେବେ କେଉଁ ଭସ୍କୋଡ଼ାଗାମା ଆସି ଆବିଷ୍କାର କରିବେ କବର ଗୁଡ଼ିକୁ । ଅବଶ୍ୟ ସେମାନେ ଦୁଇ ତିନି ମାସ ଚଳିବା ଭଳି ଖାଦ୍ୟ ପେୟର ଆୟୋଜନ କରି ହୋଇଛି; କିନ୍ତୁ ସେଗୁଡ଼ିକ କଣ ସେମାନେ ସୁସ୍ଥ ମନରେ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବେ ? କେବେ କି ଆଉ ନଦୀ ବକ୍ଷରେ ଭେଳା ଦେଖାଯିବ ଭାସମାନ ଅବସ୍ଥାରେ—କେବେ କି ମନୁଷ୍ୟର ପଦରଜ ପଡ଼ିବ ପାର୍ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ଏଇ ନିର୍ଜନ ପ୍ରାନ୍ତରରେ ।

ସବୁ ନିଷ୍ଠୁର—ନିୟତିର ଏସବୁ ଚକ୍ରାନ୍ତ । କେତେଯୁଗର କଥା ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମନେରଖିଛି ଏହି ଅଦୃଶ୍ୟ ଲୋକଟା । ଏହି ସାତଜଣ ଯେ ସେତେବେଳେ ସାକ୍ଷୀ, ଓକିଲ ଓ ଜଜ୍ ହୋଇ ରାୟ ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ ସେମାନେ ତ ନାହିଁ ଆଜି ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିପାରୁନାହାନ୍ତି ! କେବଳ ଘୋଷଣା-କାରୀର ସେଦିନର କଥାରେ ଗୋଟାଏ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ମୃତି ଜାଗରିତ ହୋଇ

ନିମନ୍ତ୍ରଣର ମାଧ୍ୟମରେ ସେମାନେ ଯେ ପ୍ରତାରିତ ହୋଇଛନ୍ତି ତାହା ସ୍ପ
ଜାଣି ପାରିଛନ୍ତି ଏହି ଢଙ୍ଗରେ ଗୋଡ଼ ଦେବା ମାତ୍ରେ ।

ରାତିପ୍ରାୟ ୧୦ଟା ପାଖାପାଖି । ବାହାରେ ନିଃଶ୍ଛିଦ୍ର ଅନ୍ଧକାର ।

ଏଇଟା ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ କି କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ତାହା ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ସ୍ଥିର କ
ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସମସ୍ତଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଯେପରି ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ଗୋଳେଇହେ
ଯାଇଛି । ବିଶ୍ରାମର ପ୍ରୟୋଜନ, ଆଜି ରାତି ଭିତରେତ କାହାରି କ
କ୍ଷତି ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ—ବିନୋଦ ତାର ସବୁକଥା ପ୍ରତ୍ୟେକ
ନ ଶୁଣାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାହାରିକୁ ଶାସ୍ତି ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ତାର ଗ
ମାନଙ୍କୁ ସେ ସବୁକଥା ନଶୁଣାଇ କେବେହେଲେ ନିଷ୍କୃତି ଦେବ ନା
(ହୁଏତ ମୃତ୍ୟୁଘଟିତ ନିଷ୍କୃତି କିମ୍ବା ଏହି ବିପଦ ସଙ୍କୁଳ ସ୍ଥାନରୁ ମୁକ୍ତି
ଯାହାର ଯେଉଁ ପରିମାଣରେ ଦୋଷ ତଦନୁଯାୟୀ ଶାସ୍ତି ବିଧାନ ହେବ
ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ପ୍ରତି ସମଶାସ୍ତି ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବ ଏହାହିଁ ଚିନ୍ତା କରିବ
କଥା !

ଯେ ଯାହାର କୋଠରୀକୁ ଆସିଲେ । ଅନ୍ତତଃ ଆଜି ରାତିକ ପ
ଭୟର କାରଣ ନଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଭଲ ଭାବେ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ
କେବଳ ଭେଣ୍ଟିଲେଟରଟିକୁ ଖୋଲି ରଖି ଶଯ୍ୟାଗ୍ରହଣ କଲେ ।

ନିଦ୍ରା କାହିଁ ! ବାହାରେ ପବନର ଆଘାତରେ ଶୁଷ୍କପତ୍ରର ମ
ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ରକ୍ତ ତାଙ୍କର ପ୍ରାୟ ଶୀତଳ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା । ଭଲଭା
ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଗଣ୍ଡାଏ ଖାଇ ସୁଖୀ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ନିଦ୍ରା ସେମାନଙ୍କର ଭାଗ୍ୟ
ନାହିଁ । ପରଜନ୍ମରେ କଣ ଗୁରୁତର ପାପ କରିଥିଲେ ଯେ ଏ ଜନ୍ମ
ତାହା ସେମାନେ ବୋଧ କରୁଛନ୍ତି । ନା, ନା—ଏ'ତ ପରଜନ୍ମ
ନୁହେଁ, ଏଇ ଜନ୍ମରେ ପାପ ଅର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ସ୍ପଷ୍ଟଭାବେ ଘୋ
କରା ହେଉଛି ।

ରାତି ପ୍ରାୟ କେତେହେବ କେଜାଣି, ଗୋଟିଏ ମର୍ମନ୍ତୁଦ ଚିତ୍କାର
ସମସ୍ତେ ଶଯ୍ୟା ଛାଡ଼ି ଉଠିବସିଲେ । ଆଉ କିଛି ଶୁଣାଗଲା ନାହିଁ ।

ନିସ୍ତବ୍ଧ ନଥର । ଦୁଇ ମିନଟ୍ ପରେ ପୁଣି ସେହି ଶବ୍ଦ ସମସ୍ତଙ୍କର ଶ୍ରବଣେନ୍ଦ୍ରିୟକୁ କ୍ରମାଗତ ଆଘାତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । କେହି ଯେପରି କହୁଛି—ବିନୋଦ, ତୁମେ ମୋତେ କ୍ଷମାକର—କ୍ଷମାକର······

ଦ୍ୱାର ଖୋଲିବାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା, ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ପ୍ରାୟ ଖୋଲିଗଲା ସବୁଗୃହଙ୍କ ଦ୍ୱାର । ସମସ୍ତେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ନିର୍ମଳ ଡାକ୍ତରଙ୍କର କୋଠରୀ ପାଖରେ । ଶୁଣିଲେ ନିର୍ମଳ ଡାକ୍ତର ଯେପରି କାହାରି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହୁଛନ୍ତି—କ୍ଷମା କରିବ ନାହିଁ, କ୍ଷମା କରିବ ନାହିଁ—ତେବେ ମର, ମୋର ଏହି ବନ୍ଧୁକର ଗୁଳିରେ ମର······

ଆଡଭୋକେଟ୍ ଅଜୟବାବୁ ଦୁଆର ଉପରେ କରାଘାତ କରୁ କରୁ କହିଲେ, ନିର୍ମଳବାବୁ, ଟିକିଏ ଦ୍ୱାର ଖୋଲନ୍ତୁ······

—କିଏ ?—ଭିତରୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ନିର୍ମଳ ଡାକ୍ତର ଅନେକ ଡକାଡକି ପରେ ।

—ମୁଁ ଅଜୟ । ବିପିନବାବୁ ପ୍ରଭୃତି ସମସ୍ତେ ଠିଆହୋଇଛନ୍ତି । ଦ୍ୱାରଖୋଲନ୍ତୁ । ନିର୍ମଳ ଡାକ୍ତର ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଲେ । ଆଖିଦୁଇଟିକୁ ଦୁଇ ପାପୁଲି ଦ୍ୱାରା ରଗଡ଼ି ଦେଇ ପ୍ରଶ୍ନକଲେ—ଆପଣମାନେ ହଠାତ୍ ଏତେ ରାତିରେ । କଣ କିଛି ନୂଆ ଘଟିଛି ବୋଧହୁଏ ?

—ଯାହା କିଛି ନୂଆ ଘଟିଥିବ ତାହାତ ଆପଣଙ୍କ ଘରେ ଘଟିଥିବ । ସେଥିପାଇଁତ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଲୁ—କହିଲେ ଅତୁଲବାବୁ, ରିଟାୟାର୍ଡ ଆଇ-ପି ।

—ମୋ' ଘରେ······ବିସ୍ମୟରେ ନିର୍ମଳ ଡାକ୍ତରଙ୍କର ଆଖି ଦୁଇଟା ବେଶ୍ ବଡ଼ ବଡ଼ ଦେଖାଗଲା ।

—ହିଁ, ପ୍ରାୟ ଦଶମିନିଟ ପୂର୍ବରୁ ଆମେ ଶୁଣିଲୁ ଆପଣ "ମରିଗଲି—ମରିଗଲି" ବୋଲି ଚିତ୍କାର କଲେ । ତାପରେ ଆପଣଙ୍କର ଦ୍ୱାର ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଶୁଣିଛୁ, ଆପଣ କହୁଛନ୍ତି "କ୍ଷମାକରିବ ନାହିଁ, କ୍ଷମାକରିବ ନାହିଁ—ତେବେ ମର, ମର ମୋର ଏହି ବନ୍ଧୁକର ଗୁଳିରେ···

[[illegible]

ଅତୁଲ ବାବୁଙ୍କର କଥା ଶେଷ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଅନ୍ୟମାନେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରାୟ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଥିଲେ । ସମସ୍ତେ ଏପାଖ ସେପାଖ ଗୃହଆଡ଼ ଭଲ ଭାବେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

—କଣ କହୁଛନ୍ତି ଆପଣମାନେ, ମୁଁ ଏସବୁ କହୁଥିଲି ?…କହିଲେ ନିର୍ମଳ ଡାକ୍ତର ।

ହସି ହସି ଅତୁଲବାବୁ କହିଲେ—ଆପଣ ବୋଧହୁଏ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲେ ଡାକ୍ତର ! ବିନୋଦ ଆପଣଙ୍କୁ ତାର ପ୍ରଧାନ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ବୋଲି ବାଛି ନେଇଛି, ସେହି ଭୟଟା ଆପଣଙ୍କର ରହିଛି ମନ ଭିତରେ ।

ଅତୁଲବାବୁଙ୍କର କଥାରେ ସମସ୍ତେ ଯେପରି ଆଶ୍ୱାସନା ଲାଭକଲେ । ତାହାହେଲେ କାହାର ପଦାର୍ପଣ ଘଟିନାହିଁ—ସ୍ୱପ୍ନ-ବିକାର । ନିର୍ମଳବାବୁ ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ନିଜେ ଲଜ୍ଜିତ ହେଲାପରି ମନେହେଲା ।

—କେତେଟା ବାଜିଛି ତୁମର ଘଡ଼ିଟା ଦେଖତ' ଡାକ୍ତର…ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ଜଗନ୍ନାଥବାବୁ ।

ଟେବୁଲଟି ଉପରେ ଝୁଙ୍କି ପଡ଼ି ହାତବନ୍ଧା ଘଡ଼ିଟିକୁ ଦେଖି ଡାକ୍ତର କହିଲେ—ଚାରିଟା ବାଜିବାକୁ ମାତ୍ର ୧୦ ମିନିଟ୍ ଅଛି । ଶଯ୍ୟାରେ ପଡ଼ି ଆଉ କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ଆସନ୍ତୁ ଏଇଠି ବସି ଗଳ୍ପ କରୁ କରୁ ରାତିଟା ଶେଷ କରିଦେବା । ସକାଳେ ଗୁରୁଦାୟିତ୍ୱ ଆମ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରାହୋଇଛି—ବିନୋଦର ଜବାନବନ୍ଦୀର ଶେଷାଂଶ । ବସନ୍ତୁ, ମୁଁ ଷ୍ଟୋଭ୍ଟା ଜଳାଇ ଟିକିଏ ଚା' ବସାଏ…

ସମସ୍ତେ ବସିଲେ । କିଛି ସମୟପରେ ଧୂମାୟିତ ଚା'ନେଇ ଜଣ ଜଣ କରି ପରିବେଶନ କଲେ ନିର୍ମଳ ଡାକ୍ତର, କାରଣ କେବଳ ସେ ଟିଏ ମାତ୍ର କପ୍-ସାସର୍ ଥିଲା ତାଙ୍କ ପାଖରେ । ଶେଷରେ ନିଜେ ଓଷ୍ଠପୁଟରେ ସ୍ପର୍ଶ କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ହଠାତ୍ ଏପରିଭାବେ ହସି ପକାଇଲେ ଯେ ଚା-କପଟା ଚହଲି ହାତ ଗୋଡ଼ରେ ପଡ଼ିଗଲା । ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ହସିବାର କି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥାଇପାରେ ତାହା କେହି ବୁଝିନପାରି ପ୍ରତ୍ୟେକେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଚାହିଁଲେ ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ।

—କଣ ହେଲା ନିର୍ମଳବାବୁ, ଆପଣ ହସିଲେ ଯେ··ବିନବିହାରୀ-ବାବୁ କଥାଟାକୁ ନପକାଇ ରହିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

—ଆପଣମାନେ ମୋତେ ଏତେ ପିଲାଟିବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି କାହିଁକି ? ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖି ମୁଁ ବନ୍ଧୁକ ନେଇ ଉଠୁଥିଲି ଏହା ମୁଁ ଆଦୌ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରୁ ନାହିଁ—ନିର୍ମଳ ଡାକ୍ତର ସେହିପରି ହସି ହସି କହିଲେ ।

—ଆମେ ଏତେ ଜଣଙ୍କ ଆଉ ଆପଣଙ୍କ ନାଁରେ ମିଛ କହିପାରୁନା । ଆପଣ କଣ ନିଶ୍ଚିତଭାବେ କହିପାରିବେ ଯେ ବିନୋଦର 'ସତ୍ୟପାଠ' ପଢ଼ି ଆପଣଙ୍କର ମନରେ କୌଣସି ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ସଞ୍ଚାର ହୋଇନାହିଁ, ବିଶେଷତଃ ଯେଉଁଠାରେ ସେ ଆପଣଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବେ ଜଡ଼ିତ କରାଇଛି ?—ଉତ୍ତର ଦେଲେ ଅତୁଲବାବୁ ।

କିଛିସମୟ ନୀରବ ରହି ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ କହିଲେ—ଅବଶ୍ୟ ରାତି ଦୁଇଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ତାର ଅନ୍ୟାୟ ଆସ୍ପର୍ଦ୍ଧା କଥା ଭାବିଛି—ଦୁଇଟା ପରେ ନିଦ ଲାଗିଗଲା, ତାପରେ କଣ ଘଟିଛି ଜାଣେନା ।

ନାନାଦି କଥାବାର୍ତ୍ତା ପରେ ବିଭାବରୀ ଶେଷ ହେଲା । ଶେଷ ହେଲା ଅନନ୍ତ କାଳରାତ୍ରି ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଟି ରାତ୍ରି ।

ଦୁଇଟି ରାତ୍ରି ଭିତରେ ପୃଥିବୀରେ ଘଟିଥିବ କେତେ ପରିବର୍ତ୍ତନ । କେତେ ନବଜନ୍ମ, କେତେ ମୃତ୍ୟୁ, କେତେ ପାପ, କେତେ ପୁଣ୍ୟ—କିଏ ଏସବୁର ହିସାବରଖେ ! କିନ୍ତୁ ହିସାବ ରଖେ ଜଣେ—ମହାକାଳ ।

କାହାର ମୁହଁକୁ ସେ ଅନାଏ ନାହିଁ । କାହାର ପାପ, ପୁଣ୍ୟ ଶୁଣି ଉତ୍ତେଜନା କିମ୍ବା ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଖାଏ ନାହିଁ । ସବୁବେଳେ ନିର୍ବିକାରଭାବେ ବସି ମୋଟା ଖାତାଟି ଫିଟାଇ ଲେଖୁଥାଏ ଅନଳସ ଗତିରେ । ଲେଖନୀ ତାର ବନ୍ଦ ହେବାର ନୁହେଁ । ଯଦି ଭବିଷ୍ୟତରେ କେଉଁଦିନ ବନ୍ଦହୁଏ ପୃଥିବୀଟାର ଅବସ୍ଥା ଯେ କଣ ହେବ ତାହା ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରେନା ।

ଆଜି ଦିନଟି ଏହି ସାତଜଣଙ୍କର ଅଶୁଭ କି ଶୁଭଦିନ କିଏ ବା କହିପାରେ । ଶେଷାଂଶରେ କଣ ଲେଖାଅଛି, ବିନୋଦ ଶେଷରେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ କି ଶାସ୍ତି ଦେଇଛି, ଚରମ ନିଷ୍ପତ୍ତି ସେ କରିଛି କେଉଁ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ, ମହାକାଳ ବ୍ୟତୀତ କିଏବା ଆଉ ଜାଣେ । ଅବଶ୍ୟ ସେ ମହାକାଳ, ତା ନହେଲେ ସେମାନେ ଦେଖାଇବି ଗୁହିଁଆସନ୍ତେ ସବୁ ।

ଶାସ୍ତିଟା ଆଉ କଣ ହୋଇପାରେ । ମୃତ୍ୟୁ ଦଣ୍ଡ, ମୃତ୍ୟୁ ଯନ୍ତ୍ରଣା ! କିନ୍ତୁ ଯାହା ଘଟିଛି ତାହାତ ଆଉ ଫେରିବାର ନୁହେଁ, ଏହାଭିତ୍ର ବିନୋଦ କଣ ସେମାନଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ ସତର୍କବାଣୀ ଶୁଣାଇ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ସାବଧାନ କରାଇଦେବା ଉଚିତ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ? ଯଦି ସେମାନେ ତାର ଜୀବନଟାକୁ ନଷ୍ଟ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ଧାରଣା କରି ନେଇଥାଏ, ତାହାହେଲେ ୭ଟା ଜୀବନ ନଷ୍ଟକରି ସେ କଣ କଷ୍ଟିରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବ ବୋଲି ଆଶା କରିପାରେ ? ୭ ଜଣଙ୍କର ସମୂହ ଦୁଃଖ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଏକା ସେ କଣ ଭୋଗ କରିବ ନାହିଁ ! ସେ ଯନ୍ତ୍ରଣା କେତେ ଦୁଃସହ ତାହା କଣ ବିନୋଦ କଳ୍ପନା କରିପାରେନା !

କିନ୍ତୁ ଏସବୁ ଶୁଣୁଛି କିଏ ? ସାତଜଣଙ୍କର ହିତ ଉପଦେଶ ଶୁଣିବା ପାଇଁ ସେ-ତ' ଆଉ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିନାହିଁ ।

ଏସବୁ ଜଳ୍ପନାକଳ୍ପନା ଶେଷକରି ଯେ ଯାହାର ନିତ୍ୟକର୍ମ ସମାପନ ଲାଗି ଉଠିଲେ ।

ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷକରି ପୂର୍ବୋକ୍ତ ସମୟ ଭିତରେ ସମସ୍ତେ ଆସି ଜମାହେଲେ ବୈଠକଖାନାରେ ।

ଶ୍ରୀଗୁରୁ ସ୍ମରଣାନ୍ତେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ବ ।

ଆରମ୍ଭ କଲେ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ ।

...ଅକ୍ଟୋବର ୨ ତାରିଖ, ୧୯୩୯ ସାଲ ।

ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳଚନ୍ଦ୍ର ଦାସଙ୍କର ସ୍ୱରୂପଟାକୁ ଆଉ ଟିକିଏ ଭଲକରି ପ୍ରକାଶ କରିଦିଏ । ଯେତେବେଳେ ଜାଣିପାରିଲି ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ସୁମିତାକୁ ମୋ ପାଖରୁ ଅଲଗା କରିନେବା ଲାଗି ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି, ଗୋଟାଏ ଅପରିସୀମ ଘୃଣା ଆସି ପଡ଼ିଲା ନିର୍ମଳବାବୁଙ୍କ ଉପରେ । ଗୋଟାଏ କିଛି

କରିବି ବୋଲି ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି ବସିଲି, କିନ୍ତୁ ପରକ୍ଷଣରେ ଭାବିଲି ନିର୍ମଳ-ବାବୁଙ୍କର ଏଥିରେ ଦୋଷବା' କଣ ! ସୁମିତା ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେଇଛି, ଦେଇଛି ମଧୁମିଳନର ସୁଯୋଗ, ଦେଇଛି ନାରୀତ୍ୱର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ରତ୍ନ । ସୁମିତା, ବିଶ୍ୱାସଘାତିନୀ ସୁମିତା—ସୁମିତା ନାମଟି ଯେପରି ଶବ୍ଦଭେଦୀ ବାଣ ପରି ଅନବରତ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା କାନ ଦୁଇଟା ପାଖରେ ।

...ବାଗ୍‌ଦତ୍ତା ସୁମିତା ଆଜି କାଳନାଗିନୀ ସାଜି ଦଂଶନ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତା, ସୁଯୋଗ ଦେଖି ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଫଣା ଉତ୍ତୋଳନ କରିବ । କିନ୍ତୁ ତା' ପୂର୍ବରୁ ସେହି କାଳ ନାଗିନୀର ବିଷ ଦାନ୍ତ ମୋତେ ଭାଙ୍ଗି ଦେବାକୁ ହେବ, ସରଳ ବିଶ୍ୱାସ ମୁଖରେ ଯେଉଁ ଗରଳ ଢାଳି ଦେଇଛି, ସେହି ଗରଳ ଢାଳି ଦେବାକୁ ହେବ ଗଳାରେ ତାର ।

...ରାଗରେ ଦେହଟା ଯେପରି ଜଳିବାକୁ ଲାଗିଛି । ଏହି ସମୟରେ ତ' ରାଗ, ହିଂସା, ଅକ୍ରୋଶ ସବୁ ମୋର ଦରକାର । ପ୍ରାଣପଣ ଶକ୍ତିରେ ମନେ ମନେ କହିଲି, ହେ ଧୂର୍ଜଟୀ—ପ୍ରଳୟ ଡମ୍ବରୁ ଶବ୍ଦରେ ପାପୀୟସୀର କାନ ଦୁଇଟାକୁ ବଧୀର କରିଦିଅ । ଶୂଳୀଶମ୍ଭୁ, ତୁମରି ଶୂଳ ମୂନରେ ଗରଳଭରା ପଞ୍ଜରାକୁ ଶତଚ୍ଛିନ୍ନ କରିଦିଅ ରେଣୁ ରେଣୁ କରି । ବଜ୍ରପାଣି, ବଜ୍ରାକାର ଥରେ ମାତ୍ର ନିକ୍ଷେପ କର ତୁମର ଅମୋଘ ଅସ୍ତ୍ର !

...କାକସ୍ୟ ପରିବେଦନା । ସେ ଯୁଗ ଆଉ ନାହିଁ, ଯେଉଁ ଯୁଗରେ ଗୌତମଙ୍କ ଅଭିଶାପରେ ଅହଲ୍ୟା ପାଷାଣରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଥିଲା—ମନ୍ତ୍ରବଳରେ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସୁଥିଲେ ଅମରଗଣ ।

...କେହି ଏ ଡାକ ଶୁଣିବେ ନାହିଁ । ନିଜ ନିଜର ବାହୁ ଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା ସବୁକିଛି ସାଧିବାକୁ ହେବ । ହଁ, କରିବି—ଏ ଅପମାନର ମୁଁ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବି, ଏପରି ଭ୍ରଷ୍ଟାଙ୍କୁ ଶାସ୍ତି ଦେଲେ ଭଗବାନ ବୋଲି ଯଦି କେହି ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଥାଆନ୍ତି କେବେହେଲେ ସେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ କିମ୍ବା ବିମୁଖ ହେବେନାହିଁ ।

...ସାହସ କରି ଦିନେ ଯାଇ ପହୁଞ୍ଚିଲି ବନବିହାରୀବାବୁଙ୍କ ଘରେ । ବନବିହାରୀବାବୁ ମୋତେ ଦେଖିବାମାତ୍ରେ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହେଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କ

ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କର ନୂଆବସାକୁ ଆସୁ ନଥିଲି ଓ ନାନାଦି କୁଶଳ ସମାଚାର ଇତ୍ୟାଦି ପଚାରିଲେ ମୋତେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଯଥା ଭଦ୍ରଭାବେ ସବୁ କଥାର ଉତ୍ତର ଦେଲି । ସେ ମୋତେ ଭିତରକୁ ଯାଇ ମାଉସୀ ଓ ସୁମିତା ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବାଲାଗି ଆଦେଶ ଦେଲେ । ସୁମିତା ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖା କରିବାକୁ ତ' ଆଦୌ ମୋର ଇଚ୍ଛା ନଥିଲା, ତେବେ ବି ତ', ଭିତରକୁ ଯିବାକୁ ହେବ ।

...ଗଲି । ମାଉସୀ ଏତେଦିନ ପରେ ମୋତେ ଦେଖି ଯେପରି ଖୁସୀ ହେଲେ ସେ ଏପରି ହେବେ ବୋଲି ମୁଁ ଆଶା କରିନଥିଲି । ବେଶ୍ ରୋଗା ହୋଇଯାଇଥାନ୍ତି ମାଉସୀ । କାରଣ ପଚାରିବୁଝିଲି, ତାଙ୍କର ଦେହ ଭଲ ନଥିଲା । କେତେ ଚେଷ୍ଟାକଲେ, ଶେଷରେ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ ବୋଲି ଜଣେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଚିକିତ୍ସାରେ ଥାଇ ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଟିକିଏ ସୁସ୍ଥ ଅଛନ୍ତି ଓ ଡାକ୍ତର ଦୁଇବେଳା ଆସି ତାଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷାକରି ଔଷଧ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଉଛନ୍ତି ।

...ଉଠିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଲା । ମାଉସୀ କହିଲେ—ବସ ପୁଅ, ବସ । ସୁମି ଯାଇଛି ଔଷଧ ପାଇଁ, ବୋଧହୁଏ ସାଙ୍ଗରେ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ନେଇଆସିବ । ବେଶ୍ ଭଲ ଲୋକଟି, ତୁମ ସାଙ୍ଗରେ ବି ଏଇଠି ପରିଚୟ ହୋଇଯିବ ।

...ପରିଚୟ ହେବା ମୋର କଣ ଦରକାର ! ଯେତିକି ସମ୍ବାଦ ପାଇଲି, ସୁମିତାର ଯାହା କିଛି କଥା ଆଗେ ଟିକିଏ ଟିକିଏ କାନରେ ଆସି ବାଜୁଥିଲା, ସବୁ ତ' ଏବେ ପରିଷ୍କାର ହୋଇଗଲା ଆଖି ଆଗରେ । କହିଲି—ନା ମାଉସି, ଟିକିଏ କାମ ଅଛି ଯାଉଛି । ଆଉ ଦିନେ ଆସିବି—

...ମାଉସୀ ବାଧା ଦେଇ କହିଲେ—ନା ପୁଅ, ଏତେଦିନ ପରେ ଆସିଛ—ଟିକିଏ କିଛି ମୁହଁରେ ନଦେଇ ଯିବ କେମିତି...କାହାର ପଦ ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା, ସେଇଆଡ଼କୁ କାନଡେରି ମାଉସୀ କହିଲେ—ସୁମି ତ ଆସିଲାଣି...

...ସୁମିତା ଓ ପଛେ ପଛେ ନିର୍ମଳ ଡାକ୍ତର ପ୍ରବେଶ କଲେ । ଥରେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଦେଇ ଗୋଟିଏ ଚେୟାରରେ ବସିପଡ଼ି ମାଉସୀଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା

କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମାଉସୀ କହିଲେ—ସୁମି, ବିନୁ ଭାଇଙ୍କୁ ଆରଘରକୁ ନେଇ ଜଳଖିଆ ଦେ ।···ସୁମିତା ଚାଲିଗଲା ଭିତରକୁ । ମୋତେ ବସିଥିବା ଦେଖି କହିଲେ, ତୁମେ ଭିତରକୁ ଯାଅ ପୁଅ । ହଁ ଶୁଣ, ଯାହାଙ୍କ କଥା କହୁଥିଲି ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଏହି ଡାକ୍ତରବାବୁ !

···ସୌଜନ୍ୟତା ଦେଖାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନମସ୍କାର ଭଙ୍ଗିରେ ହାତ ଉଠାଇଲି । ନିର୍ମଳ ଡାକ୍ତର ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟାଭିବାଦନ କଲେ ।

···ତାପରେ ମୁଁ ଚାଲିଆସିଲି ଭିତର ଘରକୁ । ଖାଇବା ଲୋଭରେ ନୁହେଁ, ସୁମିତାକୁ ଟିକିଏ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ଲାଗି ।

···ନିଃଶବ୍ଦରେ ଖାଇବାକୁ ବସିଲି । ନିଃଶବ୍ଦରେ ବ୍ୟବଧାନ ବଞ୍ଚାଇ ଗୋଟିଏ ଟୁଲରେ ବସିଥାଏ ସୁମିତା । ବୋଧହୁଏ ଭାବୁଥାଏ କିଏ ଆଗେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବ ଦେଖାଯାଉ । ଦରକାରଟା କିନ୍ତୁ ମୋର, ଆଗ ହୋଇ ମୋତେଇ କଥା କହିବାକୁ ହେଲା ।

···ପଚାରିଲି—ଆଜିକାଲି ବୁଲାବୁଲି କେମିତି ଚାଲିଛି···

···ଏତିକି ପଚାରି ମୁଁ ଆଉ ଯାଏ କୁଆଡ଼େ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଗର୍ଜିଉଠିଲା ସୁମିତା । ମୋତେ ମାରେ କି ମରେ । ଆଖିଦୁଇଟା ବଡ଼ ବଡ଼ କରି କହିଲା—ସ୍କାଉଣ୍ଡ୍ରାଲ···

···ଚକିତରେ ସେ ଘର ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲା । ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ, ମୋର ମୋର ପ୍ରଶ୍ନରେ ଏପରି କି ଅଶ୍ଳୀଳତା ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା ଯେ ଯାହାଦ୍ୱାରା ସେ ନିଜକୁ ଅପମାନିତା ବୋଧ କରିପାରେ । ମନ ପଡ଼ିଯାଏ, ମନୁଷ୍ୟକୁ ସବୁ କଥା କହିବ, ମରମ କେବେ କହିବ ନାହିଁ । ମୋର ଭାଷାରେ ଅଶ୍ଳୀଳତା ଆଉ ବା ନଥାଉ ସୁମିତା ବୁଝିପାରିଥିଲା ମୁଁ ତାକୁ ଦେଖେଇ ଶିଖେଇ କହୁଛି ଗୋଟାଏ ଈର୍ଷାର ତାଡ଼ନାରେ । ସେଇଥିପାଇଁ ସେ ମୋତେ ନିର୍ମମଭାବେ ଗାଳି ଦେବାକୁ ଛାଡ଼ିନାହିଁ ।

···ମୁଁ ସ୍କାଉଣ୍ଡ୍ରାଲ୍—ଇତର ମୁଁ, ଅଭଦ୍ର ମୁଁ ! ମୁଁ ଅପମାନ କରିଛି ସୁମିତାକୁ···ମନେ ମନେ ହସିଲି ମୁଁ ।

ମାଉସୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସି ବିଦାୟ ନେଉ ନେଉ କହିଲି—ଆସୁଛି ମାଉସି, ସମୟ ପାଇଲେ କେବେ କେବେ ଆସୁଥିବି···

ମାଉସୀ ସେହି ଘରର ଦୁଆର ମୁହଁପାଏ ମୋ ପଛେ ପଛେ ଆସି କହିଲେ—ନିଶ୍ଚୟ ଆସୁଥିବ ପୁଅ···

କହିଲି—ଆସିବି ।···ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ନିର୍ମଳ କମ୍ରା ସୁମିତା କାହାରିକୁ ଆଉ ଦେଖିପାରିଲି ନାହିଁ ।

ଆସିଲାବେଳେ ବନବିହାରୀବାବୁଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖା କରି ଆସିଛି ।

···ହଷ୍ଟେଲରେ ପହୁଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ଟିକିଏ ରାତି ହୋଇଯାଇଥାଏ । ସେଥିପାଇଁ ମୋତେ କୈଫିୟତ୍ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଲା ସୁପରିନ୍‌ଟେନ୍‌ଡେଣ୍ଟଙ୍କ ଆଗରେ । ସେଦିନ ରାତିରେ ଆଉ ଭୋକ ନଥିଲା । କିଛି ନଖାଇ ଶଯ୍ୟାରେ ଆସି ଶୋଇଲି ।

···ପରଦିନ ସକାଳେ ମୋର ରୁମ୍ ଭିତରେ ଗୋଳମାଳ ଶୁଣି ନିଦଟା ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଆଖି ଖୋଲି ଦେଖିଲି ଆମର ସୁପରିନ୍‌ଟେନ୍‌ଡେଣ୍ଟ, ଜଣେ ପୁଲିସ ଅଫିସର ଦୁଇଜଣ ଲାଲପଗଡ଼ି ସହ ଘର ଭିତରେ ଆସି ବସିଛନ୍ତି । ମୁଁ ଉଠିବସିଲାରୁ ପୁଲିସ ଅଫିସର ଜଣକ କହିଲେ—ଆପଣଙ୍କୁ ମୁଁ ଗ୍ରେପ୍ତାରକଲି, ଚାଲନ୍ତୁ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଥାନାକୁ ।

କିଛି ବୁଝିନପାରି ବୋକାଙ୍କ ପରି ଚାହିଁଲି ଆମ ସୁପରିନ୍‌ଟେନ୍‌ଡେଣ୍ଟଙ୍କ ଆଡ଼େ ।

···ସୁପରିନ୍‌ଟେନ୍‌ଡେଣ୍ଟ ସବୁ ମୋତେ ବୁଝାଇଦେଲେ । ମୁଁ କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ବନବିହାରୀବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇ କୁଆଡ଼େ ତାଙ୍କର କନ୍ୟା ସୁମିତା ପ୍ରତି ତାର ଅନିଚ୍ଛାସତ୍ତ୍ୱେ ପାଶବିକ ଅତ୍ୟାଚାର କରିଛି । ସୁମିତା ହଷ୍ଟେଲରେ ଥିବାବେଳେ ମୁଁ ତା'ସହିତ ବରାବର ମିଶେ ବୋଲି କଲେଜ ଛାତ୍ର ଛାତ୍ରୀ କେତେଜଣ ମଧ୍ୟ ସାକ୍ଷୀ ଦେଇଛନ୍ତି । ପୁଲିସର ସନ୍ଦେହ ସେଥିପାଇଁ ମୋ ଉପରେ । ୨୨ଶ ତାଃ କାଲି ତାଙ୍କ ଘରେ ଅନେକ ରାତିପାଏ ଥିଲି ଏହା ମଧ୍ୟ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇ ସାରିଛି ।

ମୋ ସପକ୍ଷରେ ମୁଁ ଯେତେ ଯୁକ୍ତି କାଢ଼ିଲି କେହି କି ବିଶ୍ୱାସ କଲେ ମୋ କଥାକୁ ? ଅଗତ୍ୟା ମୁଁ ଆସିଲି ଥାନାକୁ । ଜାମିନ୍ ପାଇଁ କେହି ଆସିଲେ ନାହିଁ । ବାପା ସମ୍ବାଦ ପାଇ ଆସିଲେ ଗାଁରୁ । ମୋତେ ଜାମିନ୍‌ରେ ଆଣିଲେ ।

···ବାପା ଅବଶ୍ୟ ଖୁବ୍ ଭଲ ଭଲ ଓକିଲ ଦେଇଥିଲେ । କେସ୍ ଚାଲିଲା ।

···ଦିନେ ହଠାତ୍ ମାର୍କେଟ୍ ପାଖରେ ଦେଖା ହୋଇଗଲା ସୁମିତା ଘର ଚାକର ହରିଆ ସାଙ୍ଗରେ । ହରିଆ ଅନେକ ଦିନର ଚାକର, ମୋତେ ସେ ଖୁବ୍ ଭଲ କରି ଚିହ୍ନେ ଓ ମୋତେ ଖୁବ୍ ଭଲପାଏ । ସେ ଆଗେ ମୋତେ ଦେଖି କାନ୍ଦି ପକାଇଲା ।

···କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ହରିଆ କହିଲା—ମୁଁ ସବୁ ଜାଣେ ବାବୁ ! ଝୋକଟାକୁ ନିର୍ମଳ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯାଇ କେଉଁଠି ରଖି ଆସିଥିଲା । ମୁଁ ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖିଛି ଡାକ୍ତର ଝୋକାଟାର ପଛେ ପଛେ ଯାଇ ଖଣ୍ଡିଏ ରେକ୍ସାରେ ବସି ଦୁହେଁ ପଳେଇଗଲେ । ଦି'ଘଣ୍ଟାପରେ ଇଆଡ଼େ ଖୋଜା ଖୋଜି ପଡ଼ିଲା । ଡାକ୍ତର ସେତେବେଳେ ଫେରି ଆସି ମା'ଙ୍କର ଦେହ ପରୀକ୍ଷା କରୁଛି । କିଛି ନଜାଣିଲା ପରି ସେ ମଧ୍ୟ ଏଣେ ତେଣେ ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ଖୋଜା ଖୋଜି କଲା ।

···ଥାନାରୁ ଖବର ଆସିଲା ବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ । ଝୋକଟା ଘରକୁ ଅସିଲା । ବାବୁ ମା'ଙ୍କ ପାଖରେ ଆସି କହିଲେ, ଦେଖ ତୁମର ବିନୋଦର ଗୁଣ । ସଞ୍ଜବେଳେ ଆସି ତାକୁ ଫୁସ୍‌ଲେଇ ବାହାରକୁ ନେଇ ତା ଚରିତ୍ର ନଷ୍ଟ କରିଛି ।

···ମା ଏ କଥା ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବାବୁଙ୍କର ଧମକରେ ସେ ଚୁପ ହୋଇ ରହିଲେ । ଆଉଦିନେ ଦେଖିଲି ନିର୍ମଳ ଡାକ୍ତର କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଚିଠି ସୁମିର ସୁଟ୍‌କେସ୍‌ରୁ ବାହାର କରି ନିଜେ ପୋଡ଼ିଦେଲା । ଆଉ ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି ଦେଖାଇ କହିଲା—ଏଇଟା ହଉଚି ବିନୋଦର ମାରଣ ଅସ୍ତ୍ର । ଏଖଣ୍ଡିକ ପ୍ରମାଣ କରିଦେବ ଯେ ସେ ଆଗରୁ ତୁମକୁ ଚିଠିପତ୍ର ଲେଖୁଥିଲା ବୋଲି । ଏ ଖଣ୍ଡିକ ଦରକାର ହେଲେ ତୁମେ କୋର୍ଟରେ ଦେଖାଇବ ।

···ଦେଖୁଛ ତ' ବାବୁ ଦୁନିଆର ନିୟମ । ଝୋକା ଖଣ୍ଡିକ କେଡ଼େ ଚଲାକ ଦେଖୁଛ ତ !

…ପ୍ରକୃତ ଘଟଣାଟିକୁ ଜାଣିପାରି ମନଟା ଟିକିଏ ସୁସ୍ଥ ବୋଧ ହେଲା । କେହି ନଜାଣନ୍ତୁ, ଅନ୍ତତଃ ଜଣେ ଲୋକତ' ଜାଣେ ଯେ ମୁଁ ନିରପରାଧ । ଆଜି ମଧ୍ୟ ମାଉସୀ କେବେହେଲେ ଏ କଥା ବିଶ୍ୱାସ କରି ନଥିବେ ।

…ତାରିଖ ପରେ ତାରିଖ ଗଡ଼ିଚାଲିଲା । ତଳ କୋର୍ଟରୁ ହାଇକୋର୍ଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେସ୍‌ଟି ଆସିଲା । ମୁଁ ଜାଣେ ମୋର ଓକିଲ ମୋ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଆଇନ୍ କାନୁନ୍ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି । ତେବେ ବି ମୁଁ ହାରିଗଲି । ଏହି ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ସେଦିନ କୋର୍ଟରେ ଶପଥ ଗ୍ରହଣ କରି ପରିଷ୍କାର ଭାବେ ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ ଯେ ନିଜ ଆଖିରେ ସେ ଦେଖିଛନ୍ତି ସୁମିତାର ହାତ ଧରି ମୁଁ ଫାଟକ ପାରି ହେଉଥିଲି । ତାହା ମିଛ ନୁହେଁ ତ କଣ !

…ବିଚାର ମୋର ଶେଷ ହେଲା—ଅଢ଼େଇ ବର୍ଷ ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ ।

…ବାପା ଓ ଓକିଲମାନଙ୍କର ସବୁ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାର ଅବସାନ ହେଲା ଏଇଠୁ

…ଯିବାବେଳେ ବାପାଙ୍କର ଗୋଡ଼ଧୂଳି ମୁଣ୍ଡରେ ମାରି କହିଲି—ତୁମେ ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କର ବାପା, ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ଅପରାଧୀ ନୁହେଁ !

…ବାପା କେବଳ ଧୀର କଣ୍ଠରେ କହିଲେ—ମୁଁ ଜାଣେ ।

…ସେତିକି ମୋର ସାନ୍ତ୍ୱନା । ସେହି ସାନ୍ତ୍ୱନାଟିକୁ ନେଇ ମୁଁ ଆସିଲି ଜେଲ୍‌କୁ ।

…କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଆଦେଶ ମାନି ବିନା ଓଜର ଆପତ୍ତିରେ ସବୁ କାମ ମୁଁ କରି ଆସୁଥିଲି । କୟେଦୀଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଅଫିସର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତେ ମୋ ଉପରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଥାନ୍ତି । କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ କଲେ ତାହା ସେମାନେ ତୁରନ୍ତ ସମାଧାନ କରି ଦିଅନ୍ତି । ବେଶ୍ ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା ଏହି ପରିସ୍ଥିତି ।

…କିନ୍ତୁ ରାତି ଯେତେବେଳେ ହୁଏ ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଯୁବକ ମୁଁ ହୋଇ ଯାଏ ଆଦିମ ଗୁହାବାସୀ ଅପେକ୍ଷା ଆହୁରି ଭୟଙ୍କର । ରକ୍ତରେ ରକ୍ତରେ ଖେଳିଯାଏ ବିଦ୍ୟୁତର ଗୋଟାଏ ଅସହନୀୟ ଶିହରଣ—ହାତର ଦଶଟା ଆଙ୍ଗୁଳି ଯେପରି କାହାର ଓ କେଉଁମାନଙ୍କର ଗଳାକୁ ଧରି ଚିପି ଦେବା ଲାଗି ଶକ୍ତ ଓ

ସତେଜ ହୋଇ ଉଠେ । ଶଯ୍ୟାରେ ପଡ଼ି ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ନା—ଆଖି ଆଗରେ ଦୁଇଟି ମୂର୍ତ୍ତି ଭାସି ଉଠେ ।

…ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ, କୁମାରୀ ସୁମତି ଚୌଧୁରୀ ।

…ଦାସ ଓ ଚୌଧୁରୀର ଉଷ୍ଣ ରକ୍ତ ଦେଖିବାଲାଗି ନିଜ ଦେହର ରକ୍ତ ଟଗ୍‌ବଗ୍ ହୋଇ ଫୁଟି ଉଠେ ।

…ଭାବେ—ନା, ଏପରିଭାବେ ନୁହେଁ । ତାହା ହେଲେତ’ ଦିନକ-ଭିତରେ ସବୁ ଶେଷ ହୋଇଯିବ । ଖେଳେଇ ଖେଳେଇ ନମାରିଲେ ହାତର ସୁଖ ହୁଏନା, ନିଜର ମଧ୍ୟ ତୃପ୍ତି ଆସେନା ।

…ଆଗେ ମୁକ୍ତି । ମୁକ୍ତି ପାଇ ସ୍ଥିର ମସ୍ତିଷ୍କରେ ଚିନ୍ତା କରି ଆଇନ୍‌କୁ ଫାଙ୍କି ଦେଇ ମୁଁ ପ୍ରତିହିଂସା ନେବ । ଅପର ପକ୍ଷର ଓକିଲ, ସାକ୍ଷୀ, ଡାକ୍ତର, ଲେଡ଼ି ଡାକ୍ତର, ପୁଲିସ, ମୁଦେଇ ଓ ସ୍ୱୟଂ ବିଚାରକ ଯେଉଁଠି ଆଇନକୁ ଫାଙ୍କି ଦେଇ ସୁସ୍ଥ ଅବସ୍ଥାରେ କାଳାତିପାତ କରି ପାରନ୍ତି, ମୁଁ ଜଣେ ତାହାଙ୍କ ଆଇନ୍‌କୁ ଫାଙ୍କି ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ ?

…ଦି’ଟା ବର୍ଷ କଟିଗଲା । ଏହା ଭିତରେ ମୁଁ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ସ୍ଥିର କରି ସାରିଲଣି । ବାକି ଆଉ କେଇଟା ଦିନ । ଏଇ କେଇଟା ଦିନ ପରେ ମୁଁ ଆସିବି ବାହାରକୁ, ନିର୍ମଳ ଦାସ ଓ ସୁମତି ଚୌଧୁରୀର ଭାଗ୍ୟ-କାଶରେ ଧୂମକେତୁ ପରି ଉଦୟ ହେବ ।

…ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବା’ ଛାଡ଼ିବ କାହିଁକି । ସମସ୍ତେତ’ ଇନ୍ଧନ ଯୋଗାଇ ମୋତେ ଶାସ୍ତି ଦେଇଛନ୍ତି । କାହାରିକୁ ଛାଡ଼ିବାର ନୁହେଁ—ଅଳ୍ପ ବହୁତେ ସମସ୍ତେ ଦଣ୍ଡପାଇବା ଉଚିତ । ଅପରିସୀମ ଦୁଃଖ ଆସି ଗ୍ରାସ ଲା ମୋତେ । ମୋର ଏତେ ଉତ୍ତେଜନାକୁ କିଏ ଯେପରି ଢାଳିମଥି ଦେଲାପରି ମନେହେଲା । ପ୍ରାୟ ଦୁଇଘଣ୍ଟାକାଳ ମୁଁ ହତବୁଦ୍ଧି ହୋଇ ଣ୍ଡରେ ହାତଦେଇ ବସିପଡ଼ିଲି । ପରକ୍ଷଣରେ କିଏ ଯେପରି କାନେ ାନେ ଆସି କହିଗଲା; ଅନ୍ୟାୟ ଅବିଚାର ସହ୍ୟ କରି ଉପରେ ବାବା ମାର ଇହଧାମ ଛାଡ଼ିଛନ୍ତି । ମୋତେଇ ଯେପରି ଏହି ଅନ୍ୟାୟ ଓ

ଅବଗୃହର ପ୍ରତିବାଧ ନ ଲାଗି ଆଗଭର ହେବାକୁ ହେବ ସେ ଇଙ୍ଗିତରେ କହିଯାଇଛନ୍ତି ମୋତେ ।

ଗୋଟାଏ କଷ୍ଟୁ ର ବଦ୍ରୂପ ତାଡ଼ନାରେ ହାତର ଆଙ୍ଗୁଳି କେତୋଟି ପୁଣି ଶକ୍ତଭାବେ ଫୁଲି ଉଠିଲା—ପ୍ରବଳ ଶୀତର ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସୁଦ୍ଧା ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ସ୍ୱେଦବାଷ୍ପ ଫୁଟି ଉଠିଲା ଲଲାଟ ଉପରେ ।

କାରାଗୃହ କାର୍ଯ୍ୟକକ୍ଷର ରେଲିଂଟାକୁ ଆକ୍ରୋଶର ତାଡ଼ନାରେ ମୁଷ୍ଟିଧରି ଜୋରରେ ହଲାଇବାକୁ ଲାଗିଲି, ମନେହେଲା ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ରେଲିଂଗୁଡ଼ାକ ମଡ଼୍‌ମଡ଼୍ ହୋଇ ଭାଙ୍ଗିଯିବ ଯେପରି । ଜଣେ ଅଫିସର ସେହିବାଟ ଦେଇ ଯାଉଥିଲେ । ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଆଗେଇ ଆସିଲେ ମୋରି ଆଡ଼କୁ ।

—କଣ ହୋଇଛି ବିନୋଦବାବୁ ?......ଅଫିସରଟି ଧୀର ସ୍ୱରରେ ମୋତେ ପଚାରିଲେ ।

—କିଛି ନାହିଁ, ସାର୍ ! ଭିତରଟାରେ ମଶାଗୁଡ଼ାକ ଶୋଇବାକୁ ଦେଉ ନାହାନ୍ତି । ବଡ଼ କଷ୍ଟ ହେଉଛି ସାର୍ ! ଶାନ୍ତ କଣ୍ଠରେ ମୁଁ ଜବାବ ଦେଲି ।

...ହସି ହସି ଅଫିସରଟି କହିଲେ—ମୁଁ ଫ୍ଲିଟ୍ ପକେଇବାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବି—ତୁମେ ଶୋଇପଡ଼ ।...କହି ସେ ଚାଲିଗଲେ ।

...ନିଜର ଶଯ୍ୟା ପାଖକୁ ଆସି ମନେ ମନେ ଭାବିଲି ଏତେ ଉତ୍ତେଜନା ମୁଁ ହଠାତ୍ ଦମନ କଲି କିପରି ? କିପରି ମୁଁ ଏତେଶୀଘ୍ର ନିଜକୁ ସଂଯତ କରିନେଇ ଭଦ୍ର ବ୍ୟବହାରରେ ଅଫିସରଟିକୁ ମୋହିତ କଲି ! ଏସବୁ ଦୈବାନୁଗ୍ରହ ନୁହେଁତ କଣ ! ଠିକ୍‌ଏ ଯଦି ମୁଁ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇଥାନ୍ତି ଏତେଦିନର କଳ୍ପନା ଜଳ୍ପନା ମୋର ପାଣିଫାଟି ଯାଇଥାନ୍ତା, ଆଉ ପୁଣି ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳପାଇଁ ଅନ୍ଧକାର କାର୍ଯ୍ୟକକ୍ଷ ଭିତରେ ଜାକିପୋଡ଼ି ମୋତେ ମରିବାକୁ ପଡ଼ନ୍ତା ! ସେଦିନ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ନଦେଇ ରହିପାରିଲି ନାହିଁ ।

...ରାତିଟା ପାହିଗଲା । ଆଉତ କେଇଟା ଦିନ କଥା । ଠିକ୍ କଲି ମୁକ୍ତିପାଇ ଆଗେ ଯିବି ଘରକୁ । ମାଙ୍କୁ ମୋର ସବୁକଥା କହି, ଯଦି ଦୋଷୀ

ବୋଲି ସେ ମୋତେ ମନେକରନ୍ତି ତେବେ ତାଙ୍କର ଗୋଡ଼ ଧରି ତାଙ୍କର କ୍ଷମା ମାଗିନେବି । ଯେତେହେଲେ ଗର୍ଭଧାରିଣୀ ଜନନୀ, ସେ ମୋତେ କୋଳକୁ ନେବେ ନିଶ୍ଚୟ, ଗୋଡ଼ରେ ଠେଲିଦେବେ ନାହିଁ କେବେହେଲେ । ଜମିବାଡ଼ି ଇତ୍ୟାଦିର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି, ମା'ଙ୍କୁ ନିଜପାଦରେ ରଖି ମୁଁ ବାହାରିବି ମୋର ସଂକଳ୍ପ ସିଦ୍ଧି ପଥରେ ।

...ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଆଉ କେଇଟା ଦିନ କଟିଗଲା ।

...ଡକରା ପଡ଼ିଲା ଜେଲ୍ ସୁପରିନ୍‌ଟେନ୍‌ଡେଣ୍ଟଙ୍କ ଅଫିସଘରକୁ ମୋତେ ।

ଭାବିଲି କଣ ପାଇଁ ଡାକରା, ମୋର ମୁକ୍ତିର ଦିନଟି ଆହୁରି ଡେରି ।

...ଗଲି । ସୁପରିନ୍‌ଟେନ୍‌ଡେଣ୍ଟ ସଦୟ ବ୍ୟବହାର କରି ପାଖ ଚେୟାରରେ ବସାଇଲେ । କହିଲେ—ବିନୋଦ my child—ମୁଁ ତୁମର ସବୁକଥା ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ଆସେ ତାର ଗତିରୋଧ କରିବାର ଶକ୍ତି କାହାରି ନଥାଏ । ଆଜି ତୁମେ ମୁକ୍ତି ପାଉଛ, ତୁମର ବ୍ୟବହାରରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ମୁଁ । କିଛି ଦିନ ତୁମର ଦଣ୍ଡଭୋଗ କମାଇ ଦିଆହୋଇଛି । ସରକାରଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ତୁମର ବାଟଖର୍ଚ୍ଚ ବାବତ ଟ ୫୯ ଙ୍କା ମଞ୍ଜୁର କରିହୋଇଛି, ଧର...

...ହାତ ବଢ଼ାଇ ନୋଟ୍ ଖଣ୍ଡିକ ନେଲି । ମୁଁ ନମସ୍କାର କରି ବାହାରକୁ ଆସିଲି । ମୋ ପଛେ ପଛେ ସୁପରିଟେନ୍‌ଡେଣ୍ଟ ମଧ୍ୟ ଆସିଲେ । ନିଜ ପକେଟରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଦଶଟଙ୍କିଆ ନୋଟ୍ ବାହାର କରି ମୋ ହାତରେ ଗୁଞ୍ଜିଦେଇ କହିଲେ—ଧର ବିନୋଦ, ଏ ଖଣ୍ଡିକ ବାଟରେ ତୁମକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ କିଛି ହେଲେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ—

...କୃତଜ୍ଞତାରେ ମନଟା ଭରିଗଲା । ନମସ୍କାର କରି ବାହାରି ଆସିଲି ରାସ୍ତାଉପରକୁ । କେତେ ଦିନପରେ ଆଜି ଦେଖୁଛି ପିଚୁଢ଼ାଳା ରାସ୍ତା, ଦୋକାନ ବଜାର ଓ ବିଭିନ୍ନ ଧରଣର ଲୋକସବୁ । କ୍ଳାନ୍ତି ଅବସାଦ ଆଉ କିଛି ନାହିଁ, ଗୋଟାଏ ଅଜଣା ପୁଲକରେ ଦେହ ମନ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇଉଠିଲା ।

…ହୋଟେଲକୁ ଆସି ମୁହଁ ହାତ ଧୋଇ ଟିକଏ ଗରମ କଫି ଆଗେ ପଇନେଲି । ମନଟା ଆଉ ଟିକଏ ରଙ୍ଗିନ୍ ଆକାର ଧାରଣ କଲା । ଆସି ପହଞ୍ଚିଲି ଷ୍ଟେସନରେ, ଘରକୁ ଯିବାଲାଗି ଟିକେଟ୍ ଖଣ୍ଡିଏ କାଟି ଗାଡ଼ି ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କଲି ପ୍ଲାଟ୍‌ଫର୍ମ ଉପରେ ବୁଲିବୁଲି…

…ବେଶ୍ । ଆଜି ଏହି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ! ଆଉ ଆଗକୁ ଆସନା ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ! ଏଥର ସମସ୍ତେ ବିଶ୍ରାମ ନିଅ । କାଲି ପୁଣି, ଆଜି ଯେଉଁ ସମୟରେ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲି ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ଆରମ୍ଭ କରିବି । ନମସ୍କାର…ଆଉ ଶୁଣ ନିର୍ମଳ ଦାସ, କାଲି ରାତିରେ ତୁମେ ମୋର ନିଷେଧ ସତ୍ତ୍ୱେ ଆଉ କଣ ସବୁ ଲେଖାଅଛି ବୋଲି ପଢ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରୁଥିଲ ! ଯାହାହେଉ ଭଗବାନ ସଦ୍‌ବୁଦ୍ଧି ତୁମକୁ ଦେଇଛନ୍ତି, ତୁମେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଖାତାଟିକୁ ବନ୍ଦ କରି ଯଥାସ୍ଥାନରେ ରଖିଦେଇଛ । କହିବାର ଲୋଭ ତୁମର ଅଛି ଦେଖୁଛି । ସାବଧାନ, ଆଜି ଯଦି ଖୋଲିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକର— ମନେରଖ, ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ବୁଲେଟ୍, ହଁ—ଗୋଟିଏ ବୁଲେଟ୍ ତୁମ ପକ୍ଷରେ ଯଥେଷ୍ଟ । ମୁଁ ତୁମ ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରତି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିଛି, କେହି ତୁମେ ମୋତେ ଫାଙ୍କି ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ । ଉଠ…

ବାଧ୍ୟ ଶିଶୁପରି ସମସ୍ତେ ଉଠିଲେ ।

ସମସ୍ତଙ୍କର ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ଚିନ୍ତାର ଧାରା ନଇଁଆସିଛି । କି ଦୁର୍ଯୋଗ ! କାହିଁକି ସେମାନେ ପ୍ରଲୋଭନରେ ପଡ଼ି ଧନୀ ସହିତ ବନ୍ଧୁତା ସ୍ଥାପନ ଲାଗି ନିମନ୍ତ୍ରଣ ରକ୍ଷାକଲେ ! କାହିଁକି ନିର୍ବିରୋଧୀ ମନ ତାଙ୍କର ସହସା ଦୁଃସାହସ ଲାଗି ଆଗଭର ହେଲା !

ନା, ମୁକ୍ତିର ଆଶା ଆଉ କରାଯାଇ ପାରେନା । ଏହିଠାରେ ସେମାନେ ଭବଯନ୍ତ୍ରଣାରୁ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରି ସ୍ୱର୍ଗାରୋହଣ କରିବେ । ଭବିଷ୍ୟତରେ ଇତିହାସ-ବେତ୍ତାମାନେ କିଛିଦିନ ପରେ ସେମାନଙ୍କର ଅସ୍ଥି ସଂଗ୍ରହ କରି କେତେପ୍ରକାର ଗବେଷଣା ଆରମ୍ଭ କରିବେ । ତାପରେ ସେମାନେ ଆଶ୍ରୟ ପାଇବେ ପୃଥିବୀର ବିଖ୍ୟାତ ମ୍ୟୁଜିୟମ୍‌ମାନଙ୍କରେ ।

ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଅନେକ ଦିନ କଟିଗଲା । ଖାଲି ଜଳ [illegible] ଖାଦ୍ୟ ଶେଷ ନହୁଏ ତାହାହେଲେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଦିନ ସେମାନେ ବଞ୍ଚି ପାରନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ଖାଦ୍ୟ ଆସିଲେ ମନେହୁଏ ଯେପରି ସେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଶୀତ [illegible] ରହସ୍ୟ ଓ ଭୌତିକତା ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱର୍ଗ ଏବଂ ପ୍ରଳୟଙ୍କର ପ୍ରତୀକ ।

[illegible] ତାହାର [illegible] ହେଉ ନାହିଁ । କେତେଜଣ ଗାଇଲେ, କେତେଜଣ ଦେବ [illegible] କୋଳ କହି ଶପଥରେ ଆଶ୍ରୟ [illegible] । ତାହାରେ ପ୍ରକୃତି ଶୀତ, ସମସ୍ତଙ୍କର [illegible] ଚାହିଁବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ ନାହିଁ । ସେ ସାହାର ଖଟ ଉପରେ କମ୍ବଳ ଘୋଡ଼ି ହୋଇ ଆସନରେ ଶୋଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ଅନ୍ଧକାର କଣ୍ଟକ ଅଲକ୍ଷିତରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଜଗାଇ ଦେବାକୁ ଲାଗିଛି ତାହାର ଜ୍ୱାଳାରେ ସେମାନେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଏହି ଆରାମପ୍ରଦ ରାତିଟିକୁ ଉପଭୋଗ କରିପାରିବେ ତ ?

ସେତେବେଳେ କେତେଟା ବାଜିଛି କେଜାଣି, ଗୋଟାଏ ବିକଟ ଶବ୍ଦରେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରାୟ ଉଦ୍‌ବେଗ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ପରକ୍ଷଣରେ ଶୁଣାଗଲା କିଏ ଯେପରି କେଉଁଠିରେ ଏକୁଣ୍ଡରୁ ସେକୁଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯିବା ଆସିବା କରୁଛି । ସେ ପଦଶବ୍ଦ ଏତେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ସମସ୍ତେ ମନେକଲେ ଆଉ କିଛିଏ ପରେ କୋଠାର ଛାତ ବୋଧହୁଏ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବ ସେମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଭାବୁଥିଲେ ସତ, କିନ୍ତୁ କେହି ଦେଇଛନ୍ତି କୋଳ ବ ହାରକୁ ପ୍ରକାଶ କଲେ ନାହିଁ । କିଏ ବା ସାହସ କରି ଦ୍ୱାର ଖୋଲିବ ? ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିସ୍ଥିତି ଯାହା ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେମାନେ ବିପଦର ଆଶଙ୍କା କରୁଛନ୍ତି, ଗୋଟାଏ ଘଣ୍ଟା ନିରାପଦରେ ରହିବା ଅର୍ଥ ଗୋଟାଏ ଯୁଗ ସେମାନେ ରକ୍ଷା ପାଇଗଲେ ।

ପ୍ରାୟ ଘଣ୍ଟାଏ କାଳ ଏହିପରି ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା, ତାପରେ ସବୁ ନିଥର । ମୃତ୍ୟୁପରି ଶୀତଳତା ପୁଣି ଚାପିଗଲା । ତଥାପି କେହି ଶଯ୍ୟା ଛାଡ଼ି ଉଠିଲେ ନାହିଁ । ଏପରି କ ଭୟରେ ଦେଇଥିବା ଲକ୍ଷ୍ମଣଟିକୁ ଟେକି ଦେବାପାଇଁ

ଶଯ୍ୟାରୁ ତଳକୁ ସୁଦ୍ଧା ଓହ୍ଲାଇଲେ ନାହିଁ—କେତେଜଣ ଭୟ ଲେଉଟାଇବାକୁ ମଧ୍ୟ ଭୁଲି ଗଲେ ।

ଆହୁରି କେତୋଟି ଘଣ୍ଟା ଅତିବାହିତ ହେଲା । ଭେଣ୍ଟିଲେଟର ଦେଇ ଊଷାର ଝାପ୍‌ସା ଆଲୋକ ଆସିଲା ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଘର ଭିତରକୁ । ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରାଣରେ ଆଶାର ସଞ୍ଚାର ହେଲା ଏଥର ।

ଦୁଆର ଖୋଲିବାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । ରିଟାୟାର୍ଡ଼ ଆଇ-ପି ଅତୁଲବାବୁ ପାଖ ଦୁଆରେ ଆସି ଠକ୍ ଠକ୍ କଲେ, ହାତରେ ଦୁଇ-ନଳା ବନ୍ଧୁକ । ବାହାରୁ ପରିଚିତ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଲେ ବିପିନବାବୁ ।

—ହଁଏ, ଅତୁଲବାବୁ—ଭିତରକୁ ଆସନ୍ତୁ । ଆପଣ ଏତେ ସକାଳୁ ବନ୍ଧୁକ ଧରି ହଠାତ୍ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ ଯେ···ଶିକାରକୁ ଯିବେ ନା, କଣ ?···

ଘର ଭିତରକୁ ଆସି ଚେୟାରରେ ବସିପଡ଼ି ଅତୁଲବାବୁ କହିଲେ—ଆଉ ଶିକାର, ଜୀବନରେ ଜୀବଜନ୍ତୁଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ମନୁଷ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶିକାର କରିଛି, ଶେଷରେ ମୋତେ ସୁଦ୍ଧି ଶିକାରୀର ଶିକାର ହେବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ସବୁ ଭାଗ୍ୟ ବିପିନବାବୁ । କଥାରେ କହନ୍ତି ବାଘ ଛୁଇଁଲେ ଅଠର ଘା’—ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ବର୍ତ୍ତମାନ ସେଇୟା । ଶିକାରୀ ବାଘର କବଳରୁ ଖସିବା ସହଜ କଥା ନୁହେଁ । ଆମେ ଗୁଳିକଲେ ସେ ଗୁଳି ଓଲଟା ଆସି ବାଜିବ ଆମ ଗଣ୍ଡରେ ।

ହସି ହସି ବିପିନବାବୁ କହିଲେ—ତାହାହେଲେ ବନ୍ଧୁ ଟାକୁ ଲୋଡ୍ କରି ଧରି ବୁଲୁଛନ୍ତି ଯେ !

—ଜୀବନ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରାଣୀ ଆତ୍ମରକ୍ଷା ଲାଗି ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ । ଜାଣେ ସେ, ବଳବାନ୍ ଶତ୍ରୁ ନିକଟରେ ସେ ତିଷ୍ଠି ପାରିବ ନାହିଁ, ତେବେବି ତାକୁ ଲଢ଼ିବାକୁ ହୁଏ ! ଗତ ଘଟଣାଟି ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଶୁଣିଛୁ, ଆଉ ସେତିକିବେଳୁ କାହାରି ଆଖିରେ ଟୋପେ ନିଦ ନାହିଁ ଏହା ମୁଁ ହଲପ୍ କରି କହିପାରେ । ଭୋର ଆସିହେଲା, ତେବେବି କେହି ସାହସ କରି ଦୁଆର ଖୋଲିଲେ ନାହିଁ । ଅଗତ୍ୟା ଭଗବାନଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରି ବନ୍ଧୁକଟି ଧରି ବାହାରି ପଡ଼ିଲି ।

ହଠାତ୍ସ୍ପୂର୍ଦ୍ଧ ଆଇ-ପି ଅଫିସର ଅତୁଳବାବୁଙ୍କର ସେ ସାହସ ଆଜ କାହିଁ ! ଗୋଟାଏ ପ୍ରତାରଣାରେ ପଡ଼ି ତାଙ୍କର ବୁଦ୍ଧି ବିବେକ ସବୁ କୁଆଡ଼େ ଉଡ଼ିଭଳି ଯାଇଛି ଆଜ । ଦିନଥିଲା, ଆଇ-ପି ଅଫିସର ଅତୁଳବାବୁ ଯେତେବେଳେ ଘୋର-ବର୍ଷା, ଦୁର୍ଗମ ଗିରି ଗହ୍ୱର, ଶ୍ରାବଣର ଭରାନଦୀ ଅତିକ୍ରମ କରି ଦସ୍ୟୁ, ଗୁଣ୍ଡା, ବଦମାସଙ୍କ ପଛରେ ଅନାହାର ଅନିଦ୍ରାରେ ଅନୁସରଣ କରୁଥିଲେ, କେତେକଙ୍କୁ ପୁଣି ନିଜର ବୁଦ୍ଧିବଳରେ ଧରି ଲୌହବଳୟ ପିନ୍ଧାଇ ବନ୍ଦୀଶାଳକୁ ଆଣିଥିଲେ, ନିଜେ ପୁଣି କେତେକଙ୍କଠାରୁ ନିର୍ମମ ପ୍ରହାର ଖାଇ ଦୁଇତିନିଦିନ ଅଚେତ ରହି ସୁଦ୍ଧା ଦୁର୍ବୃତ୍ତଙ୍କୁ ଧରିବାକୁ ହତୋତ୍ସାହ ହୋଇନାହାନ୍ତି—ସେହି ଆଇ-ପି ଅଫିସର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅତୁଳଚନ୍ଦ୍ର ଆଜି ଏପରି ବନ୍ଧନରେ ଅଙ୍ଗ ଆବଦ୍ଧ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଯେ ସେ ବନ୍ଧନ ସେ ଆଉ କେଉଁଦିନ ଛିନ୍ନ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ଏ ବିଷୟରେ ସ୍ଥିର ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇପାରୁଛନ୍ତି ।

ଏକୁଇ କହନ୍ତି ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ।

ବିପିନ୍‌ବାବୁ ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ଚାହିଁଥିଲେ ଅତୁଳବାବୁଙ୍କୁ । ଅତୁଳବାବୁ ବନ୍ଧୁକଟିକୁ କାନ୍ଧରେ ଆଉଜେଇ ରଖି କହିଲେ—କହିବାକୁ ସାହସ ହୁଏନା ବିପିନ୍‌ବାବୁ, କାନ୍ଥର ମଧ୍ୟ କାନ ଅଛି, ଏହି ଜଘନ୍ୟ ପରିସ୍ଥିତି ଭିତରେ ସବୁକଥା ଖୋଲି କହିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ, କେବଳ ଏତିକି ଆପଣଙ୍କୁ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ କହୁଛି ଯେ ସର୍ବଦାସର୍ବଦା କୌଣସି ଅସ୍ତ୍ର ନିଜ ପାଖରେ ରଖିଥାନ୍ତୁ । କିଛି ନହେଲେ ଜଣକର ଆଗ୍ନେୟାସ୍ତ୍ରର ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଲେ ଅନ୍ୟମାନେ ଦୌଡ଼ିଆସିବେ ଓ ନିଶ୍ଚୟ ବିପଦରୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବେ ।

ବିପିନବାବୁ ସପ୍ରଶଂସ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ଅତୁଳବାବୁଙ୍କୁ କହିଲେ—ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରସ୍ତାବଟି ମୂଲ୍ୟବାନ ଅତୁଳବାବୁ । ଅବଶ୍ୟ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ କଥା ମୁଁ କହିପାରୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ନିଜେ ଗୋଟିଏ ସିକ୍ସ ଚେମ୍ବାରଯୁକ୍ତ ଜର୍ମାନ ରିଭଲ୍‌ଭର ପାଖରେ ରଖିଛି, ସାଙ୍ଗରେ ମଧ୍ୟ କେତେଟା ଏକ୍ସ୍‌ଟ୍ରା ବୁଲେଟ୍ ଆଣିଛି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ କଥା ଆପଣ ଟିକିଏ ପରେ ବୁଝିବେ ।

—'ନମଃ ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ବାସୁଦେବାୟ'······କହୁ କହୁ ହାତରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଛୋଟ ନୋହା ଧରି ପ୍ରବେଶ କଲେ ଜଗଦୀଶଚନ୍ଦ୍ର । ସାଦର ଆହ୍ୱାନ ଜଣାଇ ବିପିନ୍‌ବାବୁ ବସାଇଲେ ନିଜ ପାଖରେ । କହିଲେ—ଶୁଣନ୍ତୁ ଜଗଦୀଶବାବୁ, ହଠାତ୍ ଯଦି ଆପଣ ଆଖି ଆଗରେ କୌଣସି ଅଦ୍ଭୁତ ବସ୍ତୁ ଦେଖିପାରନ୍ତି, କିମ୍ବା କେହି ଯଦି ଆପଣଙ୍କୁ ଅତର୍କିତ ଭାବେ ଆକ୍ରମଣ କରନ୍ତି ଆପଣ ତାହାହେଲେ କିପରି ଭାବେ ଆତ୍ମରକ୍ଷା କରିବେ ?

ମୃଦୁହସି ଜଗଦୀଶବାବୁ କହିଲେ—କେହି କାହାର କିଛି କ୍ଷତି କରିପାରିବେ ନାହିଁ, ବିପିନବାବୁ—ସବୁ ସେହି ଚୈତନ୍ୟ ବାସୁଦେବଙ୍କର ଲୀଳା ଖେଳା । ତାଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ଖଣ୍ଡିଏ ଛୋଟ ଆଗ୍ନେୟାସ୍ତ୍ର ପାଖେ ପାଖେ ରଖିଛି । ଦେଖିବେ···କହି ଅଣ୍ଟାତଳୁ ଛୋଟ ଖଣ୍ଡିଏ ବ୍ରାଉନିଂ ପିସ୍ତଲ ବାହାର କରି ଉଭୟଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ଦେଖାଇ ଆଉଥରେ ପ୍ରାଣଖୋଲି ହସିନେଲେ ।

ପିସ୍ତଲଟି ବେଶ୍ ମୂଲ୍ୟବାନ । ଉଭୟେ ତାହା ବୁଝିପାରି ପୁଣିଥରେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ—ଆପଣ ଏ ବୟସରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ଥିର କରିପାରନ୍ତି ?

ଜଗଦୀଶ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଓଷ୍ଠ ଦୁଇଟିରେ ଖଣ୍ଡିଏ କ୍ଷୀଣ ହସ ବିଦ୍ୟୁତର ମେଘ ପରି ମିଳାଇ ଗଲା ଅକସ୍ମାତ୍‌ଭାବେ । କହିଲେ—ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ବାସୁଦେବଙ୍କର କରୁଣାରୁ ହାତର ଟିପ ମୋର ଠିକ ଅଛି ବିପିନବାବୁ । ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ଅନ୍ତତଃ ଛଅଟା ରାଉଣ୍ଡ ନ ସାରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେହି ପାଖରେ ପଶିବାକୁ ସାହସ କରିବେ ନାହିଁ, ଆଉ ୪ଟା ରାଉଣ୍ଡ ହେଲାବେଳକୁ ଦ-ଡଜନ ଲୋକ ଖୁବ୍ କମ୍‌ରେ ଫାୟାର ରେଞ୍ଜର ବାହାରେ ଆସି ଠିଆ ହୋଇଥିବେ ।

—ଧନ୍ୟବାଦ···ଉଭୟେ ଏକାସାଙ୍ଗରେ ପ୍ରାୟ କହି ଉଠିଲେ ।··· ଆସନ୍ନ ବିପଦରୁ ଆପଣ ତାହାହେଲେ ଆତ୍ମରକ୍ଷା କରିବାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ଥ । ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ଆମ୍ଭେମାନେ ବେଶି ଚିନ୍ତିତ ଥିଲୁ ଜଗଦୀଶବାବୁ ! କାରଣ ବୟସ ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଆଡୁ ବିଚାର କରିବାକୁ ଗଲେ ଆପଣ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ପିତୃସ୍ଥାନୀୟ···ହସି ହସି କହିଲେ ଅତୁଲବାବୁ ।

—ନମଃ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ବାସୁଦେବାୟ... କହୁ କହୁ ନୋଟଟିକୁ ଧରି ହସି ହସି ବାହାରକୁ ଆସିଗଲେ ଶେଠ ଜଗନ୍ନାଥଚନ୍ଦ୍ର ।

ସେ ଯିବା ପରର ପରେ ପ୍ରାୟ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱଶ୍ୱାସରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ।

—ବିପିନବାବୁ, ଆପଣମାନଙ୍କର କଥାବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣିପାରୁ ସାହସ କାଲି ଏଇ ଆଡ଼କୁ ଆସୁ ଆସୁ ହଠାତ୍ ଏହି ବସ୍ତୁଟି ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପଡ଼ିଲା । ଠିକ୍ ଜଗନ୍ନାଥବାବୁଙ୍କର କୋଠରୀର ଦ୍ୱାର ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ବସ୍ତୁଟିର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା ମୋର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆକର୍ଷିତ କରିଥିଲା, କୌତୂହଳୀ ହୋଇ ତାକୁ ଉଠାଇ ନେଲି ସତ, କିନ୍ତୁ ବସ୍ତୁଟିର ଖୋଦିତ ଅଂଶଟିକୁ ଦେଖି ସର୍ବାଙ୍ଗରେ ଗୋଟାଏ ହିମ ଶୀ ପ୍ରବାହ ଅନୁଭବ କଲି ଯେପରି ।

ହାତ ବଢ଼ାଇ ବସ୍ତୁଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କଲେ ଅତୁଲବାବୁ । ବସ୍ତୁଟି ସେତେ କିଛି ମୂଲ୍ୟବାନ ନୁହେଁ, କାହାର ସାର୍ଟରୁ ଗୋଟିଏ ସୁନାର ବୋତାମ ଛିଣ୍ଡି ତଳେ ପଡ଼ିଯାଇଛି ବୋଧହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଭୀତିପ୍ରଦ ଯେଉଁଟି, ତାହା ହେଉଛି ବୋତାମ ଉପରେ ଖୋଦିତ ଗୋଟିଏ ଡ୍ରାଗନ ମୂର୍ତ୍ତି । ମୂର୍ତ୍ତିଟି ଯେପରି ସମ୍ମୋହନ କରୁଛି ଦର୍ଶକକୁ । ବିରାଟ ମୁଖବ୍ୟାଦାନ କରି ତାର ଗହ୍ୱରରେ ଲୀନ ହେବାକୁ ଆହ୍ୱାନ କରୁଛି ବାରମ୍ବାର । ସବୁ ଜୀବଙ୍କୁ ଦୋହଲାଇ ଭଳି ସବୁ ଇଙ୍ଗିତ କରୁଛି କେଜାଣି !

ଠିକ୍ ସେହି ମୂର୍ତ୍ତି । ସେହି ମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖି ସେଦିନ ସୁଚେତା ଦେବୀ ବିହ୍ୱଳା ହୋଇ ନାଲି ଉନାଟିକୁ କଣ୍ଠ ଦେହରୁ ଛିଣ୍ଡାଇ ଆଣିବାମାତ୍ରେ ଘଟିଥିଲା ପ୍ରଳୟକାଣ୍ଡ, ଯେଉଁ ପ୍ରଳୟ ନର୍ତ୍ତନର ଜୁଆର ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିଛି, ଚାଲିବ ମଧ୍ୟ ଅନନ୍ତ କାଳଯାଏ । ଅତୁଲବାବୁ ସଭୟରେ ଆଖି ଦୁଇଟାକୁ ଦୁଇ ହାତର ପାପୁଲିରେ ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ, ବୋତାମଟି ତଳେ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା—ବିପିନବାବୁ ତାହା ଧରିପକାଇ ନିଜେ ଭଲଭାବେ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ସମସ୍ତେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ଅଜୟବାବୁଙ୍କୁ ଏଡ଼ଭୋକେଟ୍, ଲୌହ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜନବିହାରୀ ଚୌଧୁରୀ ଓ ଲେଡ଼ି ଡାକ୍ତର ସୁଚେତା ସାହୁ ।

ବିପିନବାବୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବସ୍ତୁଟି ଦେଖାଇଲେ, ସମସ୍ତଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ସମାନ ! ହେଲେ ଆଉ କଣ କରାଯାଇପାରେ···

—ନମଃ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ବାସୁଦେବାୟ···କହୁ କହୁ ଆସିଲେ ଜଗଦୀଶବାବୁ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏପରି ମୌନ ଓ ଚିନ୍ତାଭାବାପନ୍ନ ଦେଖି ବିସ୍ମିତ ହୋଇ କହିଲେ—ଆପଣମାନେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୋଧହୁଏ ମୁହଁ ହାତ ଧୋଇ ନାହାନ୍ତି, ଆଜି କଣ ଭୋଜନର ଆୟୋଜନ କିଛି କରିବେ ନାହିଁ···

—ଜଗଦୀଶବାବୁ, ଟିକିଏ ପାଖକୁ ଆସନ୍ତୁତ !···ଡାକିଲେ ବିପିନବାବୁ । ବିପିନବାବୁଙ୍କର ଗମ୍ଭୀରଭାବ ଦେଖି ଜଗଦୀଶବାବୁଙ୍କର ପୂର୍ବ ବିସ୍ମୟତା ଆହୁରି ଦ୍ୱିଗୁଣ ବଢ଼ିଗଲା, ଧୀରେ ଧୀରେ ସେ ଆଗେଇ ଆସିଲେ ବିପିନବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ···

—ଦେଖନ୍ତୁତ ବିପିନବାବୁ···କହି ବୋତାମଟିକୁ ତାଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଉ ଦେଉ ପୁନର୍ବାର କହିଲେ—ଆପଣଙ୍କର ଦୁଆର ସାମନାରେ ଏଇଟା ପଡ଼ିଥିଲା, ନିର୍ମଳବାବୁ ଆସୁ ଆସୁ ତାହା ଦେଖିପାରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖାଇବାକୁ ଆଣିଛନ୍ତି···ଟିକିଏ ରହି ପୁନର୍ବାର କହିଲେ—ଆପଣ କଣ ଆସିବାବେଳେ ଏସବୁ କିଛି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ନାହାନ୍ତି···

—ମୁଁ—ମୁଁ—ବୋତାମଟିକୁ ଦେଖି ସାରିବା ପରେ ଜଗଦୀଶ-ବାବୁଙ୍କର ନାଡ଼ୀର ଗତି ଦ୍ରୁତତର ଭାବେ ଚାଲିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ବିପିନବାବୁଙ୍କୁ କଣ ସେ ଉତ୍ତର ଦେବେ କିଛି ତାଙ୍କର ମନେପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । କିଏ ଯେପରି ଗଳାଟାକୁ ତାଙ୍କର ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଚିପି ଦେବାକୁ ଲାଗିଛି ।

ଜଗଦୀଶବାବୁଙ୍କର ଅବସ୍ଥା କଥା ବୁଝିପାରି ସମସ୍ତେ ଚାହିଁଲେ ନିର୍ମଳବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼େ । ନିର୍ମଳବାବୁ ଘର ଭିତରୁ ବାହାରିଆସି ସିରିଞ୍ଜରେ ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍ ନେଇକରି ଫୋଡ଼ିଲେ ଜଗଦୀଶବାବୁଙ୍କ ବାହୁରେ । କିଛି ସମୟ ପରେ କିଞ୍ଚିତ୍ ସୁସ୍ଥତା ବୋଧକରି, ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଥରେ ଭଲଭାବେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିନେଇ କହିଲେ—ପୁନର୍ଜୀବନ ପାଇଲି ବୋଧହୁଏ ! ନମଃ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ବାସୁଦେବାୟ···

ଆଉ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଆଲୋଚନା ନକରି ନିତ୍ୟକର୍ମ ସମାପ୍ତ ଓ ଭୋଜନର ଆୟୋଜନରେ ଲାଗିବାକୁ ଗଲେ ସମସ୍ତେ ।

ଦୁଇଘଣ୍ଟା ବିଶ୍ରାମ ନେବା ପରେ ସମସ୍ତେ ଆସିଲେ ବୈଠକଖାନାକୁ । ଆଜି ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଗମ୍ଭୀର, ଚିନ୍ତା ରେଖା ଫୁଟିଉଠିଛି ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଲଲାଟରେ । ସେମାନେ ଏଠାକୁ ଆସିବା ଆଜି ଚତୁର୍ଥ ଦିବସ । ଗୃହିଣ୍ଟା ଦିନ ଭିତରେ ସେମାନଙ୍କର ବୟସ ଯେପରି ଆହୁରି ପାଞ୍ଚ ଦଶ ବର୍ଷ ବଢ଼ି ଯାଇଛି—ମୁହଁ ଉପରେ ପଡ଼ିଛି ଆଉ କେତେଟା ନୂଆ ରେଖା ।

କଣ ଆଜି ହେଉଛି କେଜାଣି । ଆଜି ବିନୋଦ ତାର ଲେଖା ଶେଷ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଛି କି ପରଦିନ ପାଇଁ ଆଉ କିଛି ବାକି ରଖିବା ଲାଗି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଉଛି କିଏ ବା ତା' ଜାଣେ । ନିହାତି ଅସହ୍ୟ ବୋଧ ହେଲାଣି ସେମାନଙ୍କୁ । ଏକ ଆଡ଼େ ବଞ୍ଚି ରହିବାର ପ୍ରବଳ ବାସନା—ଅନ୍ୟଆଡ଼େ ବିନୋଦ ତିଳ ତିଳ କରି ରକ୍ତ ଶୋଷଣ କରୁଛି, ବରଂ ଗୋଟାଏ କିଛି ଘଟିଗଲେ ସବୁ କିଛିର ମୀମାଂସା ହୋଇ ଯାନ୍ତା, ଅସହନୀୟ ବ୍ୟଥା ଆଉ ଭୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ନ୍ତା ନାହିଁ ।

କଥାଟାକୁ ପକାଇଲେ ବିପିନବାବୁ ଆଉଥରେ ।

—ତାହାହେଲେ ସମସ୍ତେ ଯେ ଯାହାର ଅସ୍ତ୍ର ପାଖେ ପାଖେ ରଖିଛନ୍ତି । ମନେକରି ଯେ ଆପଣମାନେ ଏହି ବସ୍ତୁଟିକୁ ଆଣିବାକୁ ଭୁଲି ନାହାନ୍ତି ଏହାହିଁ ସୁଖର ବିଷୟ । ଆଗ୍ନେୟାସ୍ତ୍ର ପରି ବିପଦର ପ୍ରକୃତ ବନ୍ଧୁ ଆଉ କେହି ହୋଇ ପାରେନା, ଏ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଭିଜ୍ଞତା ଲାଭ କରିଛି । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲି, ସୁଚେତା ଦେବୀ ବୋଧ ହୁଏ କୌଣସି ଅଗ୍ନେୟାସ୍ତ୍ର ସାଙ୍ଗରେ ଆଣି ନଥିବେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଆଗ୍ନେୟାସ୍ତ୍ରଟି ଯେ ସବୁଠାରୁ ମୂଲ୍ୟବାନ ତାହା ଦେଖି ମୁଁ ଭଲ ଭାବେ ବୁଝିପାରିଛି । ଆଉ ମଧ୍ୟ ହାତର ଆଙ୍ଗୁଳି ଉପରେ ଚିହ୍ନ ଦେଖି ଅନୁମାନ କରିଛି ସେ ପ୍ରାୟ ଅନେକ ଦିନରୁ ପିସ୍ତଲ ବ୍ୟବହାର କରି ଆସୁଛନ୍ତି ।

ସମସ୍ତଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆସିପଡ଼ିଲା ସୁଚେତା ଉପରେ । ଲଜ୍ଜାରେ ମୁହଁ ତଳକୁ କରି ସୁଚେତା କହିଲା—ପୁରୁଷ ହୋଇ ଆପଣ ତାହା ବୁଝି ପାରିବେ ନାହିଁ ବିପିନବାବୁ ! ଆପଣମାନେ ଜାଣନ୍ତି ମୁଁ ଅବିବାହିତା । ପିଲାଦିନରୁ ମୋତେ ଯେତେ ବିପଦର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଛି, ନାରୀ ହୋଇ ମୁଁ ତାହା ମୁହଁ ଖୋଲି କହି ପାରେନା । କେବଳ ଏହି କମ୍ପୁଟି ଯୋଗୁଁ ମୁଁ ରକ୍ଷା ପାଇଛି ଅନେକ ବିପଦରୁ । ଅବଶ୍ୟ କାହାରିକୁ ଖୁଣ କମ୍ବା ଜଖମ କରିନାହିଁ, କେବଳ ଅସ୍ତ୍ରିତ୍ୱ ପ୍ରମାଣହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇଛି ! ଅନ୍ୟ ସମୟରେ ନିଜର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଠିକ୍ ରଖିବା ଲାଗି ବ୍ୟବହାର କରି ଟିପ ବାଗେଇ ଆଣିଛି ।...

ସୁଚେତାର ପରିଷ୍କାର ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତିରେ ସମସ୍ତେ ମୁଗ୍ଧ ହେଲେ ।

—ନମଃ ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ବାସୁଦେବାୟ । ସମୟ କେତେହେଲା ଦେଖନ୍ତୁ ଅତୁଲ ବାବୁ—ନାହିଁ ତ ଫେର୍ ଅନର୍ଥ ଘଟିପାରେ ।

ସମସ୍ତେ ଯେପରି ସଜ୍ଞାନତା ଲାଭ କଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଖିଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଘଡ଼ିକୁ । ଆଉ ଦଶମିନିଟ୍ ମାତ୍ର ବାକି । ନିର୍ମଳବାବୁ ଖାତାଟିକୁ ସାମନାରେ ନେଇ ରଖିଲେ । ଅନ୍ୟମାନେ ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ଚାହିଁ ରହିଲେ ଅଭିଶପ୍ତ ଖାତାଟିକୁ । ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ପୃଷ୍ଠା ସେମାନେ ପଢ଼ି ସାରିଛନ୍ତି, ବାକି ଆଉ କେତେଟା ମାତ୍ର । ଆଗ ପୃଷ୍ଠା ଗୁଡ଼ିକରେ କାହାରି ପ୍ରତି ଅଭିଯୋଗ କରା ହୋଇନାହିଁ, କେବଳ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ—ତାଙ୍କୁଇ ଦୁଃଭାଗ୍ୟର ଶନିଗ୍ରହ ରୂପେ ଆଖ୍ୟା ଦେଇଛି ବିନୋଦ ।

ଦେଖୁ ଦେଖୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳଦାସ ଆରମ୍ଭ କଲେ—

...ଅନ୍ଧକାର । ଶୀତଳ ଅନ୍ଧକାର । ଟ୍ରେନ୍‌ରୁ ଓହ୍ଲାଇ କଚା ରାସ୍ତା ଦେଇ ଦୁଇମାଇଲ ରାସ୍ତା ମୋତେ ଯିବାକୁ ହେବ । ଦିନବେଳା ରିକ୍ସା ମିଳେ, କିନ୍ତୁ ରାତିରେ ଯିବାକୁ ହେଲେ ନିଜ ଗୋଡ଼ରେ ଯିବାକୁ ହେବ, ନଚେତ ସକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । କିନ୍ତୁ ସକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ କଣ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ରହିପାରିବି !

...ଘନ ଘୋର ଅନ୍ଧକାରକୁ ଭେଦକରି ଭେଦକରି ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ବାହାରିଲି ମୁଁ । ଓଦରଶତ ରାସ୍ତା । ଦୁଇକଡ଼ରେ ବେଢ଼ୁଙ୍କୀ ବୁଦା, ମଝିରେ ରାସ୍ତାଟି ସିଧା ସଳଖ ଚାଲି ଆସିଛି ଆମ ଘର ଯାଏ । ଦିନ ବେଳା ରାସ୍ତାଟିରେ ଦୃଶ୍ୟ ବେଶ୍ ଭଲ ଦେଖାଯାଏ, ଜହ୍ନରାତିରେ ଗୋଟାଏ ମଧୁର ଗନ୍ଧ ନାକରେ ଆସି ବାଜେ । ସେ ଗନ୍ଧରେ ଦେହ ମନରେ ଖେଳିଯାଏ ଗୋଟାଏ ଆଲୋଡ଼ନ ।

...ଅନ୍ଧକାର ଭିତର ଦେଇ ମୁଁ ଚାଲିଛି । କୌଣସି ପ୍ରତି ମୋର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ । ମୋ ମନ ଭିତରେ ଚାଲିଛି ପ୍ରବଳ ସାଇକ୍ଲୋନ୍ । କେତେଦିନ... କେତେଦିନ ଆଉ ମୋତେ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେବ ! କେବେ ମୁଁ ଚରମ ପ୍ରତିହିଂସା ନେବି । କେବେ—କେବେ—କିଏ କହିଦେବ ଆଉ କେତେ ଡେରି ।

...ସୁନିତା । ସେଇତ ମୋର ଜୀବନଟାକୁ ନେଇ ଏତେଦୂର ଖେଳିଛି । ମୋତେ ଦୁନିଆ ଆଗରେ ଅପଦସ୍ତ କରାଇଛି, ମୋର ମାନ ସମ୍ମାନକୁ ସେ ଜାଳି ପୋଡ଼ି ଦେଇଛି । ମୁଁ କେବଳ ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି ଦେଇଥିଲି ତାକୁ, ନିର୍ମଳର ବୁଦ୍ଧିରେ ପଡି ସେ ସେଖଣ୍ଡିକ କୋର୍ଟରେ ଦେଲା । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ମୋର, ଯେଉଁ ଉତ୍ତରଟି ଦେଇଥିଲା ସେ ଖଣ୍ଡିକ ମୁଁ କେଉଁଠି ଏମିତି ରଖି ଦେଇଥିଲି ଯେ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖୋଜି ଖୋଜି ଆଉ ପାଇଲି ନାହିଁ ।

.. ପରିସ୍ଥିତି ଦେଖି ସମସ୍ତେ ମୋ ପ୍ରତି ବିରୁଦ୍ଧାଚରଣ କରିଥିଲେ । ଗୋଟାଏ ତରୁଣ ଜୀବନ ଯେ ଚିରଦିନ ଲାଗି ଅକର୍ମଣ୍ୟ ହୋଇଯିବ ଏହା ସେତେବେଳେ କେହି ବିବେଚନା କଲେ ନାହିଁ, ସମସ୍ତେ ସମସ୍ୱରରେ କହିଲେ ମୁଁ ଦୋଷୀ, ଦୋଷୀ—ତଳକୋର୍ଟରୁ ହାଇକୋର୍ଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

...ଯାଉ ଯାଉ ଅଟକି ଛିଡ଼ା ହୋଇଗଲି । ଭେକଗୁଡ଼ା କେମିତି ଟିକିଏ ପ୍ରଭାବ ବାହାର କରୁଛି । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳୁ ସେଇ ଯେ ଟିକିଏ ଜଳଖିଆ କରି ଗାଡ଼ିରେ ବସିଥିଲି ଆଉ କିଛି ଏତେବେଳ ଯାଏ ଖାଇ ନାହିଁ । ମୋର ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କର କଥା ଭାବୁ ଭାବୁ, ସେମାନଙ୍କର ପରିଣାମର କଥା ଚିନ୍ତା କରୁ

କିନ୍ତୁ ବେଳ ଆଉ ଜଣ ପଡ଼ୁ ନାହିଁ—ଆହାଁର ନିଦ୍ରା ସବୁ କେଉଁ ଆଡ଼େ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଛି କେତେବେଳୁ ।

···କ୍ଷୁଧାର ତାଡ଼ନାରେ ଚିନ୍ତା ମୋର ଅନ୍ୟ ଆଡ଼େ ଗତିକଲା । ଆଉ କେତେ ବାଟ ଅଛି ଜାଣିବା ପାଇଁ ଟିକିଏ ଠିଆ ହୋଇପଡ଼ି ଚାରିଅଡ଼କୁ ଭଲ କରି ଦେଖି ନେଲି । ଅନ୍ଧାରରେ କିଛି ସମୟ ଚାଲିଲା ପରେ ସବୁ ଆଖିସହା ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ପରିଷ୍କାର ଭାବେ ଜାଣିପାରିଲି ଆଉ ମାତ୍ର ଡାକେ ବାଟ ଅଛି, ଆମର ଗାଁର ସୀମା ଆରମ୍ଭରେ ଭରଡିଆ ଡାଳରର କୁଡ଼ିଆ ଖଣ୍ଡିକ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବେ ଦେଖା ଯାଉଛି ଆଖିକୁ ।

···ଶେଷପ୍ରହରର ଅଣ୍ଡାପବନ ଦେହରେ ଲାଗି ଆଖିଦୁଇଟା ବୁଜି ହୋଇ ଆସୁଥାଏ । ବିଶ୍ରାମ ନେବାଲାଗି ଇଚ୍ଛା ହେଉଥାଏ, କିନ୍ତୁ ଆଗେ ମୋର ଗର୍ଭଧାରିଣୀକୁ ନଦେଖିବା ଯାଏ ମନଟା ଏପରି ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଉଠୁଥାଏ ଯେ, ଏହି ଡାକେ ବାଟ ମୋତେ ମନେ ହେଉଥାଏ ଦୁଇମାଇଲରୁ କମ୍ ନୁହେଁ ଯେପରି ।

···ଯାହାହେଉ ଦୁଆର ମୁହଁ ପାଖରେ ଛିଡ଼ାହେଲି । ମୁଁ ଆଉ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ସହ୍ୟ କରି ପାରୁ ନଥିଲି । କବାଟକୁ ଖଡ଼୍ ଖଡ଼୍ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ ଡାକିଲି ମା'—ମା' ବୋଲି । ସେ ସ୍ୱର ମୋର ଏତେ ଅଦ୍ଭୁତ ଯେ ନିଜ କାନକୁ ମଧ୍ୟ ବେ'ସୁରା ବୋଲି ମନେ ହେଲା ।

···କବାଟ ଖୋଲିଲା କିନ୍ତୁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ । ଲଣ୍ଠନଟିକୁ ହାତରେ ଧରି ମା' ଆସି ଠିଆହେଲେ ସାମନାରେ । ମା—ଏକାକ୍ଷର ବାଣୀ ମା'—ସୁଧାର ନିର୍ଝର ଝରିପଡ଼େ ଏହି 'ମା' ଡାକରେ । ଭୟ ଉତ୍କଣ୍ଠା ସବୁ ଦୂର ହୋଇଯାଏ ଯାହାଙ୍କୁ ଚାହିଁ ଦେବା ମାତ୍ରେ ।

···ଏହି ମୋର ମା—ଗର୍ଭଧାରିଣୀ ଜନନୀ । ଦୌଡ଼ିଆସି ପାଦଧୂଳି ନେଇ ମୁଣ୍ଡରେ ମାରିଲି । ଦୁଇ ଅଭୟ ବାହୁ ବିସ୍ତାରକରି ମା' ମୋତେ ନିଜ କୋଳକୁ ଟାଣି ଆଣିଲେ—ବୁକୁଟା ଫୁଲି ଉଠିଲା ଗର୍ବରେ ।

—ବିନୁ, ବିନୁ ମୋର···କହୁ କହୁ କେତେଟା ତପ୍ତ ଅଶ୍ରୁ-ବିନ୍ଦୁ ଗଡ଼ିଆସିଲା ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ । ଆହୁରି ଜୋରରେ ମା'ଙ୍କୁ ମୋର ଜାପୋଟି ଧରି

ପିଲାଙ୍କ ପରି କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କହିଲି—ତୁମେ ମୋତେ କ୍ଷମା କରୁଛ ତ' ମା ?...

...ମୃଦୁ ହସରେ ମା'ଙ୍କର ଓଷ୍ଠ ଦୁଇଟି ବିଭକ୍ତ ହେଲା । ଚିବୁକ ସ୍ପର୍ଶ କରି କହିଲେ—ତୋର ଦୋଷ କାହିଁ ଯେ କ୍ଷମାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି ବାବୁ ! ମୁଁ ଜାଣେ ତୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ—ଆଇଲୁ ଘର ଭିତରକୁ...

...ମା'ଙ୍କର ପଛେ ପଛେ ଭିତରକୁ ଆସିଲି । ଆମର ଚାକରଟା ଉଠିଆସି ମୋର ଗୋଡ଼ଧୂଳି ନେଇ ପାଣି ଲୋଟାଟି ଧରି କହିଲା—ଆସନ୍ତୁ, ସାନବାବୁ—ଆଗେ ଗୋଡ଼ହାତ'ଟା ଧୋଇଦିଅ । କେତେଦିନ ପରେ ଦେଖିଲି ତୁମକୁ ।...ତା'ପରେ ମା'ଙ୍କ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ କହିଲା—ସାନବାବୁ ଆମର କେତେ ରୋଗା ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି, ନୁହେଁ ମା ?...

...ହସି ମାଡ଼ିଲି ଚାକର ଟୋକାଟାର କଥା ଶୁଣି । ତାକୁ ଦେଖି ଯାଇଥିଲି ଯେତେବେଳେ ସେତେବେଳେ ତାର ବୟସ ବଡ଼ ଜୋର ବାର କି ତେର । ବର୍ତ୍ତମାନ ବେଶ୍ଟି ଦେଖିବାକୁ ହୋଇଛି ଓ ସେହି ପରିମାଣରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଚତୁର ମଧ୍ୟ ହୋଇଉଠିଛି ।

...ଗାଁରେ ବେଶିଦିନ ରହିପାରିଲି ନାହିଁ । ଆମର ମେନେଜରଙ୍କ ଉପରେ ସବୁ ଭାର ଦେଇ ମା'ଙ୍କୁ ବୁଝାବୁଝି କରି କେବଳ ମାସକୁ ଟ ୨୦୦ଙ୍କା ମୋ ପାଖକୁ ପଠାଇବେ ବୋଲି କହି ବିଦାୟ ନେଲି ଦିନେ । ଯେଉଁ ଜ୍ୱାଳା ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି ତାହା ନିର୍ବାପିତ ନହେବାଯାଏ ମୁଁ କି କେବେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ମନରେ ଗାଁ-ରେ ବସି ରହିପାରେ ।

...ସେହି ଅନନ୍ତ କ୍ଷୁଧା କେଉଁଦିନ ମୋର ନିବୃତ୍ତି ହେବ କିଏ ବା ତାହା କହିଦେଇପାରେ ? ହେ ଅଦୃଶ୍ୟ ମହାଶକ୍ତି ! ତୁମେ ମୋତେ ଶକ୍ତି ଦିଅ—ଶକ୍ତି ଦିଅ, ମୁଁ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ଜୟଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।

...ଦୂର ଦିଗ୍‌ବଳୟ ତଳେ ଖଣ୍ଡିଏ କଳାବଉଦ ଭାସିଉଠିଲା । ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଲିଭିଗଲେ ନକ୍ଷତ୍ରମାଳା । ଶୁକ୍ଳ ଦଶମୀର ଧୂସର ଚନ୍ଦ୍ର, କାରଣ ସଞ୍ଜବେଳଟାରେ ଦେଖାଯାଉଥାଏ ଠିକ୍ ସକାଳ ହୋଇ ଆସିଲା ପରି । ଆଉ ତ' ସମୟ ନାହିଁ । ଦୁଇଘଣ୍ଟା ଭିତରେ ଷ୍ଟେସନରେ ପହଞ୍ଚି ମୋତେ

ଟ୍ରେନ୍ ଧରିବାକୁ ହେବ । ମା-ଙ୍କୁ ଭଲରୂପେ ବୁଝାଇ ସୁଝାଇ ପ୍ରତି ସପ୍ତାହରେ ଚିଠି ଦେବି ବୋଲି ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି ଟିକଏ ବେଶି ଭଡ଼ା ଦେଇ ରେକ୍ସା ଖଣ୍ଡିଏ ଯୋଗାଡ଼ କରି ଆସିଲି ଷ୍ଟେସନ ଆଡ଼େ ।

...ଏଥର ମୁଁ ମୁକ୍ତ । ସହରରେ ପହଞ୍ଚି ଗୋଟାଏ ଦିନ ବିଶ୍ରାମ ନେବାପରେ ପରଦିନ ଖଣ୍ଡିଏ ଚାକିରି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବାହାରିଲି । ଚାକିରି ମୋତେ କରିବାକୁ ହେବ, ତାହା ନହେଲେ ମାତ୍ର ଟ୬୦୦ଙ୍କାରେ ମୋର ବିରାଟ କଳ୍ପନା ସହଜରେ ସିଦ୍ଧ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ କେବେ ।

...ଭାଗ୍ୟ ମୋର ଅନୁକୂଳ । ଦୁଇଟାଦିନ ବୁଲାବୁଲି ପରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ମର୍ଚ୍ଚେଣ୍ଟ ଅଫିସରେ ଦେଢ଼ଶ' ଟଙ୍କା ବେତନରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଚାକିରି ଯୋଗାଡ଼ କରିନେଲି । ଗୋଟିଏ ମେସରେ ଥାଇ କେବଳ ଦୁଇବେଳା ଦୁଇମୁଠା ଖାଇ ମୁଁ ଅର୍ଥ ସଞ୍ଚୟ କରି ରଖିଲି । କେଇଟାଦିନ ଭିତରେ ମୋର ପଦୋନ୍ନତି ମଧ୍ୟ ଘଟିଲା—ଦଶ ବର୍ଷ ଭିତରେ ମୁଁ ପାଇଲି ଟ୪୦୦ଙ୍କା ହିସାବରେ ମାସିକ ବେତନ ।

...ପନ୍ଦରଟା ବର୍ଷ ଭିତରେ ଘରର ଓ ବେତନ ଟଙ୍କା ମିଶାଇ ମୁଁ ଜମାକଲି ଲକ୍ଷାଧିକ ଟଙ୍କା । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମୋର ଏହି ସଞ୍ଚୟ, ଏତେ ଶ୍ରମ ସ୍ୱୀକାର—ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣକୁ ହରାଇ ବସିଲି ଦୈବ ଦୁର୍ବିପାକ ଯୋଗୁଁ । ଖବରକାଗଜ ପଢ଼ିବା ମୋର ଅଭ୍ୟାସ, ଦିନେ ସକାଳେ ଦେଖିଲି ଗୋବିନ୍ଦପୁରର ଜଣେ ବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣୁ ଜମିଦାର ପୁତ୍ରଙ୍କର ବଧୂ, ଲୌହ ବ୍ୟବସାୟୀ ବନବିହାରୀ ଚୌଧୁରୀଙ୍କର କନ୍ୟା ସୁମିତ୍ରା, ଦେହରେ ପେଟ୍ରୋଲ ଢାଳି ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଛନ୍ତି ।...

...ସୁମିତ୍ରା—ସୁମିତ୍ର ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଛି । ଦୀର୍ଘକାଳପରେ ସୁମିତ୍ରାର ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବାର କି ପ୍ରୟୋଜନ ଥିଲା ? କଣ ଏପରି ଗୁରୁତର କାରଣ ଥାଇପାରେ ଯାହାଦ୍ୱାରା ସେ ସୁଖର ସଂସାରକୁ ତାର ଲାଞ୍ଛିପୋଡ଼ି ଦେଇଗଲା । ଆଉ ଗୋଟାଏ କଥା ମଧ୍ୟ ଚକିତରେ ଉଦୟ ହେଲା ମନ ଭିତରେ—ତାହାହେଲେ ନିର୍ମଳ ଦାସ କଣ ସୁମିତ୍ରାକୁ ବିବାହ

କହିନାହିଁ ! ଏତେ ଘନିଷ୍ଠତା ଯେଉଁଠି, କିଣ ଏପରି ଅଘଟନ ଘଟିଲା ଯେ ଦୁହିଁଙ୍କର ସମ୍ବନ୍ଧ ଶେଷରେ ବିଷାକ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା !

...ଘଟଣାଟିକୁ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଦୁଇଦିନର ଛୁଟି ନେଇ ଗୋବିନ୍ଦପୁରରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲି । ମୋତେ ବେଶି କିଛି ପରିଶ୍ରମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ—ଦେଖାହେଲା ଷ୍ଟେସନରୁ ଓହ୍ଲାଇବା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସୁମିତାଙ୍କର ଭୃତ୍ୟ ହରିଆ ସହିତ ।

...ହରିଆକୁ ସହଜରେ ଚିହ୍ନିବାର ଆଉ ଉପାୟ ନଥିଲା । ମୁଣ୍ଡର ବାଳଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ଧଳା ହୋଇଯାଇଛି, ଖଣ୍ଡିଏ ଯଷ୍ଟି ସାହାଯ୍ୟରେ ବାଟ ଚାଲୁଛି ସେ । ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତି କିନ୍ତୁ ତାର ସେତେ କ୍ଷୀଣ ନୁହେଁ—ମୋତେ ଦେଖିବାମାତ୍ରେ ସେ ଚିହ୍ନିପାରିଲା । ହାତ ଦୁଇଟାକୁ ଧରି ଆବେଗ ସ୍ପନ୍ଦିତ କଣ୍ଠରେ କହିଲା—ବିନୁବାବୁ, ତମେ ମୋତେ ଚିହ୍ନିପାରୁନାହଁ, ମୁଁ ସେଇ ହରିଆ...

...ଚିହ୍ନିପାରିଲି ତାକୁ । କହିଲି—ତୁମେ ହଠାତ୍ ଇଆଡ଼େ କୁଆଡ଼େ ହରି...

...ହରିଆ ସେତେବେଳେ ଆନନ୍ଦାଶ୍ରୁ ପୋଛୁଥାଏ । ମୋର ପ୍ରଶ୍ନରେ ସେ ଟିକିଏ ପ୍ରଥମେ କିପରି ବିବ୍ରତ ହୋଇ ଏପାଖ ସେପାଖ ଚାହିଁବାକୁ ଲାଗିଲା । ପରେ ମୋର ହାତଟିକୁ ଧରି ପ୍ଲାଟଫର୍ମର ଗୋଟିଏ କୋଣକୁ ଟାଣି ଟାଣି ନେଇ ଆସିଲା । ଲୋକଗହଳି ଶୂନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଠିଆହୋଇ ସେ ଯାହା କହିଲା ତାହା ହେଉଛି—ଦିନେ ମାଉସୀ ଶୁଣିପାରିଲେ ନିର୍ମଳ ଡାକ୍ତର ଓ ସୁମିତା କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି, ନିର୍ମଳର କଥାରେ ମୋ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯେତେପ୍ରକାର ଅଭିଯୋଗ ସେ କରିଥିଲା ସବୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କହିଲାପରେ ସୁମିତା କହିଥିଲା ଯେ ଏଥର ସେମାନେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ, ନିର୍ମଳ ଯେତେଶୀଘ୍ର ସମ୍ଭବ ରେଜେଷ୍ଟ୍ରି ମ୍ୟାରେଜ୍‌ର ଆୟୋଜନ କରୁ ।

...କିନ୍ତୁ ନିର୍ମଳ ତା' କଥାରେ ଆଜି କାଲି କହି ଦୁଇମାସ ଗଡ଼େଇଦେଲା, ସେତେବେଳେ ସେ ତିନିମାସର ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା । ଦିନେ ଜଣାପଡ଼ିଲା ନିର୍ମଳ ଏ ସହର ତ୍ୟାଗ କରି ଅନ୍ୟ କେଉଁଠି ଯାଇ ଚାକିରୀ

କରୁଛି । ସୁମିତ୍ରାର ସେଇତକବେଳେ ଚେତନା ଆସିଛି ବୋଧହୁଏ, ମାଉସୀଙ୍କୁ ସେ ପ୍ରକୃତ କଥା ଶୁଣାଇ ଦେଇଛି ।

…ଯାହାହେଉ ଚିକିତ୍ସା ଇତ୍ୟାଦିରେ ଭଲହେବା ପରେ ବନବିହାରୀ-ବାବୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଚେଷ୍ଟା କରି ଝିଅକୁ ପଠାଇ ଦେଲେ ଜମିଦାରଙ୍କ ଘରେ । ନିର୍ମଳର ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି ଦିନେ ଧରାପଡ଼ିଲା ଓ ସୁମିତ୍ରାର ସ୍ୱାମୀ ସୁମିତ୍ରାର ପୂର୍ବ ଜୀବନର ଇତିହାସ ସଂଗ୍ରହ କରି ଦୀର୍ଘ କେତେବର୍ଷ ଅତୀତର ଅବତାରଣା କଲେ ଦିନେ । ତାରି ପ୍ରକ୍ରିୟା ହେଉଛି ସୁମିତ୍ରା ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବାଲାଗି ।

…ଆଉ ସନ୍ତାନ ସମ୍ଭାବନା ନଥିଲା ସୁମିତ୍ରାର, ନିଃସନ୍ତାନା ସୁମିତ୍ରାର ନାମ ଚିରଦିନ ଲାଗି ଲୁପ୍ତ ହୋଇଗଲା ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠରୁ ।

…ହରିଆ ଓ ବନବିହାରୀବାବୁ ଆସିଥିଲେ ସତ୍ୟାସତ୍ୟ ଘଟଣାଟିକୁ ଜାଣିବାଲାଗି । ଆଜି ସେମାନେ ଫେରୁଛନ୍ତି ରାତି ଗାଡ଼ିରେ ।

…ଆଉ ମଧ୍ୟ ଶୁଣିଲି ମାଉସୀ ସୁମିତ୍ରାର ବିବାହର କେତେଟା ଦିନପରେ ଇହଲୀଳା ସାଙ୍ଗ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ।

…ଯେତକ ସମ୍ବାଦ ନେବା କଥା ସବୁତ' ପାଇଗଲି, ଆଉ ଏଠାରେ ରହିବି କାହିଁକି ! ହରିଆକୁ ପାଞ୍ଚଟି ମୁଦ୍ରା ସହିତ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇ ଟ୍ରେନ୍‌କୁ ଅପେକ୍ଷା କଲି । ଦୁଇଘଣ୍ଟା ପରେ ପାଇଲି ଖଣ୍ଡିଏ ଗାଡ଼ି । ଉଠିପଡ଼ିଲି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ।

…ଭଗବାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଏଥର ମୋ ଠାଏ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ ପୋଷଣ କଲି । ଭଗବାନ ଅଛନ୍ତି ଓ ସେ ପାପପୁଣ୍ୟର ବିଚାର ମଧ୍ୟ କରନ୍ତି । ମୁଁ ଯାହାଯୋଗୁଁ ତିଳତିଳ ହୋଇ ଦଗ୍ଧ ହେଉଛି, ସେହି ବିଶ୍ୱାସଘାତକୀ ନାରୀ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରି କେତେ ଜନ୍ମ ହା-ହୁତାଶରେ ଛଟପଟ ହେଉଥିବ । ମୃତ୍ୟୁ ପରପାରରେ ଆଜି ତାର ସବୁକଥା ମନେପଡୁଥିବ—ମନେପଡୁଥିବ ସରଳ ବିଶ୍ୱାସରେ ଗରଳ ଦାନ କଥା !

…ଆଉ ଏଥର ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ ! ତାର ଟିକିଏ ସନ୍ଧାନ ମୋତେ ନେବାକୁ ହେବ । ଗୋଟାଏ ଜୀବନ ସେ ନଷ୍ଟ କରିଥିଲା ଭଣ

ହତ୍ୟାକର । ଏଥର ଆଉ ଗୋଟାଏ ଜୀବନ ନଷ୍ଟ କରନ୍ତୁ ଅନୁଶୁଣି ଡକ୍ତରେ । ଖାଲି ନଷ୍ଟ କରନାହିଁ, ହତ୍ୟା କରିଛି ସେ ସୁମିତାକୁ । ସୁମିତାର ଆତ୍ମହତ୍ୟା ପାଇଁ ସେ ଦାୟୀ । ସେ ଖୁନୀ, ସେ ବିଶ୍ୱାସଘାତକ, ଲମ୍ପଟ—ସେ ଚରମ ଶାସ୍ତିର ଉପଯୁକ୍ତ ସେ । ଦେବ—ନିଶ୍ଚୟ ଦେବ ।

...ଏହା ଭିତରେ ଆଉ କେଇଟା ମାସ ବିତିଗଲା । ଅନୁସନ୍ଧାନ ଦ୍ୱାରା ଜାଣିପାରିଲି ଡକ୍ଟର ନିର୍ମଳଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ ବିଲାତରୁ ଫେରି ସେଣ୍ଟ୍ରାଲ ହସ୍ପିଟାଲରେ ସିଭିଲ୍ ସର୍ଜନ ହୋଇ ସୁସ୍ଥ ଶରୀରରେ ସ୍ତ୍ରୀପୁଅ କନ୍ୟା ସହ କାଳାତିପାତ କରୁଛନ୍ତି । ଯେଉଁଦିନ ଏ ସମ୍ବାଦ ପାଇଲି ସେଦିନର ଆନନ୍ଦ ମୁଁ ଭାଷା ଦ୍ୱାରା ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ପାରୁନାହିଁ ।

...ଏଥର ପରିକଳ୍ପନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଲାଗି ଉତ୍କଣ୍ଠିତ ହୋଇ ମୁଁ ବଡ଼ ବଡ଼ କାଗଜମାନଙ୍କରେ ଘୋଷଣା କଲି ଯେ ବଳାସପୁରରେ ଧନୀ ଜମିଦାର ସୋମନାଥ ଚୌଧୁରୀଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବିଚିତ୍ର ଧରଣର ପ୍ରସାଦ ନିର୍ମିତ ହେଉଛି । ଅବିଳମ୍ବେ ବିଶିଷ୍ଟ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତିଗଣ ଉକ୍ତ ପ୍ରସାଦ ଦର୍ଶନ ଲାଗି ଆମନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇଯିବେ ସେ ସ୍ଥାନକୁ ।

...ଏହି ସେହି ଅନୁଷ୍ଠାନ—ଏହି ସେହି ଜମିଦାର ଚୌଧୁରୀଙ୍କର ବିଚିତ୍ର ନବ-ହର୍ମ୍ୟ । ବିଶିଷ୍ଟ ଅତିଥି କେବଳ ଆପଣ କେତେଜଣ, ଯେଉଁମାନେ ଦୀର୍ଘ ଅଠର ବର୍ଷ ତଳେ ବିନୋଦର ଜୀବନ ନେଇ ନିର୍ମମ ଯୁକ୍ତିତର୍କ ଦେଖାଇ ଜେଲ୍କୁ ପଠାଇଥିଲେ ।

...ମୋର ଦମ୍ଭ ମୁଁ ଶୁଣାଇବାକୁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଆହ୍ୱାନ କରିନାହିଁ । ସେଦିନ ବିଗୃହର ଭାର ଆପଣମାନଙ୍କର ଉପରେ ଥିଲା, ଆଉ ଆଜି ଆପଣମାନଙ୍କ ବିଗୃହର ଭାର ମୋ ଉପରେ । ଯେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଆପଣମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆବଦ୍ଧ, ଏ ଇଲାକା ଛାଡ଼ି ଆପଣମାନେ ପଦେହେଲେ ବାହାରକୁ ଟୋଡ଼ କାଢ଼ି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଏଠାରେ ଥାଇ ଚିତ୍କାର କଲେ ମଧ୍ୟ କାକ ପକ୍ଷୀ କେହି ଶୁଣିବେ ନାହିଁ—ବାଛି ବାଛି ସ୍ଥାନଟିକୁ ମନୋନୀତ କରିଛି ମୁଁ । ଏଥିପାଇଁ ମୋତେ ସର୍ବମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଛି ଦେଢ଼ଲକ୍ଷ ମୁଦ୍ରା । ମୋର କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ କରି ମୁଁ ଯିବି ସ୍ୱଗୃହକୁ । ମୋର

ଯାହା ସମସ୍ତ ଅଛି ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଘରେ ବସି ଜୀବନଟାକୁ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ ନିର୍ବାହ କରିପାରିବ । ଦୁନିଆରେ ମୁଁ ଏକା, ମା' ମୋର ଗତାୟୁଃ—ମୁଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବିବାହିତ ।

...ଆପଣମାନେ କେବଳ ଡ଼କ୍ଟର ଦାସଙ୍କର କଥା ଶୁଣିଲେ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମୋର କି ଅଭିଯୋଗ ତାହା ବିସ୍ତାରିତଭାବେ ଶୁଣି ନାହାନ୍ତି । ଅଭିଯୋଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପୂର୍ବରୁ ଯାହା ଶୁଣିଛନ୍ତି ତାର ବିସ୍ତାରିତ ଇତିହାସ ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାହୋଇଛି । କାଲି ଆପଣମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଶୁଣିଲେ ସବୁ କିଛି ପରିଷ୍କାର ହୋଇଯିବ ଆପଣମାନଙ୍କ ଆଗରେ ।

...ଇତିପୂର୍ବରୁ ଆଉ ଟିକିଏ କହିଦିଏ—ଆପଣମାନଙ୍କ ଅଜ୍ଞାତ ଅଷ୍ଟମ ବ୍ୟକ୍ତି କାହାରିକୁ ଆପଣମାନେ ଦେଖିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । କେବଳ ବେଳେ ବେଳେ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଶବ୍ଦ ଯାହା ଶୁଣୁଛନ୍ତି । ହୁଏତ' କେହି କେହି ଧାରଣା କରିପାରନ୍ତି ଅଦୃଶ୍ୟ ମହାଶକ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ଆପଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହିବା ନହୋଇ ପାରନ୍ତି କାହିଁକି ।

...ତେଣୁ ଆପଣମାନଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ନିରସନ ଲାଗି ଆପଣମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ନିଜ ନିଜର ପରିଚୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସ୍ଥିର ନିଶ୍ଚିତ ହୁଅନ୍ତୁ । ସୁତରାଂ କେହି କାହାରିକୁ ଆଉ ସନ୍ଦେହ କରିବାର ଅବକାଶ ନଥିବ । ଆର ପୃଷ୍ଠାଟିକୁ ଓଲଟାଇଦେଲେ ଆପଣ ଦେଖିପାରିବେ ମୁଁ ଯେଉଁ ଚିଠିଗୁଡ଼ିକ ରେଜେଷ୍ଟ୍ରୀ ଡାକ ଯୋଗେ ଆପଣମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଇଥିଲି ତାହା ଆପଣମାନେ ସେଇ 'ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ୱୀକାର କୁପନ୍'ରେ ଯେଉଁ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିଛନ୍ତି ସେଗୁଡ଼ିକ ଏଥିସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ରହିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଆଉଥରେ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରି ଉକ୍ତ ସ୍ୱାକ୍ଷର ସହିତ ମିଳାଇ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସଭାଜନ ହୋଇପାରିବେ ଆପଣମାନେ ।

...କିନ୍ତୁ ସାବଧାନ, ଅନ୍ୟ ପୃଷ୍ଠା ଓଲଟାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ ନାହିଁ—ଅକାରଣରେ ଅନର୍ଥକୁ ଆହ୍ୱାନ କରିବେ ନାହିଁ ।

...ବର୍ତ୍ତମାନ ଆପଣମାନେ ବିଶ୍ରାମ ନିଅନ୍ତୁ । ଅବସର ଦେଖି ପରିଚୟ-ପତ୍ର ଯାଞ୍ଚ କରାଇନେବେ ।

…ଡକ୍ଟର ନିର୍ମଳ ଦାସ, ଏହିଠାରେ ବନ୍ଦ କରନ୍ତୁ—ଖେଳ ପୁଣି ଯଥାସମୟରେ ଆରମ୍ଭ ହେବ । ଯଦି ବା ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି, ତଥାପି ଆଉଥରେ ସ୍ମରଣ କରାଇ ଦେଉଛି ମୃତ୍ୟୁ ସହିତ ଖେଳିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ ନାହିଁ, ଅର୍ଥାତ୍ କାଲି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଏହି ଖାତା ଖଣ୍ଡିକ ବାସ୍ତୁକରି ଖୋଲିବେ ନାହିଁ । ଜୟହିନ୍ଦ୍…

ପୃଷ୍ଠା ପାଖରେ ଦାଗଟିଏ ଦେଇ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ଖାତାଟିକୁ ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ ।

ସମସ୍ତେ ଭାବିଥିଲେ ଆଜି ବୋଧହୁଏ ସବୁ କଷ୍ଟର ପରିସମାପ୍ତି ଘଟିଯିବ—ଏସ୍‌ପାର୍ କିମ୍ବା ଓସ୍‌ପାର୍ । କିନ୍ତୁ ବିନୋଦ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକୂଳ କିମ୍ବା ସେକୂଳ ହେବାକୁ ଦେଉନାହିଁ । ଏକଆଡ଼େ ପ୍ରାଣଭୂତ ମମତା, ଅନ୍ୟଆଡ଼େ ଦୁର୍ବିସହ ଜୀବନ ଯାତ୍ରା । ଯେତେ ଡେରି ହେଉଛି ଭାବୁଛନ୍ତି ଅନ୍ତତଃ ଆଜି ଦିନଟା ପାଇଁ ସେମାନେ ନିରାପଦ, ଯେତେବେଳେ ଅସହନୀୟ ମନେ ହେଉଛି ଭାବୁଛନ୍ତି ଯେତେଶୀଘ୍ର ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରୁ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରାଯାଏ ସେତେ ମଙ୍ଗଳ ।

ବୈଠକଖାନା ଛାଡ଼ି ସମସ୍ତେ ଉଠିଲେ । ଠିକ୍ ହେଲା ରାତି ଭୋଜନ ପରେ ସମସ୍ତେ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇ ସ୍ୱାକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକ ମିଳାଇ ନେବେ । ବିନୋଦ ଯାହା ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି ତାହା ନିହାତି ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ନୁହେଁ, କାହିଁକି ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ସନ୍ଦେହ ପୋଷଣ କରିବେ ।

ପ୍ରସ୍ତାବକ୍ରମେ ଠିକ୍ ହେଲା ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ଓ ଆଡ଼ଭୋକେଟ୍ ଅଜୟବାବୁ ପାକଶାଳାର ଦାୟିତ୍ୱ ନେବେ, ସୁଚେତା ଦେବୀ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନ କଫି ତିଆରି କରିବେ ।

କଫି ପର୍ବ ବେଶ୍ ଜମିଥିଲା ସେଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ । ଶୀତଦିନର ସନ୍ଧ୍ୟା, ନିର୍ମଳ ଆକାଶ । ସମସ୍ତେ ଏକାଏ କପ କଫି-ପାନରତ ହେଲେ । ଗଳ୍ପ ମଧ୍ୟ ଜମିଗଲା କିଛି ସମୟ ପାଇଁ । କାହିଁକି କେଜାଣି ଏତେବଡ଼ ଘଟଣାଟିକୁ ସେମାନେ ଭୁଲିଗଲେ ସେତେବେଳେ, ଭୁଲିଗଲେ ଯେ ମୃତ୍ୟୁଦୂତ ସବୁବେଳେ ସେମାନଙ୍କର ପାଖେ ପାଖେ ଘୁରିବୁଲୁଛି—ଯେ କୌଣସି ସମୟରେ ମୃତ୍ୟୁପୁରକୁ ନେଇଯାଇ ପାରିବ ।

ହସ କୌତୁକ ଇତ୍ୟାଦି ପରେ ରନ୍ଧାବଢ଼ାର ଆୟୋଜନ ଚାଲିଲା । ସମସ୍ତେ ଅବଶ୍ୟ ନିର୍ମଳବାବୁ ଓ ଅଜୟବାବୁଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ । ନାନାଦି କଥାବାର୍ତ୍ତା ଯୁକ୍ତିତର୍କରେ ପ୍ରେତପୁରୀ ହୋଇଉଠିଲା ମୁଖରିତ, ସମସ୍ତେ ଯେପରି ଏକାଠି ପରିବାରର ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷ ।

ନଅଟା ସୁଦ୍ଧା ଖିଆପିଆ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା । ପରିବେଷଣ କରୁଥିଲେ ନିର୍ମଳବାବୁ ଓ ଅଜୟବାବୁ । ସମସ୍ତେ ଯେପରି ନିମନ୍ତ୍ରଣରେ ବସିଛନ୍ତି, ନାନାଦି ହଟ୍ଟଗୋଳ, ଗୋଟିଏ ଆଇଟମକୁ ଦୁଇ ତିନଥର ଗ୍ରହଣ ବା ଓ ଭଲ ମନ୍ଦ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପାଚକର ଦୋଷଗୁଣ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟ ଆଲୋଚିତ ହେଲା ଆହାର ପର୍ବ ଭିତରେ ।

ଶେଷରେ ବସିଲେ ଅଜୟବାବୁ ଓ ନିର୍ମଳବାବୁ ।

ଖାଇସାରିବା ପରେ ଯେ ଯାହାର ବାସନପତ୍ର କଳପାଖରେ ନେଇ ଧୁଆଧୋଇ କଲେ ।

ସେତେବେଳକୁ ରାତି ପ୍ରାୟ ସାଢ଼େଦଶଟା । ବିପିନବାବୁ ଅଳସ ଭଙ୍ଗୀରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଆରାମ ଚେୟାର ଉପରେ ଲମ୍ବ ହୋଇ ପଡ଼ି କହିଲେ— ନିର୍ମଳବାବୁ, ଆପଣଙ୍କର ଖାତାଟିକୁ ଆଣନ୍ତୁ—ସ୍ୱାକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକ ଆଜି ରାତି ଭିତରେ ମିଳେଇ ନେବାକୁ ଯେ ହେବ ତାହା ବୋଧହୁଏ ସମସ୍ତେ ଭୁଲିଗଲେ ନା କଣ ! ଆଣନ୍ତୁ—ଆଣନ୍ତୁ—

ନିର୍ମଳବାବୁ ଖାତାଟିକୁ ଆଣିଲେ । ଦାଗ ଦେଇଥିବା ସ୍ଥାନଟିକୁ ଖୋଲି ରେଜେଷ୍ଟ୍ରି ଡାକର ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ୱୀକାର କୁପନ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ବାହାର କରି ରଖିଲେ ସାମନାରେ । ପରେ ଅନ୍ୟ କାଗଜରେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରି ପୂର୍ବୋକ୍ତ ସ୍ୱାକ୍ଷର ସହିତ ମିଳାଇଲେ—ନା, ସମସ୍ତଙ୍କର ସ୍ୱାକ୍ଷର ପରିଷ୍କାରଭାବେ ମିଳିଯାଉଛି ।

ଆଉ କାହାରିକୁ ସନ୍ଦେହ କରିହେବ ପାରେନା । ପ୍ରକୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ ଯେ ସଶରୀରେ ଏଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଛନ୍ତି ଏ ବିଷୟରେ ସମସ୍ତେ ନିଃସନ୍ଦେହ ହେଲେ ।

ସମସ୍ତ ଠିକ୍ ରହିଲ, କାଲି ଭିତରେ ଲେଖାଟି ଶେଷ ହୋଇଯିବ । ପରଦିନ ସେମାନେ ତନ୍ନ ତନ୍ନ କରି ଘରଆଡ଼ ଖୋଜିବାକୁ

ବାହାରିବେ ସେହି ଅଦୃଶ୍ୟ ଶକ୍ତିର ସନ୍ଧାନରେ । ଦେଖା ପାଆନ୍ତୁ ସାମ୍ନା-ସାମ୍ନି କିଛି ଗୋଟାଏ ମୀମାଂସା ହୋଇଯିବ—ଆଉ ଯଦି ଦେଖା ନପାଆନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ଏହା ଗୋଟାଏ ନିଷ୍ଠୁର ପରିହାସ ବଶତରେ ସେମାନେ ଯେ ପ୍ରତାରିତ ହୋଇଛନ୍ତି ଏହା ଭାବି ରାସ୍ତା ଖୋଜି ଖୋଜି ପଳାୟନ କରିବେ ।

ପରକ୍ଷଣରେ ଭାବିଲେ ଏତେ ତଥ୍ୟ ଯିଏ ଆବିଷ୍କାର କରି ସାରିଛି, ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ଯିଏ ଏତେ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରିଛି ସେ କଣ ସହଜରେ ନିଷ୍କୃତି ଦେବ ସେମାନଙ୍କୁ । ଅଭିଯୋଗ ଗୁଡ଼ିକ ତ ତାର ମିଥ୍ୟା ନୁହେଁ । ଦୀର୍ଘ ଅଠର ବର୍ଷ ପରେ ଏହି ସାତଜଣ କେହି କାହାରିକୁ ଆଜି ଚିହ୍ନି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି, ପୂର୍ବ କଥା ସମସ୍ତେ ଭୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି ନିଜର କର୍ମମୟ ଜୀବନର ସୁଖ ଦୁଃଖ ଭିତରେ, ଜଗତରେ ନିତ୍ୟ ନୂତନ ଏହିପରି ଧରଣର କେତେ ଘଟଣା ତ ଘଟୁଛି—ସେଥିପାଇଁ କିଏ କେତେ କାହା କଥା ମନେ ରଖିବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମନେପଡ଼ୁଛି ସବୁ ଧୂସର ଭୁଷଟରେଖ ନେଇ ।

କ୍ଲାନ୍ତି ଯୋଗୁଁ କେହି ବସି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଦୁଇ ଆଖିରେ ଘନେଇ ଆସିଲା ନିଦ୍ରାର ଅଳସତା । ନିଦ୍ରାଳୁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଆଖି ନିମ୍ନମୁଖୀ ହୋଇ ଜଡ଼ିତ କଣ୍ଠ ସ୍ୱରରେ କଣ ଯେ କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ ସେ ସବୁ କେହି ବୁଝିଲେ କେହିବା ବୁଝିଲେ ନାହିଁ ।

ସୁଚେତା ଛିଡ଼ା ହୋଇ କହିଲା—ମୁଁ ଗଲିଲି, ଆଉ ମୁଁ ବସି ପାରୁନାହିଁ ......

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସମସ୍ତେ ଉଠିଲେ । ବୈଠକଖାନାର ଆଲୋକ ଲିଭାଇ ଯେ ଯାହାର ଶଯ୍ୟାରେ ଆସି ଶୋଇଲେ ଓ ଗଭୀର କ୍ଲାନ୍ତିବଶତଃ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ନିଦ୍ରା ଲାଗିଗଲା ପ୍ରାୟ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ।

ସେମାନଙ୍କର ସୌଭାଗ୍ୟ ଯେ ସେଦିନ ରାତିରେ କେହି ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ନାହାନ୍ତି କିମ୍ବା ଅଦ୍ଭୁତ କିଛି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ନାହାନ୍ତି ।

ସକାଳେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲା ବେଳକୁ ଖବର ପଡ଼ି ଯାଇଥିଲା, ଲକ୍ଷି ଉଭାବେ ସମସ୍ତେ ଚାହିଁଲେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ । ସୁଚେତା ଆସିଲା ଆଉ ଟିକିଏ ଡେରିରେ ।

ନିତ୍ୟକର୍ମ ସମାପନାନ୍ତେ ଆସି ଦେଖିଲା ଜଗଦୀଶ ବାବୁ ତତା-ଚୈତନ୍ୟ ଶେଷ କରି ଗଭୀର ମନୋଯୋଗ ସହ ଚା' କେଟଲିଟିକୁ ଷ୍ଟୋଭରେ ଚଢ଼ାଇଛନ୍ତି । ସୁଚେତା ନିକଟସ୍ଥା ହୋଇ କହିଲା—ଉଠନ୍ତୁ, ପାଣି ଫୁଟି ଗଲାଣି, ଆଉ କେତେବେଳ ଯାଏ ନିଆଁରେ ବସାଇବେ·····

—ନମଃ ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ବାସୁଦେବାୟ—ତୁମେ ମୋତେ ମୁକ୍ତି ଦେଲ ମା ! ଦେଖୁଛନ୍ତ ବାବୁମାନେ ଅଭିକା ଉଠୁଛନ୍ତି, ଭୋରରୁ ମୁଁ ଉଠି ନିତ୍ୟ କର୍ମ ସାରି ଷ୍ଟୋଭଟି ଲଗାଇବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲି । ସକାଳୁ ଟିକିଏ ଗରମ ପାଣି ନପଡ଼ିଲେ ମନଟା ଭଲ ରୁହେ ନାହିଁ ମା ·····

ଆସିଲେ ଜଣ ଜଣ ହୋଇ ଅନ୍ୟମାନେ । ସୁଚେତା ଚାହା କେଟଲିଟିକୁ ତଳେ ଥୋଇ ଦେଇ କହିଲା—ଅଜୟବାବୁ, ଦୟାକରି ହିଣରୁ ସୁଜି ଓ ଘିଅ ବୋତଲଟା ଆଣିଦେବେ—ଭାବୁଛି ହାଲୁଆ ଟିକିଏ ବସେଇ ଦଅନ୍ତୁ·····

ଆର ଘରକୁ ଯାଉ ଯାଉ ଅଜୟବାବୁ କହିଲେ—ଦୟାକରି କାହିଁକି ସୁଚେତା ଦେବୀ, ଅପଣଙ୍କ ନିଜ ପାଇଁ ଆଉ କରୁ ନାହାନ୍ତି—ଏ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ବାଞ୍ଛନୀୟ ।

ଯଥା ସମୟରେ ଚା-ଜଳଖିଆ ଖାଇଲେ ସମସ୍ତେ । ତା'ପରେ ରନ୍ଧା ବଢ଼ାର କିପରି ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହେବ ସେ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ଚାଲିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ, ଯିଏ ଯେତେବେଳେ ଯାହା ଇଚ୍ଛା କରିବେ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ସବୁତ ଗଚ୍ଛିତ ଅଛି, ପନିପରିବା ଯାହା କିଛି ଥିଲା, ସେ ସବୁରୁ ଅଧିକାଂଶ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଇଛି, କେବଳ ଆଳୁ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କୌଣସି ପରିବା ବର୍ତ୍ତମାନ ଭଣ୍ଡାର ଘରଟିରେ ନାହିଁ କହିଲେ ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଗୋଟାଏ ବୁଦ୍ଧି ଖେଳିଗଲା ନିର୍ମଳ ଦାସଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ । କହିଲେ—ପୋଖରୀଟାରେ ନିଶ୍ଚୟ ମାଛ ଥିବ ବୋଲି ମନେ କରାଯାଏ, ଥରେ ଚେଷ୍ଟା କରି ଦେଖିଲେ ହୁଅନ୍ତା ।

ଦୁଇଦିନ ହେଲା କଣ ହୋଇଛି କେଜାଣି ନିର୍ମଳବାବୁ ଓ ଅଜୟ ବାବୁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଗାଢ଼ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ଜମି ଉଠିଛି । ନିର୍ମଳବାବୁଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ଅଜୟବାବୁ କହିଲେ—ଚାଲନ୍ତୁ ନିର୍ମଳବାବୁ, ମାଛ ଧରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରିବା ।

ଉଭୟେ ବାହାରିଗଲେ । ଯେତେବେଳେ ଫେରିଲେ ଦେଖାଗଲା ସେମାନେ ମନ୍ଦ କିଛି ସଂଗ୍ରହ କରି ନାହାନ୍ତି । କେତେଦିନ ପରେ ଆମିଷ ଦେଖି ସମସ୍ତଙ୍କର ପାଟିରୁ ନାଳ ବୋହିଲା ଯେପରି । ଜଗଦୀଶବାବୁ "ନମଃ ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ବାସୁଦେବାୟ" ବୋଲି ଆଗଭର ହୋଇ ମାଛଗୁଡ଼ିକୁ ବାଛିବାକୁ ଗଲେ ।

ପ୍ରାୟ ଆକଣ୍ଠ ଭୋଜନ କଲେ ସମସ୍ତେ ସେଦିନ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସବୁ ଦିନର ତୁଳନାରେ ଅତ୍ୟଧିକ ପରିମାଣରେ ତୃପ୍ତି ସହକାରେ ଭୋଜନ ସମାପ୍ତ କଲେ । ସମସ୍ତେ ଆସିଲେ ବିଶ୍ରାମ ନେବାକୁ ବୈଠକଖାନା ଘରକୁ । ଆଜି ଆଉ ନିଜ କୋଠରୀରେ ଶୋଇ ବିଶ୍ରାମ ନେବାର ଉପାୟ ନାହିଁ, ଖିଆପିଆରେ ଅନେକ ସମୟ ଅଯଥା ବ୍ୟୟ ହୋଇଛି । ବିନୋଦର ଦୁର୍ଲଙ୍ଘ୍ୟ ଆଦେଶ ଅମାନ୍ୟ କରିବାର ଶକ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ନାହିଁ । ଅତିଶୀଘ୍ର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାକୁ ହେବ ।

ବୈଠକଖାନାରେ ବସିବା ପରେ ସେମାନଙ୍କର ପୂର୍ବ ଆନନ୍ଦ କେଉଁ ଆଡ଼େ ଉଭେଇଗଲା । ଗମ୍ଭୀରଭାବେ ସମସ୍ତେ ମୁହଁ ତଳକୁ କରି ବସିଲେ । ବେଳେବେଳେ ୱାଚଟିକୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଅତୁଲବାବୁ, ଆଉ ଜଗଦୀଶବାବୁ ଝୁଲିମୁଣିରେ ହାତ ଗଳାଇ ମାଳାଟିକୁ ଗଣୁଛନ୍ତି ଚୈତନ୍ୟ ବାସୁଦେବଙ୍କ ନାମ ଅସ୍ପଷ୍ଟରେ ଉଚ୍ଚାରଣ କରୁ କରୁ ।

ଅଖଣ୍ଡ ନୀରବତା ଘରଟି ଭିତରେ, ସୂଚୀ ପତନର ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ ଶୁଣା ଯାଇପାରେ ।

ଦଶମିନିଟ୍ ପରେ ଅତୁଲବାବୁ କହିଲେ—ଆଉ କାହିଁକି ଡେରି କରୁଛନ୍ତି, ନିର୍ମଳବାବୁ—ସମୟତ ହୋଇ ଆସିଲା, ଏଥର ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତୁ···

ଖାତାଟିକୁ ବାହାରକରି ମୁଣ୍ଡରେ ଛୁଆଁଇ ନିର୍ମଳବାବୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ—ଅଜ୍ଞାନଂ ତମିରାନ୍ଧସ୍ୟ...ତସ୍ମୈ ଶ୍ରୀ ଗୁରୁବେ ନମଃ ଇତ୍ୟାଦି । ତାପରେ କହିଲେ—ଆଜି ଶେଷଦିନ । କାହା ଭାଗ୍ୟରେ କଣ ଅଛି ଆଜି ସବୁ ମୀମାଂସା ହୋଇଯିବ ! ପରମେଶ୍ୱର, ତୁମେ କେବଳ ଏହି ଅଧମ ମାନଙ୍କର ସହାୟ...

ଖାତାଟି ଖୋଲାଗଲା, ସମସ୍ତେ ଉତ୍କର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଶୁଣିବାକୁ ଲାଗିଲେ...

...ଆଗରୁ ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅପରାଧ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଭାବେ ସବୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛି, କେବଳ ନିର୍ମଳ ଦାସଙ୍କର ପ୍ରତି ମୋର ଯେଉଁ ଅଭିଯୋଗ ତାହା ସବିସ୍ତାରରେ ଶୁଣାଇଛି ଆପଣମାନଙ୍କୁ । ମୋର ଜୀବନକୁ ସେ ଯେପରି ଭାବେ ନଷ୍ଟ କରିଛି ମୁଁ ଚକ୍ରବୃଦ୍ଧି ହାରରେ ତାହା ସବୁ ଆଦାୟ କରି ନେବି । ମୁଁ ବିନୋଦ ଦାସ, ଓରଫ ସୋମନାଥ ଚୌଧୁରୀ—ଆପଣ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଯାତିତ, କାରାଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ ବିନୋଦ ଦାସ ମୁଁ ।

...ନଅଜଣଙ୍କ ପ୍ରତି ମୋର ଅଭିଯୋଗ । ଏହି ନବଗ୍ରହ ମୋର ଭାଗ୍ୟାକାଶରେ ଉଦୟ ହୋଇ ମୋତେ ସଂସାର ସୁଖରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିଛନ୍ତି । ଆପଣମାନଙ୍କ ପରି ମନୁଷ୍ୟ ମୁଁ, ଆପଣମାନେ ଯଦି ସୁଖ ଶାନ୍ତିରେ ଘରଦ୍ୱାର କରି, ନିଜକୁ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରି, ସମାଜରେ ମହତମଣି ବୋଲି ନିଜକୁ ଜାହିର କରି ପାରନ୍ତି—ମୁଁ କାହିଁକି ସେହିପରି ନ କରିପାରିବି ? କାହିଁକି ମୁଁ ଈଶ୍ୱରର ପ୍ରହସନରେ ପଡ଼ି ମୋର ଭବିଷ୍ୟର ସୁଖ ଶାନ୍ତିକୁ ଚିରଦିନ ଲାଗି ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେବି ? କିଏ ଏଥିପାଇଁ ଦାୟୀ ?...

...ଦାୟୀ—ଦାୟୀ ଆପଣମାନେ । ଆପଣ ନଅଜଣ ମୋତେ ଦୁନିଆରେ ଅତି ହେୟ ବୋଲି ପ୍ରତିପନ୍ନ କରାଇଛନ୍ତି, ମୋତେ ପିତୃମାତୃ ସ୍ନେହରୁ ମଧ୍ୟ ବଞ୍ଚିତ କରାଇଛନ୍ତି ।

ସଂଘ ଲାଇବ୍ରେରୀ
ନଂ ....

…ଆଜି ମୁଁ ଜେଲ୍ ଫେରନ୍ତା ଆସାମୀ । ନିଜର ବୁଦ୍ଧିବଳରେ ଅଜସ୍ର ଧନ ଉପାର୍ଜନ କରି ମୋର ବିଚାରକମାନଙ୍କୁ ଆଣି ଏବେ ରଖିଛି ହାତମୁଠା ଭିତରେ । ସେଦିନ ଆପଣମାନେ ମୋର ବିଚାର କରୁଥିଲେ, ମୁଁ ଆଜି ଆପଣମାନଙ୍କର ବିଚାର କରିବି ।

…ସେ ବିଚାରର ଫଳାଫଳ କଥା ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ଲେଖିନାହିଁ । ଆପଣମାନେ ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକ ଶୁଣିସାରିଲେ ନିଜେ ନିଜେ ଉପଯୋଗୀ ଦଣ୍ଡ ବିଧି ସ୍ଥିର କରିପାରିବେ, ସେଥିପାଇଁ ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଦୁଇ-ଚାରିଦିନ ସମୟ ଦେବି ।

…ବର୍ତ୍ତମାନ ଶୁଣନ୍ତୁ—ପ୍ରଥମ ଅଭିଯୋଗ ମୋର ସୁନିତା ବିରୁଦ୍ଧରେ । ତାର ଫଳ ସେ ପାଇଛି, ଭଗବାନ ତାକୁ ଏପରି ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ କେତେଟା ଜନ୍ମ ବେଶ୍ ଭଲଭାବେ ମନେପଡୁଥିବ ତାର । ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଭିଯୋଗ—ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳଦାସଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ । ଯାହାସବୁ ମୁଁ ଆଗରୁ କହିସାରିଛି, ଆପଣମାନେ ନିର୍ମଳଦାସଙ୍କୁ ପଚାରି ବୁଝିବେ, ଏସବୁର ବିନ୍ଦୁ ବିସର୍ଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଠିକ୍ କି ନୁହେଁ !

…ତାପରେ ଆପଣଙ୍କ କଥା ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବନବିହାରୀ ଚୌଧୁରୀ । ଆପଣ ମୋର ଗୁରୁଜନ, ପିଲାଦିନରୁ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରତି ଅଗାଧ ଭକ୍ତି ମୁଁ ଦେଖାଇ ଆସିଛି । ଆପଣ ମୋର ସ୍ୱଜାତି, ମୋର ପ୍ରତିବେଶୀ ଓ ପିତୃବନ୍ଧୁ । ବନ୍ଧୁପୁତ୍ରକୁ କାରାଗାରକୁ ପଠାଇବା ଲାଗି ଆପଣଙ୍କର ବିବେକ [illegible] ବାଧା ଦେଲା ନାହିଁ । ନିଜ କନ୍ୟାର ଚରିତ୍ର କଥା ବିଚାର ସଭା ଆଗରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଇବା ଲାଗି ଲଜ୍ଜା ହେଲା ନାହିଁ ଆପଣଙ୍କର ! ଧନ୍ୟ ଆପଣଙ୍କର ପିତୃହୃଦୟ !

…ପରିଷ୍କାର ଆପଣ କୋର୍ଟରେ ନିୟମ କରି କହିଥିଲେ ଯେ ଥରେ ଦୁଇ ଥର ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର କନ୍ୟା ସହିତ ଅସତ୍ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଆପଣ ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିଛନ୍ତି ଓ ସେଦିନ ରାତିରେ ମୁଁ ନିଜେ ସୁନିତାକୁ ନେଇ ବାହାରିବାକୁ ଯାଇଛି ବୋଲି ଆପଣ ସ୍ପଷ୍ଟ ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି । ମୁଁ ଯାହା ଲେଖୁଛି ତାହା ସବୁ ସତ୍ୟ ଓ ଆପଣ ଯାହା ସର୍ବ ସମକ୍ଷରେ

ଘୋଷଣା କରୁଛନ୍ତି ତାହା ସର୍ବୈବ ମିଥ୍ୟା ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିବେ କି ? ସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତୁ ବା ନାହିଁ ମୋର ସେଥିରେ ଆଉ କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର ଶାସ୍ତି ଟିକେ ବଢ଼ାଉଛି ।

…ଶାସ୍ତି—ହଁ, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଶାସ୍ତି ଦେବି ।

…ଆପଣ ଏଇ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଅପରାଧ କରି ନାହାନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ନିରପରାଧୀ ନାରୀ ତିଳ ତିଳ ଭାବେ ଦଗ୍ଧ ହୋଇ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିଛନ୍ତି । ମୋର ପୂଜ୍ୟାସ୍ପଦା ମାଉସୀ, ଯାହାଙ୍କୁ ମୁଁ ନିଜର ଜନ୍ମଦାତ୍ରୀ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ସ୍ନେହ ଓ ଭକ୍ତି କରୁଥିଲି ଓ ଯିଏ ମୋତେ ପୁତ୍ରାଧିକ ସ୍ନେହରେ ଦେଖି ଆସୁଥିଲେ ତାହାଙ୍କୁ ଆପଣ ହତ୍ୟା କରିଛନ୍ତି । ଆପଣ ଖୁନୀ, ଆପଣ ଘାତକ ।

…ମାଉସୀ ବୁଝାଇ ସୁଝାଇ ମୋ ବନ୍ଧୁଙ୍କର କୌଣସି ଗୋଳମାଳ ନକରିବା ଲାଗି ଆପଣଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ, ଆପଣ ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ କଥାରେ କାନ ନଦେଇ ନିର୍ମଳ ଡାକ୍ତରଙ୍କର କଥାରେ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ମୋତେ ଧରାଇ ଦେଲେ ।

…ସେଇଦିନଠାରୁ ମାଉସୀ ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ ହେଲେ । ସେଇ ଶଯ୍ୟା ହେଲା ତାଙ୍କର କାଳଶଯ୍ୟା । ଆପଣ ଅବଶ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ବଞ୍ଚାଇବା ଲାଗି ଅକାତରେ ଅର୍ଥବ୍ୟୟ କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ହେଲେ କଣ ହେବ, ଯାହାର ଅନ୍ତର ଭିତରେ ଘୁଣ ଧରିଛି ତାହାକୁ ଏହି ଆପଣଙ୍କର ଡାକ୍ତରୀ ଔଷଧ ନିରାମୟ କରିପାରେ ! ଏଥର କହନ୍ତୁ, ମାଉସୀଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁପାଇଁ ଆପଣ ଦାୟୀ କି ନୁହନ୍ତି ?

…ମାଉସୀ ଆଜି ମୃତ୍ୟୁର ପରପାରରେ । ତଥାପି ଆପଣ ଦିବ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ଦେଖିପାରିବେ ମାଉସୀଙ୍କର ସେହି ପବିତ୍ର ଆତ୍ମା ସବୁବେଳେ ଆପଣଙ୍କର ପାଖେ ପାଖେ ଅଛି । ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପ୍ରତି ସେ ଶ୍ୟେନ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିଛନ୍ତି । ଆପଣ ଅନ୍ଧ, ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ପାରୁନାହାନ୍ତି, ସେ କିନ୍ତୁ କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟି ମେଲାଇ ଆପଣଙ୍କପ୍ରତି ସଲଜ୍ଜ ଭାବେ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି ତାହା ଆପଣ ବୁଝିପାରୁନାହାନ୍ତି । ଦେବୀ ପ୍ରତିମାକୁ

ହରାଇ ଆପଣ କି କେବେ ଭନେହେଲେ ଅନୁତାପ କରିଛନ୍ତି ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଚୌଧୁରୀ ?

...ମନେଅଛି କି ନାହିଁ ଜାଣେନା, ହରିଆର ଶତ ଅନୁରୋଧ ସତ୍ତ୍ୱେ ଆପଣ ତା'କଥା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଆରୋପ ନକରି ତାକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅପମାନ କରିଛନ୍ତି । ବଲିହାରି ଆପଣଙ୍କର ବୁଦ୍ଧି, ବଲିହାରି ବଲିହାରି ।...

...ତିନୋଟି ଅଭିଯୋଗ ବର୍ତ୍ତିମାନ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ନାମରେ ଆଣୁଛି, ବନବିହାରୀ ବାବୁ ! ମୋ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରବଞ୍ଚନା ମୂଳକ ମୋକଦ୍ଦମା ଆଗତ, ମାଉସୀଙ୍କୁ ଖୁନ୍ କରିବା ଓ ହରିଆ ପ୍ରତି ନିର୍ମମ ଅତ୍ୟାଚାରର ପ୍ରଦର୍ଶନ—ଏଇ ତିନୋଟିର ବିଚାର ଆଜି ମୁଁ କରିବି । ମୁଁ ବିଚାରକ, ଯାହା ନିଷ୍ପତ୍ତି ଶୁଣାଇବି ତାହା ଚରମ ନିଷ୍ପତ୍ତି—ଏପରି କୌଣସି ଶକ୍ତି ନାହିଁ ଯିଏ କି ମୋର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ କଲମ ଗାର କାଟିପାରେ । ଆପଣ ପ୍ରବଞ୍ଚକ, ଖୁଣୀ ଓ ଗୁଣ୍ଡା ପ୍ରକୃତିକ...

...ଏଥର ଆପଣଙ୍କ କଥା କହିବି ସେଠ ଜଗଦୀଶ ଚନ୍ଦ୍ର ! (ଜଗଦୀଶ ବାବୁଙ୍କ ମାଳି ଗଣ୍ଠାଇବା ହଠାତ୍ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା ଏଇ କଥାରେ । ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ସେ ଚାହିଁ ରହିଲେ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସଙ୍କର ମୁହଁକୁ) ବନବିହାରୀ ବାବୁଙ୍କର ଅଭିଜ୍ଞ ଗୁମାସ୍ତା ଆପଣ । ନାନାଦି ଅକାର୍ଯ୍ୟ କୁକାର୍ଯ୍ୟରେ ଆପଣ ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି, ପରାମର୍ଶ ମଧ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି । ସେଦିନର ଘଟଣାରେ ଆପଣ ନିଜେ ବନବିହାରୀବାବୁଙ୍କୁ ଉତ୍ୟକ୍ତ କରି ମୋତେ ଧରାଇଦେବା ଲାଗି ଆୟୋଜନ କରିଥିଲେ । ନିର୍ମଳବାବୁଙ୍କ ଠାରୁ କେତେ ଟଙ୍କା ଆପଣ ପାଇଥିଲ ? ଆପଣ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ସୁମିତା ଓ ନିର୍ମଳବାବୁ କଥାକାଟି ହେଉଥିବା ବେଳେ ହରିଆ ସବୁ ଶୁଣିପାରିଛି । ହରିଆର ନାମ ମୁଁ ଉଚ୍ଚାରଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ—କରୁଛି, ହରିଆ ସାଙ୍ଗରେ ଆଉ ଆପଣମାନଙ୍କର ଦେଖା ହେବ ନାହିଁ, ଆପଣମାନେ ଶେଷ ଦେଖା ତା' ସାଙ୍ଗରେ କରିଆସିଛନ୍ତି ।

...ବିଚାର ସଭା ଆଗରେ ଶପଥ ଗ୍ରହଣ କରି କାଠଅଡ଼ା ଭିତରେ ଠିଆ ହୋଇ ଆପଣ ନିଜେ ଯେପରି ଆରମ୍ଭରୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ

ସୁମିତା ଓ ମୋର ଗୃଲ-ଚଳନ ଓ ବ୍ୟବହାର ଦେଖିଛନ୍ତି, ସେହିପରି ଭିତର କଥା ଗୁଡ଼ିକ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ । ଆପଣ କେତେଦୂର ମିଥ୍ୟା-ଚରଣ କରୁଛନ୍ତି, ତାହା ଆପଣ ବୁଝିସୁଝି ଅନଳସ କଣ୍ଠରେ ଇମାନବନ୍ଦୀ ଦେଉଥିଲେ । ଠିକଏ ହେଲେ ଆପଣଙ୍କର ଜିହ୍ୱା ସେତେବେଳେ ପଶ୍ଚାତ୍‌ପଦ ହୋଇନାହିଁ, ହାତରେ ତୁଳସୀ ମାଳା ଗଡ଼ାଇ ଗଡ଼ାଇ ନିର୍ଘାତ ସତ କଥା ବୋଧହୁଏ କହୁଥିଲେ ବିଚାର ସଭା ଆଗରେ, ନୁହେଁ ?

...ମୁଁ କୌଣସି ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ୁନାହିଁ, ମୋର ଯାହା କରିବାର କଥା ମୁଁ ଆଗରୁ ସ୍ଥିର କରିସାରିଛି । କେବଳ ଆପଣମାନଙ୍କୁ କେଉଁ କାରଣ ହେତୁ ଅଭିଯୁକ୍ତ କରାଇଛି ତାହା ନଜାଣି ପାରିଲେ ପରଜନ୍ମରେ ଆପଣ-ମାନେ ଅସ୍ୱସ୍ତି ଅନୁଭବ କରିବେ, ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ କହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛି ।

...ଅତୁଲବାବୁ ଠିକଏ ମନ ଦେଇ ଶୁଣନ୍ତୁ । ସୁମିତା ଥାନାରେ ପହୁଞ୍ଚି ଯେତେବେଳେ ମୋ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ କଲା ଯେ ମୁଁ ତାକୁ ଭ୍ରଷ୍ଟ କରିଛି, ଘରୁ ଭୁଲାଇ ଆଣି ତା'ର ଅନିଚ୍ଛା ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱେ ପାଶବିକ ଅତ୍ୟାଗୃର କରିଛି, ଆପଣ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସୁମିତାକୁ ଡାକ୍ତର ଦ୍ୱାରା ପରୀକ୍ଷା କରାଇବା କି ଉଚିତ ନଥିଲା ? ଅତ୍ୟାଗୃରଟା ଯଦି ସେଦିନ ନହୋଇ ଆଗରୁ କେବେ ହୋଇଥାଏ ତାହା ନହେଲେ ସେଦିନ ସେକଥା ପକାଇବା କେତେଦୂର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ତାହା ବିବେଚନା କରି ଦେଖିଥିଲେ ଆପଣ ? ବଡ଼ ଲୋକର ଝିଅ କଥାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ଆପଣ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଅବହେଳା କରିଥିଲେ ଅତୁଲବାବୁ-ଆଇ-ପି, ତାହା ସ୍ୱୀକାର କରୁଛନ୍ତି ତ ?

...ହୁଏତ' କୌତୂହଳ ବଶତଃ ଆପଣ ସେତେବେଳେ ଭୁଲ ପାଇ ପାରିଥାନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କର ସହକାରୀ ଯେତେବେଳେ କଥାଟିକୁ ମନେ ପକାଇ ଦେଇ ମୋର ନିରପରାଧତ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତର୍କ କରିଥିଲେ, ଆପଣ ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣିଥିଲେ କି ? ମୋତେ କୋର୍ଟରେ ହାଜର କରାଇ ଗୃର୍ଜସିଟ୍ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ କେତେଖଣ୍ଡ ଦଶଟଙ୍କିଆ ନୋଟ୍ ପକେଟରେ ଭର୍ତ୍ତି କରିଥିଲେ ତାହା ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଜାଣେ ।

…ଆପଣ ଭାବୁଛନ୍ତି ଏତେ ସବୁ ଗୁପ୍ତ ଖବର ମୁଁ ଜାଣିଲି କିପରି ? ଦୀର୍ଘ ଅଠର ବର୍ଷ ମୁଁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ବସିନାହିଁ—ଆପଣମାନଙ୍କର ଛିଦ୍ର ଖୋଜି ଖୋଜି ଏହି ଅଠର ବର୍ଷ ଅଠରଟା ଯୁଗ ବୋଲି ମନେ ହୋଇଛି । ଆପଣମାନେ ଭୁଲିଯାଇଛନ୍ତି, ମୋତେ ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିଲେ ଆଜି ଚିହ୍ନିପାରିବେ ନାହିଁ, ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିପାରିବି ।

ଆଉ ଗୋଟାଏ କଥା ଅତୁଲବାବୁ, ଯେଉଁଦିନ ଆପଣ ମୋତେ ଗ୍ରେପ୍ତାର କଲେ ସେଦିନ ମୁଁ ଓ ହଷ୍ଟେଲ ସୁପରିଣ୍ଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟ ଆପଣଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲୁ, ମୋତେ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ନେଇଯାନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ ହାତକଡ଼ା ଲଗାନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଆପଣ କଣ ସେଦିନ କାହାର ଅନୁରୋଧ ରକ୍ଷା କରିଥିଲେ ? ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଅଙ୍ଗହାନି ହେବା ବାହାନା ଦେଖାଇ ମୋତେ ଧରି ନେଇଗଲେ ଆପଣଙ୍କର ଇଲାକାକୁ ।

…ଧନ୍ୟ ଆପଣଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପରାୟଣତା ! ସେଥିପାଇଁ ତ ଆପଣଙ୍କର ପଦୋନ୍ନତି ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଘଟିଛି । କାର୍ଯ୍ୟରୁ ଅବସର ନେବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଆପଣ ଆହୁରି ପଦୋନ୍ନତି ଲାଗି ଆଶା କରିପାରନ୍ତି ଓ ସେହି ଆଶା ମୁଁ ପୂରଣ କରିବା ଲାଗି ପ୍ରତିଜ୍ଞାବଦ୍ଧ ହୋଇଛି । ଆପଣ ମର ଜଗତରୁ ଉଠିବେ ଉପରକୁ ।

…ଚମତ୍କାର ପଦୋନ୍ନତି । ମୋର ଦମ୍ଭଗୁଡ଼ି ମୋତେ ଫାଶୀର କରିବା ପାଇଁ ଆପଣଙ୍କର ହାତ ଟ୍ରିଗର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିପାଇଛି ମୁଁ ଜାଣେ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଫାୟାର ରେଞ୍ଜର ବାହାରେ—ଆପଣ ମୋର କିଛି କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ନିଷ୍ଫଳ ଆକ୍ରୋଶରେ ଆଉ କେତେଟା ଦିନ ଆପଣଙ୍କୁ ଛଟପଟ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ମୁଁ ନିରୁପାୟ ।

ଆଡଭୋକେଟ ଅଜୟ ବାବୁ ବୋଧହୁଏ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଥିବେ ତାଙ୍କ କଥା ପକାଇବାରେ ବିଳମ୍ବ ହେଉଛି ବୋଲି । ନା, ଆଉ ଡେରି ନୁହେଁ, ଏଇତ ପକାଇଲି । ସୁମନ୍ତ, ନିର୍ମଳ ଦାସ ବନବିହାରୀ ବାବୁ ଓ ଜଗଦୀଶ ବାବୁଙ୍କୁ କଣ କଣ କହିବାକୁ ହେବ, ବିଚାର ସଭା ଆଗରେ କିପରି ମିଥ୍ୟା ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଏ ସବୁତ ଆପଣ ଦୀର୍ଘ ଦୁଇଟା ମାସ ଚୌଧୁରୀ ଭବନରେ

ଆଉ ଉଦାରତାର ଶିକ୍ଷା ଦେଉଥିଲେ । ଜୀବନରେ କେତେ ମିଥ୍ୟା କଥା ଲୋକଙ୍କୁ ଶିଖାଇ ଯଥେଷ୍ଟ ଅର୍ଥ ଅର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସଞ୍ଚୟ କରିଛନ୍ତି କେତେ ? ବ୍ୟାଙ୍କ ବ୍ୟାଲେନ୍ସ ଶୂନ୍ୟ ଆପଣଙ୍କର, ଉପରନ୍ତୁ ନିଜ ବସବାସର କୋଠା ଖଣ୍ଡିକ ମଧ୍ୟ ବନ୍ଧକ ରଖିଛନ୍ତି । ଆପଣ ଜୀବିତରେ ଥିଲେ ମୋ ପରି କେତେ ନିରପରାଧଙ୍କୁ ଜେଲ୍‌ରେ ନେଇ ଭର୍ତ୍ତି କରାଇଦେବେ, ମିଥ୍ୟା କହିବାକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇ କେତେଜଣଙ୍କର ମୁଣ୍ଡରେ ପାପର ବୋଝ ଲଦିଦେବେ । ନା, ଆପଣଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁହିଁ ଶ୍ରେୟଃ । କାହାରି କିଛି ଉପକାର ନହେଲେ ମୃତା ମା-ଧରଣୀ ହୁଏତ ଆପଣଙ୍କ ପରି ମହାପାପୀର ଗୁରୁଭାରରୁ କେତେକାଂଶରେ ଅବ୍ୟାହତି ପାଇବେ ।

...ଅଦୃଶ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରେ ଥାଇ ଆପଣଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରୁଛି ସୁଚେତା ଦେବୀ ! ଆପଣ ସୁମିତାକୁ ଡାକ୍ତରି ପରୀକ୍ଷା କରି ମତ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ଯେ ସଦ୍ୟ କେହି ତାକୁ ଭ୍ରଷ୍ଟା କରିଛି, କିନ୍ତୁ ସୁମିତା ଯେ ସେତେବେଳେ ଦୁଇମାସର ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା ତାହା ଆପଣ କେତେଖଣ୍ଡ ନୋଟ ଦେଖି କହିବାକୁ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲେ । ଆପଣ ଯଦି ଦୁଇମାସର ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା ବୋଲି କହିଥାନ୍ତେ ତାହା ହେଲେ ଘଟଣାଟି ନୂଆ ନୁହେଁ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥାନ୍ତା ଓ ସୁମିତାର ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଯେ କେହି ପ୍ରେମାସ୍ପଦ ଅଛନ୍ତି, ରାତିର ଅନ୍ଧକାରରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅଲକ୍ଷିତରେ ଲୁଚି ଲୁଚି ଖାଲି ସୁମିତାର କଣ୍ଠାଲିଙ୍ଗନ କରନ୍ତି—ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟଭାବେ ଜାଣି ପାରିଥାନ୍ତେ ।

...ଆପଣ ୮ ଦିନ ପରେ ରିପୋର୍ଟ ଦେଲେ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଭଲ କରି ପ୍ରମାଣ ପାଇଛି ଆପଣ ଆଦୌ ସୁମିତାକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ନାହାନ୍ତି । ଅତୁଲ ବାବୁଙ୍କର ଲେଖା ନେଇ ସୁମିତା ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇଥିଲା ଓ ଆପଣ ସୁମିତାକୁ ଦେଖିବାମାତ୍ରେ ଜାଣି ପାରିଥିଲେ ସେ ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା । ସୁମିତା ଆପଣଙ୍କର ମନୋଭାବ ବୁଝିପାରି ଦେହରୁ ମୂଲ୍ୟବାନ ସୁନାହାରଟିକୁ ବାହାର କରି ହାତରେ ଗୁଞ୍ଜି ଦେଇଥିଲା, ଏହା ମୁଁ ଭଲ କରି ଜାଣେ । ଆପଣ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ପାରିବେ ନାହିଁ କେବେ, କାରଣ ଏହି ଅଠରବର୍ଷ ଭିତରେ ଆପଣ ଡିଉଟି ପରେ ଅନ୍ତତଃ ଶହେଥର ହାରଟିକୁ ପିନ୍ଧି ସିନେମା

ଦେଖି ଆସିଥିଲେ ମୁଁ ଏହା ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିଛି । ସୁମିତାର ଏହି ହାରଟି ସହିତ ମୁଁ ବିଶେଷ ପରିଚିତ ।

...ମୋର ସର୍ବନାଶ ଲାଗି ସବୁ ଆୟୋଜନ ଶେଷକରି, ବିଚାରସଭା ଆଗରେ ଶପଥ ଗ୍ରହଣ କରି ରିପୋର୍ଟ ଲିଖିତ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକ ନିରପେକ୍ଷ ଭାବେ ତଦନ୍ତ କରି ଲେଖା ହୋଇଛି ବୋଲି ପୁନଃ ପୁନଃ ମୋର ଓକିଲର ଜେରାରେ ଆପଣ କହିଛନ୍ତି । ସେତେବେଳେ କି ଭାବିଥିଲେ ମିଥ୍ୟା ଦିନେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ ପ୍ରକାଶ୍ୟ ବିଚାଳୟରେ ?

...ମୋର ଜୀବନ ନଷ୍ଟକରି ଆପଣ ସୁମିତାର ସନ୍ତାନ ସମ୍ଭାବନାକୁ ଚିରଦିନ ଲାଗି ନଷ୍ଟ କଲେ । ମୁଁ ଜେଲଯିବା ପରେ, ସୁମିତାର ଶୟନ କକ୍ଷରେ ଆପଣ ଅସ୍ତ୍ରୋପଚାର କରି ଚାରିମାସର ଗର୍ଭ ତାର ନଷ୍ଟ କରିଛନ୍ତି । ଆପଣ ଭ୍ରୂଣହତ୍ୟା କରିଛନ୍ତି, ଆଇନ୍ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଆପଣ ମୋଠୁ ବେଶ୍ ବଳି ଯାଇଛନ୍ତି । ଧନ୍ୟ ଆପଣଙ୍କର ଅର୍ଥ ମୋହ ।

...ମୁଁ ଜାଣେ ଆପଣଙ୍କର ପୂର୍ବ ଜୀବନର ଇତିହାସ, ସବୁ ମୁଁ ସଂଗ୍ରହ କରିଛି । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନ ନେଇ ମୋର କିଛି କହିବାର ନାହିଁ । ଚାକିରି ଜୀବନରେ କେଉଁଠାରୁ ଆପଣ ଘୁସ ନେଇ ନାହାନ୍ତି ଏହା ମଧ ମୁଁ ଭଲ ଭରି ଜାଣେ, କିନ୍ତୁ ସେଦିନ ସୁମିତାର ଗଳାର ହାରଟିକୁ ଆପଣ ବାରମ୍ବାର ଲୁବ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ । ସେ ବୁଝିପାରି ଲଜ୍ଜା ନିବାରଣ ଲାଗି ଗୁଞ୍ଜି ଦେଇଥିଲା ଆପଣଙ୍କ ହାତରେ ନିଜ ବେକରୁ କାଢ଼ି ।

...ସୁଚେତା ଦେବି, ଏହି ସବୁ କଥା ବାହାରେ ପ୍ରକାଶ ହେବା ପରେ ସୁଦ୍ଧା ଆପଣ କଣ ଜୀବିତରେ ରହିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ? ଯେତେ ଦୀର୍ଘ ଦିନ ବଞ୍ଚିବେ, ସୁମନ୍ତର ବାନ୍ଧବୀଯୁ ଅମ୍ଭା କଣ ଆପଣଙ୍କ ବେକରୁ ସେହି ହାରଟିକୁ ଛଣ୍ଡାଇ ନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ନାହିଁ ? ନା, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଏତେ ଦୁଃଖରେ ପକାଇବାକୁ ଚାହେଁନା—ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ମୁକ୍ତି ଦେବି—ମୁକ୍ତି......

...ଆପଣଙ୍କର ପାଳି ଆସି ପଡ଼ିଲା ଭୂତପୂର୍ବ ବିଚାରପତି ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିପିନଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ । ମି: ଲର୍ଡ୍, ଏ ଅଧମ ଶପଥ କରି କହୁଛି ଯାହାସବୁ ମୁଁ

କହିବି ତାହା ନିରାଟ ସତ, ଯଦି ଏଥିରେ ତିଳେମାତ୍ର ମିଥ୍ୟାର ଆଭାସ ଥାଏ, ଅତିରଞ୍ଜିତ ଯଦି କିଛି ଥାଏ—ତାହାହେଲେ ମୋର ସ୍ଥାନ କୁମ୍ଭୀପାକ ନର୍କରେ ହେବ ।

...ସୁସଜ୍ଜିତ କକ୍ଷଟିରେ ବସିଥିଲେ ଆପଣ । ପ୍ରହରୀ ବେଷ୍ଟିତ ସିଂହାସନ ଉପରେ ଧର୍ମର ଏକନିଷ୍ଠ ସାଧକ ବିଜୁଳି ପଙ୍ଖା ତଳେ ବସି ମୁଦେଇ ଓ ମୁଦାଲାର ଜବାବ ସୁଆଲ ଶୁଣୁଥିଲେ ଏକାଗ୍ର ଚିତ୍ତରେ !

...ଧୁନି ପାଖରେ ଦୁଇଟି କାଠଅଡ଼ା । ଗୋଟିକରେ ଠିଆ ହୋଇ ଥାଏ ଆସାମୀ ବିନୋଦ ଦାସ, ଅନ୍ୟ କାଠ ଅଡ଼ାଟି ଭିତରେ ଜଣ ଜଣ ହୋଇ ଆସି ଜମାନବନ୍ଦୀ ଦେଉଥାନ୍ତି ମୁଦେଇ ପକ୍ଷର ସାକ୍ଷୀଗଣ । ଦୀର୍ଘ ଅଠର ବର୍ଷ ତଳର କଥା ଆଜି ମୋର ଆଖି ଆଗରେ ଭାସି ଉଠୁଛି । ଦୁଇମାସ ଭିତରେ ପଡ଼ୁଛି କେବଳ ତିନୋଟି ତାରିଖ । ଶେଷଦିନ ମୋର ଓକିଲ ପ୍ରତିପକ୍ଷକୁ ଯେପରି ଭାବେ ଆହତ କରିଥିଲେ ଓ ଜେରାରେ ସେମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଯାହା ହୋଇଥିଲା ଦର୍ଶକବୃନ୍ଦ ତାହା ମନଦେଇ ଶୁଣିଛନ୍ତି, ଆପଣଙ୍କର ଭ୍ରୂ-ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟ ବେଳେବେଳେ କୁଞ୍ଚିତ ହେବାର ଦେଖା ଯାଇଛି ।

...ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କର ଧାରଣା ହେଲା ଏହା ଗୋଟିଏ ମିଥ୍ୟା ମୋକଦ୍ଦମା, ନାନାଦି କାରସାଦି କରି ମୋକଦ୍ଦମାଟିର ଭିତ୍ତିସ୍ଥାପନ କରାହୋଇଛି; କିନ୍ତୁ ଭୁଷୁଡ଼ି ଯିବାର ଆଉ ବିଳମ୍ବ ନାହିଁ ।

...ଏତେ ଜଳ୍ପନା, କଳ୍ପନା ସବୁ ଧ୍ୱଂସ ହୋଇଗଲା ଆପଣଙ୍କର କଲମ ମୁନରେ । ଦର୍ଶକବୃନ୍ଦ 'ଅନ୍ୟାୟ, ଅବିଚାର' ଇତ୍ୟାଦି କହି କହି ବାହାରିଗଲେ ପଦାକୁ, ମୁଁ ଆସିଲି ପ୍ରହରୀ ବେଷ୍ଟିତ ହୋଇ ପୁଲିସ-ଭ୍ୟାନକୁ ଅଢ଼େଇବର୍ଷ କାରାଯନ୍ତ୍ରଣା ଭୋଗିବାକୁ ।

...ମହାମାନ୍ୟ ବିଚାରପତି ଆଇନ ଦେଖି ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ଜବାନ-ବନ୍ଦି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ମୋର ଦଣ୍ଡାଦେଶ ବିଧାନ କଲେ, ଏଥିଲାଗି ମୁଁ ସେଦିନ ତିଳେମାତ୍ର ଦୁଃଖ କରି ନାହିଁ । ଦୁଃଖ କରିଥିଲି ଏମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ଯେଉଁମାନେ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କରି ମୋତେ ବିଚାର ସଭା ଆଗରେ ଠିଆ କରାଇଥିଲେ ।

···କାରାମୁକ୍ତି ପରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ଜାଣି ପାରିଲି, ରାତ୍ରି ଆଠଘଣ୍ଟାର ସୁଦର୍ଶନ ରାଉତ ପ୍ରାୟ ୧୧ଟା ବେଳେ ଖଣ୍ଡିଏ ରିକ୍ସା କରି ବିପିନବାବୁ ଆସିଥିଲେ ବନବିହାରୀ ବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ । ସେଠାରେ ଖିଆପିଆ ପରେ ଯିବା ବେଳେ ବନବିହାରୀବାବୁ ତାଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇଦେଇଥିଲେ ଗୋଟିଏ ତାଡ଼ା । ସେଇଥିରେ ଓଲଟିଗଲା ମୋର ଭାଗ୍ୟ ରେଖା, ହରିଆ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଥିଲା ବୋଲି ଲାଭ କଲା ଚପେଟାଘାତ ।

···ଅର୍ଥହିଁ ସବୁ, ଅର୍ଥ ଯୋଗୁଁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷୀ ମୁଁ ପାଇଛି ନିର୍ମମ ଯନ୍ତ୍ରଣା । ଅର୍ଥ ଯୋଗୁଁ ଅନ୍ଧକାର ଜେଲ ଭିତରେ ସଞ୍ଚିତ ରକ୍ତବିନ୍ଦୁ ପାଣି ଫାଟି ଯାଇଛି, ଅର୍ଥଯୋଗୁଁ ଆପଣମାନେ ନ୍ୟାୟ ଅନ୍ୟାୟ ବିଚାର ନକରି ସୌଧମାଳା ନିର୍ମାଣ କରୁଛନ୍ତି ।

···ବର୍ତ୍ତମାନ ନିଶ୍ଚୟ ଆପଣମାନେ ବୁଝି ପାରୁଛନ୍ତି କାହାର ଅପରାଧର ପରିମାଣ କେତେ । ଅନ୍ୟାୟରେ କାହାରିକୁ ଆଣି ମୁଁ ବନ୍ଦୀ କରିନାହିଁ, କାହାରିପ୍ରତି ଅବିଚାର ମଧ୍ୟ କରିବି ନାହିଁ । ମୋର ବିଚାରବେଳେ ଯେଉଁ ପ୍ରହସନ ମହାମାନ୍ୟ ବିଚାରପତିଙ୍କର କୋର୍ଟରେ ଚାଲିଥିଲା, ସେହି ପ୍ରହସନର ଦର୍ଶକ ଥିଲେ ଅନେକେ, ମୋର ବିଚାରର ନ୍ୟାୟ ଅନ୍ୟାୟ ଲାଗି ଦର୍ଶକ ଏକମାତ୍ର ପରମେଶ୍ୱର ।

···ଆପଣମାନେ ପାଞ୍ଚଦିନ ହେଲା ଏଠାରେ ପଦାର୍ପଣ କରିଛନ୍ତି, ଆଉ ଅନ୍ତତଃ କେଇଟା ଦିନ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଏହିଠାରେ ରହିବାକୁ ହେବ । ତାପରେ ଏପରି ସ୍ଥାନରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବେ ଯେଉଁଠାରୁ କି ସ୍ୱଦେହରେ କୌଣସି ଜୀବ ସବୁଜ ପୃଥିବୀକୁ ଫେରେ ନାହିଁ । ଆଉ ଦୁଇଟା ଦିନ ଆପଣମାନେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ କାଳାତିପାତ କରି ପାରନ୍ତି, କୌଣସି ବିପଦର ଆଶଙ୍କା ନାହିଁ । ପାଞ୍ଚଦିନ ଯାଏ ଗୋଟାଏ ଅହେତୁକ ଭୟ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଗ୍ରାସ କରିଛି, ବାକି ଦୁଇଟାଦିନ ଆନନ୍ଦ ଉତ୍ସବ ଭିତରେ କଟିଗଲେ କେତେକ ପରିମାଣରେ ଆପଣମାନେ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହୋଇ ପାରିବେ ।

…ଗୋଟିଏ ସପ୍ତାହ ସମୟ ଦେଇଛି ଯଥେଷ୍ଟ ଅନୁଗ୍ରହ କରି । ଅଷ୍ଟମ ଦିନଠୁ ମୋର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେବ—ଆଉ ଏକ ସପ୍ତାହ ଭିତରେ ଆଗେ କିଏ ଛଡ଼-ଖେସର ଦାଖଲ କରିବେ ତାହା ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଠିକ୍ ଭାବେ କହି ପାରୁ ନାହିଁ । ଯିଏ ଯେତେ ସାବଧାନ ଥାଆନ୍ତୁ ନା କାହିଁକି, ମୁଁ ମୋର ସୁଯୋଗ ଠିକ୍ କରିନେବି ।

…ଆଜି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଟିକିଏ ବିପଦର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି । ମୁଁ ଯେଉଁ ଅଭିଯୋଗ ଗୁଡ଼ିକ ଆପଣମାନଙ୍କର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆଣିଛି ପ୍ରକୃତରେ ଆପଣ-ମାନେ ଦୋଷୀ କି ନିର୍ଦ୍ଦୋଷୀ ଏତିକି କେବଳ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ କାଗଜରେ ଲେଖି ନିଜର ସ୍ୱାକ୍ଷରସହ ଛାତ ଉପରେ ରଖିଦେଇ ଆସିବେ । କେହି ସାଙ୍ଗରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅସ୍ତ୍ର ନେବେ ନାହିଁ । ନିର୍ମଳ ଦାସ ରଖିବେ ସବୁ ଶେଷରେ । ସାବଧାନ ନିର୍ମଳବାବୁ, ନିରସ୍ତ୍ର ଅବସ୍ଥାରେ ଆପଣ ଉପରକୁ ଯିବେ—ଏକାକୀ, ମୋର କଥାରେ ଯଦି ଅବାଧ ହୁଅନ୍ତି ତାହା ହେଲେ ଆଜି ଆପଣଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ସଂକଟାପନ୍ନ ହୋଇପାରେ ।

…ଉଠନ୍ତୁ ଆପଣମାନେ, ଗୃ-ପାନ ଇତ୍ୟାଦି ପରେ ସ୍ଥିର ମସ୍ତିଷ୍କରେ ନିଜକୁ ଦୋଷୀ କିମ୍ବା ନିର୍ଦ୍ଦୋଷୀ ବୋଲି ବିବେଚନା କରି ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନ କରିବେ ।

…ଭଗବାନଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଯେ ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ଏକ ସ୍ଥାନର ବାସିନ୍ଦା ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଉପରେ ମୁଁ ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲି, ତା ନହେଲେ ମୋତେ ଏ ସହର ସେ ସହର ଖୋଜି ବାହାର କରିବାକୁ ପଡ଼ନ୍ତା ।

…ଆଉ ନୁହେଁ, ସବୁକଥା ମୋର ଶେଷ କରି ସାରିଛି—ଏଥର ଆପଣମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ବିଦାୟ ନେଲି—ନମସ୍କାର…

ଅଭିଯୋଗ—ଅଭିଯୋଗ ଗୁରୁତର । ବିନୋଦ ଯାହାସବୁ କହିଛି ସେ ସବୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ଆଖି ଆଗରେ ସେମାନେ

ଦେଖି ପାରିଲେ ବନ୍ଦାଦାର ପିସ୍ତଲର ନଳଟା ଯେପରି ତାଙ୍କର ଆଡ଼କୁ ଆଗେଇ ଆସୁଛି । ସେମାନଙ୍କର ଲଲାଟ ଉପରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି କହୁଛି ଯେପରି—ମର, ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ମରିବା ଉଚିତ ।

ଶିକାରୀ ଶକ୍ତଭାବେ ସେମାନଙ୍କୁ ଜାଲରେ ଆବଦ୍ଧ କରିଛି, ଟିକିଏ ହଲ୍‌ଚଲ୍ ହେବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ଦୁରବସ୍ଥା ଦେଖି ଯଥେଷ୍ଟ ଆନନ୍ଦ ସେ ଅନୁଭବ କରୁଛି ବର୍ତ୍ତମାନ ।

ନିୟତି—ନିୟତିର ଚକ୍ରାନ୍ତ ଏସବୁ । ତାହା ନହେଲେ ଲୋଭରେ ପଡ଼ି ଏତେଦୂର ସେମାନେ ଆସନ୍ତେ କାହିଁକି ? ଯୋଗ ସେମାନଙ୍କୁ କଢ଼େଇ ଆଣିଛି ଘରୁ ।

ଘରୁ ସେମାନେ ଛଅଦିନ ହେବ ବାହାରିଲେଣି । କୌଣସି ସମ୍ବାଦ ନପାଇ ପରିବାରବର୍ଗ ମନେ ମନେ କେତେ କଥା ଭାବି ସାରିଲେଣି । ସମ୍ବାଦ ଦେବାର ଉପାୟ ନାହିଁ, ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନଟିରେ ଏହି ସାତ ଜଣ ପରସ୍ପରର ଭ୍ରାତା, ବନ୍ଧୁ, ସହୋଦର ।

ଉଠିଲେ ସମସ୍ତେ ଚା ପାନ ଲାଗି । ଚା ପାନ କରୁ କରୁ ସମସ୍ତେ ସ୍ଥିର କଲେ, ଦୁଇଟା ଦିନ ସେମାନେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ମନରେ କାଳାତିପାତ କରିପାରିବେ । ତୃତୀୟ ଦିନ ଠାରୁ ଜଳିବାକୁ ଲାଗିବ ପ୍ରତିହିଂସାର ହୋମାନଳ—ତାପରେ ସମସ୍ତେ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଆହୂତ ହେବେ ସେହି ହୋମାନଳରେ । ଦୁଇଟା ଦିନ—ଦୁଇଟା ଦିନ ତାହାହେଲେ ଅଫୁରନ୍ତ ଉତ୍ସାହରେ ଅତିବାହିତ ହେଉ ।

ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ଯେପରି କେତେ କାତର ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଏତେବେଳ ଯାଏ ସେ ମୁହଁଖୋଲି ପଦେହେଲେ କିଛି କହି ନାହାନ୍ତି । ଅଶ୍ରୁ ବେଳେ ବେଳେ ଜମାଟ ବାନ୍ଧି ଆସୁଛି ଆଖି କୋଣରେ, ରୁମାଲରେ ତାହା ସେ ପୋଛି ଦେଉଥିଲେ । ଚା ଚକ୍ରରେ ତାଙ୍କର ମନ ସ୍ଥିର ଭାବେ ବସୁନଥିଲା—ବିରାଟ ଗୋଟାଏ ଚିନ୍ତାରେ ସେ ମ୍ରିୟମାଣ ।

ସମସ୍ତେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଡାକ୍ତରଙ୍କର ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନ । ବିପିନ ବାବୁ କହିଲେ—ଆପଣଙ୍କର ଆଜି କଣ ହୋଇଛି ଡକ୍ଟର ଦାସ ! ଘର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲା ବୋଧହୁଏ ?...

ତୋହାଏ ଦୀର୍ଘ ନିଃଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ି ଡାକ୍ତର ଦାସ କହିଲେ—ଆଉ ଘର
ନିଜ ରକ୍ଷଣ ଅସମ୍ଭବ ହୋଇ ଉଠିଛି, ଘର କଥା ପରୂରେ କିଏ ? ଆପ
ମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ମୋର ପୋଜିସନ କପରି ସାଙ୍ଘାତିକ ତାହା ଆପଣମାନେ
ଭଲଭାବେ ଉପଲବ୍ଧି କରି ପାରିଛନ୍ତି ଏବଂ ମୁଁ ବୋଧହୁଏ ବିନୋଦ
ପ୍ରଥମ ଶୀକାର ଯେ ହେବି ଏ ବିଷୟରେ ମୁଁ ନିଃସନ୍ଦେହ ।

ଅତୁଳ ବାବୁ ଉଠି ଠିଆ ହୋଇ କହିଲେ—ବିନୋଦ ଯା
କିଛି ଲେଖିଛି ସେ ସବୁର ମୂଳକାରଣ ସୁମନ୍ତ ଓ ଆପଣ ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ
ତଥାପି ଅର୍ଥ ଲୋଭରେ ଆମେ ଯେ କାରାଗାର ଭିତରକୁ ତାକୁ ଠେ
ଦେଇଛୁ ଏହା କିଛି କମ୍ ଗୁରୁତର କଥା ନୁହେଁ । ସମସ୍ତଙ୍କର ଅପରା
ସମାନ ଓ ଅକ୍ଷମଣୀୟ ତା' ନିକଟରେ । ତେଣୁ ଆଉ ଦୁଃଖ କରି ଲା
ନାହିଁ, ଯାହା ଯେତେବେଳେ ଘଟିବାର ଘଟିବ ।

ଅଜୟବାବୁ ମଧ୍ୟ ଉଠି ଠିଆ ହେଲେ । କହିଲେ—ମୁଁ ଭାବୁଛି
ସୁମନ୍ତ ଯଦି ଜୀବିତରେ ଥାଆନ୍ତା, ତାହାହେଲେ ବିନୋଦ ତାକୁ ପ୍ର
ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦିଅନ୍ତା ତାହା ଆଜି ଆଉ କଳନା କରିପା
ପାରେନା । ବିଚାରୀ ମରି ସେ ଯନ୍ତ୍ରଣାରୁ ନିଷ୍କୃତି ପାଇଛି । ଚାଲନ୍ତୁ, ନିଜ
ମତାମତ ଲେଖି ରଖିଦେଇ ଆସିବାର ସମୟ ହୋଇଛି—ଆଉ ଡେ
କଲେ ଅନର୍ଥର ସମ୍ଭାବନା ।

—ବସନ୍ତୁ ଅଜୟବାବୁ, ଅତୁଳ ବାବୁ ବସନ୍ତୁ । ଦୋଷୀ ଦୋ
ନିଜକୁ ଜାହିର କଲେ ଯାହା ନିର୍ଦ୍ଦୋଷୀ ବୋଲି ଲେଖିଲେ ମଧ୍ୟ ଏ
ଶାସ୍ତି ଭୋଗ କରିବାକୁ ହେବ । ତେବେ ଦୋଷୀ ବୋଲି ଲେଖିଲେ
ହୁଏତ ଶାସ୍ତି ଟିକିଏ ଲଘୁ ହୋଇପାରେ । ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ଆ
ସମସ୍ତେ ଦୋଷୀ ।

ସର୍ବସମ୍ମତି କ୍ରମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଛୋଟ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକରେ 'ଦୋଷ
ଏହି ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି ଲେଖି ତଳେ ନିଜ ନିଜର ସ୍ୱାକ୍ଷର କଲେ ଓ ନିଜେ
ମତେ ଜଣ ଜଣ ହୋଇ ଉପରକୁ ଉଠିଲେ ନିରସ୍ତ୍ର ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ଖ
ଯଥାସ୍ଥାନରେ ରଖି ଦେବା ଲାଗି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଉପରକୁ ଉଠୁଥିବା ବେଳେ ସତର୍କ ଭାବେ ଉଠି ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଭଲଭାବେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି ଗଲେ ଓ ଫେରିଲେ ମଧ୍ୟ କମ୍ପିତ ବକ୍ଷରେ । ସାମାନ୍ୟ ଠିକଏ କାଶିବା ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ହୃତ୍ପିଣ୍ଡ କ୍ରିୟା ଯେ ଚିରଦିନ ଲାଗି ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଥାନ୍ତା ଏହା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, ଏହି ଏତିକି ବାଟ ଯିବା ଆସିବାରେ ସେମାନେ ଗୋଟାସାରା ଝାଳରେ ବୁଡ଼ି ଯାଇଥିଲେ, ନିଃଶ୍ୱାସ ପଡ଼ୁଥିଲା ଖରତର ଭାବେ ।

ଏଥର ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସଙ୍କ ପାଳି । ନିର୍ମଳ ଦାସଙ୍କୁ ନଉଠିବା ଦେଖି ଅତୁଳ ବାବୁ କହିଲେ—ଯାନ୍ତୁ ନିର୍ମଳ ବାବୁ, ଭୟ କରିବାର କିଛି ନାହିଁ ।

ନିର୍ମଳବାବୁ କାତର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଲେ ଅତୁଳବାବୁଙ୍କୁ । ତାପରେ ଥିଆହୋଇ କହିଲେ—ଜାଣେ, ବିନୋଦ ମୋତେ ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଗଲେ ମୃତ୍ୟୁ ନଗଲେ ମଧ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁ । ତେବେ ଯିବି, ସଶସ୍ତ୍ର ଅବସ୍ଥାରେହିଁ ଯିବି । ମୃତ୍ୟୁ ଯେତେବେଳେ ଅବଧାରିତ, ଆଜି ତାର ମୋର ସମ୍ମୁଖ ଆଳାପ ହୋଇଯାଉ, ମନରେ ସବୁବେଳେ ଭୟ ରଖି ଏପରି ତିଳ ତିଳ ହୋଇ ମରିବା ଅପେକ୍ଷା ଆଜି ମରିବା ବରଂ ଶ୍ରେୟ ।…କହି ପକେଟରୁ ପିସ୍ତଲଟି ବାହାର କରି ହାତରେ ଧରିଲେ । ଅନ୍ୟମାନେ ବାଧାଦେଲେ, କିନ୍ତୁ ନିର୍ମଳବାବୁ ସବୁକଥା ଉପେକ୍ଷା କରି ଉଠିଲେ ଉପରକୁ । ଗୋଟାଏ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ି ଅତୁଳବାବୁ କହିଲେ—ବିଚାରା…

ରୁଦ୍ଧନିଃଶ୍ୱାସରେ ଫଳାଫଳ ଜାଣିବାଲାଗି ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନଭାବେ ଅପେକ୍ଷା କଲେ ସମସ୍ତେ ।

ଛାତ ଉପରେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । କିଏ ଯେପରି ହିସ୍ ହିସ୍ ଶବ୍ଦ କରି କହୁଛି—ନିର୍ମଳ ଦାସ, ମୋର ହୁକୁମ ଅମାନ୍ୟ କରିବା ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା ଖୁବ୍ ! ତାହାହେଲେ ସଶସ୍ତ୍ର ଅବସ୍ଥାରେ ତୁମେ ଆସିଛ ନିଜର ମୃତ୍ୟୁ କାମନା କରି ! ଜୀବନପ୍ରତି ଏତେ ବୀତସ୍ପୃହ କାହିଁକି ତୁମେ ?…

ବୁଲେଟ୍‌ର ତୀବ୍ର ଗର୍ଜନ, ଗୋଟାଏ ଆର୍ତ୍ତ କରୁଣ ଚିତ୍କାର…

ତଳେ ସମସ୍ତେ ଚେୟାର ଛାଡ଼ି ଉଠି ନିଜ ନିଜର ପିସ୍ତଲ ବାହାର କରି 'ନିର୍ମଳବାବୁ—ନିର୍ମଳବାବୁ' ବୋଲି ଡାକି ଡାକି ଉପରକୁ ଉଠି

ଆସିଲେ । ଶୁଭ୍ର ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଲୋକରେ ଦେଖିପାରିଲେ ନିର୍ମଳବାବୁ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି, ଧୂଆଁ ବାହାରୁଛି ତାଙ୍କର ପିସ୍ତଲର ନଳରୁ ।

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖି ନିର୍ମଳବାବୁ କହିଲେ—ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ଦେହ, କଳାଗୁଦର ଘୋଡ଼ିହୋଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଗେଇ ଆସିଲା । ସଶସ୍ତ୍ର ଅବସ୍ଥାରେ ଆସିଛି ବୋଲି ସେ ମୋର ଗଳା ଚିପି ଧରିବାକୁ ଆସିଲା ପାଖକୁ, ଓଃ—କି ଦୀର୍ଘ ଶାଣିତ ତାର ହାତର ନଖଗୁଡ଼ାକ । ସେ ନିକଟସ୍ଥ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ପକେଟରୁ ପିସ୍ତଲ ବାହାର କରି ଫାୟାରିଂ କଲି । ବୋଧହୁଏ ସେ ଆଘାତ ପାଇଛି, ତା ନହେଲେ ଏପରି କରୁଣ ଚିତ୍କାର କରନ୍ତା କାହିଁକି ?...

ଅଜୟବାବୁ ଟିକିଏ ସାହସ ପାଇ କହିଲେ—ସ୍କାଉଣ୍ଡ୍ରେଲଟା ଗଲା କେଉଁଆଡ଼େ—ଉପରକୁ ଆସିଲା କେମିତି ?...

—ବୋଧହୁଏ ଆଗରୁ ଆସି ଲୁଚିଥିଲା ଗୋଟାଏ କୋଣରେ, ଗଲାବେଳେ ଦେଖିଛି ପାଣି ପାଇପ ଧରି ସେ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ୁଛି ।... କହିଲେ ନିର୍ମଳ ଦାସ ।

ମୁହଁ ଖୋଲିଲେ ସୁଚେତା ଦେବୀ—ଆମର ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ସେ କଣ ନେଇଯାଇଛି ?—

—ହଁ, ନେଇଯାଇଛି । ମୁଁ ମୋର ଲେଖାଖଣ୍ଡିକ ରଖି ଆସି ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇବାକୁ ବସିଛି, ଖସ୍ ଖସ୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ପଛକୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲି ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ପକେଟରେ ଭର୍ତ୍ତି କରୁ କରୁ ସେ ଆଗେଇ ଆସି କହୁଛି 'ମୋର ହୁକୁମ ଅମାନ୍ୟ କରିବା ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା ଖୁବ୍... ! ଯାହାହେଉ ଉଚିତ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛି ତାକୁ । ଆତ୍ମପ୍ରସାଦରେ ସ୍ଫୀତ ହେଲେ ଯେପରି ନିର୍ମଳବାବୁ ।

ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଲେ ସମସ୍ତେ । ନିର୍ମଳବାବୁଙ୍କର ସାହସ ଦେଖି ଯଥେଷ୍ଟ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଲେ ତାଙ୍କୁ । ଜଗଦୀଶବାବୁ ସବୁ ଶୁଣି ଶିହରି ଉଠି କହିଲେ—ନମଃ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ବାସୁଦେବାୟ—ମୁଁ ହୋଇଥିଲେ ସେହିଠାରେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଥାନ୍ତି ବରଂ, ତାକୁ ଧରା କେବେ ଦେଇ ନଥାନ୍ତି ।

ନିର୍ମଳବାବୁ କଣ ଧରା ଦେଉଥିଲେ ନା, ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରୁଥିଲେ ? ତାଙ୍କର ସାହସକୁ ଅନୁକରଣ କରିବା ଦରକାର । ଆଉ ଟିକିଏ ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରିଥାନ୍ତୁ, ଶତ୍ରୁ ଭୟରୁ ଆମକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିଥାନ୍ତେ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ···କହିଲେ ଅଜୟବାବୁ ।

ସୁଚେତା ଦେବୀ ଯେପରି ଭରସା ପାଇଲେ ଟିକିଏ । କହିଲେ—ଯାହାହେଉ ମୋଟେ ସେ ଦେଖା ଦେଇନାହିଁ । ଦେଖା ଦେଇଥିଲେଙ୍କ ତାକୁ ଆଘାତ କରିବା ଦୂରରେ ଥାଉ ନିଜେ ଟିକିଏ ଚିତ୍କାର କରିବା ସୁଯୋଗ ପାଇଥାନ୍ତି କି ନାହିଁ ସନ୍ଦେହ ।

—ଯେତେହେଲେ ଆପଣ ନାରୀ । ଯେଉଁଠି ଆମେ ଭୟଭୀତ ହେଉଛୁ ସେପରି ସ୍ଥଳରେ ଆପଣଙ୍କ ଅଧିକ ଭୀତା ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଛାଡ଼ନ୍ତୁ, ଦି'ଟା ଦିନ ଆଉ କୌଣସି ବିପଦ ମୁଣ୍ଡଉପରେ ନାହିଁ—ଚାଲନ୍ତୁ ଆଗାମୀ ଦୁଇଟା ଦିନ ଟିକିଏ ବୁଲାବୁଲି କରି ଚାରିଆଡ଼ଟା ଦେଖିଆସିବା । ଯଦି ସୁଯୋଗ ସୁବିଧା ଥାଏ···କହି ହଠାତ୍ ଅଟକିଗଲେ ଅତୁଲବାବୁ ।

ହସି ହସି ବିପିନବାବୁ କହିଲେ—କାଲିକା କଥା କାଲି ବିଚାର କରିବା ଅତୁଲବାବୁ ! ଶତ୍ରୁ ଆମ ପାଖରୁ ବୋଧହୁଏ ବେଶି ଦୂରରେ ନାହିଁ, ସୁତରାଂ ସକାଳେ ଆମେ ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କରିବା । ଆସନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ, ଖିଆପିଆର ଆୟୋଜନ ନକଲେ ଉଦର କେବେ କୌଣସି କଥା ଯେ ଶୁଣିବାକୁ ରାଜି ହେବ ନାହିଁ ।

ବିପିନବାବୁଙ୍କ କଥାରେ ସମସ୍ତେ ହୋ ହୋ କରି ହସି ଉଠିଲେ । ଜଗଦୀଶବାବୁ ହସ ଶେଷପରେ କହିଲେ—ନମଃ ଚୈତନ୍ୟ ବାସୁଦେବାୟ ! ଏତେବେଳେ ଗୋଟାଏ କଥା ଭଲ କଥା କହିଛନ୍ତି, ବିପିନବାବୁ । ପେଟରେ ଦାନା ନପଡ଼ିବାଯାଏ ବୁଦ୍ଧି ଟିକିଏ ଖେଳେ ନାହିଁ । ତା'ନହେଲେ ଯା'ର ଲେଖାରୁ ପଦେ କଥା ଶୁଣି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭୟ-ଜ୍ୱର ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା, ଡାକ୍ତରବାବୁ ପୁଣି ପିସ୍ତଲ ଗୁଳିରେ ତାକୁ କାବୁ କରିପାରି-ଥାନ୍ତେ ? ନିଶ୍ଚୟ ବିନୋଦ ଅଖିଆ ଅପିଆ ଚାଲି ଆସିଥିଲା···

ସମସ୍ତେ ଆଉଥରେ ହସିଲେ ।

ବିପିନବାବୁ ହସି ହସି କହିଲେ ପୁନର୍ବାର—ତାହାହେଲେ ନିର୍ମଳବାବୁ କଣ ଆମକୁ ଲୁଚାଇ କିଛି ଖାଇଥିଲେ ? ତାହା ନହେଲେ ଗୁଳି କରିବା କଥା ତାଙ୍କର ମଗଜରେ ହଠାତ୍ ଉଦୟ ହେଲା କିପରି ?

ଜଗନ୍ନାଥବାବୁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ହସି ହସି କହିଲେ—ନିର୍ମଳବାବୁ ସିକ ପୂର୍ବରୁ ଗଞ୍ଜେଇଖିଆ ଖାଇଥିଲେ ଓ ଆମମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ବେଶି ପରିମାଣରେ ଖାଇଥିଲେ ବୋଲି ଗୁଳି ଚଳାଇ ନିଜର ବୁଦ୍ଧି ଓ ବୀରତ୍ୱର ପରିଚୟ ଦେବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଥିଲେ ।

ସମସ୍ତେ ଅସିଲେ ଫେରି ଭିତରକୁ ବୈଠକଖାନା ଛାଡ଼ି ।

ଆଜି କୋଳାହଳ ଓ ହସ କୌତୁକରେ ମୁଖରିତ ହେଲା ଏହି ପରିବାରଟି । ପ୍ରାଣଖୋଲି ଆଜି ସମସ୍ତେ ହସିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କେତେଦିନ ପରେ ସେମାନେ ଯେପରି ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ କରିଛନ୍ତି—ଦୁଇଟାଦିନ, ମାତ୍ର ଦୁଇଟିଦିନ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ସେମାନେ କଟାଇବେ ବୋଲି ଆଶ୍ୱାସନା ପାଇ ଏତେଦୂର ପୁଲକିତ ସେମାନେ ! ଏତେ ବିଶ୍ୱାସ ସେମାନଙ୍କର ବିନୋଦ ଉପରେ ଯେ ତାର ଲେଖାପାଠ କରି ବେଦବାକ୍ୟ ସମ ଜ୍ଞାନକରି ଆଜି ଆନନ୍ଦର ସୋତରେ ବୁଡ଼ିସମାନ ହେଉଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ । ଦୁଇଦିନପରେ ନିୟତି ସେମାନଙ୍କୁ ପୁଣି କେଉଁ ମାର୍ଗଦେଇ ନେଇଯିବ ତାହା ସେମାନେ ଚିନ୍ତାକରୁ ନାହାନ୍ତି ଏହି ଗୋଲାପ-ଆଶା ଫିକା ପଡ଼ିଯିବା ଭୟରେ । ବିଚିତ୍ର ଦୈବୀମାୟା !···

ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ଶେଷ ହେଲା । ଅଫୁରନ୍ତ ହାସ୍ୟରସରେ ଆହାରପର୍ବ ଶେଷକରି ଯେ ଯାହାର କୋଠରୀକୁ ଆସି ଶଯ୍ୟାଗ୍ରହଣ କଲେ । ଅବଶ୍ୟ ନିଜ କୋଠରୀକୁ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ କେତେଜଣଙ୍କର ମନରେ ଉଦୟ ହୋଇଥିଲା ଯେ ବିନୋଦ ନିଶ୍ଚୟ ଏହି ପ୍ରାସାଦର ଚତୁଃସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଅଛି ଓ ସେ ଯେତେବେଳେ ନିର୍ମଳବାବୁଙ୍କର ଗୁଳିରେ ଅଘାତ ପାଇ ପଳାଇ ଯାଇଛି, ରାତ୍ରିର ନିସ୍ତବ୍ଧତା ଭିତରେ ହୁଏତ କାହାରି ଘରେ ଆସି ଭୟ ଦେଖାଇପାରେ ।

ପରେ ଆଲୋଚନା ଚକ୍ରରେ ସ୍ଥିରହେଲା, ବିନୋଦ ଜାଣେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ନିକଟରେ ମାରଣାସ୍ତ୍ର ଅଛି । ସୁଯୋଗ ପାଇଲେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତି ଆକ୍ରମଣ କରିପାରନ୍ତି । ଅତଏବ ବିନୋଦକୁ ଭୟ କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ନିଜେ ଠିକ୍‌ଭାବେ ସତର୍କ ଥିଲେ କେହି କାହାର କ୍ଷତି କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।

ଦୁଆର ବନ୍ଦ କରି ଶୋଇଲେ ସମସ୍ତେ । ରାତି ପ୍ରାୟ ଦୁଇଟା ହେବ ବୋଧହୁଏ । କଣ ଗୋଟାଏ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖି ବିଛଣାରୁ ଉଠିବସିଲେ ବନବିହାରୀବାବୁ । ଗିଲାସେ ପାଣିପିଇ ପୁନର୍ବାର ଆସିଲେ ଶଯ୍ୟାକୁ । ସେହି ସ୍ୱପ୍ନର ଜୋର୍ ଯେମିତି ରହିଛି ମନରେ ତାଙ୍କର, ସୁଜାତା—ସୁଜାତାକୁ ସେ କେତେ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ।

ନିଜେ ଦେଖିବାକୁ ଅସୁନ୍ଦର ବୋଲି ମନେ ମନେ ସେ ଠିକ୍ କରିଥିଲେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦରୀ କନ୍ୟା ଦେଖି ଆଣିବେ ଘରକୁ । ବ୍ୟବସାୟ ଫାଙ୍କାନ୍ତରେ ଏ ସହର ସେ ସହର ବୁଲି ବୁଲି ଦିନେ ସେ ଦେଖିପାରିଲେ ସଦ୍ୟସ୍ନାତା କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଯୁବତୀ କନ୍ୟା ପୁଷ୍କରିଣୀରୁ ଫେରୁଛନ୍ତି ସ୍ୱଗୃହକୁ । ସେହି ଦଳ ଭିତରେ ସର୍ବକନିଷ୍ଠା କନ୍ୟାଟି ଯେପରି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଭାବେ ଚିହ୍ନିହେଲା । ଅତୁଳନୀୟ ରୂପ, ଗୌରତନୁ, ଅଙ୍ଗାଭରଣର ବାହୁଲ୍ୟତା ନାହିଁ । ସାଧାରଣ ଶାଢ଼ୀ ଖଣ୍ଡିକରେ ଅପୂର୍ବ ଦେଖାଯାଉଥାଏ ତରୁଣୀଟି ।

ସେମାନେ ଚକ୍ଷୁର ଅନ୍ତରାଳ ହେବାପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ ବନବିହାରୀବାବୁ । ସିଦିନ ପରେ ସେ ଫେରିଲେ ଅନ୍ୟଆଡ଼େ । ପରଦିନ ଯଥା ସମୟରେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ବନ୍ଧୁ ସହିତ ସେହି ପୁଷ୍କରିଣୀକୁ ସ୍ନାନ କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ ସେ । ବନ୍ଧୁଟିକୁ ଚିହ୍ନାଇ ଦେଇ କହିଲେ—ତୁମେ ପିଲାଟିକୁ ଚିହ୍ନ କି ନା ଜାଣେନା, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତାକୁ ମନେ ମନେ ବରଣ କରି ସାରିଛି । ଯଦି କୌଣସି ଉପାୟରେ ତାଙ୍କର ଅଭିଭାବକମାନେ ରାଜିହୁଅନ୍ତି ମୁଁ ଆସନ୍ତା ତିଥିରେ ଶୁଭକାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ କରିବାକୁ ରାଜିଅଛି ।

ବ୍ୟବସାୟୀ ବନ୍ଧୁଟି ବନ୍ଧୁ ମୁହଁରୁ ଏହା ଶୁଣିସାରି କହିଲେ—ପିଲାଟିକୁ ମୁଁ ଚିହ୍ନେ, କିନ୍ତୁ କଥା ହେଉଛି, ତୁମେ ବିବାହ କଲେ ତୁମର ଆଭିଜାତ୍ୟ

ଉପରେ ଯଥେଷ୍ଟ ବାଧା ଆସିବା ସମ୍ଭବ । ଅବଶ୍ୟ ତୁମର ସ୍ୱଜାତି ଏମାନେ, ମାନ ଅତିଶୟ ଦରିଦ୍ର । ତୁମର ବଂଶ ମର୍ଯ୍ୟାଦା କ୍ଷୁଣ୍ଣ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଇପାରେ ।

ବନବିହାରୀବାବୁ କିନ୍ତୁ କହିଲେ—ସ୍ୱଜାତି ଯେତେବେଳେ, ଆଉ କିଛି ଆପତ୍ତି ଉଠାଇବାର ନାହିଁ । ଜାତି ନେଇ ସମାଜରେ କୈଫିୟତ ଦେବାକୁ ପଡ଼ନ୍ତା । ଯାହାହେଉ ମୋର ଭାଗ୍ୟ ସୁପ୍ରସନ୍ନ ଯେ ସେ ବିଷୟରେ ଆଉ କିଛି ବାଧା ନାହିଁ । ସେମାନେ ଗରିବ ହେଲେ ମୋର ବଂଶମର୍ଯ୍ୟାଦା ସମ୍ବନ୍ଧରେ କାହାରି କିଛି କହିବାର ମଧ୍ୟ ଅଧିକାର ନାହିଁ । ତୁମେ ଆଜି ତାଙ୍କର ଅଭିଭାବକଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ସ୍ଥିର କର ।

ବନ୍ଧୁଙ୍କର ଏକାନ୍ତ ଜିଦ୍‌ରେ ଶେଷରେ ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ କନ୍ୟାଟିର ପିତୃଗୃହରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ସେଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ । କନ୍ୟାପିତା ସବୁକଥା ଶୁଣି କହିଲେ—ମୋର ପରମ ସୌଭାଗ୍ୟ ଯେ ଆପଣଙ୍କ ପରି ପାଞ୍ଚ ନିଜେ ନିଜେ ଆସି ମୋର ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୋର ଅବସ୍ଥା ଯାହା ତାହାତ ଘରଦ୍ୱାର ଦେଖି ଆପଣ ବୁଝିପାରୁଥିବେ । ଏପରି ସମ୍ବଳ ହାତରେ ନାହିଁ ଖଣ୍ଡିଏ ଅଳଙ୍କାର ଝିଅର ଦେହକୁ ଦେବାଭଳି ।

ବନବିହାରୀବାବୁ ସବୁ ଶୁଣି କହିଲେ—ମୁଁ ଆଗରୁ ସବୁ ଶୁଣିଛି, ଅଳଙ୍କାର ଇତ୍ୟାଦି ସେ ମୋ ଘରେ ସବୁ ପାଇବେ । ସେଥିପାଇଁ ଆପଣ ଚିନ୍ତା କରିବେ ନାହିଁ । ଆପଣ ଦିନ ସ୍ଥିର କରନ୍ତୁ, ମୋର ବନ୍ଧୁ ଆପଣଙ୍କର ସବୁ ସୁବିଧା କରାଇଦେବେ ।

ଅଗତ୍ୟା କନ୍ୟାପିତା ରାଜିହେଲେ । ଶୁଭଦିନ ଶୁଭଲଗ୍ନରେ ବିବାହ ଶେଷକରି ବଧୂ ନେଇ ଘରକୁ ଆସିଲେ ବନବିହାରୀବାବୁ । ବନବିହାରୀ-ବାବୁଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଅଭିଭାବକ ବିଧବା ପିଉସୀ ସାନନ୍ଦରେ ବଧୂବରଣ କରି ନେଲେ ଅନ୍ତଃପୁରକୁ ।

ନୂତନ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ବନବିହାରୀବାବୁଙ୍କର । ସୁଜାତାର ରୂପ କେବଳ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୁଗ୍‌ଧ କରିନାହିଁ, ବ୍ୟବହାରରେ ସମସ୍ତେ ମୁଗ୍‌ଧ ହୋଇ ସମ୍ମାନ ଓ ସମୀହ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ବ୍ୟବସାୟରେ ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ଉନ୍ନତି ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଲା ।

ସନ୍ତାନ ସମ୍ଭାବନା ଦେଖାଗଲା ସୁଜାତାଠାରେ । ନିଜେ ବନବିହାରୀବାବୁଙ୍କୁ ସୁଜାତାର ଯେପରି କୌଣସି ବିଷୟରେ ଛଳେ ହେଲେ ଅସୁବିଧା ନଘଟେ ସେଥିପାଇଁ ସଦାସର୍ବଦା ସତର୍କ ରହୁଥିଲେ ଓ ପିଉସୀ ମଧ୍ୟ ସୁଜାତାର ପଛେ ପାଖେ ଥାଇ ସତର୍କ ପ୍ରହରୀ ଦେଉଥିଲେ ।

ଯଥାସମୟରେ କନ୍ୟାଟିଏ ଜନ୍ମ ହେଲା । ଅବିକଳ ସୁଜାତାର ରୂପ ଓ ରଙ୍ଗ । ଏକ ଯେପରି ଅନ୍ୟର ଛାୟା । ପିଉସୀ ନିଜ ହାତରେ ନବଜାତକାଟିକୁ ଲାଳନପାଳନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ କିନ୍ତୁ ବେଶିଦିନ ସେ ଆଉ ଏ ସୁଖ ଭୋଗ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ସଂସାରର ମାୟା ସେ ଛିନ୍ନ କରି ଚାଲିଗଲେ ସ୍ୱସ୍ଥାନକୁ ।

ଦିନଯାଏ ରାତି ଆସେ, ଆସେ ଦିନ ମାସ ବର୍ଷ । ସୁମିତା ମଧ୍ୟ ବଡ଼ ହେବାକୁ ଲାଗିଛି ଦିନରାତିର ବିବର୍ତ୍ତନ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ । ସୁଜାତାର ସବୁ ଗୁଣପାଇ ଶେଷରେ କାହିଁକି ଯେ ଏପରି ଗୋଟାଏ କୁକାର୍ଯ୍ୟ କରି ବସିଲା ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବନବିହାରୀବାବୁ ତାର କାରଣ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିପାରି ନାହାନ୍ତି ।

ଶଯ୍ୟାଟିରେ ପଡ଼ି ଆଜି ବେଶି ହୋଇ ମନେପଡ଼ୁଛି ସୁଜାତାର କଥା । ଯେଉଁଦିନ ସୁମିତାର କଥାରେ କ୍ରୋଧାନ୍ଧ ହୋଇ ବିନୋଦକୁ ଗ୍ରେପ୍ତାର କରିବାଲାଗି ସେ ପୁଲିସକୁ କହିଲେ, ସେଦିନ ସୁଜାତା ତାଙ୍କୁ କେତେ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲା ବିନୋଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ କିଛି ନକରିବା ପାଇଁ ।

କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ସୁଜାତା କହିଥିଲା—ତୁମେ ବିନୁ ଉପରେ ଅକାରଣରେ ରାଗିଛ, ଦୋଷ ତାର ନୁହେଁ । ବିନୁକୁ ମୁଁ ପିଲାଦିନରୁ ଚିହ୍ନିଛି । ସୁମି ତୁମକୁ ମିଛ କହୁଛି, ବିନୁ ସେ ନୁହେଁ—

ତୀକ୍ଷଣ ଭାବେ ରାଗିଯାଇ ସେ କହିଥିଲେ—ବିନୁ ନୁହେଁ ତ ଆଉ କିଏ ? ଲୋକ ତୁମେ ଚିହ୍ନି ଜାଣନା । ତୁମେ ସରଳ ବୋଲି ଭାବୁଛ, ଦୁନିଆଟା ସରଳ । ସେହି ସରଳ ବିଶ୍ୱାସର ସୁଯୋଗ ନେଇ ସୁମିକୁ ସେ ବାହାରକୁ ନେଇଯାଇ ତା' ପ୍ରତି ଅତ୍ୟାଚାର କରିଛି । ନା, ତାକୁ ଛାଡ଼ିବି ନାହିଁ କେବେ ।...

ପୁଲିସ ସାଙ୍ଗରେ ବାହାରି ଆସିଲେ ବିନୋଦର ହସ୍ତକ୍ଷେପକୁ। ବିନୋଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସାକ୍ଷୀ ଇତ୍ୟାଦି ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଓ ଗୁରୁତର ଅଭିଯୋଗ ଆଣି ଠିଆ କରାଇବା କିଛି ଅସମ୍ଭବ ହେଲା ନାହିଁ ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ । ଅକାତରେ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରି ସେ ମୋକଦ୍ଦମା ଲଢ଼ିଲେ ।

ତା ପରେ ତ ଯାହା ଘଟିବାର ଘଟିଛି । ସୁଜାତା ସେଇ ଦିନଠୁଁ ଆଉ ଶଯ୍ୟା ଛାଡ଼ି ନାହିଁ । ଏପରିକି ସୁମିତାକୁ ଦିନେ ସେ ପାଖକୁ ଡାକି ନାହିଁ । ସୁମିତାର ଅପରେସନ୍ କଥା ଶୁଣି ମଧ୍ୟ ନ ଶୁଣିଲା ପରି ଶଯ୍ୟାଟିରେ ନିଶ୍ଚଳ ଭାବେ ପଡ଼ିରହି ମୃତ୍ୟୁକୁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥାଏ ସଜଳ ନୟନରେ ।

ଗୋଟାଏ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖାଗଲା ସୁଜାତାର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ପରେ । ସବୁ ଯେପରି ଶୂନ୍ୟ ବୋଧ ହେଲା ବନବିହାରୀ ବାବୁଙ୍କୁ । ଧନ ମାନ, ମର୍ଯ୍ୟାଦା ସବୁ ଯେପରି ହ୍ରାସ ପାଇବାକୁ ଲାଗିଛି ସୁଜାତାର ମୃତ୍ୟୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ।

ସୁମିତାକୁ ପାତ୍ରସ୍ଥ ନକଲେ ଆଉ ଉପାୟ ନାହିଁ । କେତେଦିନ ଆଉ ସେ ଏହି ଅଗ୍ନିମନ୍ତ୍ରୀକୁ ଘରେ ରଖିବେ । ସୁମିତା ଆଜିକାଲି ବାହାରକୁ ଯାଏନା । ମନଟା ତାର ସବୁବେଳେ ଭାବନା ରାଜ୍ୟରେ ବିଚରଣ କରୁଥାଏ । ଗୋଟାଏ ବିଷାଦର ଛାୟା ଘେରିଥାଏ ମୁହଁଟିରେ ତାର ।

ସୁମିତା ପାଇଁ ପାତ୍ର ଖୋଜିବାକୁ ପଡ଼ିନାହିଁ ତାଙ୍କୁ । ଦିନେ ଅଫିସ ଘରେ ପିତାପୁତ୍ରୀ ଦୁହେଁ ବସି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିଲେ । ଗୋବିନ୍ଦପୁରର ଜମିଦାର ପୁତ୍ର ବ୍ୟବସାୟ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ନେଇ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ସେହିଠାରେ । ସୁମିତା ଅପରିଚିତ ଯୁବକକୁ ଦେଖି ଭିତରକୁ ଉଠିଗଲା । କିଛି ସମୟପରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ କରି ଯୁବକଟି ମଧ୍ୟ ବାହାରିଗଲା ଅଫିସ ଘରୁ ।

ପରଦିନ ଅତି ପ୍ରତ୍ୟୁଷରୁ ବନବିହାରୀ ବାବୁ ସମ୍ବାଦ ପାଇଲେ ଗୋବିନ୍ଦପୁରର ଜମିଦାର ମହାଶୟ ତାଙ୍କୁ ନେଇଯିବା ଲାଗି କାର ପଠାଇଛନ୍ତି । କିଛି ବୁଝି ନପାରି ସେ ଯଥା ଶୀଘ୍ର ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିନେଇ କାରରେ ଆସି ବସିଲେ । ବାଟରେ ସେ ମନେମନେ ଭାବୁଥାନ୍ତି କଣ ଏପରି ଗୁରୁତର କାର୍ଯ୍ୟ ଯେ ଜମିଦାର ବାବୁ ଏତେ ସକାଳୁ ତାଙ୍କୁ ଡକାଇ ପଠାଇଲେ ।

ବନବିହାରୀ ବାବୁଙ୍କ ଅପେକ୍ଷାରେ ବସିଥିଲେ ଜମିଦାର ବାବୁ । ସେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ନିଜେ ଚେୟାରରୁ ଉଠି ଆସି କରମର୍ଦ୍ଦନ ପୂର୍ବକ ହସି ହସି କହିଲେ—ଆସନ୍ତୁ ଚୌଧୁରୀ ବାବୁ, ଗୋଟାଏ ପରାମର୍ଶ ଆପଣଙ୍କ ସହିତ କରିବ ବୋଲି ଡକାଇ ପଠାଇଛୁ । କାଲି ଦୀପକ ଯାଇଥିଲା ଆପଣଙ୍କ ଅଫିସକୁ । ସେଇଠି ସେ ଆପଣଙ୍କର ଝିଅଟିକୁ ଦେଖି ଆସି ତାର ମା' ଆଗରେ ସବୁକଥା କହିଛି । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଇଚ୍ଛା ଯଦି ଦୀପୁର ପସନ୍ଦ ହୋଇଥାଏ ଆମର ସେଥିରେ ଯାଏ ଆସେ କଣ । କଥା ରହିଛି ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ । ଆପଣ ଯଦି ରାଜି ହୁଅନ୍ତି—

ସେ ସେତେବେଳେ ସ୍ୱର୍ଗ ଯେପରି ଦେଖି ପାରୁଛନ୍ତି ଆଖି ଆଗରେ । ଏପରି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସୁଯୋଗ ଅବହେଳା କରିବା ବୁଦ୍ଧିମାନର କାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ । ବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣୁ ଜମିଦାର, ସୁନ୍ଦର ଭାଗ୍ୟ ବୋଲି ମାନିବାକୁ ହେବ । ସେ ରାଜି ହୋଇ ଗଲେ—ବିବାହ ମଧ୍ୟ ଲଗ୍ନାନୁସାରେ ସମ୍ପନ୍ନ ହେଲା ।

କନ୍ୟାଦାୟରୁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହେଲେ ସେ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟାଏ ଅଦୃଶ୍ୟ କଣ୍ଟକ ଯେପରି ରହି ରହି ତାଙ୍କୁ ବିଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ସମୟ ସମୟରେ । ଟିକିଏ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ବସିଲେ ମନେ ପଡ଼ିଯାଏ ସୁଜାତାର କଥା । କଣ ବା କ୍ଷତି ହୋଇଥାନ୍ତା ସେ ଯଦି ସୁଜାତାର କଥାଟାକୁ ମାନି ବିନୋଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏସବୁ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କରି ନଥାନ୍ତେ ! ବୃଥା ଅର୍ଥଲିପ୍ସୁ ହୋଇ କଣ ବା ସେ ଲାଭ ପାଇଲେ, ବରଂ କ୍ଷତି ହୋଇଛି ତାଙ୍କର ଯଥେଷ୍ଟ । ତାଙ୍କରି ଭୁଲ ଯୋଗୁଁ ସୁଜାତା ଅକାରଣରେ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିଛି, ଦାୟୀ କିଏ ? —ସେ ତ ନିଜେ, ଅଗ୍ନିସାକ୍ଷୀ କରି ଧର୍ମପତ୍ନୀ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଯେତେବେଳେ ତାର କଣ ପଦେ କିଛି କହିବାର ଅଧିକାର ନଥିଲା ।

ଦିନୁ ଦିନୁ ସେ ମଧ୍ୟ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲେ । ସେହି ଅସୁସ୍ଥତା ଭିତରେ ସୁମିତାର ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ବାଦ ତାଙ୍କୁ ଯେପରି ଭାବେ ବିଚଳିତ କରିଥିଲା ଜୀବନରେ ସେ କି କେବେ ଭାବନଥିଲେ ସେପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବେ ବୋଲି ଆଶା କରିଥିଲେ ? ଲଜ୍ଜା ଓ ଅପମାନରେ ସେ ଘରୁ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ି ନଥିଲେ ବର୍ଷାଧିକ କାଳ ।

ବିନୋଦର ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି ଶୁଣି ନିର୍ମଳ ଦାସଙ୍କ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ଧାରଣା ଜନ୍ମିଛି ତାହାତ ଆଉ ଦୂର ହେବାର ନୁହେଁ—ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ—ସେଇତ ତାଙ୍କର ଘର ଭାଙ୍ଗିଛି । ସୁଜାତାର ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ସିଏ, ସୁମନ୍ତର ଜୀବନରେ ଆଣିଛି ମହା ବିପ୍ଳବ । ଶେଷରେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରି ସେ ବିଚାରୀ ନିଷ୍କୃତି ପାଇଛି ।

ଯୋଗ ଏମିତି, ସେହି ନିର୍ମଳ ଦାସଙ୍କୁ ସେ ସ୍ତ୍ରୀର ଅସୁସ୍ଥାବସ୍ଥାରେ କେତେଥର ଡାକିଛନ୍ତି—ନିଜେ ଭିଜିଟ୍ ଟଙ୍କା ଓ ଔଷଧାଦିର ଖର୍ଚ୍ଚ ସେ ନିର୍ମଳକୁ ଦେଇଛନ୍ତି, ତେବେ ବି ସୁଦ୍ଧା ସେ ନିର୍ମଳକୁ ଆଜି ଚିହ୍ନି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ସେ ବା ଏକା କାହିଁକି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ପରିଚିତ ହୋଇସୁଦ୍ଧା କାଳର ପ୍ରଭାବରେ କେହି କାହାରିକୁ ଚିହ୍ନି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଏସବୁ ନିୟତିର ପରିହାସ ନୁହେଁତ କଣ ।

ଯଦି ସେ ପୁଣ୍ୟ ବଳରେ ଜୀବନ ନେଇ ଏଠାରୁ ଫେରନ୍ତି ସେ ଏସବୁର ପ୍ରତିଶୋଧ ନିଶ୍ଚୟ ନେବେ—ନିର୍ମଳକୁ ସେ ପଥର ଭିକାରୀ କରି ରାସ୍ତାରେ ବୁଲାଇବେ । କିନ୍ତୁ ବିନୋଦର ଯେଉଁ ରାଗଟା ତାଁ ଉପରେ, ସେ କଣ ନିଜେ ନ ମାରି ଆଉ କାହାରିକୁ ମାରିବାକୁ ଦେବ । ହେଉ, ତୁମେଇ ନିର୍ମଳକୁ ମାର ବିନୋଦ । ସେ ମରୁ, ମରିବା ତାର ନିହାତି ଦରକାର ।

ବନବିହାରୀ ବାବୁ ସେ ରାତିଟା ଆଉ ଶୋଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ପାଖ ଘରୁ ମଝିରେ ମଝିରେ ଶୁଭୁଥାଏ ଜଗଦୀଶବାବୁଙ୍କର "ନମଃ ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ବାସୁଦେବାୟଃ......" ଆଜି କାହିଁକି ଜଗଦୀଶବାବୁଙ୍କ ଉପରେ ବିଶେଷ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ବନବିହାରୀ ବାବୁ । ଲୋକଟା ପେଟେ ଅନର୍ଥର ମୂଳ । ସେଇତ ବିନୋଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମୋକଦ୍ଦମା କରିବା ଲାଗି ତାକୁ ପୁଲିଶ ହାତରେ ଧରାଇ ଦେବା ଲାଗି ଉତ୍ସୁକ କରିଥିଲା । ଗୋଟାଏ କିଛି ନକଲେ ବଂଶାଭିମାନ ଉପରେ ଆଘାତ ଆସିବ ଏହି ଭୟ ଦେଖାଇଥିଲା ସେ ସେତେବେଳେ । ଆଉ ଆଜି, ନିଜେ ଯାହା ଭୋଗୁଛନ୍ତି ତାହାତ ଅକଥନୀୟ, ପ୍ରକାଶ ଯୋଗ୍ୟ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ ।

ଗୋଟାଏ ଭଣ୍ଡ, ଖଳମତି, କ୍ରୁର ପ୍ରକୃତିର ଏହି ଜଗନ୍ନାଥ ଚନ୍ଦ୍ର—ନମଃ ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ବାସୁଦେବାୟ ଭଣ୍ଡାର ଗୋଟାଏ ଛଳନା ସାମଗ୍ରୀ । ଈଶ୍ୱର ପ୍ରତି ଯାହାର ଭକ୍ତି ଥାଏ ସିଏ କ'ଣ ପରର ଅନିଷ୍ଟ କରିବାଲାଗି ପରାମର୍ଶ ଦିଏ କେବେ ?

ଠିକ୍ ସେହି ଗତିରେ ସୁଚେତା ମଧ୍ୟ ଜବରଣାରେ ପଡ଼ି ଛଟପଟ ହେଉ ଥାଏ । କାହିଁକି ସେ ସେଦିନ ସୁମିତାକୁ ଦେଖି ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲି ! ସୁମିତାକୁ, ନା ସୁମିତାର କଣ୍ଠ ହାରକୁ ? ଲକେଟ୍ ଉପରେ ଯେଉଁ ମୂଲ୍ୟବାନ ପ୍ରସ୍ତର ଖଣ୍ଡିକ ନାଗମଣି ପରି ଚକ୍ ଚକ୍ ଦେଖାଯାଉଥାଏ ତାହାର ଦ୍ୟୁତି ସେତେବେଳେ ସୁଚେତାକୁ ପ୍ରଲୁବ୍ଧ କରିଥିଲା ବାରମ୍ବାର । ଆଉ ଗୋଟିଏ ଆକର୍ଷଣୀୟ ବସ୍ତୁଥିଲା ହାରଟିରେ । ତାହା ହେଉଛି ହାରଟିର ଓଜନ ।

ସୁମିତା ବୋଧହୁଏ ଠିକ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛି, ସେ ସବୁକଥା କହୁଥିବା ବେଳେ ସୁଚେତା ଶୁଣୁଥାଏ ସତ କିନ୍ତୁ ଦୃଷ୍ଟି ଥାଏ ହାରଟି ଉପରେ । ବୁଦ୍ଧିମତୀ ସୁମିତା ବୁଝି ପାରିଥିଲା, ହାରଟି ଯଦି ସୁଚେତାକୁ ସେ ଦିଏ ତାହାହେଲେ ସୁଚେତା ବାଧ୍ୟହୋଇ ମାନିବ ତା କଥା । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ବେକରୁ କାଢ଼ି ହାତରେ ଗୁଞ୍ଜିଦେଲା ସେ ।

ବିନା ପରୀକ୍ଷାରେ ସେ ନିଜର ମତାମତ ଲେଖିଦେଲା । ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ଅନ୍ୟ ଜଣକର କେତେଦୂର ସର୍ବନାଶ ସାଧନ କଲା ସେ ।

ଆଜି ମନେ ପଡ଼େ ସୁଚେତାର—ସୁମିତା ଯିବା ପରେ ପରେ ନିଜର ଘରକୁ ଆସି ମୁହଁ ହାତ ଭଲକରି ଧୋଇ ଦର୍ପଣ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ହାରଟିକୁ ପିନ୍ଧି ଯେତେବେଳେ ନିଜର ପ୍ରତିବିମ୍ବ ଦେଖି ନେଲା, ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲା ଏପରି ରତ୍ନ କେତେ ଜଣ ବା' ବ୍ୟବହାର କରିଥାନ୍ତି । ଠିକ୍ କଲା କାଲି ମ୍ୟାଟିନୀ-ସୋ ସେ ଦେଖିବାକୁ ଯିବ ଏହି ହାରଟିକୁ ପିନ୍ଧି ।

ପ୍ରକୃତରେ ସେ ବା ଏକା କାହିଁକି, ଯେ କେହି ହାରଟିକୁ ଦେଖିଲେ ଆଖି ଦୁଇଟି ଲୋଭାତୁର ହୋଇ ଉଠିବ, ବିବେକ ବୁଦ୍ଧି ତାର ଲୋପ ପାଇଯିବ ନିଶ୍ଚୟ । ବିନୋଦ ଠିକ୍ କହୁଛି—ଥରେ ନୁହେଁ, ଦୁଇଥର ନୁହେଁ, କେତେଥର ସେ ପିନ୍ଧି ଯାଇଛି ସିନେମାକୁ । ଟିକିଏ ଆଡ଼େ ତାର ଯେତେ ଦୃଷ୍ଟି ନଥାଏ, ହାରଟି ପ୍ରତି କାହାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ପଡ଼ୁଛି କି ନାହିଁ ତାହାହିଁ ସେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିଥାଏ ବେଶି । ଯେତେବେଳେ ଦେଖେ କେତେ ଯୋଡ଼ା ବିସ୍ମୟ ଦୃଷ୍ଟି ତା' ଉପରେ ନିବଦ୍ଧ, ଗର୍ବରେ ଛାତି ତାର ଫୁଲିଉଠେ, ଗୋଟାଏ ଆତ୍ମପ୍ରସାଦ ଉପଭୋଗ କରେ ସେ ।

ହାରଟିକୁ ଦେଖି ଲତିକା, ମଞ୍ଜୁଶ୍ରୀ ଓ ସାବିତ୍ରୀ ପ୍ରଭୃତି ସହକର୍ମୀମାନେ କେତେ ପ୍ରକାର ତାକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରିଥିଲେ—କେତେ ପଡ଼ିଛି, କିଏ ଗଢ଼ିଛି ଇତ୍ୟାଦି ନେଇ—ହସି ହସି କହିଥିଲା ସୁଚେତା, ସେଥିରୁ "ତମେମାନେ କଣ ପାଇବ ?" ସେମାନେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ସମ୍ଭାବନାକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେଇ ପରିହାସ ଛଳରେ କହିଥିଲେ—କେହି ଉପହାର ଦେଇଛନ୍ତି ବୋଧହୁଏ······

ସେମାନଙ୍କ କଥାରେ ରାଗି ନାହିଁ ସୁଚେତା । କାହିଁକି ବା ସେ ରାଗିବ ! ଉପହାର ନୁହେଁତ ଆଉ କଣ ! ଉପହାର, କିନ୍ତୁ ଏମାନେ ଯାହା ଭାବିଛନ୍ତି ସେ ପରି ତ ନୁହେଁ, ଏହି ଉପହାର ସହିତ ଆଉ କେତେଜଣଙ୍କର ଭାଗ୍ୟ ଜଡ଼ିତ ହୋଇ ରହିଛି ।

ସୁଚେତା ଆଉ କିଛି ଭାବି ପାରିଲା ନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡ ତାର ଗରମ ହୋଇ ଆସିଲା । ଆଖି ଆଗରେ ଦେଖି ପାରିଲା ବିନୋଦ ଯେପରି ଗଳାଟାକୁ ତାର ଚିପି ଧରି କହୁଛି—ସୁଚେତା ଦେବି, ଯେତେଦିନ ପିନ୍ଧିବାର ପିନ୍ଧିଛ, ଆଉ ତୁମେ ପିନ୍ଧି ପାରିବ ନାହିଁ—ବିନୋଦର ଅଶ୍ରୁ ଓ ଅଭିଶାପରେ ଭରା ସେହି ହାରଟି ଆଉ ତୁମର ଗ୍ରୀବା ପରିବେଷ୍ଟନ କରିବ ନାହିଁ—ଆଜିଠାରୁ ଏହା ସୁଟକେସରେ ବନ୍ଦ ହୋଇ ରହିଥିବ ତୁମପରି କେଉଁ ପାପିୟସୀ ନାରୀର ଗ୍ରୀବା ମଣ୍ଡନ କରିବା ଲାଗି ।

ଚିତ୍କାର କରି ପାରେନା ସୁଚେତା, କାହାକୁ ଡାକି ପାରେନା— ହାତର ଆଙ୍ଗୁଳି କେତୋଟା ଦେଇ ନିଜର ଗଳାକୁ ଆଉଁସିବାକୁ ଲାଗେ, ମନେହୁଏ ବିନୋଦର ଅଙ୍ଗୁଳିର ଚାପରେ ଗଳାଟା ଯେପରି ଆହୁରି ଚିପି ହୋଇ ଯାଉଛି ।

—ନମଃ ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ବାସୁଦେବାୟ...ଜଗନ୍ନାଥବାବୁଙ୍କର ନାମ କୀର୍ତ୍ତନ ଶୁଣି ଚେତନା ଯେପରି ଫେରି ଆସିଲା ସୁଚେତାର । ଶଯ୍ୟାରୁ ଉଠି ଆସି ଗିଲାସେ ପାଣି ପିଇ କେତେକ ପରିମାଣରେ ସୁସ୍ଥ ବୋଧକଲା । ତାପରେ ରେଜେଇଟିରେ ସର୍ବାଙ୍ଗ ଆବୃତ୍ତ କରି ଶୋଇପଡ଼ିଲା ନିଜକୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇ ଦେଇ ।

ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ କୋଠରୀରେ ମଧ୍ୟ ଚାଲିଛି ସେଇ ଏକା ଦୃଶ୍ୟ । ଆଜି ଯେତେ ଅଶ୍ୱସ୍ତି ସେ ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି ଏଠାକୁ ଆସିବାଦିନଠାରୁ କୌଣସି ଦିନ ରାତିରେ ସେ ଏପରି ଅଶ୍ୱସ୍ତି ଅନୁଭବ କରିନାହାନ୍ତି । ଆଜି ଯେପରି ପରିଷ୍କାରଭାବେ ନିଜକୁ ଘୋର ଅପରାଧୀ ବୋଲି ମନେ କରୁଛନ୍ତି ବିପିନବାବୁ । ମୋକଦ୍ଦମାଟିର ଧାରା ଓ ପୁଲିସ ରିପୋର୍ଟ ଯାହାସବୁ ଦର୍ଶାଇଥିଲା, ତହିଁରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣିତ ହେଉଥିଲା ଯେ ବିନୋଦ ଅପରାଧୀ, ବିନୋଦ ଶାସ୍ତି ପାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ ।

ତଥାପି କେସ୍‌ଟିକୁ ସେ ଅବସର ସମୟରେ ଭଲଭାବେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ଦେଖିଲେ ଦୁଇ ଚାରିଥର । ସୁମତିର ଅସଲଗ୍ନ ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତିରେ ଏପରି କେତୋଟା ସୂତ୍ର ଅବିଷ୍କାର ହୋଇପାରେ ଯାହାଦ୍ୱାରା ବିନୋଦକୁ ମୁକ୍ତଦେବା କିଛି ଅନ୍ୟାୟ ନୁହେଁ । ସେହି ଅସଲଗ୍ନ ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ସେ ପାରମ୍ପରିକ ଭାବେ ସଜାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଭଲଭାବେ ବିବେଚନା ନକରି ସେ ତ' ଆଉ କଠୋର ଶାସ୍ତି ବିଧାନ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ! ସେ ବିଚାରକ-ଧର୍ମାଧିକାରକ ।

ଆଉ ଗୋଟାଏ ଦିନ ଭାବିଥିଲେ ବିପିନବାବୁ । ନା, ବିନୋଦକୁ ମୁକ୍ତି ଦେବାର ଯଥେଷ୍ଟ ସୁଯୋଗ ଅଛି । କାଲି ସେ ରାୟରେ ଲେଖିବେ,

ସୁଦେଇ ଓ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ଜବାନବନ୍ଦୀ ଅସଲଗ୍ନ ଓ ପାରସ୍ପର୍ଯ୍ୟ ହୀନ—ସୁତରାଂ ଆସାମୀ ଯେ ନିରପରାଧ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ—ତେଣୁ ମୁଁ ମୁକ୍ତିଦେଲି ଆସାମୀକୁ ।

କିନ୍ତୁ ସେ କଣ ଆସାମୀକୁ ମୁକ୍ତି ଦେଇପାରିଲେ । ନାହିଁ କି ?...ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ଗଳା ଦେଇ ନ ବାହାରିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଆଜି ସେ ବାଧ ହୋଇ ଉଚ୍ଚାରଣ କରୁଛନ୍ତି । ମୋହ, ଅର୍ଥର ମୋହ ତାଙ୍କର ଗଳା ଚିପି ଧରିଥିଲା ସେତେବେଳେ । ଲୌହ ବ୍ୟବସାୟୀ ବନବିହାରୀବାବୁ ଘରକୁ ଡାକିଆଣି ରାତିର ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ବଣ୍ଡାଟି ଯେତେବେଳେ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇଦେଲେ ସେତିକବେଳୁ ବିନୋଦର ଲଲାଟରେ ଲେଖା ହେଲା ଅଢ଼େଇବର୍ଷ କାରାଭୋଗ ।

ଜଜ୍‌ସାହେବ ସକାଳେ ପହୁଞ୍ଚି ଆଗେ ବିନୋଦର କେସ୍‌ଟିକୁ ଧରିଲେ । ଅଧଘଣ୍ଟା ଯୁକ୍ତିତର୍କ, ଓକିଲମାନଙ୍କର ତର୍କାଦ୍ଧ ଶୁଣାଣି ପରେ ରାୟ ଘୋଷିତ ହେଲା—ଆସାମୀକୁ ଅଢ଼େଇବର୍ଷ ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ...

ଧର୍ମାସନରେ ବସି ଧର୍ମାବତାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଘୋଷଣା କଲେ ଚରମ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ।

ସେତେବେଳେ ବିପିନବାବୁ ଭାବିଥିଲେ ବିନୋଦ ନିଶ୍ଚୟ ସୁପ୍ରିମ କୋର୍ଟରେ ଅପିଲ କରିବ । ତେଣିକି ସେ ମୁକ୍ତ ପାଉ ବା ନପାଉ ସେ ତାର ଭାଗ୍ୟକଥା—ମୁକ୍ତି ପାଇଲେ ମଧ୍ୟ ବନବିହାରୀବାବୁ କୌଣସି କଥା ତାଙ୍କୁ ଆଉ କହିପାରିବେ ନାହିଁ, କାରଣ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯେତିକି ହେବା ସମ୍ଭବ ଥିବ ସେ ବଣ୍ଡାଟିକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇଛନ୍ତି ସେତିକି ତ ସେ କରିଦେଲେ ସୁର୍‌ଖୁର୍‌ରେ ।

କିନ୍ତୁ ବିନୋଦ ଅପୀଲ କରିବାକୁ ରାଜି ହେଲାନାହିଁ । ଯେଉଁଠାରେ ବିଚାର ନାମରେ ପ୍ରହସନ ଚାଲେ, ନ୍ୟାୟ ବିଚାର ପାଇବା ସେଠାରେ ଅସମ୍ଭବ । ବୃଥା ଅର୍ଥବ୍ୟୟ କରି ଲାଭ କଣ ?

ନିଜକୁ ଅପରାଧୀ ବୋଲି ଭାବିଥିଲେ ବିପିନବାବୁ ! ବିନୋଦ ଯଦି ଅପୀଲ କରିଥାନ୍ତା, ତାହାହେଲେ ନିଜକୁ ସେ ଏତେଦୂର ଭାବିନଥାନ୍ତେ ।

ତା'ପରେ—ତା'ପରେର୍ତ' ଆଉ ତାଙ୍କର ସେକଥା ମନେପଡ଼ୁ 'ନାହିଁ । ଦି-ଗୃହଠା ଦିନପରେ ସବୁ ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତିରୁ ଚିରଦିନ ଲାଗି ଲୋପ ପାଇଗଲା ।

ବିନୋଦର ହୁଙ୍କାରରେ ସେହି ଲୁପ୍ତସ୍ମୃତି ଆଜି ପୁଣି ଜାଗରିତ ହୋଇଛି—ମନେପଡ଼ୁଛି ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଅତୀତର ଇତିବୃତ୍ତ । ମନେପଡ଼ୁଛି କାହିଁକି ସେ ନିର୍ଲିପ୍ତଭାବେ ଗ୍ରହଣ କଲେ ଏହି ଅର୍ଥ । ବିଗ୍ରହର ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରହସନ—ଛି, ଛି, ଖୁବ୍ ଅନ୍ୟାୟ କରିଛନ୍ତି ସେ ।

ପ୍ରଭାତ ହୋଇଲା ଆସି । ନମଃ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ବାସୁଦେବାୟ···କହୁ କହୁ ଜଗଦୀଶଚନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କର ଦ୍ୱାର ଅତିକ୍ରମ କରି ଚାଲିଗଲେ । ବୋଧହୁଏ ସ୍ନାନାଦି ସମ୍ପନ୍ନ ଲାଗି ବାହାରିଲେ ଜଗଦୀଶଚନ୍ଦ୍ର । ଦେଖୁ ଦେଖୁ ସମସ୍ତଙ୍କର କୋଠରୀର ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଗଲା । ସମସ୍ତେ ଚଳପ୍ରଚଳ ହେଲେ ।

ନିତ୍ୟକର୍ମ ସମାପନାନ୍ତେ ଗୃହ-ଚକ୍ରରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା କେତେପ୍ରକାର ଗଳ୍ପ । କାଲି ରାତିଟା ଯାହାହେଉ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ କଟିଛି ସେମାନଙ୍କର—କେହି କୌଣସି ଅସ୍ୱାଭାବିକତା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିନାହାନ୍ତି କି ଶୁଣି ନାହାନ୍ତି । ବିନୋଦ ତାହାହେଲେ କଥା ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟକରେ, ଆଜି ଦିନଟା ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ଅତିବାହିତ କରିବେ । ତାପରେ କାଲିଠାରୁ—

କାଲିକା କଥା ମନେ ପଡ଼ିବାରୁ ଗୋଟାଏ ଆତଙ୍କ ଖେଳିଗଲା ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ ! କାଲିଠାରୁ କାହାର ଭାଗ୍ୟ କେଉଁବାଟ ଦେଇ ଗତିକରିବ କିଏ ଜାଣେ ?

କଥାଟାକୁ ବିପିନବାବୁ ଉତ୍ଥାପନ କଲେ, ଦେଖନ୍ତୁ, ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ମୁକ୍ତି ଯେ ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତରେ ହେବା ସମ୍ଭବ, ଏହା ଆଶା କରିବା ବୃଥା । ବିନୋଦର ଯାହା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, କାଲି ଯେ କାହାର କଣ ହେବ ସେ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ସନ୍ଦେହ ରହିଛି । ଅତଏବ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଆଜି ଭିତରେ ଗୋଟାଏ କିଛି ଉପାୟ ସ୍ଥିର କରିବାକୁ ହେବ । ଯେଉଁ ପ୍ରସ୍ତାବଟି ଆଜି ସକାଳେ ମନ ଭିତରେ ଉଦୟ ହୋଇଛି ତାହା ଯଦି ଆଗରୁ ଟିକିଏ ମନେପଡ଼ିଥାନ୍ତା ବୋଧହୁଏ ଆଜିଯାଏ ଆମ୍ଭେମାନେ ଏଠାରେ ପଡ଼ିରହି

ନଥାନ୍ତି ଓ ବନୋଦର ପରିକଳନା ସବୁ ପଣ୍ଡ ହୋଇଥାନ୍ତା ସୁଲସ୍‌ର ଶୁଭ ଦୃଷ୍ଟିରେ ।

ସମସ୍ତେ ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀବ ହୋଇ କାନ ଡେରିଲେ ।

ବିପିନବାବୁ କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ—ମୁଁ ଭାବୁଛି ସମସ୍ତେ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଚାଲନ୍ତୁ ନଦୀ କୂଳପାଏ । କାହାରି ଅବଶ୍ୟ ଦେଖାପାଇବା ନାହିଁ—ସତ, ତେବେ ବାହାର ଲୋକର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିବା ଭଳି ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ବୁଦ୍ଧି ଖଟାଇବା । ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ କେଉଁଠାରେ, କପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛୁ ସେ ସବୁ ଖଣ୍ଡିଏ କାଗଜରେ ଲେଖି ଗୋଟିଏ ବୋତଲରେ ଭଲଭାବେ ପୁରାଇ ପାଣି ଯେପରି ବୋତଲଟିରେ ନ ପଶେ ଏପରି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ନଦୀରେ ଛାଡ଼ିଦେବା । ଦିନେ ନା ଦିନେ ଏହି ବୋତଲଟି ଭାସି ଭାସି କାହାରି ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚର ହେବ ଓ ମୋର ମନେହୁଏ କୌତୂହଳୀ ହୋଇ କୌଣସି ନାବିକ କମ୍ବା ଆରୋହୀ ନିଶ୍ଚୟ ବୋତଲଟିକୁ ଖୋଲିବେ । ପରେ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଜାଣିପାରି ସାହାଯ୍ୟ ଲାଗି ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବେ ।

ସମସ୍ତେ ଏକସ୍ୱରରେ କଥାଟିକୁ ସମର୍ଥନ କଲେ । ସୁଚେତା ନିଜେ ଉଠିଯାଇ କାଗଜ ଓ ଫାଉଣ୍ଟେନ୍ ଆଣି ବଢ଼ାଇଦେଲେ ବିପିନବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼କୁ । ସର୍ବସମ୍ମତି କ୍ରମେ ବିପିନବାବୁ ଲେଖିଲେ—

ମହାଶୟ !

କୌଣସି ଗୋଟିଏ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଆସି ଆମେ ସାତଜଣ ପ୍ରାଣୀ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଲୋକାଳୟହୀନ ସ୍ଥାନରେ ଆବଦ୍ଧ ହୋଇ ପଡ଼ିଛୁ ଯେ ଦୁଇ ଚାରିଟା ଦିନ ଭିତରେ ଆମର ଆତ୍ମାର ସଦ୍‌ଗତି ହେବା କିଛି ବିଚିତ୍ର ନୁହେଁ । ଅଦୃଶ୍ୟ ଶତ୍ରୁକୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ଦେଖିପାରୁନାହୁଁ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଦେଖି ଭୟରେ ଅର୍ଦ୍ଧମୃତ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଛୁ । ଏଠାରୁ ପଳାୟନର କୌଣସି ଉପାୟ ନାହିଁ । ସବୁଆଡ଼େ ଜଙ୍ଗଲ, କେବଳ ଯେଉଁ ବାଟ ଦେଇ ଅମେ ଆସିଲୁ ତାହା ଗୋଟିଏ ଅଖ୍ୟାତ ନଦୀ—କିନ୍ତୁ ସ୍ରୋତମୟୀ । ଆସିବା ଦିନଠାରୁ କୌଣସି ଜନମାନବଙ୍କୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ଦେଖିନାହୁଁ, ନଦୀରେ ନୌକା କମ୍ବା ଲଞ୍ଚର ମଧ୍ୟ ସନ୍ଧାନ ପାଇନାହୁଁ

ଅଦୃଶ୍ୟ ଶତ୍ରୁର ଲେଖାରୁ ଜାଣିପାରିଛୁ ଏ ବାଟରେ କୌଣସି ଜଳଯାନ ଏବାଟ ଦେଇ ଯାଏନା, ସୁତରାଂ ଆମର ଉଦ୍ଧାରର ପଥ ରୁଦ୍ଧ । ଏହି ସୁଯୋଗ ନେଇ ସେ ଆମପ୍ରତି ବହୁବିଧ ଅତ୍ୟାଚାର ଆରମ୍ଭ କରୁଛି ଓ ଆମେ ଜାଣିପାରୁଛୁ ଆମର ପରମାୟୁ ଆଉ ବେଶିଦିନ ନାହିଁ ।

ପତ୍ର ପାଠାନ୍ତେ ଯଦି ଲୋକବଳ ନେଇ ଆପଣ ଯଥାଶୀଘ୍ର ପହଞ୍ଚି ପାରନ୍ତି ତେବେ ବା' ହୁଏତ ଆମ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ନା କେହି ମୃତ୍ୟୁମୁଖରୁ ରକ୍ଷା ପାଇ ପାରନ୍ତେ—ଅନ୍ୟଥା ୭ଟି ପ୍ରାଣୀର କବର ଏହିଠାରେ ରଚିତ ହେବ ।

ସ୍ଥାନଟି ହେଉଛି ବାଲାସୁର ମହକୁମା ଅନ୍ତର୍ଗତ ବନ୍ଦିଘାଟ । ଅନେକ ଦିନରୁ ଏହାର ନାମକରଣ ହୋଇଅଛି । ବନ୍ଦିଘାଟ କହିଲେ ସମସ୍ତେ ବୁଝିପାରିବେ କି ନାହିଁ ସନ୍ଦେହ, ଯାହାହେଉ ଭାଗ୍ୟ ଉପରେ ଭରସା ରଖି ଏହି ପତ୍ର ଖଣ୍ଡିକ ଲେଖିଲୁ । ଘାଟ ବୋଲି ତାର କୌଣସି ଚିହ୍ନବର୍ଣ୍ଣ ନାହିଁ । କେତେଖଣ୍ଡ ଚୌଡ଼ା ପଥର ତୁଙ୍ଗ ଗୌରବର ସ୍ୱାକ୍ଷର ବହନ କରି ଆସୁଛି ମାତ୍ର । ଘାଟରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ଗୋଟିଏ ସରୁ ଚଲାପଥ ତିନିମାଇଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିଛି, ଦୁଇକଡ଼ରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଗଛ ଭର୍ତ୍ତି । ତିନିମାଇଲ ଆସିବାପରେ ସାଧାରଣ ଧରଣର ଖଣ୍ଡିଏ କୋଠାଘର ଦେଖିପାରିବେ, ତାହାହିଁ ହେଉଛି ଅକୁସ୍ଥାନ ।

ପଠାନ୍ତେ ଅବିଳମ୍ବେ ସାହାଯ୍ୟାର୍ଥେ ଆସିବେ ବୋଲି ଆଶାକରୁ ।

। ଇତି ।

ଆପଣଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟପ୍ରାର୍ଥୀ

କ୍ଷୀଣାୟୁ ସପ୍ତପ୍ରାଣୀ ।

ସମସ୍ତେ ବିପିନବାବୁଙ୍କର ବୁଦ୍ଧିକୁ ପ୍ରଶଂସା କଲେ । ଲେଖା ଶେଷକରି କପରି ଆହାର ପର୍ବ ଶେଷାନ୍ତେ ସେମାନେ ଦଳବଦ୍ଧ ହୋଇ ବାହାରିବେ ସେ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଭୋକ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିଜର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଜାଗ କରି ଦେଇଛି । ଦୁଇଜଣ ଜଣ ଯୋଗାଡ଼ କରିବାରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ, ବାକି ସମସ୍ତେ ବସି ଗଳ୍ପ କଲେ ସେଇଠି । ମନଟା ଯେମିତି କେତେ ହାଲୁକା ହୋଇଯାଇଛି ସେମାନଙ୍କର ।

ଗୋଟାଏ ଧାରଣା ଆସିଛି, ସ୍ରୋତମୁଖରେ ବୋତଲଟି ନିଶ୍ଚୟ ଦ୍ରୁତଭାବେ ଭାସି ଭାସି ଯିବ, ନିଶ୍ଚୟ କାହାର ଦୃଷ୍ଟି ପଥାରୂଢ଼ ହେବ ଏହି ବୋତଲଟି, ନିଶ୍ଚୟ କେହି କୌତୁହଳୀ ହୋଇ ବୋତଲଟିକୁ ଖୋଲିବେ—ମୁକ୍ତି ଲାଗି ଆଗେଇ ଆସିବେ ଦଳବଳ ସାଜି ।

ତାପରେ ମୁକ୍ତ—କାଳସର୍ପର କବଳରୁ ମୁକ୍ତ ପାଇବେ ସମସ୍ତେ । ସମସ୍ତେ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ ଜଣେ ହେଲେ କେହିତ ନିଶ୍ଚୟ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୀବନ୍ତରେ ଥିବ । ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଣ ଅନ୍ତତଃ ରକ୍ଷା ପାଇଯିବ ଏହି ଉପାୟ ବଳରେ । ସେହି ଜଣକ ଦ୍ୱାରା ବିନୋଦ ନିଶ୍ଚୟ ଧରାପଡ଼ିବ, ଭଗବାନ କେତେ ଆଉ ସହ୍ୟ କରିବେ ଦୌରାତ୍ମ୍ୟ ତାର । କେହି ତାଙ୍କୁ ଆଜିଯାଏ ଫାଙ୍କି ଦେଇ ପାରିନାହିଁ, ବିନୋଦତ ଅଳ୍ପ ଛାର ।

ସୁଚେତା ଗୋଟିଏ ଖାଲି ବୋତଲ ସଂଗ୍ରହ କରି ଆଣିଲା । ବିପିନବାବୁ ସଯତ୍ନରେ ଚିଠିକୁ ବୋତଲ ଭିତରେ ପୂରାଇ ମୁହଁଟିକୁ ଶକ୍ତଭାବେ ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ । ପାଣିର ଆଘାତରେ ଯେପରି ସହଜରେ ନଖୋଲେ ତାହା ପରୀକ୍ଷା କରି ସାରି ସଯତ୍ନରେ ରଖିଲେ ନିଜ ପାଖରେ ।

ଆହାରାନ୍ତ ପରେ ବିଶ୍ରାମ ନେବାକୁ ସୁଦ୍ଧା ତର ସହିଲା ନାହିଁ କାହାର ସାଧାରଣ ବେଶଭୂଷାରେ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ବାହାରିଲେ ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜ କୋଠରୀର ଦ୍ୱାର ରୁନ୍ଧକରି । ଅର୍ଦ୍ଧ ଶତମାଇଲ—ଦୂରରୁ ଦେଖାଗଲା ସ୍ରୋତସ୍ୱିନୀ ନଦୀଟି । ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖିରେ ମୁଖରେ ଗୋଟାଏ ଆଶାର ଦ୍ୟୁତି ଖେଳିଗଲା । ଏହି ସେହି ନଦୀ, ଏଠାରେ ପହଞ୍ଚି କେତେ ସେମାନେ ଅଭିଶାପ ଦେଇଛନ୍ତି—ଆଉ ଆଜି, ଆଜି ଦେଖି ଦୂରରୁ ହାତ ଯୋଡ଼ି ପ୍ରଣାମ କଲେ ସମସ୍ତେ ।

ସ୍ୱାର୍ଥପର ମାନବ । ଆଜି ନିଜର ଗରଜ ଯୋଗୁଁ ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ଭକ୍ତି ଦେଖାଉଛନ୍ତି—କିନ୍ତୁ ଏତେଦିନଯାଏ କେଉଁଆଡ଼େ ଥିଲା ଏହି ଭକ୍ତି ଏହିର ମଧୁର ସମ୍ବୋଧନ ! ତରତର ହୋଇ ଆଗେଇ ଆସିଲେ ସମସ୍ତେ ସୁଦୂର ଦୃଷ୍ଟି ପ୍ରସାରିତ କରି ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ନିରୀକ୍ଷଣ କଲେ, କିଛି ଦେଖାଗଲା

ନାହିଁ ଆଗକୁ । ଆଉ ବିଳମ୍ବ କରି କୌଣସି ଲାଭ ନାହିଁ । ବିପିନବାବୁ ପକେଟରୁ ବୋତଲଟିକୁ ବାହାର କରି ଛାଡ଼ିଦେଲେ ସ୍ରୋତମୁଖରେ ।

—ନମଃ ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ବାସୁଦେବାୟ...ଉଚ୍ଚାରଣ କଲେ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଚନ୍ଦ୍ର । ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ପାଣି ନେଇ ମୁଣ୍ଡରେ ଛୁଇଁଲେ ।

ଫେରିଲେ । ଆସିବାବେଳେ ଆଗର କେତେ ରଙ୍ଗିନ କଳ୍ପନା ଖେଳି ବୁଲିଲା ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ମନ ଭିତରେ । ସ୍ରୋତର ଗତି ଯେପରି ଦେଖାଯାଉଛି, ଅଳ୍ପଦିନ ଭିତରେ ବୋତଲଟି ନିଶ୍ଚୟ କାହାରି ନୟନଗୋଚର ହେବା ଆଶା କରାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ସେ ଆଉ କେତେ ଡେରି, ସେମାନେ କଣ ଜୀବିତରେ ଥିବେ ସେତେଦିନଯାଏ ।

ମନୁଷ୍ୟର ବୁଦ୍ଧି କଣ ନକରିପାରେ । ସେମାନେ ଜୀବିତରେ ଥାଆନ୍ତୁ ବା ନ ଥାଆନ୍ତୁ, ଯାହା ଅନନ୍ତକାଳ ପାଇଁ ଲୋକଲୋଚନର ଅଜ୍ଞାତରେ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତାହାତ ଆଉ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ! ବଡ଼ ଜୋର୍ ସପ୍ତାହଟି ଭିତରେ କାହାରି ନା କାହାରି ପଦରଜ ପଡ଼ିବ ଏଇଠାରେ । ଠିକ୍ ସମୟରେ ବିପିନବାବୁ ବୁଦ୍ଧିଟାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଇ ପାରିଛନ୍ତି ।

ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ସମସ୍ତେ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । କ୍ଷୁଧା ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ସମସ୍ତେ । ମୁହଁ ହାତ ଧୋଇନେଇ ସମସ୍ତେ ଏକାସାଙ୍ଗରେ ରନ୍ଧନ-ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ । ଯେତେ ଚଞ୍ଚଳ ରନ୍ଧାବଢ଼ା ଶେଷ ହୁଏ ସେତେ ମଙ୍ଗଳ । ଦିନଯାକ କେହି ବିଶ୍ରାମ ନେଇ ନାହାନ୍ତି, ଗଣ୍ଡାଏ ଖାଇ ସାରିବା ପରେ ଅବସାଦ ଗ୍ରସ୍ତ ଶରୀର ନିଶ୍ଚୟ ଗଭୀର ନିଦ୍ରାରେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ପଡ଼ିବ ।

ତାପରେ ?...

ତାପର କଥା ମନେପଡ଼ିଲେ ହୃତକମ୍ପ ହୁଏ ସମସ୍ତଙ୍କର । ବିନୋଦର ଭବିଷ୍ୟତ ବାଣୀ ମନେପଡ଼ିଯାଏ—ଦୁଇଟା ଦିନ ପରେ ତାର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ପରିଚୟ ପାଇବେ ସମସ୍ତେ ! ଅନାଗତ ଭବିଷ୍ୟତର ରୂପରେଖ ଭାସିଉଠେ ଆଖି ଆଗରେ ।

କବିର ଭାଷା ମନେପଡ଼େ—"ଭବିତବ୍ୟ ଯାହା ଅବଶ୍ୟ ଘଟିବ କିଏ ତା କରିବ ଆନ, କିଏ ଅବା ଏହି ଜ୍ୟୋତିଶ୍ଚକ୍ରଗତି ରୋଧିବାକୁ ବଳୀ ନ" । ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ କାହାର ସାଧ୍ୟ ନାହିଁ । ତେବେ ମନୁଷ୍ୟ ହିସାବରେ ଯେତେଟା କରିବା ସମ୍ଭବ ତାହା ତ' ସେମାନେ କରୁଛନ୍ତି । ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ ହୋଇ ବସି ନାହାନ୍ତି କେହି । ଏଥର ବାକି ସବୁ ବିଶ୍ୱ-ନିୟନ୍ତାଙ୍କ ହାତରେ ।

ଆହାର ପର୍ବ ଶେଷ କରି ରାତି ଦଶଟା ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରତ୍ୟେକ କୋଠରୀର ଆଲୋକ କମାଇ ଦିଆଗଲା—ସାତଟି ପ୍ରାଣୀ ସୁଖଶଯ୍ୟା (?) ଗ୍ରହଣ କଲେ ।

ପରଦିନ ସକାଳେ କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖାଗଲା—ଯେଉଁମାନେ କାଲି ହାସ୍ୟମୁଖର ହୋଇ କେତେ ରଙ୍ଗିନ ଆଶା ପୋଷଣ କରିଥିଲେ, ଆଶା କରିଥିଲେ କେଜାଣି କେଉଁ କୋଣଲସ୍ଥିତ ସମ୍ବାଦଟି ପାଇ ସାହାଯ୍ୟ ଲାଗି ଆଗେଇ ଆସିବେ—ଆଜି ସକାଳ ହେବା ମାତ୍ରେ ସେମାନଙ୍କର ଆଖି ଆଗରେ ଭାସିଉଠୁଛି ବିନୋଦର ମୁହଁଟି । ବିନୋଦ—ଯାହାକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖିଲେ ଚିହ୍ନିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । କଳ୍ପନାର ଗୋଟାଏ ମୂର୍ତ୍ତି ଉଦ୍ଭାବନ କରି ସେମାନେ ଶିହରି ଉଠିଲେ ବାରମ୍ବାର । ଆଜିଠାରୁ ତାର କାର୍ଯ୍ୟ-କଳାପ ଆରମ୍ଭ ହେବ । ଏହି ଲିଖିତ ବାକ୍ୟକୁ ସ୍ଥିର ନିଶ୍ଚିତ ଜାଣି ଉଭେଇ ଗଲା ସେମାନଙ୍କର ସମସ୍ତ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ।

ଯନ୍ତ୍ରଚାଳିତ ପରି ନିତ୍ୟକର୍ମ, ଆହାରାଦି ସମାପନ କଲେ ସମସ୍ତେ । ନିର୍ମଳ ଦାସ ଆଜି ଟିକିଏ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ସୁଚେତା ପାଣି ସହିତ ଅଜନ୍ସେ ବ୍ରାଣ୍ଡି ମିଶାଇ ଖାଇବାକୁ ଦେଇଛି ଡାକ୍ତର ଦାସଙ୍କୁ । ଡାକ୍ତର ଦାସ ସାରାଦିନ ଉପବାସ ରହି, ବଡ଼ କ୍ଳାନ୍ତ ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି । ଅତୁଳବାବୁ ପ୍ରଭୃତି ମଝିରେ ମଝିରେ ଆସୁଛନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କୋଠରୀରେ ଲଣ୍ଠନ ଗୁଡ଼ିକ ଜଳିଲା । ସୁଚେତା ଆସି ଡାକ୍ତର ଦାସଙ୍କର ଲଣ୍ଠନଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଜଳାଇ ଦେଇଗଲା । ଅଜୟବାବୁ କପେ ଗରମ କଫି ଧରି କହିଲେ—ନିର୍ମଳବାବୁ, କଫିଟିକକ ପିଇ ନିଅନ୍ତୁ—ଦେହଟା ନିଶ୍ଚୟ ଫୁର୍ତ୍ତି ଜଣାପଡ଼ିବ···

ହସି ହସି ନିର୍ମଳ ବାବୁ ଅତି ସାବଧାନତାର ବିଛଣାରୁ ଉଠି ଧୂମାୟିତ କପିଟି ହାତରେ ଧରି ଓଷ୍ଠ ଦେଶରେ ସ୍ପର୍ଶ କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି କଣ ଗୋଟାଏ ଭାରି ଜିନିଷର ପତନର ଶବ୍ଦରେ ଚମକି ପଡ଼ିଲେ ଅତୁଲବାବୁ । ଅଜୟ ବାବୁ ଓ ସୁଚେତା ଦେବୀ ଉତ୍କର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଶୁଣିଲେ ପତନର ଶବ୍ଦ । ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ, କିନ୍ତୁ କାହାରି ମୁହଁରୁ ପଦେ ହେଲେ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ ।

ବିସ୍ମୟତା ଭଙ୍ଗ କଲେ ଅତୁଲବାବୁ । ଆସନ୍ତୁ ତ ଅଜୟବାବୁ, କଣ ଗୋଟାଏ ଏପରି ଶବ୍ଦ ହେଲା ଦେଖିବା···କହି ବାହାରିଲେ, ପଛେ ପଛେ ଅଜୟ ବାବୁ ସୁଚେତା ଦେବୀ ଓ ସବା ଶେଷରେ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ଟର୍ଚ୍ଚଟିକୁ ନେଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ଅନୁସରଣ କଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ।

ଦେଖିଲେ ବିପିନ ବାବୁଙ୍କର ଦୁଆର ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି ବନବିହାରୀ ବାବୁ ଓ ଜଗଦୀଶବାବୁ । ଉଭୟଙ୍କର ଆଖିରେ ଡରର ଚିହ୍ନ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ଭୟକର ସେମାନେ ଭିତରକୁ ପଶି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଅତୁଲବାବୁ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ କହିଲେ—କଣ ହୋଇଛି ବନବିହାରୀ ବାବୁ ! ବିପିନ ବାବୁଙ୍କର କି କୌଣସି ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟିଛି ?

କହୁ କହୁ ଅତୁଲ ବାବୁ ଓ ପଛେ ପଛେ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଆସିଲେ ଘର ଭିତରକୁ । ଯାହା ଦେଖିଲେ ସେମାନଙ୍କର ଅନ୍ତରାତ୍ମା ଶିହରି ଉଠିଲା ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଭାବେ । ମନେହେଲା ଏହିଠାରେ ଯେପରି ମୂର୍ଚ୍ଛା ଯିବେ ସମସ୍ତେ । ଅଜୟ ବାବୁ ପଡ଼ି ଯାଉଥିଲେ, ସୁଚେତା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଧରି ତାଙ୍କୁ ତଳେ ବସାଇ ଦେଲା ।

କି ବିଭତ୍ସ ସେ ଦୃଶ୍ୟ । ପ୍ରାୟ ତିନି ମହଣ ଓଜନର ଖଣ୍ଡିଏ ଚତୁଷ୍କୋଣ ପଥର ବିପିନ ବାବୁଙ୍କର ମୁଣ୍ଡରେ ପଡ଼ି ମସ୍ତକ ଚୂର୍ଣ୍ଣିଭୂତ କରି ଦେଇଛି । ଟିକିଏ ହେଲେ ଚିହ୍ନ ବର୍ତ୍ତି ନାହିଁ—ଗଣ୍ଡିଟି କେବଳ ବିପିନ ବାବୁଙ୍କର ବୋଲି ପରିଚୟ ଦେଉଛି । ସମସ୍ତେ ଉପରକୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲେ ବିପିନବାବୁ ଶଯ୍ୟାର ଯେଉଁ ଅଡ଼କୁ ମୁଣ୍ଡ କରି ଶୁଅନ୍ତି ସେହି ପାଖ କାନ୍ଥ

ଦେହରୁ ପଥର ଖଣ୍ଡିକ ଖସିପଡ଼ି ସିଧା ସିଧା ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଆସି ପଡ଼ିଛି, ସେଇଥିରେ ଘଟିଛି ମୃତ୍ୟୁ ।

ପଥର ଖଣ୍ଡିକର ଆକୃତି ଦେଖି ମନେହୁଏ କିଏ ଯେପରି ଆଗରୁ ଏସବୁର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରି ରଖିଥିଲା । ସୁଯୋଗ ଦେଖି ତାହା ସେ ନିକ୍ଷେପ କରିଛି । ବିଛଣା ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘରେ ଆଗରୁ ଯେପରି ଭାବେ ସଜା ହୋଇଥିଲା, ଖଟଗୁଡ଼ିକ ସେହିପରି ଭାବେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଛି, କେହି ଆଉ ସ୍ଥାନ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଇ ନାହାନ୍ତି ।

ସମସ୍ତେ ମିଳି ପଥରଟିକୁ ଉଠାଇଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କର ଚକ୍ଷୁ ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା । ପଥରର ଗୋଟିଏ କୋଣରେ ଖୋଦିତ ଅକ୍ଷର ଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖି । ଲେଖ ଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି ବୈଦ୍ୟୁତିକ ତରଙ୍ଗ ଖେଳାଇ ଦେଲା ସମସ୍ତଙ୍କର ଦେହରେ । "ବି-ନୋ-ଦ" । ବିନୋଦ ତାହାହେଲେ ତାର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଛି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଅନୁଯାୟୀ । ଗୋଟାଏ ଶିହରଣ ଯେପରି ଖେଳି ଗଲା ମୁହୂର୍ତ୍ତିକ ଭିତରେ । ସମସ୍ତେ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ବସି ପଡ଼ିଲେ ସେଇଠି ।

ପ୍ରାୟ ଘଣ୍ଟାଏ ପରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଚେତନା ଫେରି ଆସିଲା । କେହି ଆଉ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଲାସକୁ ବାହାରକୁ ନେବା ଲାଗି ସାହସ କଲେ ନାହିଁ । କେହି ମଧ୍ୟ ଅଲଗା ଅଲଗା କୋଠରୀରେ ରହିବାକୁ ରାଜି ହେଲେ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ଏଇଠାରେ ବସି ରହିବେ ବୋଲି ସ୍ଥିର କରି ଜଗି ରହିଲେ ।

ଅସୁସ୍ଥ ନିର୍ମଳ ବାବୁଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ କଣରେ ବିଛଣା କରି ଦିଆଗଲା, ବାକି ସମସ୍ତେ ବସିଲେ ଗୋଟିଏ କୋଣରେ । ଝପିନ୍ ବାବୁଙ୍କର ମୃତ ଶରୀର ଉପରେ ଘୋଡ଼ାଇ ଦେଲେ ତାଙ୍କର କମ୍ବଳଟିକୁ ।

ସେଦିନ ରାତିରେ କେହି ଆଉ କିଛି ଖାଇଲେ ନାହିଁ । ଦରକାର ବେଳେ କଫି କିମ୍ବା ଚା' ପାନ କରିବେ ବୋଲି ଷ୍ଟୋଭଟିକୁ ଆଣି ପାଖରେ ରଖିଲେ । ନିସ୍ତବ୍ଧତା ବ୍ୟାପି ଯାଇଛି ଚାରିଆଡ଼େ—ସାମାନ୍ୟ କିଛି ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଲେ ସମସ୍ତେ ଉତ୍କର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ବାରମ୍ବାର ବାହାରକୁ ଚାହାନ୍ତି ।

ଦୁଃଖ ଏପରିଭାବେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଗ୍ରାସ କରିଛି ଯେ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲେ ବଡ଼ ମାୟା ହୁଏ । ଅସହାୟ ପାଣ୍ଡୁର ମୁହଁଗୁଡ଼ିକରେ ଭବିଷ୍ୟତର ଆଭାସ ନାହିଁ, କିଏ ଯେପରି ମେଞ୍ଚାଏ କାଳି ଲେପି ଦେଇଛି ସେମାନଙ୍କର ମୁହଁରେ । କେଡ଼େ କରୁଣ ଓ ମର୍ମନ୍ତୁଦ ଦୃଶ୍ୟ !

ରାତିରେ ନିର୍ମଳ ବାବୁଙ୍କର ନିଦ୍ରା ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ଦେଖିଲେ ସମସ୍ତେ ଅନିଦ୍ରା ରହି କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଛନ୍ତି । କହିଲେ—ଆପଣମାନେ ଶୋଇ ନାହାନ୍ତି କେଉଁଠୁ ଏ......

ଅତୁଲ ବାବୁ କହିଲେ—ଏ ଯେଉଁ ମୃତ୍ୟୁ ଲୀଳା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି, ସେଥିରେ କି ଆଉ ଶୋଇବାର ଉପାୟ ଅଛି, ଡାକ୍ତର ବାବୁ ! ଛାଡ଼ନ୍ତୁ—ଆପଣ କିପରି ଅଛନ୍ତି କହିଲେ ?

—ଭଲ ଅଛି ।...

—ବସନ୍ତୁ, ଗୋଟାଏ କିଛି ପରାମର୍ଶ କରିବା—ତା ନହେଲେ ଚଳାଚଳ ହେବା କିପରି କହନ୍ତୁତ ?

—ମୁଁ ଟିକିଏ ଆଗେ କଫିର ଯୋଗାଡ଼ କରେ...କହି ଷ୍ଟୋଭ ଲଗାଇବାକୁ ଯାଉଥିଲେ, ଅତୁଲ ବାବୁ ବାଧା ଦେଇ କହିଲେ—ମୁଁ କଫି ତିଆରି କରି ଦେଉଛି, ଆପଣ ବସନ୍ତୁ...ତା ପରେ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚାହିଁ କହିଲେ—ବୋଧହୁଏ ସମସ୍ତେ କଫି ଖାଇବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ......

ପାନ କରୁ କରୁ ନିର୍ମଳବାବୁ କହିଲେ—ଛାଡ଼ନ୍ତୁ, ଦୁଃଖ କରି ଆଉ ଲାଭ ନାହିଁ—ବିପିନବାବୁଙ୍କର ଶବ ସତ୍କାର କରିବା ଆଗ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ନିଜକୁ ନିଜେ କିପରି ସାବଧାନରେ ଚଳିବା ଏହାହିଁ ଚିନ୍ତା କରିବା ଉଚିତ । ମୁଁ ଭାବୁଛି କାଲି ମୋର ବୁମ୍‌ଟିକୁ ଭଲଭାବେ ଟିକିଏ ପରୀକ୍ଷା କରିନେବି—କେଉଁଠି କିଛି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ବୋଲି ଯଦି ମନେହୁଏ ଆଗେ ପ୍ରତିକାର କରିବା ପ୍ରୟୋଜନ ।

ଅତୁଲବାବୁ ମଧ କହିଲେ—ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେଇକଥା ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲି, ନିର୍ମଳ ବାବୁ ! କାଲି ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜର ଘର ଗୁଡ଼ିକ ଭଲଭାବେ ପରୀକ୍ଷା କରି ନିଅନ୍ତୁ । ଏହା ପରେ କାହାର ପାଳି

[୧୦୫

ଯିବୁଛି, କାହାର କହିବା ସାଧ ନାହିଁ—ନିଜେ ନିଜକୁ ସାବଧାନ ହେବା ଉଚିତ ।

ଗତ ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚ ଆସୁଥିଲା । ଆସିବ ଆଉ ଗୋଟିଏ ରାତି—ମୃତ୍ୟୁ ସ୍ୱାକ୍ଷର ନେଇ ଆସିବ କାଳମୃତ୍ୟୁ ନିଶ୍ଚିଥିଲା—ଛଅଟି ମଧ୍ୟରୁ ଛେଲିଯିବ ଆଉ ଗୋଟିକୁ । ଧନ୍ୟ ତୁମେ ଅଦୃଶ୍ୟ ମହାଶକ୍ତି, ଅପରିସୀମ ତୁମର କ୍ଷମତା, ତୁମକୁ ଶତକୋଟି ପ୍ରଣାମ ।

ଅତୁଲ ବାବୁ ଓ ଅଜୟ ବାବୁ ଶବ ସତ୍କାର ଲାଗି ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ । ଖୋଜି ଖୋଜି ଆଣିଲେ ଖଣ୍ଡିଏ ଜୋଡ଼ି ଓ ସାବଳ । ତାପରେ ଅଜୟ ବାବୁ ଅତୁଲ ବାବୁ, ନିର୍ମଳ ବାବୁ ଓ ବନ ବିହାରୀ ବାବୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ମୃତ ଦେହଟାକୁ ଧରାଧରି କରି ନେଇଗଲେ । ସୁଚେତା ଦେବୀ ଓ ଜଗଦୀଶଚନ୍ଦ୍ର ରହିଲେ ଘରଦ୍ୱାର ପରିଷ୍କାର କରିବା ଲାଗି ।

କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଅଧମାଇଲ ଅନ୍ତରରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନ ଖୋଳି ସମାଧିସ୍ଥ କରାଗଲା ବିପିନବାବୁଙ୍କୁ । ସମସ୍ତେ ଫେରି ସ୍ନାନ କରିବାକୁ ଗଲେ ପ୍ରସାଦ ନିକଟସ୍ଥ ପୋଖରୀଟିକୁ । ନିର୍ମଳବାବୁ ଅସୁସ୍ଥତା ହେତୁ ସ୍ନାନ କରୁ ନଥିଲେ, ପରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅନୁରୋଧରେ ଆସିଲେ ପାଣିକୁ ଓ ଗୃହବନ୍ଧୁ ସ୍ନାନରତ ହେଲେ ।

ହଠାତ୍ ଅତୁଲବାବୁ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ । ସମସ୍ତେ ନିକଟସ୍ଥ ହୋଇ ଦେଖିଲେ ଅତୁଲ ବାବୁଙ୍କର ବିରାଟ ଶରୀରଟି ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ କୁଞ୍ଚିତ ହୋଇ ଆସୁଛି । ଧରାଧରି କରି କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଘରକୁ ଆଣି ଚିତ୍ କରି ଶୁଆଇଦେଲେ । କୌଣସି କଥା କହି ପାରିଲେ ନାହିଁ ଅତୁଲବାବୁ, କେବଳ ଯନ୍ତ୍ରଣା ସୂଚକ କେତେଟା ଶବ୍ଦ କରି ଚରଣ ପାଇଁ ସ୍ତବ୍ଧ ରହିଲେ । ମୁହଁରୁ ବାହାରିବାକୁ ଲାଗିଲା ଅନର୍ଗଳ ଫେଣ । ତାପରେ ସବୁ ନିଥର ନିଶ୍ଚଳ, ସ୍ଥିର । ଡାକ୍ତର ଦାସ ନାଡୀ ଦେଖି କହିଲେ expired.

Expired—ମୃତ

ଗୋଟିକୁ ସମାଧିସ୍ଥ କରି ଆସୁ ଆସୁ ଆଉ ଜଣକର ଅହ୍ୱାନ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ଏତେଶୀଘ୍ର ମୃତ୍ୟୁ ଯେ ଆସି ସେମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ଆଉ ଗୋଟିକୁ

ଛିନ୍ନ କରିଦିଏ ତାହା କି ସେମାନେ ଆଶା କରିଥିଲେ । କରାଳମୟୀ ମୃତ୍ୟୁ— ଦୟା-କ୍ଷମା-ହୀନ ସେ ଏକ ନିର୍ମମ ମୂର୍ତ୍ତି । ତାହାର ପ୍ରତି ସ୍ନେହ ନାହିଁ, ଅନୁକମ୍ପା ନାହିଁ, ଜଡ଼ ପ୍ରତିମା ପରି କେଉଁ ଅନ୍ଧକାର ପ୍ରକୋଷ୍ଠରେ ବସି ହସ୍ତ ପ୍ରସାରଣ କରି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ନଖ ଦ୍ୱାରା ଛିଣ୍ଡାଇ ନିଏ ହୃତପିଣ୍ଡ । ପ୍ରାଣୀ ଯେତେ କଲବଲ ହୁଏ ସେତିକି ସେ ଉତ୍ସାହ ପାଏ । ବିଜୟୀ ସେ—କଠୋର ସେ ।

ଡାକ୍ତର ଦାସ କିନ୍ତୁ ଚେଷ୍ଟାର ତ୍ରୁଟି କରିନାହାନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ଇନ୍‌ଜେକ୍‌ସନ୍ ମଧ୍ୟ ସୁଚେତାଦେବୀଙ୍କୁ ଦେବାଲାଗି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ । ଯାହା ଆଉ ଫେରିବାର ନୁହେଁ, ଶତଚେଷ୍ଟା କଲେ ସେ କି ଆଉ ଫେରିପାରେ ? ଦୁଇ ଡାକ୍ତର ଶେଷରେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କଲେ ସର୍ପ ଘାତରେ ଘଟିଛି ଅତୁଲବାବୁଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ । କୌଣସି ବିଷାକ୍ତ ସାପ ବିଷଦାନ୍ତ ଦେଇ ଗରଳ ଭରି ଦେଇଛି ଶୀରା ପ୍ରଶିରା ଭିତରେ, ତାର ତେଜସ୍କ୍ରିୟ ଶକ୍ତି ପ୍ରଭାବରେ କାବୁ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ସବଳ ସୁସ୍ଥ ଅତୁଲବାବୁ ।

ଯାହାହେଉ ଅତୁଲବାବୁଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁଲାଗି ବିନୋଦକୁ କେହି ଦାୟୀ କଲେ ନାହିଁ—ଅତୁଲବାବୁଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଛି କାଳଭୁଜଙ୍ଗର ବିଷଦାନ୍ତର ଆଘାତରେ ।

ଦୈବୀକୃତ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ବିନୋଦ ଯେ ବିନା ପ୍ରୟାସରେ ଶତ୍ରୁ ନିପାତ କରି ପାରିଛି ଓ ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ଶତ୍ରୁ ଶୁଣି ଯାଇଛି ତାକୁ କଣ ପାଇଁ ଆହ୍ୱାନ କରା ହୋଇଥିଲା, ସେ ଅପରାଧର ଶାସ୍ତି ମଧ୍ୟ କଣ ହୋଇପାରେ —ତେବେବି ସବୁ ଠିକ୍ ଅଛି; ଅର୍ଥାତ୍ ପରପାରରେ ଅତୁଲବାବୁ ନିଶ୍ଚୟ ଭାବିବେ ଯେ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ପାଇଁ ଦାୟୀ ବିନୋଦ ।

ଶବ ସତ୍କାର କରି ଫେରିବାବେଳକୁ ଜଗଦୀଶବାବୁଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ କେତେଖଣ୍ଡ ଲୁଚିଭଜା ସୁଚେତା ରଖିଥିଲା—ପରିବେଷଣ କଲା ସମସ୍ତଙ୍କୁ । ଆଜି ଅଉ କାହାରି ମନରେ ଟିକିଏ ହେଲେ ସ୍ଫୁର୍ତ୍ତି ନାହିଁ, ସରସତା ନାହିଁ । କଳର କଣ୍ଢେଇପରି ଚଳବୁଲ କରୁଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ । ଦୁଇ ଦୁଇଟା ମୃତ୍ୟୁ ଆଖି ଆଗରେ ଦେଖି କିଏ ବା ଧୈର୍ଯ୍ୟଧରି ରହିପାରେ । ଯେତେହେଲେ

ମନୁଷ୍ୟ ହୃଦୟ । କେତେ ଆନନ୍ଦରେ ସେମାନେ ପୁନ ପରିବାର ଘର ଦ୍ୱାର ଛାଡ଼ି ଆସିଥିଲେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ରକ୍ଷା କରିବାଲାଗି, ସେତେବେଳେ କଣ ସେମାନେ ଆଶା କରିଥିଲେ ଯେ ନିୟତି ସେମାନଙ୍କୁ ଟାଣିଆଣୁଛି କ୍ଷୁଧିତ ଶ୍ୱାପଦର ମୁଖ ବିବରକୁ । ନିଷ୍ଠୁର ପରିହାସ ନୁହେଁତ କଣ···

ନିଜ ନିଜର ଘରଗୁଡ଼ିକ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ନା, କୌଣସିଠାରେ ସନ୍ଦେହ କରିବାଭଳି କିଛି ନାହିଁ । ବିପିନବାବୁଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିନୋଦକୁ ଦାୟୀ କରି ଯାଇପାରେ, ଯେହେତୁ ଯେଉଁ ଚତୁଷ୍କୋଣ ପଥର ଖଣ୍ଡିକ ଖସିପଡି ବିପିନବାବୁଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁର ଅସ୍ତ୍ର ରୂପେ ତାଙ୍କୁ ବିନଷ୍ଟ କରିଛି, ସେ ଖଣ୍ଡିକ ପୂର୍ବ ଆୟୋଜନାନୁଯାୟୀ ରଖା ହୋଇଥିଲା ଯଥାସ୍ଥାନରେ । ବିଶେଷତଃ "ବିନୋଦ", ପ୍ରସ୍ତର ଦେହରେ ଖୋଦିତ ଏହି ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକ ବିନୋଦର ବିପକ୍ଷରେ ଛିଡ଼ା ହେଉଛି, ସୁତରାଂ ବିନୋଦ ଯେ ହତ୍ୟାକାରୀ ଯେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରିବେ । କିନ୍ତୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ମୃତ୍ୟୁଟି ନିତାନ୍ତ ଦୈବୀଚକ୍ର, ସର୍ପାଘାତର ସମସ୍ତ ଲକ୍ଷଣ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥିଲା ଅତୁଲ ବାବୁଙ୍କର ଅବୟବରେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାପରେ ପରେ ସେ ଯାହାର ରୁମ୍‌କୁ ଆସି ଶଯ୍ୟା ଗ୍ରହଣ କଲେ ।

ନାନାଦି କୁଚିନ୍ତା ଓ କୁସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖି ରାତିର ଶେଷ ପ୍ରହରକୁ ବୋଧହୁଏ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିଦ୍ରା ଲାଗି ଯାଇଥିଲା—ଉଠିଲେ ଟିକିଏ ଡେରିରେ ।

ଆଗେ ପ୍ରାୟ ଦିନବେଳା ସମସ୍ତଙ୍କର କୋଳାହଳରେ ସ୍ଥାନଟି ମୁଖରିତ ହେଉଥିଲା କେତେକାଂଶରେ, ଆଜି ଆଉ ସେ ସବୁ ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ ମୌନ କରୁଣ ରାଗିଣୀ ଯେପରି ଖେଳିବୁଲୁଛି ସୀମା ବେଷ୍ଟନ କରି । ହୃଦୟ ଭିତରୁ କୋହ ଉଠେ, କିନ୍ତୁ କେହି ପ୍ରକାଶ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ— ଅଶ୍ରୁରେ ଆଖିଡୋଳା ଫାଟିଗଲାପରି ମନେହୁଏ । କିନ୍ତୁ ବୁନ୍ଦାଏ ହେଲେ ଅଶ୍ରୁ ବାହାରକୁ ବାହାରେ ନାହିଁ । ମୂକ କ୍ରନ୍ଦନର ଅସହନୀୟ ବେଦନା ଭାରି ହୋଇ ଉଠେ ବୁକୁ ଉପରେ ! ରୁଦ୍ଧ ହୁଏ ଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଠେ, ପ୍ରତିଦିନ ସେହି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦିଏ ଆଲୋକ, ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କରେ ଦେହ ମନ—ଆଉ ଆଜି, ଆଜି ଗ୍ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ନା ପାପପୁଣ୍ୟର

ସାକ୍ଷୀ ଦେବତାଙ୍କୁ—ବିଫଳ ହୋଇ ଯାଇଛି ଯେପରି ଏ ଘରର ବାସ୍ତୁ ମଣ୍ଡଳ—ବିତୃଷ୍ଣା ଲାଗିଛି ଯେପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁରେ ।

ଲଗଦୀଶଚନ୍ଦ୍ର ଭୁଲିଯାଇଛନ୍ତି "ନମଃ ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ବାସୁଦେବାୟ—" ଆଇନଙ୍କ ଅଳଙ୍କାରକୁ ଭୁଲିଗଲେଣି ଜଟିଳ ଆଇନ୍‌କାନୁନ୍, ବନବିହାରୀ ବାବୁଙ୍କର ସମସ୍ତ କେତେ ତାହା ଆଉ ତାଙ୍କର ମନେପଡୁ ନାହିଁ, ନିର୍ମଳ ଦାସ ଓ ସୁଚେତା ଦେବୀ ଷ୍ଟେପଥୋମାଇସିନ୍ ଟେଲୋମାଇସିନ୍ ଓ ଇଲେଭର୍ ଏକସ୍ତ୍ରି ଟ୍‌ର ବ୍ୟବହାର ପ୍ରଣାଳୀ ବିସ୍ମୃତ ହୋଇ ସାରିଲେଣି । କେବଳ ଗୋଟିଏ ଚିନ୍ତା ସେମାନଙ୍କୁ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରିଛି—ମୁକ୍ତି, ସବୁ କିଛି ବିନିମୟରେ ସେମାନେ ଗୃହାନ୍ତି ମୁକ୍ତି ।

ବିନୋଦ ସହିତ ଦେଖାହେଲେ ସେମାନେ ଗୋଡ଼ହାତ ଧରି କହିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛନ୍ତି—ବିନୋଦ, ଆମକୁ ମୁକ୍ତି ଦିଅ । ଆମେ ସବୁ କିଛି ତୁମକୁ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛୁ । ତୁମ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି କଥା କେବେହେଲେ କାହାରି ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରିବୁ ନାହିଁ—ଏହା ଆମ୍ଭେମାନେ ଦେବ ଦ୍ୱିଜ ସାକ୍ଷୀ ରଖି ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରୁଛୁ ।

ପରକ୍ଷଣରେ ମନେହେଲା, ବିନୋଦ ଯଦି ଏସବୁ ଶୁଣେ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାଣ୍ଡ ଅଟ୍ଟହାସ୍ୟରେ ଶତଚୂର୍ଣ୍ଣ କରିଦେବ ସେମାନଙ୍କର ଏ ଭୀରୁ ଉପଦେଶକୁ । ବିପଦବେଳେ ଧର୍ମ ବୁଦ୍ଧି, ଉପହାସର ଖୋରାକ୍ ଛଡ଼ା ଆଉ କଣ ହୋଇପାରେ ? ଜଣେ ଜଣଙ୍କର କାନ ଧରି ସେ କହିପାରେ—ଜଣେ ନିରପରାଧକୁ ଯେତେବେଳେ ସମସ୍ତେ ମିଳି ବିଗୁରସଭା ଆଗରେ ଠିଆ କରାଇ ନିଜର ଖେୟାଲ ଖୁସିରେ ସମସ୍ତ ଅପରାଧ ତାର ମୁଣ୍ଡରେ ଲଦି ଦେଇ ଆନନ୍ଦ ଉପଭୋଗ କରୁଥିଲ, ସେତେବେଳେ କେଉଁଠାରେ ଥିଲା ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ଏହି ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ?

ବୃଥା—ସବୁ ବୃଥା, ଏସବୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାବି ଆଉ କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ—ଭାଗ୍ୟ ଏଠାରେ ସହାୟ କେବଳ ।

ମନର କଥା ମନରେ ରଖିବା ଛଡ଼ା ଆଉ ବା' କି ଉପାୟ ଅଛି ସେମାନଙ୍କର ।

କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଆହାର ପର୍ବ ଶେଷ ହେଲା ସେମାନଙ୍କର । କେହି କାହାରିକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ପ୍ରଶ୍ନ କରୁ ନାହାନ୍ତି, ସବୁ କଥା କଣ୍ଠ ପାଖରେ ଜମା ହୋଇ ଜିଜ୍ଞାସାର ଚିହ୍ନ ନେଇ ଦୁବୁହ ଜ୍ୱାଳା ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି ମାତ୍ର ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ପରେ ମଧ୍ୟ କେହି କାହାରିକୁ ଟୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଲେ କରି ନାହାନ୍ତି, ପାଞ୍ଚୋଟି ଚେୟାର ପକାଇ ଏକତ୍ର ବସିଲେ ସମସ୍ତେ । ନିସ୍ତବ୍ଧ ମୂକ ବଧିର ସମସ୍ତେ । ସର୍ବାଙ୍ଗ ଆବଶ ।

ନିସ୍ତବ୍ଧତା ଭଙ୍ଗକରି ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ କହିଲେ—ସପ୍ତରଥୀ ମଧ୍ୟରୁ ଦ୍ରୋଣ କର୍ଣ୍ଣ ଗଲେ, ଏଥର ଶଲ୍ୟର ପାଳି । କିନ୍ତୁ ଶଲ୍ୟ କିଏ ?

ହସି ହସି ଜଗଦୀଶ ବାବୁ କହିଲେ—ଯଦି ଆମ୍ଭେମାନେ ସପ୍ତରଥୀ ବୋଲି ବିବେଚିତ ହେଉ, ରଥୀ ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା କିନ୍ତୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୀବିତ ଥିଲେ, ସେହି ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମାଟି କିଏ କହିଲେ ?

ଦୁଃଖରେ ସୁଖ ହସିବା କଥା । ହରଷେ ବିଷାଦ ।

ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ଦେଲେ ହସି ହସି ବନବିହାରୀ ବାବୁ—ବୋଧହୁଏ ସୁଚେତା ଦେବୀ ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା । ଯେ ହେତୁ ସେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର । ଅବଳା···ନାରୀ ।

ସୁଚେତା ଯେପରି ମନେ ମନେ ଖୁସି ହେଲା । ପ୍ରସଙ୍ଗ ଏଡ଼ାଇ ଦେଇ କହିଲା—ଛାଡ଼ନ୍ତୁ ସେ ସବୁ, ଆଜି କିଛି ଖାଇବେ ନା ବସି ବସି ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବେ !

—ଗୃହଲକ୍ଷ୍ମୀ ତୁମେ କରିଲେ ଲାଭ କଣ·····କହିଲେ ଅଜୟ ବାବୁ ।

ସମସ୍ତେ ଉଠିଲେ । କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଜୀବନଟାକୁ ବଞ୍ଚାଇବାକୁ ହେବ । ନଖାଇ ଉପାୟ କଣ । ଆୟୋଜନ ସେମିତି କିଛି ବିରାଟ ହେଇ ନାହିଁ, ଯତ୍‌କିଞ୍ଚିତ୍ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବାରେ ଲାଗି ପଡ଼ିଲେ ସମସ୍ତେ ।

ଆହାରାଦି ଶେଷ ପରେ ସମସ୍ତେ ଶୋଇବାକୁ ଗଲେ । କାଲି କେହି ଭଲଭାବେ ଶୋଇ ନାହାନ୍ତି । ଭୟ ଭୟରେ ରାତିଟା ପାହି ଯାଇଛି ।

ସମସ୍ତେ ଠିକ୍ କଲେ ଜଣକ ଜଣକ ଶୋଇବେ । ସନ୍ଧ୍ୟାରୁ ସମସ୍ତେ ଜଗି ରହିବେ ଅନିଦ୍ରା ହୋଇ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ କିନ୍ତୁ ଘଟିଲା ଅଘଟଣ । ସୁଚେତା ଦେବୀଙ୍କର ନିଦ୍ରା ହଠାତ୍ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ବିଛଣାରୁ ଉଠି ସେ ଦେଖିଲେ ସନ୍ଧ୍ୟା ର ତରଳ ଅନ୍ଧକାର ଗୃହଆଡ଼େ ନ ଘେରି ରହିଛି । କାନଡେରି ଶୁଣିଲେ କାହାରି ସ୍ୱର ଶବ୍ଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ । ଧୀରେ ଧୀରେ ଲଣ୍ଠନଟିକୁ ଜଳାଇ ଘରର ଗଳି ହାତରେ ଟର୍ଚ୍ଚଟିକୁ ଧରି ସେ ଆସିଲେ ବାହାରକୁ । ଜଗଦୀଶ ବାବୁଙ୍କର ଦ୍ୱାର ପାଖକୁ ଆସି ସେ ଥମକି ଛିଡ଼ା ହେଲେ । କଡ଼ି କାଠରୁ କିଏ ଗୋଟାଏ ଝୁଲୁଛି ଦ୍ୱାର ବନ୍ଧର ଠିକ୍ ପଛକୁ । ଭୟରେ ଗୋଟାଏ ଅସ୍ଫୁଟ ଚିତ୍କାର କରି ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ ସୁଚେତା ।

ସୁଚେତାର ସେହି ଚିତ୍କାର ଶୁଣିଲେ ଅନ୍ୟମାନେ । ପ୍ରତ୍ୟେକେ ହାତରେ ଟର୍ଚ୍ଚ ଧରି ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ ସୁଚେତାର କୋଠରୀଟି ଆଡ଼େ । ଟର୍ଚ୍ଚ ପକାଇ ଦେଖିଲେ ସୁଚେତା ଅଚେତନ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଛି ତଳେ— ଆଉ, ବେକରେ ଫାଶୀ ଦେଇ କଡ଼ି କାଠରେ ଝୁଲୁଛନ୍ତି ଶେଠ ଜଗଦୀଶ ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଅପଲକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସମସ୍ତେ ଚାହିଁଲେ କିଛିକ୍ଷଣ ପାଏ ସେହି ଲୋମ ହର୍ଷଣକାରୀ ଦୃଶ୍ୟକୁ । କି ବିଭତ୍ସ ମୃତ୍ୟୁ ! ଏପରି ଭାବେ କେହି ଯେ ନିଜେ ନିଜର ଜୀବନଟିକୁ ବିସର୍ଜନ ଦେଇପାରେ ତାହା ସ୍ୱପ୍ନାତୀତ । କଣ ପାଇଁ ଜଗଦୀଶଚନ୍ଦ୍ର ବେକରେ ଦଉଡ଼ି ଲଗାଇ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବେ । ମୃତର ଗୋଡ଼ ପାଖରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଟୁଲ୍ ଓଲଟି ପଡ଼ିଛି । ମନେହୁଏ, ଟୁଲ ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇ କଡ଼ି କାଠରେ ଦଉଡ଼ି ଗଳାଇ ଫାଶଟିକୁ ନିଜ ବେକରେ ଦେଇ ଗୋଡ଼ଦ୍ୱାରା ଟୁଲଟିକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କାହିଁକି, କାହିଁକି ସେ ଏପରି କଲେ ।

ଅଜୟବାବୁ ଓ ବନବିହାରୀ ବାବୁ ଦଉଡ଼ିଟିକୁ କାଟି ଜଗଦୀଶଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ନିସ୍ପନ୍ଦ ଶରୀରକୁ ତଳେ ଲମ୍ବାଇ ଦେଲେ । ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ଭଲଭାବେ ପରୀକ୍ଷା କରି କହିଲେ—ପ୍ରାୟ ଦୁଇଘଣ୍ଟା ହେବ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଛି । କିନ୍ତୁ ଏପରି କଣ ଘଟିଲା ଯେ ଜଗଦୀଶବାବୁ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲେ ?…

ସବୁ ଏଠାରେ ସମ୍ଭବ ନିର୍ମଳବାବୁ ! ପ୍ରେତପୁରୀରେ ଦୁଇଟା ଦିନ ଭିତରେ ଯାହା ସବୁ ଘଟିଗଲା ତାହା ଅସମ୍ଭବ ହେଲେ ବି ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି ।······ବନବିହାରୀ ବାବୁ କହିଲେ ।

—ଆପଣ କଣ ମନେକରନ୍ତି ବିନୋଦର ଏଥିରେ କୌଣସି ହାତ ଅଛି ?···ଅଜୟ ବାବୁ ଅତି ଧୀର ଭାବେ କଥାଗୁଡ଼ିକ ଉଚ୍ଚାରଣ କଲେ ।

—ପରମେଶ୍ୱର ଜାଣନ୍ତି । ଏତିକି କେବଳ କହିପାରେ ଆମକୁ ହତ୍ୟା କରି ତାର ପ୍ରତିହିଂସା ସେ ଚରିତାର୍ଥ କରିବ । ନଜେ କରୁ, କିମ୍ବା ଦୈବଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ହେଉ ପରୋକ୍ଷତଃ ସେ ଦାୟୀ।··ଉତ୍ତର ଦେଲେ ବନବିହାରୀ ବାବୁ । ଡାକ୍ତର ଦାସ ସେତେବେଳକୁ ମୃତ ଦେହ ପାଖରୁ ଫେରି ଆସି ସୁଚେତାକୁ ପରୀକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି । ପରୀକ୍ଷା କରୁ କରୁ କହିଲେ—ଅଜୟ ବାବୁ, ଟିକିଏ ପାଣି ଆଣନ୍ତୁ ତ······

ଗିଲାସଟିରେ ପାଣି ଆଣି ଦେଲେ ଅଜୟ ବାବୁ । ମୁହଁ ଓ ଆଖି କାନରେ ପାଣି ଛାଟ ଦାଙ୍ଗ ଧୀରେ ଧରେ ଆଖି ଖୋଲିଲା ସୁଚେତା । ଶୂନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ଥରେ ଦେଖିନେଲା ତିନିଜଣଙ୍କୁ । ତାପରେ ଅତି ଧୀରେ ବେଦନାର୍ତ୍ତ ସ୍ୱରରେ କହିଲା—ଜଗଦୀଶବାବୁ ତାହାହେଲେ ଆମମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ ।

—ହଁ, ସୁଚେତା ଦେବୀ···କହିଲେ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ।

—କିନ୍ତୁ ନିଜ ବେକରେ ଦଉଡ଼ି ଦେଇ ଝୁଲିବା ବ୍ୟକ୍ତି ସେ ନୁହନ୍ତି । ବିନୋଦ ତାଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରି ଝୁଲାଇ ଦେଇଛି···କହିଲା ସୁଚେତା ।

—ତା ଛଡ଼ା ଆଉ କଣ ହୋଇପାରେ ସୁଚେତା ଦେବୀ !

ସୁଚେତା ଧୀରେ ଧୀରେ ଉଠି ଠିଆ ହେଲା । ନିଜର କୋଠରୀଟି ଆଡ଼କୁ ସ୍ଖଳିତ ପଦରେ ଯାଉ ଯାଉ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ୱରରେ କହିଲା—ଆଉ ମାତ୍ର ଚାରି ଜଣ ।

ସୁଚେତାର ଏହି କଥାରେ ନିଜ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ସେମାନଙ୍କର ! ହୁଏତ ସେମାନେ ବିନୋଦର ଶୀକାର ହେବେ । ସଂଖ୍ୟା କ୍ରମେ କମିବାକୁ ଲାଗିଛି । ଜଣ ଜଣ କରି ହେଉଛନ୍ତି ମୃତ୍ୟୁ ଦେବତାର ଅତିଥି । ପ୍ରାଣୀ

ମାନେ ମରଣଶୀଳ, ତା ବୋଲି ସ୍ଥାନାସ୍ଥାନ ବିଚାର ନାହିଁ । ଏପରି ଭାବେ ଘାତକର ଆଘାତରେ ହତ୍ୟା ହେବା ତ ମୃତ୍ୟୁ ନୁହେଁ—ଅପମୃତ୍ୟୁ ।

ନା—ଆଉ କିଛି ଚିନ୍ତା କରି ଲାଭ ନାହିଁ, କେବଳ ଧୀର ସ୍ଥିର ଭାବେ ମୃତ୍ୟୁକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବାହିଁ ବୁଦ୍ଧିମାନର କାର୍ଯ୍ୟ । ବିନୋଦର ଏ ଅଭିଯାନ ସେମାନେ ବ୍ୟର୍ଥ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । କେଉଁଠି କିପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଥାଇ ସେ ମୃତ୍ୟୁ ଅସ୍ତ୍ର ନିକ୍ଷେପ କରୁଛି ତାହା ତ ସେମାନେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ, କଣ ପାଇଁ ତେବେ ଅକାରଣରେ ଭୟ ଭୀତ ହୋଇ ସେମାନେ ନିଜର ଶାନ୍ତି ନଷ୍ଟ କରିବେ ? ଆସ ବିନୋଦ, ସେମାନେ ବକ୍ଷ ପଞ୍ଜର ବୀର ଦର୍ପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ କହିବେ—ମାର ବିନୋଦ ! ଅସ୍ତ୍ର ହାଣ, ଗୁଳିକର, ଆମେ କେହି ବାଧାଦେବୁ ନାହିଁ ତୁମକୁ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକେ ସ୍ୱ ଅଭିମତ ପ୍ରକାଶ କରି ଆସିଲେ ସୁଚେତାର କୋଠରୀକୁ । ଦ୍ୱାର ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲେ ସୁଚେତା ତକିଆଟି ଉପରେ ମୁହଁ ଗୁଞ୍ଜି କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦୁଛି । କେତେ ବେଦନା ବିଜଡ଼ିତ ସେ କ୍ରନ୍ଦନ, ମୁହୂର୍ତ୍ତିକ ପାଇଁ ସେମାନେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲେ ବାହ୍ୟ ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରେ । ସୁଚେତା ପରି ନାରୀ, ଦୃଢ଼ଚେତା ଓ ସ୍ୱଳ୍ପ ଭାଷିଣୀ—ଏତେ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ସୁପ୍ତ ଥିଲା ଅନ୍ତରରେ ତାର । ପିଲାଙ୍କ ପରି ସେ ଆଜି ଅଝଟରେ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଛି । ସଂଯମର ସମସ୍ତ ସତ୍ତା ସେ ହରାଇ ବସିଛି ।

—ସୁଚେତା ଦେବି······ମୃଦୁ ସ୍ୱରରେ ଆହ୍ୱାନ କଲେ ବନବିହାରୀ ବାବୁ ।

—ନା-ନା-ନା—ସୁଚେତା ନାହିଁ, ସୁଚେତା ନାହିଁ ବନବିହାରୀ ବାବୁ ! ଯାହାକୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି ସେ ସୁଚେତାର ଛାୟା ମାତ୍ର । ପ୍ରକୃତ ସୁଚେତା ମରିଛି ବିନୋଦ ହାତରେ···ଅବରୁଦ୍ଧ କୋହଟା ସହସା ଫାଟିପଡ଼ିଲା ସଶବ୍ଦରେ । ନିଜକୁ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲା ନାହିଁ ସୁଚେତା । ଅଜ୍ଞାନ ହେଲା ପୁଣି ।

ସମସ୍ତେ ଶୁଶ୍ରୂଷାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଲେ । ଦୀର୍ଘ ଦୁଇଘଣ୍ଟା ପରିଶ୍ରମ ପରେ ସାମାନ୍ୟ ଚେତନା ଆସିଲା ସୁଚେତାର । ସେତେବେଳେ ସେ

ପ୍ରଳାପ ଆରମ୍ଭ କରିଛି—ଏକ, ଦୁଇ, ତିନ—ତିନି ଜଣ—ବାକି ରହିଛନ୍ତି ଗୃହ।...ଗୋଟିଏ ଉଚ୍ଛ୍ୱସିତ ହସରେ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହୋଇ ଉଠିଲା ସାରା ଘରଟା। ସେ ହସ ଯେପରି ଶେଷ ହେବାର ନୁହେଁ—ସେ ହସରେ ଯେପରି ଶତଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯିବ ସୁଚେତା ନିଜେ।

—ବନ୍ଦ କରନ୍ତୁ ସୁଚେତା ଦେବି, ବନ୍ଦ କରନ୍ତୁ—ଆପଣ ବଡ଼ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି...ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ। କିନ୍ତୁ କିଏ ଶୁଣେ କାହା କଥା। ଘନ ଘନ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସରେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ପୁନର୍ବାର ସେ ଅଚେତା ହେଲା।

ସମସ୍ତେ ସ୍ଥିର କଲେ ଆଜି ରାତିସାରା ବସି ସୁଚେତାର ସେବା କରିବେ। ଯେପରି ଭୟ ସେ ପାଇଛି କେତେବେଳେ କଣ ଘଟିବ ତାହାତ କୁହାଯାଇ ପାରେନା। ଏକା ଛାଡ଼ି ଯିବାଟା ନିହାତି ଅନ୍ୟାୟ ଓ ଅବିଚାର।

ଅଜୟବାବୁ ଓ ନିର୍ମଳବାବୁ ଦୁହେଁ ଯାଇ ସବୁ କୋଠରୀଗୁଡ଼ିକ ବନ୍ଦ କରି ଦେଇ ଆସିଲେ—ବନ୍ଦ କରି ଦେଇ ଆସିଲେ ମୃତ ଦେହଟିକୁ ଭିତରେ ରଖି ଜଗଦୀଶଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର କୋଠରୀଟିକୁ।

ଦୁଇଟା ଉତ୍ତେଜକ ଇନ୍‌ଜେକସନ ଦିଆଗଲା ସୁଚେତାକୁ। ବ୍ରାଣ୍ଡି ସହ ପାଣି ମିଶାଇ ଦେଲେ ଅଜୟବାବୁ। ବନବିହାରୀ ବାବୁ ନିଜେ ପଙ୍ଖା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ମୁଣ୍ଡ ପାଖରେ ବସି।

ଭୋର ହୋଇ ଆସିଲା। ସୁଚେତାର ଜ୍ଞାନ ଫେରି ଆସିଲା ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ। ସେ ଆଉ ପ୍ରଳାପ କରୁନାହିଁ ସତ, କିନ୍ତୁ ଚିନ୍ତାର କୁଞ୍ଚିତ ରେଖା ପରିସ୍ଫୁଟ ହୋଇ ଉଠିଛି ଲଲାଟ ଉପରେ। ଗୋଟାଏ ରାତି ଭିତରେ ବୟସ ଯେପରି ଆହୁରି ଦଶ ବର୍ଷ ବଢ଼ି ଯାଇଛି। ଅତି କ୍ଷୀଣସ୍ୱରେ କହିଲା—ଟିକିଏ ପାଣି...

ଅଜୟବାବୁ ଗିଲାସରେ ପାଣି ଆଣିଦେଲେ। ଏକା ନିଃଶ୍ୱାସରେ ପାଣିତକ ପିଇଦେଲା ସୁଚେତା। ଟିକିଏ ସୁସ୍ଥ ହୋଇ କହିଲା—ଆପଣମାନେ ବୋଧହୁଏ ରାତିସାରା ବସିଛନ୍ତି......

ସମସ୍ତେ ନୀରବ ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି କଲେ।

ସୁଚେତା ସେହିପରି ପୀଡ଼ିତ କଣ୍ଠରେ କହିଲା—ଆଉ କାହିଁକି, କାହିଁକି ଆଉ ଆପଣମାନେ ପ୍ରାଣର ଆଶା ନେଇ ବସିଛନ୍ତି? ସତେ କଣ

ଆଜ ଆମ୍ଭେମାନେ ଫେରିବୁ ବୋଲି ଆଶା କରିପାରୁ । ଏପରି କଦର୍ଯ୍ୟ ଭାବେ ମରିବା ଅପେକ୍ଷା, ଶୋଚନୀୟ ଦୃଶ୍ୟ ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖିବା ଅପେକ୍ଷା ବିଷଖାଇ ମରିବା କ'ଣ ଯଥେଷ୍ଟ ଆରାମପ୍ରଦ ନୁହେଁ !

ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ ଦେଇ ବନବିହାରୀ ବାବୁ କହିଲେ—ପ୍ରାଣର ମାୟା ସବୁଠାରୁ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ନିଏ ସୁଚେତା ଦେବି ! ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରାଣ ପ୍ରତି ଯାହାର ଲୋଭ ଥାଏ, ବିଷ ପାନ ମୁହଁ ପାଖକୁ ନେଇ ସୁଦ୍ଧା ସେ ପାନ କରି ପାରେନା । ଛାଡ଼ନ୍ତୁ—ସକାଳତ ହୋଇ ଯାଇଛି, ଆପଣ ଟିକିଏ ଏକା ରହନ୍ତୁ, ଜଗଦୀଶଚନ୍ଦ୍ରର ମୃତ ଦେହଟାକୁ ଆମେ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରି ଆସୁ ।

ଦୁଇଟା ଦିନ ଆଉ କୌଣସି ଦୁର୍ଘଟନା ଘଟି ନାହିଁ । ଏହି ଦୁଇଟା ଦିନ ଭିତରେ ସୁଚେତା ବେଶ୍ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହୋଇ ପାରିଛି । ବନବିହାରୀ ବାବୁ ପ୍ରାୟ ସବୁ ସମୟରେ ଦେହର ଅବସ୍ଥା କଥା ପଚାରୁଛନ୍ତି ସୁଚେତାକୁ । କେତେବେଳେ କେମିତି ଦୁଇଟା ଗୋଟାଏ ଇନ୍‌ଜେକସନ ଦେବାପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରୁଛନ୍ତି ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସଙ୍କୁ ।

ପ୍ରାୟ କେହି ଆଉ ଏକୁଟିଆ ରହି ନାହାନ୍ତି ଏଇ ଦୁଇଟା ଦିନ । ଯେଉଁଆଡ଼େ ଯାଉଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ ଏକାଠି, ଶୋଇଲା ବେଳେ ମଧ୍ୟ ତିନିଜଣ ତଳେ ବିଛଣା ପାରି ଶୁଅନ୍ତି । ସୁଚେତା ଶୁଏ ଖଟଟି ଉପରେ । ଟିକିଏ କିଛି ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଲେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରାୟ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ଚେଇଁ ଉଠନ୍ତି—ତିନି ଚାରିଟା ଲଣ୍ଠନ ଜଳୁଥାଏ ବାହାରେ ଓ ଘର ଭିତରେ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ସ୍ନେହ ଓ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ ଯେପରି ଚିର ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ, ଏହା ବାହାରର ଲୋକେ ଦେଖିଲେ ସ୍ୱୀକାର କରିବେ । ପ୍ରକୃତରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଗୋଟାଏ ସହାନୁଭୂତି ଆସିଛି ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ।

ରନ୍ଧା ବଢ଼ା ଇତ୍ୟାଦି ନିୟମିତ ଭାବେ ଚାଲିଛି । ହସ ଗଳ୍ପ ମଧ୍ୟ ଚାଲିଛି ବେଳେବେଳେ । ଦୁଇଦିନ ତଳେ ଏତେ ବଡ଼ ଦୁର୍ଘଟନା ଯେ ଘଟି ଯାଇଛି, ତିନୋଟି ପ୍ରାଣୀ ସେମାନଙ୍କର ସଙ୍ଗ ଛାଡ଼ି ସେମାନଙ୍କଠାରୁ

ବହୁ ଦୂରରେ ଅଛନ୍ତି ସେ ସବୁ ଭୁଲିଗଲେ ଉପସ୍ଥିତ କ୍ଷେତ୍ରରେ । ଦୁନିଆର ଶାଶ୍ୱତ ନିୟମ—ମନୁଷ୍ୟ ଅନ୍ତର ହେଲେ ଚାରଦିନ ପାଇଁ ପର ହୋଇ ଯାଏ—ତେବେଇ ଯାଏ ପୂର୍ବାରୋପିତ ସ୍ନେହ ମମତା ।

ଢାଳପୂରୁଷ ଶ୍ରାବଣର ରାତି । କି ଯୋଗରେ ସେ ରାତିଟା ପାହୁଥିଲା କେଜାଣି । ଆହାରାଦି ସମାପନ କରି ପ୍ରତ୍ୟେକେ ସେଦିନ ନିଜ ନିଜ କୋଠରୀରେ ଆସି ଶୋଇଥିଲେ ଦଶଘଣ୍ଟାରେ । ଶଯ୍ୟାରେ ପଡ଼ିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସମସ୍ତେ ନିଦ୍ରାରେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ମର୍ମଭେଦୀ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ସମସ୍ତଙ୍କର ନିଦ୍ରା ପ୍ରାୟ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ସେ ଚିତ୍କାର ଏପରି ଭୟାବହ ଯେ ପ୍ରଥମେ କେହି କିଛି ଠିକ୍ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଅଜୟବାବୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଆସି ସୁଚେତାର କୋଠରୀ ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ କହିଲେ—ଆପଣ କଣ ଚେଇଁଛନ୍ତି ସୁଚେତା ଦେବି······

ସୁଚେତା ପ୍ରକୃତରେ ଚେଇଁଥିଲା । କେବଳ ଭୟରେ ସେ କାଠ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ଶଯ୍ୟାରେ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି, ପଚିଅଛି ଦିନ ଅଛି ବର୍ତ୍ତମାନ । ସେ ବୁଝି ପାରିଛି କେହି ଜଣେ ଆଜି ସାଙ୍ଗ କଲା ଜୀବନର ଲୀଳାଖେଳା । ମୃତ୍ୟୁ ଦୂତଙ୍କୁ ଆଖି ଆଗରେ ଦେଖି ଭୟଭୀତ ହୋଇ ସେ ଚିତ୍କାର କରିଛି ସାହାଯ୍ୟ ଲାଭ ଆଶାରେ ।

ଅଜୟ ବାବୁଙ୍କର ଡାକରେ ସୁଚେତା ଉଠିବସି କହିଲା—ଏଥର କିଏ ?······

—ଜାଣେନା । ଚିତ୍କାରଟା ଏଇ ପାଖରୁ ଆସିଲା ବୋଲି ମନେହୁଏ ।

ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ । ଦୁଇ ବିସ୍ଫାରିତ ଚକ୍ଷୁ ବିସ୍ତାର କରି କହିଲେ—ବନବିହାରୀ ବାବୁ କାହାନ୍ତି ?···

ସମସ୍ତେ ଆସିଲେ ସୁଚେତାର ପାର୍ଶ୍ୱ କକ୍ଷକୁ । ବନବିହାରୀ ବାବୁ ରକ୍ତାପ୍ଲୁତ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଶଯ୍ୟାରେ । ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ମୁହଁର ପେଶୀ ଗୁଡ଼ିକ କୁଞ୍ଚିତ ହୋଇ ଆସୁଛି, ଖଣ୍ଡିଏ ଦୀର୍ଘ ଛୁରିକା ଆମୂଳ ବିଦ୍ଧ ହୋଇଛି

ବାଘ ଉପରେ । ରକ୍ତର ଲହରୀ ଛୁଟିଛି ବସ୍ତ୍ରାଦି ସିକ୍ତ କରି । ଫିସ୍ ଫିସ୍ ଶବ୍ଦରେ କହୁଛନ୍ତି କେବଳ—ଡାକ୍ତର—ଡାକ୍ତର—

ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ଆଗେଇ ଆସି କହିଲେ—କହନ୍ତୁ, ମୁଁ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ଆପଣଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଥା କହୁଛି । କାହାକୁ କି ଆପଣ ଚିହ୍ନି ପାରିଛନ୍ତି ବନବିହାରୀ ବାବୁ ?

ବନବିହାରୀ ବାବୁଙ୍କର ସ୍ୱର ଆହୁରି ନିସ୍ତେଜ ହୋଇ ଆସିଲା । ନିସ୍ତେଜ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ—ଡାକ୍ତର, ଡାକ୍ତର···ଜୋର କରି ଡାହାଣ ହାତଟିକୁ ଉଠାଇ ମୁଠା କରି ଯେପରି ସେ କାହାକୁ ମାରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଉଛନ୍ତି ବୋଲି ମନେ ହେଲା—ହାତଟି କିନ୍ତୁ ନିର୍ଜୀବ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲା ତଳେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଲିଭିଗଲା ଜୀବନ ପ୍ରଦୀପ । ହତାଶ ସ୍ୱରରେ ନିର୍ମଳ ବାବୁ କହିଲେ—ଆଉ ଟିକିଏ ଆଗରୁ ଆସିଥିଲେ ବନବିହାରୀ ବାବୁ କିଛି କହିଥାନ୍ତେ ବୋଧହୁଏ । ସେ ହୁଏତ ହତ୍ୟାକାରୀକୁ ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିଛନ୍ତି ।

ହତ୍ୟାକାରୀ—ହତ୍ୟାକାରୀ ବିନୋଦ—ସେ ଆସିଥିଲା ପ୍ରକାଶ୍ୟଭାବେ ବନବିହାରୀ ବାବୁଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବା ଲାଗି । ସମସ୍ତେ ନିଦ୍ରିତ, ଏହି ସୁଯୋଗ ନେଇ ସେ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ହତ୍ୟାକରି ପଳାୟନ କରିଛି । ଲୋକଟାର କେତେ ଅଦ୍ଭୁତ ସାହସ । ଦିନବେଳେ, ଘରେ ପୁଣି ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ନିର୍ଭୟରେ ସେ ତାର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ପାଳନ କରୁଛି, ନେଉଛି ସେ ପ୍ରତିହିଂସା । ଲୋକଟାର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଅସୀମ, ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ନରହତ୍ୟା କରି ସୁଦ୍ଧା ସେ ପାଗଳ ହୋଇ ନାହିଁ, ଲକ୍ଷ୍ୟ ତାର ଟିକେ ହେଲେ ଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇ ନାହିଁ ।

କୁଟିଳକର୍ମୀ ବିନୋଦ ନିଶ୍ଚୟ ନିକଟରେ କେଉଁଠାରେ ଆତ୍ମଗୋପନ କରିଛି, ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛି ସେମାନଙ୍କର ଗତିବିଧି । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଅଧମାଇଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରିଷ୍କାର ରାସ୍ତା । କୌଣସିଠାରେ କେହି ଲୁଚି ରହିବାର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ । ତେବେ କଣ ସେ ପାତାଳ ଫୁଟାଇ ଯିବା ଆସିବା କରୁଛି ! ଅତୁଲବାବୁ ଓ ଜଗଦୀଶ ବାବୁଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁକୁ ଦୈବଦଣ୍ଡ ଓ ଆତ୍ମହତ୍ୟା ବୋଲି ଧରି ନିଆଯାଇ ପାରେ, କିନ୍ତୁ ବିପିନବାବୁ ଓ ବନବିହାରୀ ବାବୁଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ତ ଦିବାଲୋକ ପରି ପରିଷ୍କାର । ଯେଉଁ ପଥର ଗୃହରେ

ବିପିନ ବାବୁଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଥିଲା ଉକ୍ତ ପଥରଟିରେ ଲେଖାଥିଲା 'ବିନୋଦ' ଆଉ ବନବିହାରୀ ବାବୁଙ୍କର ବକ୍ଷବିଦ୍ଧ ଛୁରିକା ବିନୋଦର ସ୍ୱାକ୍ଷର ବହନ କରୁଛି । ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୃତ୍ୟୁ ପରସ୍ପର ସହ ପାରସ୍ପରିକ ଭାବେ ଜଡ଼ିତ । ସବୁ ଜଣକର କୀର୍ତ୍ତି, କୀର୍ତ୍ତିମାନ ବିନୋଦର ।

ମନେ ପଡ଼ିଯାଏ ବିନୋଦର ଦାମ୍ଭିକ ଘୋଷଣା, ଶେଷ ରକ୍ତବିନ୍ଦୁ ନଦେଖିବା ଯାଏ ତାର ଶାନ୍ତି ନାହିଁ । କାହାରିକୁ ସେ ଅବ୍ୟାହତି ଦେଇ ପାରେନା । ଆକ୍ରୋଶ ତାର ୭ ଜଣଙ୍କ ଉପରେ । ଗୃହିଜଣ ଗତାୟୁଃ, ବାକି ସେମାନେ ତିନିଜଣ । ସୁଚେତା ଦେବୀ, ଅଜୟ ଦାସ ଓ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ।

ଆଗେ କିଏ, କିଏବା ପରେ ?······

ସକାଳୁ ଉଠି ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ କହିଲେ—ସୁଚେତା ଦେବି, ମୁଁ ଗାଧୋଇ ଆସେ—ଅଜୟ ବାବୁ ଉଠିଲେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାକୁ କହିବେ । ଆପଣ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଅନ୍ତୁ—ନଦୀ ଆଡ଼େ ଯାଇ ଦେଖିବା କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ ଲାଭର ଆଶା ଅଛି କି ନାହିଁ ।···ଉହି ବାହାରିଗଲେ ଗାମୁଛା ଖଣ୍ଡିକ କାନ୍ଧରେ ପକାଇ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ବାହାରକୁ ଆସିଲେ ଅଜୟ ବାବୁ । ସବୁ କଥା ଶୁଣି କହିଲେ, ମୁଁ ଖାଲି ମୁହଁହାତ ଧୋଇ ସରବତ୍ ଟିକିଏ ଖାଇନିଏ ସୁଚେତା ଦେବି, ଆଜି ଆଉ କିଛି ଖାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ । ଆପଣମାନେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଅନ୍ତୁ । ଭଗବାନ କଣ କରୁଛନ୍ତି ଦେଖା ଯାଉ······

ସୁଚେତା ଯିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା । ମନରେ କେତେ ଆଶା ଓ ଉଦ୍ଦୀପନା । ସତେ ଭଗବାନ ଦୟା କରିବେ ଆଜି ! ନଦୀ କୂଳରେ ସେମାନେ ଦେଖି ପାରିବେ ସଭ୍ୟ ଜଗତର ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ । ସେମାନଙ୍କର ମୁକ୍ତି ଲାଗି ଆଗେଇ ଆସିବେ ଦଳବଳ ସାଙ୍ଗ ! କାହିଁକି ଅଜୟବାବୁ ଏତେ ଡେରି କରୁଛନ୍ତି, କାହିଁକି ନିର୍ମଳ ଦାସ ଆସୁ ନାହାନ୍ତି ! ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିସାରି ସେ ଆସିଲା ଅଜୟବାବୁଙ୍କ କୋଠରୀକୁ ।

ପ୍ରଥମ ଧକ୍କା ସେ ଖାଇଲା ଦୁଆର ମୁହଁ ପାଖରେ । ଅଜୟବାବୁ ଟେବୁଲଟି ଉପରେ ମୁଣ୍ଡରଖି ବସିଛନ୍ତି ଚେୟାରଟିରେ, ଗ୍ଲାସଟି ଧରିଛନ୍ତି ହାତରେ । ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ସୁଚେତା ଡାକିଲା—ଅଜୟ ବାବୁ !···କୌଣସି ଉତ୍ତର ନାହିଁ । ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି ଅଜୟବାବୁଙ୍କୁ ହଲାଇଦେଲା ସୁଚେତା ! ମୁଣ୍ଡଟା ତଳ ପଡ଼ିଲା ଗୋଟାଏ ଅଡ଼କୁ । ଦେହରେ ହାତ ଦେଇ ଦେଖିଲା ସବୁ ହିମ ଶୀତଳ । ଏ କଣ, ଅଜୟବାବୁ ତାହା ହେଲେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଛନ୍ତି ! ଆତ୍ମହତ୍ୟା, ଅଜୟବାବୁଙ୍କ ପରି ଲୋକ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବେ କେଉଁ ଦୁଃଖରେ । କିଏ ଯେପରି ତାର କାନେ କାନେ ଆସି କହିଦିଏ ଅଜୟବାବୁ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରି ନାହାନ୍ତି, ଅଜୟବାବୁଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରା ହୋଇଛି । ଏଇ ଯେଉଁ ପାଣି ଗିଲାସଟି ସେ ହାତରେ ଧରି ବସିଛନ୍ତି ସେହି ପାଣିରେ ବିଷ ମିଶ୍ରିତ କରା ହୋଇଛି । ନିଶ୍ଚୟ—ନିଶ୍ଚୟ—ଉଗ୍ର ମାରାତ୍ମକ ବିଷ, ଯାହାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ହତ୍ୟାକାରୀ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭିଜ୍ଞ !

ପାଞ୍ଚଟି ପ୍ରାଣୀ ଛାଡ଼ିଲେ ପୃଥିବୀ, ବାକି ସେମାନେ ଦୁଇଜଣ । ଆଗେ ନିର୍ମଳବାବୁ ନା, ଆଗେ ସେ । ଇଚ୍ଛା ହେଲା, ଅଜୟ ବାବୁଙ୍କର ପାଣି ଗ୍ଲାସଟିକୁ ନେଇ ସେ ପାନ କରନ୍ତା, ସବୁ ଜ୍ୱାଳା ତାର ନିର୍ବାପିତ ହୁଅନ୍ତା—ନିର୍ମଳ ଦାସ ଆଉ ଶେଷ ଶୀକାର ହୋଇ—ସେଥିରେ ତାର କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ । ଆଉ ଏ କରୁଣ ମର୍ମନ୍ତୁଦ ଦୃଶ୍ୟ ସହ୍ୟ କରି ପାରିବ ନାହିଁ କେବେ ।

ପରକ୍ଷଣରେ ଗୋଟାଏ ଉତ୍ତେଜନା ସେ ଅନୁଭବ କଲା । ନା, ତାକୁ ଶକ୍ତ ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହେବାକୁ ହେବ—ମୃତ୍ୟୁ ସହିତ ସେ ସମ୍ମୁଖ ସଂଗ୍ରାମ କରିବ । ଆତତାୟୀ ତା ଅପେକ୍ଷା ବଳଶାଳୀ ହୋଇପାରେ, ତେବେ ବି ସେ ତା ସହିତ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଯୁଦ୍ଧର ଆହ୍ୱାନ କରିବ । ଦେଖାଯାଉ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଣ ହୁଏ······

ସୁଚେତାର ଆଉ ସେ ନତମସ୍ତକ ଭଙ୍ଗିମା ନାହିଁ । ଋଜୁ, କଠିନ ଉଦ୍ଧାତ ପରି ଦୃପ୍ତ ଭଙ୍ଗିରେ ସେ ଛିଡ଼ା ହେଲା । ମନେହେଲା ଦାନବ ଦଳନ ଲାଗି ଉଭାହେଲେ ପ୍ରାୟ ତ୍ରିଶୂଳଧାରିଣୀ ଶଙ୍କରଗୃହିଣୀ । ଚକ୍ଷୁରେ ଶତ

ସୂର୍ଯ୍ୟର ଅଗ୍ନିଶିଖା, ନିମିଷକ ଭିତରେ ସବୁ ଯେପରି ଜାଳି ଭସ୍ମ-କରିଦେବ ସେ ।

ନିର୍ଭୀକ ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲା ସୁଚେତା, ପ୍ରବେଶ କଲେ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ । ସୁଚେତାର ଠିଆ ହେବା ଭଙ୍ଗୀ ଓ ଆଖି ଦୁଇଟାକୁ ଚାହିଁ ଡାକ୍ତର ଦାସ କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ବିମୂଢ଼ ଭାବେ ଠିଆ ହେଲେ । ପରେ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ନେଇ କହିଲେ—କଣ ହୋଇଛି ସୁଚେତା ଦେବୀ ! ଆପଣ ପାଷାଣ ପ୍ରତିମା ପରି ନିଶ୍ଚଳ ଭାବେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି କାହିଁକି ?

ଖଣ୍ଡିଏ ମଳିନ ହସ ଚକିତରେ ମିଳାଇ ଗଲା ସୁଚେତାର ଓଷ୍ଠ ଦୁଇଟିର ଫାଙ୍କରେ । ନିଃଶବ୍ଦରେ ସେ ଅଙ୍ଗୁଳି ସଙ୍କେତ ଦ୍ୱାରା ଦେଖାଇ ଦେଲା ଅଜୟ ବାବୁଙ୍କର ନିଷ୍ପ୍ରାଣ ଶରୀରକୁ ।

ନିର୍ମଳବାବୁ ସମ୍ମୁଖରେ ସାପ ଦେଖିଲା ପରି ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । ଧୀରେ ଧୀରେ ଅଜୟ ବାବୁଙ୍କର ନିକଟସ୍ଥ ହୋଇ ସ୍ପର୍ଶ କରି କହିଲେ—dead ! stone dead……

—ବାକି ଆମେ ଦୁଇ ଜଣ…ସୁଚେତାର କଥାରେ ଚମକି ପଡ଼ି ମୁହଁ ଫେରାଇ ଚାହିଁଲେ ନିର୍ମଳ ଦାସ । ସୁଚେତା କହି ଚାଲିଛି—ଆମେ ଦୁଇଜଣ । ୭ ଜଣରୁ ଅବଶିଷ୍ଟ ଆମେ । ଡାକ୍ତର ସୁଚେତା ସାହୁ ଓ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ । ଖୁଣୀ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶେଷ କରି ପଛକୁ ରଖିଛି ଦୁଇଜଣ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ—ଅଦ୍ଭୁତ ଖିଆଲି ଖୁଣୀ ।

—ଆପଣ ଆଜି ବଡ଼ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇଛନ୍ତି ସୁଚେତା ଦେବୀ… ନିର୍ମଳ ଦାସଙ୍କର କଣ୍ଠରେ ବ୍ୟସ୍ତତା ଫୁଟି ଉଠିଲା ଯେପରି ।

ସୁଚେତା ସେହିପରି କଠିନ କଣ୍ଠରେ କହିଲା—ଖୁଣୀକୁ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ଦେଖିଛନ୍ତି, ସ୍ୱରୂପରେ ନୁହେଁ; ଛଦ୍ମ ଆବରଣରେ ଯେ ଆସି ଦେଖା ଦେଇଛି ବିପିନବାବୁ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କୁ ଓ ଆପଣ ମଧ୍ୟ ନିଜେ ଦିନେ ଦେଖିଛନ୍ତି । କେବଳ ଦେଖିନାହିଁ ମୁଁ । ଏହାଦ୍ୱାରା କଣ ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏନା ଯେ ଖୁଣୀ ସହିତ ମୋର କୌଣସି ସମ୍ବନ୍ଧ ଅଛି କିମ୍ବା ନିଜେ ମୁଁ ଖୁଣୀ ବୋଲି ?

ନିର୍ମଳବାବୁ ଏ ସବୁ ଶୁଣି ଯେପରି ବୋକା ପାଲଟି ଯାଇଛନ୍ତି, ବିମୁଢ଼ଭାବରେ ଚାହିଁଲେ ସୁଚେତାକୁ ।

ଉତ୍ତରର ଅପେକ୍ଷା ନକରି ସୁଚେତା କହିଗଲା—ମୁଁ ଖୁଣୀ ବୋଲି ଆପଣ ଅବିଶ୍ୱାସ କରୁଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ହଲପ୍ କରି କହିପାରେ ଆମ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଖୁଣୀ—ହୁଏତ ଆପଣ କିମ୍ବା ମୁଁ ।

—ଆପଣ ନିଶ୍ଚୟ ଅତିରିକ୍ତ ଚିନ୍ତା ହେତୁ ମୁଣ୍ଡଟିକୁ ଖରାପ କରି ବସିଛନ୍ତି, ସୁଚେତା ଦେବୀ ! ଟିକିଏ ରହନ୍ତୁ, ମୁଁ ଲୁଗାଟା ଛାଡ଼ି ଆସେ···

ନିର୍ମଳବାବୁ ଚେୟାରରୁ ଉଠି ଆଗକୁ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ିଛନ୍ତି, ସୁଚେତା ଚକ୍ଷୁର ପଲକ ଭିତରେ ବାସ୍କେଟ ଭିତରୁ ଲେଡେଜ୍ ପିସ୍ତଲଟିକୁ ବାହାର କରି କହିଲା—ସେହିଠାରେ ବସ ବିନୋଦ, ଟିକିଏ ଏପାଖ ସେପାଖ ହେଲେ ତୁମର ମୁଣ୍ଡର ଖପୁରି ଉଡ଼ାଇ ଦେବି······

ନିର୍ମଳ ଦାସ ସମ୍ମୁଖରେ ଭୂତ ଦେଖିଲା ପରି ଚମକି ପଡ଼ି ଚେୟାରଟିରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ଢୋକ ଗିଳି କହିଲେ—ଆପଣ ମୋତେ ବିନୋଦ ବୋଲି ଭାବିଛନ୍ତି, ସୁଚେତା ଦେବୀ !··· ··

କଠିନ ସ୍ୱରରେ ସୁଚେତା କହିଲା—ଭାବି ନଥାନ୍ତି, ତୁମେ ମୋତେ ଭାବିବାର ଅବସର ଦେଇଛ । ବନବିହାରୀ ବାବୁଙ୍କୁ ଯେତେବେଳେ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଲି, ଘର ଭିତରେ କ୍ଲୋରଫର୍ମର ମୃଦୁ ଗନ୍ଧ ମୁଁ ବାରିପାରି ମନେ ମନେ ଭାବିଲି ଖୁଣୀ ନିଶ୍ଚୟ ଆଗେ କ୍ଲୋରଫର୍ମ କରି ହତ୍ୟା କରିବାକୁ ବସିଥିଲା । ମାତ୍ର କ୍ଲୋରଫର୍ମ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ବନବିହାରୀ ବାବୁଙ୍କ ନିଦ୍ରା ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିଲା, ଆତତାୟୀ ଏହା ଜାଣିପାରି ସେ ଚିତ୍କାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଟୁଣ୍ଟିକୁ ଅମୂଳ ବନ୍ଧ କରି ପଳାୟନ କରିଥିଲା । ମୁଁ ଘରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ କ୍ଲୋରଫର୍ମର ଗନ୍ଧ ପାଇଲି । ତାପରେ ବନବିହାରୀ ବାବୁ ଯେତେବେଳେ ହାତ ମୁଠା କରି "ଡାକ୍ତର—ଡାକ୍ତର" ବୋଲି କହୁଥିଲେ ତୁମେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ତାଙ୍କୁ କହିଥିଲ—'ହଁ, କହନ୍ତୁ-ମୁଁ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ।" ସେତେବେଳେ ଅଜୟବାବୁ ଓ ମୁଁ ଭାବିଥିଲୁ ବନବିହାରୀ ବାବୁ ଖୁଣୀର ବର୍ଣ୍ଣନା ଦେବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ଓ ପାଇଲେ ତାକୁ ମାରିବେ ବୋଲି ହାତ ମୁଠା କରି ଇଙ୍ଗିତ କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କ୍ଲୋରଫର୍ମ କଥା

ମନେ ପଡ଼ିଲରୁ ଭାବିଲି ନିଶ୍ଚୟ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସଙ୍କୁ ମାରିବାକୁ ସେ ଉଦ୍ୟତ ହୋଇଛନ୍ତି ! ତେବେ ଖୁଣୀ ନିଶ୍ଚୟ ନିର୍ମଳ ବାବୁ......

—ଏ ସବୁ କଣ କହୁଛନ୍ତି ସୁଚେତା ଦେବୀ ?

—ହାଃ ହାଃ ହା—ପାଗଳ ପରି ହସି ଉଠିଲା ସୁଚେତା ! ମୁଁ ମିଛ କହୁଛି ନା, ବିନୋଦ ! ଅଜୟ ବାବୁ କଣ ନିଜେ ସରବତ ସହିତ ବିଷ ମିଶାଇ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଛନ୍ତି ? ଅଜୟବାବୁ ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳେ ମୁହଁ ହାତ ଧୋଇ ସରବତ ଖାଆନ୍ତି ଏହା ତ ତୁମେ ଜାଣ । ସେଥିପାଇଁ ଆଜି ସକାଳେ ଅଜୟବାବୁ ଉଠିବା ପୂର୍ବରୁ ତୁମେ ତାଙ୍କର ପାଣିରେ ବିଷ ମିଶାଇଥିଲ । ସେ ତାହା ପିଇବାମାତ୍ରେ ଇହଲୀଳା ଶେଷ କଲେ ।

ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ସ୍ଥିର ନିଶ୍ଚଳ ପାଷାଣ ପରି ବସିଥାନ୍ତି, ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଶିର କୁଞ୍ଚିତ ହେଉ ନଥାଏ ତାଙ୍କର ।

ଶୁଣ ବିନୋଦ, ତୁମର ବିଛଣା ପାଖରୁ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଖଣ୍ଡିଏ ରେଶମୀ ସୂତା ବିପିନବାବୁଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଥିବା ପଥରଟି ସହିତ ଏପରି ଭାବେ ସଂଯୁକ୍ତ ଥିଲା ଯେ ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ଆଘାତରେ ସେ ଠିକ୍ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଆସି ପଡ଼ିଥିଲା । ତୁମର ଅସୁସ୍ଥତା ହେତୁ ଆମେ କେଇଜଣ ତୁମ ପାଖରେ ଥିଲୁ, ଠିକ୍ ତୁମ ମୁଣ୍ଡ ପାଖରେ ଥିବା ଛୋଟ ସ୍ପ୍ରିଂ ପରି ବସ୍ତୁଟିରେ ତୁମେ ଟିକିଏ ଚାପ ଦେଇଥିଲ, ସେହି ଚାପରେ ପଥରଟି ଖସି ବିପିନବାବୁଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଆସି ପଡ଼ିଥିଲା । ମୋତେ ତୁମେ ଫାଙ୍କି ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଅଜୟ ବାବୁଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ତୁମେ ଗାଧୋଇ ଯାଇଥିବା ବେଳେ ମୁଁ ଆଜି ସବୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ସାରିଛି । ତୁମର ଛଦ୍ମବେଶ, ସର୍ପବିଷ—ଯେଉଁ ସାପର ବିଷଦ୍ରବ୍ୟ ଗାଧୋଇବା ବେଳେ ଇନ୍‌ଜେକ୍ଟ କରିଥିଲ ତୁମେ ଅତୁଲବାବୁଙ୍କ ଦେହରେ ।

ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ଚେୟାରରୁ ଉଠି ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବେଗରେ ଧାଇଁଲେ ସୁଚେତା ଆଡ଼କୁ, ଆଉ ସୁଚେତା ଠିକ୍ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଡାହାଣ ଗୋଡ଼କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଫାୟାର କଲା ତିଳେମାତ୍ର ବିଚଳିତା ନ ହୋଇ । ସେହି ଆଘାତରେ ନିର୍ମଳ ଦାସ ଧଡ଼ିରେ ପଡ଼ିଗଲା ତଳେ । ଚଳନଶକ୍ତି ରହିତ ହେଲା ତାଙ୍କର ।

ଆଖି ଦୁଇଟି ଜଳି ଉଠିଲା ସୁଚେତାର । ରୋଷକଷାୟିତ ଲୋଚନରେ ଗୃହଁ ବାଘୁଣୀ ପରି ହିଂସ୍ର ଗର୍ଜନ କରୁ କରୁ କହିଲା—ପାଞ୍ଚଟି ଜୀବନ ତୁମେ ହତ୍ୟା କରିଛ । ଛଳନାରେ ଭୁଲାଇ ଆଣି ତୁମେ ସେମାନଙ୍କର ଇହକାଳ ପରକାଳ ନଷ୍ଟ କରିଛ । 'ଜଗଦୀଶ ବାବୁଙ୍କୁ କୌଶଳକ୍ରମେ କ୍ଲୋରଫର୍ମ କରି ପରେ ତାଙ୍କ ବେକରେ ଦଉଡ଼ି ବାନ୍ଧି ତୁମେ ତାଙ୍କୁ କଡ଼ି କାଠରେ ଝୁଲାଇ ଦେଇଥିଲ—ତୁମର ଡାଇରିରେ ଏହା ପରିଷ୍କାର ଭାବେ ଘୋଷଣା କରିଛ । ତୁମେ ବିନୋଦ କି ନୁହଁ ତାହା ତୁମର ଚିଠି ଗୁଡ଼ିକ ଦେଖିଲେ ସ୍ପଷ୍ଟ ବୁଝାଯାଏ । ତୁମେ କଣ ଡାଇରିରେ ଲେଖିନାହଁ ଆଜକୁ ଦଶବର୍ଷତଳେ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ମହାମାରୀରେ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କରିଛି ବୋଲି ? ମୁଁ ତୁମକୁ ପଶୁପରି ହତ୍ୟା କରିବି ବିନୋଦ ! ହଁ, ପଶୁପରି ।

ସହସା ବାହାରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଲୋକର ପଦଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । ସୁଚେତା ବୁଝି ପାରିଲା, କେହି ନିଶ୍ଚୟ ବୋତଲଟିକୁ ପାଇ ଚିଠିର ସାରାଂଶ ଉଦ୍ଧାର କରିଛି । ସେଥିପାଇଁ ବାହାର ଜଗତରେ କେହି ହୁଏତ ଆସିଛନ୍ତି ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଲାଗି । ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ସୁଚେତା । ଏହି ଅନ୍ୟମନସ୍କତାର ସୁଯୋଗ ନେଇ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଠିଆହୋଇ ଖଣ୍ଡିଏ ଟୁଲ ହାତରେ ନେଇ ସୁଚେତାର ମୁଣ୍ଡକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ସଜୋରରେ ନିକ୍ଷେପ କଲା—କିନ୍ତୁ ତାହା ସୁଚେତା ମୁଣ୍ଡରେ ବାଜିବା ପୂର୍ବରୁ ଜଣେ ପୁଲିସ ଇନ୍‌ସପେକ୍‌ଟର ସବେଗରେ ପ୍ରବେଶକରି ଟୁଲଟିକୁ ଧରି ନେଲେ ନିଜ ହାତରେ ।

—ଲୋକଟା କିଏ ମିସ୍ ...... ?

ସୁଚେତା ହିଂସ୍ର ଚକ୍ଷୁ ଦୁଇଟାକୁ ବିନୋଦ ଉପରେ ସ୍ଥାପିତ କରି କହିଲା—ଏହି ସେହି ନିମନ୍ତ୍ରଣକାରୀ, ଯାହାର ଅହ୍ୱାନରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇ ଆସିଛୁ । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପାଞ୍ଚଜଣଙ୍କୁ ସେ ହତ୍ୟା କରିଛି, ମୁଁ ହୋଇଥାନ୍ତି ଷଷ୍ଠ ଶୀକାର । କାହାକୁ କପରି ଭାବେ ହତ୍ୟା କରିଛି ସବୁ ମୁଁ ଭଲକରି ଜାଣେ । ଏ ହେଉଛି ଶୟତାନ ବିନୋଦ ଦାସ ଓରଫ ସୋମନାଥ ଚୌଧୁରୀ ଓରଫ ଡାକ୍ତର ନିର୍ମଳ ଦାସ ।

ଏତେବେଳେ ମୁହଁ ଖୋଲିଲା ବିନୋଦ । ମୁଁ ସବୁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି ଇନ୍ସପେକ୍ଟର । ମୁଁ ଦୋଷୀ, ୫ଟି ଶବଙ୍କୁ ମୋର ହତ୍ୟା କରିଛି ନିର୍ମମ ଭାବେ । ବାକି ଥିଲେ ସୁଚେତା ଦେବୀ । ଧର୍ମ ବୋଧହୁଏ ଏତେ ବଡ଼ ଅନ୍ୟାୟକୁ ମୋର ସହ୍ୟ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଧରା ପଡ଼ିଲି ସୁଚେତା ଦେବୀଙ୍କର ହାତରେ । କିନ୍ତୁ ଇନ୍ସପେକ୍ଟର, ଆପଣ ମତେ ଜୀବିତା-ବସ୍ଥାରେ ଧରି ନେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ମୋର ବିଚାର ଆପଣଙ୍କର ଅଦାଲତରେ ନୁହେଁ—ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ ବିଚାରକ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ଅଦାଲତରେ······କିନ୍ତୁ କିଛି ଆଗରୁ ଆସିଲା ବିନୋଦ ଅଜୟ ବାବୁଙ୍କର ପରିତ୍ୟକ୍ତ ସବୁ ବଡ଼ ଗ୍ଲାସ୍‌ଟି ପାଖକୁ । ଗିଲାସଟିକୁ ହାତ ବଢ଼ାଇବା ମାତ୍ରେ ସୁଚେତା ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲା, ସେ' ପାଣି ପିଇବାକୁ ଦେବେ ନାହିଁ ଇନ୍ସପେକ୍ଟର ! ବିନୋଦ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବାକୁ ବସିଛି···

ଇନ୍ସପେକ୍ଟର ବାଧା ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ବିନୋଦର ନିସ୍ପନ୍ଦ ଶରୀର ନିଶବ୍ଦରେ ପଡ଼ିଗଲା ତଳେ । ସୁଚେତା ନିର୍ବାକ ବିସ୍ମୟରେ ଦେଖିଲା ବିରାଟ ଶରୀରଟା ବିଷର ପ୍ରଭାବରେ କୁଞ୍ଚିତ ହୋଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତିକ ଭିତରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା ହଠାତ୍ । ଏଇତ ଜୀବନ ! ଏଥିପାଇଁ ଏତେ ଦାମ୍ଭିକତା, ସ୍ୱାର୍ଥପରତା, ପରହିଂସା ପରାନ୍ମୁଖତା !

ସୁଚେତାକୁ ନିର୍ବାକ ଓ ବିମୂଢ଼ା ଦେଖି ପୁଲିସ ଅଫିସର କହିଲେ, ଚାଲନ୍ତୁ ସୁଚେତା ଦେବି, ଘାଟରେ ଆମ୍ଭମାନେ ଲଞ୍ଚ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିଛୁ । ମୋର ଚାରିଜଣ ଲୋକ ଏଠାକାର ସବୁ ଜିନିଷ ପତ୍ରର ଦାୟିତ୍ୱ ନେବେ । ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ବୋତଲ ଭିତରେ ପଠାଇ ଖୁବ୍ ବୁଦ୍ଧିମାନର କାର୍ଯ୍ୟ ଆପଣ-ମାନେ କରିଛନ୍ତି ଓ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଯେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ପାରିଛୁ ।

ସହକାରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଯଥାଯଥ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଜଣ ସହକାରୀଙ୍କ ସହ ସୁଚେତାକୁ ନେଇ ପୋଲିସ ଇନ୍ସପେକ୍ଟର ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ବନ୍ଦ ଘାଟ କୂଳରେ ।

Edited, Published & Printed by Bansidhar Bhuyan
at LIPIKA, Cuttack-1